

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet broj: S1 1 K 003368 13 Kžk

Datum donošenja: 04.03.2015. godine

Datum otpreme: 03.04.2015. godine

**Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Redžib Begić, kao predsjednik vijeća
sudija, Mirko Božović, kao član vijeća
sudija Senadin Begtašević, kao član vijeća**

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
OPTUŽENIH MEHURE SELIMOVIĆA, ADILA RUŽNIĆA I EMIRA MUSTAFIĆA**

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Gordana Tadić

Branioци optuženih:

Branioци optuženog Mehure Selimovića, advokati Ilijas Midžić i Asim Crnalić

Branilac optuženog Adila Ružnića, advokat Alaga Bajramović

Branilac optuženog Emira Mustafića, advokat Hasan Veladžić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100; Fax: 033 707 155

Sadržaj:

PRESUDA	4
OBRAZLOŽENJE	10
I. TOK POSTUPKA	10
II. IZVEDENI DOKAZI	12
1. Odlučivanje o novim dokaznim prijedlozima Tužilaštva	12
2. Odlučivanje o prijedlozima za izvođenje novih dokaza odbrane optuženih Mehure Selimovića i Adila Ružnića	13
III. PROCESNE ODLUKE	15
A. MJERE ZAŠTITE ZA SVJEDOKE	15
B. ODGAĐANJE PRETRESA DUŽE OD 30 DANA.....	15
IV. ZAVRŠNE RIJEČI	16
A. ZAVRŠNA RIJEČ TUŽILAŠTVA.....	16
B. ZAVRŠNA RIJEČ ODBRANE	18
1. Završna riječ branilaca optuženog Mehure Selimovića.....	18
2. Završna riječ branioca optuženog Adila Ružnića	21
3. Završna riječ branioca optuženog Emira Mustafića	23
V. STANDARDI DOKAZIVANJA	25
VI. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE	28
A. PRIMJENA ZAKONA	28
B. BITNA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZA KOJA SE TERETE OPTUŽENI ADIL RUŽNIĆ I EMIR MUSTAFIĆ	30
(a) Kršenje pravila međunarodnog prava	31
(i) Status žrtava	33
(ii) Nečovječno postupanje.....	35
(b) Postojanje oružanog sukoba.....	38
(c) Veza između radnji optuženih i oružanog sukoba	38
(d) Optuženi mora narediti ili počiniti djelo.....	39

VII. ČINJENIČNA UTVRĐENJA	40
A. SVOJSTVO OPTUŽENIH ADILA RUŽNIĆA I EMIRA MUSTAFIĆA	40
(a) Optuženi Adil Ružnić.....	40
(b) Optuženi Emir Mustafić.....	41
B. TAČKA I.1 IZREKE OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE	43
C. TAČKA I.2 IZREKE OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE	57
D. ODLUKA O KAZNI	68
E. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA.....	70
F. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA	71
VIII. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE.....	71
A. OPTUŽENI MEHURA SELIMOVIĆ	71
1. Tačka I.1. izreke oslobađajućeg dijela presude	73
2. Tačka I.2 izreke oslobađajućeg dijela presude (tačka I.2. optužnice).....	78
3. Tačka I.3.a) izreke presude (tačk I.3.a) izmijenjene optužnice).....	85
4. Tačka I.3.b) izreke presude (tačka I.3.b) izmijenjene optužnice	87
5. Tačka I.4 izreke presude (tačka I.4 izmijenjene optužnice).....	91
6. Tačka I.5 izreke presude (tačka I.5 izmijenjene optužnice)	93
B. TAČKA II.2 IZREKE PRESUDE (ADIL RUŽNIĆ).....	96
C. TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA.....	101
D. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA	101
IX. ANEX.....	102
A. DATUMI SVJEDOČENJA I REPRODUKCIJE ISKAZA SVJEDOKA TUŽILAŠTVA.....	102
B. LISTA ULOŽENIH MATERIJALNIH DOKAZA TUŽILAŠTVA.....	105
C. DATUMI SVJEDOČENJA I REPRODUKCIJE ISKAZA SVJEDOKA ODBRANE OPTUŽENIH MEHURE SELIMOVIĆA, ADILA RUŽNIĆA I EMIRA MUSTAFIĆA	117
D. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG MEHURE SELIMOVIĆA.....	119
E. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG ADILA RUŽNIĆA	133
F. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG EMIRA MUSTAFIĆA.....	145
G. DOKAZI SUDA	146

Broj: S1 1 K 003368 13 Kžk
Sarajevo, 04.03.2015. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudije Redžiba Begića, kao predsjednika vijeća, te sudija Mirka Božovića i Senadina Begtaševića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Nevene Aličehajić u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Mehure Selimovića, Adila Ružnića i Emira Mustafića, zbog krivičnih djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačke a) i c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona, postupajući po izmjenjenoj optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 000 4576 05 od 11.02.2014. godine, nakon održanog javnog pretresa pred apelacionim vijećem, u prisustvu zamjenice Glavnog tužitelja Bosne i Hercegovine Gordane Tadić, optuženog Mehure Selimovića i njegovih branilaca, advokata Asima Crnalića i Ilijasa Midžića, optuženog Adila Ružnića i njegovog branioca advokata Alage Bajramovića i optuženog Emira Mustafića i njegovog branioca advokata Hasana Veladžića, dana 04.03.2015. godine donio je i javno objavio:

P R E S U D U

Optuženi :

Adil Ružnić, sin Murata i majke Raseme rođene Jusić, rođen 02.08.1967. godine u Bihaću, JMB, nastanjen u, na adresi br., –, državljanin, diplomirani ekonomista, pismen, završen Ekonomski fakultet, oženjen, otac troje djece, od kojih je dvoje maloljetno, vojsku služio 1986/87. godine u Sarajevu, major, bez odlikovanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak, srednjeg imovnog stanja

i

Emir Mustafić, sin Hašima i majke Munibe rođene Purić, rođen 22.07.1961. godine u Bihaću, JMB, nastanjen u, na adresi br. ili br., –, državljanin, novinar-urednik, pismen, završena Srednja ekonomska škola, razveden, otac jednog malodobnog djeteta, vojsku nije služio, bez čina, bez odlikovanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak

KRIVI SU

što su:

Optuženi ADIL RUŽNIĆ:

U svojstvu referenta operativca, Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje – Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije R BiH, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa Armije R BiH i Vojske Republike Srpske postupao suprotno odredbama člana 3. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, u zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću u periodu od polovine septembra 1995. godine do kraja januara 1996. godine, tako što je:

I.1. Za vrijeme ispitivanja ratnih zarobljenika, davao određene mimičke znakove u vidu pokreta rukom prisutnim NN vojnicima da udaraju ratne zarobljenike, vršeći time na iste psihički pritisak u namjeri da odaju informacije o krivičnim djelima, pa su tako zlostavljani Nikola Stojanović, Saša Runjić, Milovan Mastikosa, Nedo Krndija, Mile Radulović, Bogdan Lakić, Radenko Kovačević, Petar Stojanović, Simo Aničić, Zvezdan Kovjenić i Siniša Vujić.

Optuženi EMIR MUSTAFIĆ

I.2. U svojstvu vojnog policajca 5. korpusa Armije R BiH, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa Armije R BiH i Vojske Republike Srpske postupajući suprotno odredbi člana 3. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, u vremenskom periodu od septembra 1995. godine do 22.12.1995. godine, u zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću, zlostavljao zatočena lica ratne zarobljenike Sretu Sušića, Dragana Bosančića, Dragu Đukića, Veljka Radića i Milovana Bjelića, na način da je tokom ispitivanja ratnih zarobljenika po prethodno pripremljenom upitniku nadgledajući njihovo ispunjavanje, vršio pritisak na ratne zarobljenike u namjeri da odaju informacije o krivičnim djelima, pa je tako Sretu Sušića fizički maltretirao na način da ga je udario policijskom palicom po svim dijelovima tijela, Dragana Bosančića dva puta udario palicom po glavi, iako je bio ranjen, Dragu Đukića tukao palicom po leđima i rukama, iako je i on bio ranjen, a zatim je i njemu dao palicu da on udara drugog zarobljenika, pa kada je procijenio da ga je slabo udario, uzeo je palicu od istog i više puta njega udario, Veljka Radića udario palicom po leđima, Milovana Bjelića, udario po vratu, na mjestu gdje je bio operisan

Dakle,

Optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i oružanog sukoba, nečovječno postupali prema ratnim zarobljenicima,

Čime su:

optuženi **Adil Ružnić**, radnjama opisanim pod tačkom I.1., a optuženi **Emir Mustafić**, radnjama opisanim pod tačkom I.2, počinili krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a u odnosu na optuženog Adila Ružnića i u vezi sa članom 22. istog zakona,

Pa ih ovo vijeće, na osnovu istog zakonskog propisa, te uz primjenu odredaba članova 33., 34., 38., 41., 42. tačka 2. i 43. stav 1. tačka 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, o s u đ u j e

Optuženog ADILA RUŽNIĆA, na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci

i

Optuženog EMIRA MUSTAFIĆA, na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci

Na osnovu člana 50. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, optuženima se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme lišenja slobode, i to od 08.04.2008. godine do 11.04.2008. godine.

Na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić se oslobađaju obaveze naknade troškova krivičnog postupka i isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se upućuju da imovinsko pravne zahtjeve ostvaruju u parničnom postupku.

Nasuprot tome, a na osnovu člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

Optuženi MEHURA SELIMOVIĆ (sa podacima kao u spisu) i optuženi Adil Ružnić,

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

Da su:

Optuženi Mehura Selimović, sin Ismeta i majke Male rođene Bašalić, rođen 04.04.1962. godine u Vrsti, opština Bihać, JMB, nastanjen u, na adresi br.,, državljanin, pismen, sa završenom VSS - Tehničkim fakultetom, oženjen, vojsku služio 1981/82. godine u Karlovcu i Koprivnici, major, bez odlikovanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak, srednjeg imovnog stanja

U svojstvu referenta za kontraobavještajne poslove i referenta operativca Odjela za kontraobavještajne poslove, Odjeljenja – Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije RBiH, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa Armije RBiH i Vojske Republike Srpske postupao suprotno odredbama članova 3. i 4. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine i odredbama člana 3. i 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, vršio fizičko i psihičko zlostavljanje zatočenih lica u zatočeničkim centrima „Luke“ u Bihaću, autoservis „Rad“ u Cazinu, kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću i prostorijama hotela „Park“ u Bihaću, tako što je ratne zarobljenike i civile podvrgavao ispitivanjima i psihičkim i fizičkim maltretiranjima, te naređivao drugim vojnicima koji su postupali u svojstvu ispitivača da to čine, pa je tako:

U zatočeničkom centru „Luke“ u Bihaću u periodu od 1994. godine do februara 1995. godine

- I. 1. Ispitivao ratnog zarobljenika Mileta Popovića, prijetio mu ubistvom, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina nad bošnjačkim stanovništvom, vršio na istog psihički pritisak u namjeri da prizna učinjenje krivičnog djela, te više puta ispitivao ratnog zarobljenika Neđu Đukića, istog fizički i psihički zlostavljao, na način da je na istog vršio psihički pritisak u cilju dobijanja informacija i priznanja o učinjenju krivičnog djela, te je omogućio NN vojnicima da tokom ispitivanja ratnog zarobljenika zlostavljaju i tuku, tako što im je dozvolio da istog šamaraju, udaraju palicama, kundacima pušaka, pesnicama, psujući mu i vrijeđajući ga na razne načine

U zatočeničkom centru u autoservisu „Rad“ u Cazinu u periodu od 25.11.1994. godine do 11.03.1995. godine

- I. 2. Više puta ispitivao ratnog zarobljenika Draška Đervidu, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da je istog zastrašivao i vršio psihički pritisak u namjeri da oda informacije o počinjenim krivičnim djelima, te omogućio NN vojnicima da tokom ispitivanja ratnog zarobljenika istog zlostavljaju i tuku, tako što im je dozvolio da istog udaraju palicama i pesnicama, te više puta ispitivao ratnog zarobljenika Darku Kajteza, pri tome ga psihički i fizički zlostavljao na način da ga je šamarao, zastrašivao, i vršio psihički pritisak da oda informacije o krivičnim djelima.

U zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću u periodu od jula do 25.11.1994. godine

- I. 3. a) više puta ispitivao ratnog zarobljenika Draška Đervidu, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je tukao, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina nad bošnjačkim stanovništvom, vršio na istog psihički pritisak u namjeri da prizna učinjenje ili oda informacije o krivičnim djelima.
- I. 3 b) više puta ispitivao civila Arifa Vukovića, pri tome ga psihički zlostavljao iscrpljujući ga brojnim izjavama i prijeteci mu da će biti pretučen kao na dan kada je lišen slobode od strane pripadnika 5. korpusa, prisiljavajući ga da piše zlonamjerne pojedinosti o Fikretu Abdiću, te omogućavao NN vojnicima da nakon tih ispitivanja tuku Arifa Vukovića.

U zatočeničkom centru u hotelu „Park“ u Bihaću u prvoj polovini maja 1995. godine

- I. 4. Više puta ispitivao ratnog zarobljenika Neđu Trivića, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio mu ubistvom ukoliko ne bude sarađivao sa njim

U bolnici u Bihaću u januaru 1995. godine

- I. 5. Prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika Milorada Carića, istog psihički zlostavljao, na način da mu je prijetio ubistvom ako ne bude davao podatke o vojnim položajima u Vojsci Republike Srpske i u tu svrhu naređivao i omogućavao dvojici NN vojnika da okreću cijevi pušaka prema zarobljenom

Optuženi ADIL RUŽNIĆ

U svojstvu referenta operativca, Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje – Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije RBiH, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa Armije RBiH i Vojske Republike Srpske postupao suprotno odredbama članova 3. i 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, tako da je

II.2. U periodu od polovine septembra 1995. godine do 27.01.1996. godine psihički zlostavljao ratne zarobljenike, tako što ih je iz kasarne „Adil Bešić“ i zatvora „Luke“, gdje su bili zatočeni, prethodno ih obukavši u pristojnu garderobu odvodio u određeni kafić u Bihaću, pritom ih krišom snimao kamerom, nakon čega im je predočavao snimak i prijetio ucjenjujući ih životima i bezbjednošću njihovih porodica i njih samih i tražio da se priklone Armiji Republike BiH i preuzmu obavezu špijunaže za Vojsku Republike Srpske nakon razmjene, pa su tako zlostavljani Živko Malešević, Brane Čičić, Rajko Pačavra, Stojan Katana i Lazo Bursać.

Dakle,

optuženi **Mehura Selimović**, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i oružanog sukoba, namjerno nanosio snažni tjelesni i duševni bol ili patnju (mučenje) i nečovječno postupao prema ratnim zarobljenicima, te kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i oružanog sukoba namjerno nanosio snažni tjelesni i duševni bol ili patnju (mučenje) i nečovječno postupao prema civilima

Optuženi **Adil Ružnić**, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata i oružanog sukoba prisiljavao ratne zarobljenike na službu u neprijateljskim oružanim snagama

Čime bi:

Optuženi Mehura Selimović, pod tačkama:

I.1., I.2., I.3.a), I.4. i I.5. počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona

a pod tačkom I.3.b) krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona

Optuženi Adil Ružnić, pod tačkom II.2., počinio krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka c) KZ BiH, a u vezi sa članom 180. istog zakona.

Na osnovu člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, troškovi krivičnog postupka koji se odnose na oslobađajući dio presude padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se upućuju da eventualne imovinsko pravne zahtjeve ostvaruju u parničnom postupku.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine optuženi Mehura Selimović, Adil Ružnić i Emir Mustafić, oglašeni su krivim da su da su radnjama opisanim u izreci osuđujućeg dijela presude počinili, i to: **optuženi Mehura Selimović**, pod tačkama I, I. 1., I. 2., I. 3.a), I. 4. i I. 5., krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 29. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu KZ BiH), a pod tačkom I. 3.b), krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173 stav 1. tačka c), u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 29. KZ BiH; **optuženi Adil Ružnić**, pod

tačkom II. 1. krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 29. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a pod tačkom II. 2. krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka c), u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH; i **optuženi Emir Mustafić**, pod tačkom III. 1. Krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c), u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, za koja krivična djela je prvostepeno vijeće, optuženom Mehuri Selimoviću, i to za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) KZ BiH, utvrdilo kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, a za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173 stav 1. tačka c) KZ BiH utvrdilo kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, te ga je na osnovu navedenih zakonskih propisa i uz primjenu odredaba članova 39., 42., 48., 49. i 53. stav 2. tačka b) KZ BiH, **osudilo** na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, optuženog Adila Ružnića, za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) i c) KZ BiH, na osnovu navedenih zakonskih propisa te članova, 39., 42., 48., 49. KZ BiH **osudilo** na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina, a optuženom Emiru Mustafiću, za krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) KZ BiH, utvrdilo kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina, a za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173 stav 1. tačka c) KZ BiH utvrdilo kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, te ga je na osnovu navedenih zakonskih propisa i uz primjenu odredaba članova 39.,42., 48., 49. i 53. stav 2. tačka b) KZ BiH, **osudilo** na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 (devet) godina. Na osnovu člana 188. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu ZKP BiH), a u vezi sa članom 186. stav 2. istog zakona, optuženi su obavezani naknaditi troškove krivičnog postupka i paušal, u iznosu koji će Sud utvrditi posebnim rješenjem. Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH, odlučeno je da se oštećeni, sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom, upućuju na parnicu.

2. Istom presudom, a na osnovu člana 284. stav c) ZKP BiH, optuženi Mehura Selimović i Adil Ružnić oslobođeni su od optužbe da bi radnjama opisanim pod tačkama I. 1. , I. 2. 1. a) i I. 2. 1. b), optuženi Mehura Selimović, radnjama opisanim pod tačkama I. 2. 2. , I. 2. 4. c), I. 2. 4. d), I. 2. 5. b), I. 2. 5. d), I. 2. 6. b) i I. 2. 8. , te optuženi Adil Ružnić, radnjama opisanim pod tačkama I. 2. 9. , I. 2. 10. b), I. 2. 10. c) i I. 2. 12. oslobađajućeg dijela izreke presude počinili krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) KZ BiH i Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1.

tačka c) i e) KZ BiH, u vezi sa članom 180. stav 1. i 2. i članom 29. istog zakona. U odnosu na oslobađajući dio presude, odlučeno je da se optuženi, u skladu sa članom 188. stav 2. ZKP BiH, u cijelosti oslobađaju obaveze naknade troškova krivičnog postupka te je odlučeno da isti padaju na teret budžetskih sredstava, dok su na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni sa eventualnim imovinskoopravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

3. Apelaciono vijeće Suda Bosne i Hercegovine je presudom broj S1 1 K 003368 13 Krž od 04.11.2013. godine, usvojilo žalbe branilaca optuženih Adila Ružnića i Emira Mustafića, a u odnosu na optuženog Mehuru Selimovića primijenilo odredbu člana 309. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, te je ukinulo presudu Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine u osuđujućem dijelu, određivši u tom dijelu održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine. Istom presudom, odbijena je kao neosnovana žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine i presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine potvrđena je u oslobađajućem dijelu.

4. Na pretresu pred vijećem Apelacionog odjeljenja, tužiteljica je dana 11.02.2014. godine, dostavila izmijenjenu optužnicu.

II. IZVEDENI DOKAZI

5. Apelaciono vijeće je, na održanom pretresu, na prijedlog stranaka i branioca optuženog prihvatilo sve dokaze izvedene pred prvostepenim vijećem, kako materijalne, tako i subjektivne, dok su iskazi 54 svjedoka Tužilaštva i odbrane reprodukovani na pretresu pred apelacionim vijećem.

1. Odlučivanje o novim dokaznim prijedlozima Tužilaštva

6. Tužilaštvo je predložilo čitanje izjava umrlog svjedoka Dževada Čauševića (izjave svjedoka Dževada Čauševića broj KT – RZ 117/07 od 12.03.2012. i 22.03.2012. godine), saslušanje svjedoka Dževada Mešića i Milorada Zorića, izvođenje i ulaganje u sudski spis VHS snimka koji je sačinio Milorad Zorić dana 11.03.1995. godine, te je prvobitno predložilo saslušanje vještaka neuropsihijatra prim. dr. Zorice Lazarević, da bi kasnije, u toku postupka, dana 17.12.2014. godine odustalo od ovog prijedloga. Nakon razmatranja prijedloga apelaciono vijeće je, na predpretresnom ročištu održanom dana 06.04.2014.

godine, odbilo ove prijedloge Tužilaštva, i to iz razloga što se navedeni dokazi, koji su prethodno predloženi i uz žalbu Tužilaštva izjavljenu protiv prvostepene presude, odnose na inkriminacije iz optužnice u odnosu na koje je prvostepena presuda postala pravomoćna (oslobađajući dio).

2. Odlučivanje o prijedlozima za izvođenje novih dokaza odbrane optuženih Mehure Selimovića i Adila Ružnića

7. Branioci optuženog Mehure Selimovića, podneskom od 22.01.2014. godine, predložili su da se u postupku pred vijećem Apelacionog odjeljenja sasluša svjedok Fadil Islamović, te su, uvjetno predložili da se provede neuropsihijatrijsko vještačenje po vještaku prof. dr. Abdulahu Kučukulića, ukoliko sud udovolji prijedlogu Tužilaštva za vještačenje svjedoka oštećenih po vještaku Zorici Lazarević. Međutim, kako je Tužilaštvo odustalo u toku pretresa od predloženog vještačenja, isto su učinili i branioci optuženog Selimovića. Takođe branioci optuženog Selimovića u toku pretresa odustali su i od prijedloga za saslušanje svjedoka Islamovića.

8. Nadalje, u okviru prijedloga novih dokaza, branioci su predložili i izradu nalaza i mišljenja vještaka vojne struke o statusu Arifa Vukovića i ulaganje određenog broja materijalnih dokaza na tu okolnost.

9. Odbrana optuženog Adila Ružnića, podneskom od 24.01.2014. godine, u okviru prijedloga novih dokaza koje namjerava provesti u postupku pred Apelacionim vijećem, predložila je saslušanje svjedoka "NN" i Edina Halilagića, kao i ulaganje određenog broja materijalnih dokaza. Međutim, na nastavku pretresa pred apelacionim vijećem, dana 17.12.2014. godine, branilac optuženog Ružnića izjavio je da odustaje od prijedloga za saslušanje navedenih svjedoka, ali da ostaje pri prijedlogu za izvođenje materijalnih dokaza.,

10. Odlučujući o prijedlogu za izvođenje novih dokaza branilaca optuženih, a po pribavljenom izjašnjenju Tužilaštva, apelaciono vijeće je nastavku pretresa održanom dana 17.12.2014. godine, odbilo prijedlog branilaca optuženog Mehure Selimovića, za vještačenje statusa oštećenog Arifa Vukovića, po vještaku vojne struke, nalazeći da navedeni dokaz, ne ispunjava standard novog dokaza, tačnije da je provođenje navedenog vještačenja odbrana mogla predložiti u postupku pred prvostepenim vijećem.

11. Vijeće je prihvatilo predložene materijalne dokaze odbrana optuženih Mehure Selimovića i Adila Ružnića, i to: *odbrana Selimovića-* (**A-O-I-1**) Izvještaj za dane 11/12 .6.1995. godine za vrijeme od 19 do 7h, izvještaj podnio Remić Hamdija, dana 12.06.1995.godine; (**A-O-I-2**) Izvještaj za dane 4/5.5.1995. godine od 7 do 7h po podnosiocu Hajrudinu Ibrahimpašiću; (**A-O-I-3a.**)- Naredba vrhovnog komandanta vojske Zapadna Bosna St.pov.broj 02/5-19 od 27.10.1994. godine, potpis Fikret Abdić; (**A-O-I-3b.**)- Naredba vrhovnog komandanta 01/44-1 od 13.11.1994. godine; strogo pov. u potpisu Fikret Abdić; (**A-O-I-3c.**)- Sl. List R BiH AP Zapadna Bosna, godina I broj 1, novembar 1993.godine, sa priložima- Odluka o konstituiranju Ustavotvornog Parlamenta, o konstituiranju i ustavnim principima AP Zapadna Bosna i o izboru predsjednika i članova Predsjedništva Ustavotvornog Parlamenta i Odluka o izboru Vlade AP Zapadna Bosna; (**A-O-I-3d.**) Plan upotrebe jedinica broj 02-13 od 19.10.1994. godine, u potpisu načelnik Šerif Mustedanagić; *odbrana Ružnića-* (**A-O-II-1**)- Pravosnažna presuda Kantonalnog Suda u Bihaću 01 0 K 008473 14 K od 03.07.2014. godine u odnosu na Bilbija Slavka (**A-O-II-2**) -Pravosnažna presuda Kantonalnog suda u Bihaću broj 01 0 K 008800 14 K od 22.05.2014.godine kojim je osuđen Bajić Predrag i Babić Siniša; (**A-O-II-3a.**)- Pravosnažna presuda Kantonalnog Suda u Bihaću 01 0 K 006076 12 K od 01.02.2012. godine, u odnosu na lica: Tadić Jovica, Tadić Zoran, Berga Zoran, Babić Željko i Mlhajlović Goran (**A-O-II-3b.**)- Rješenje Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007386 13 Kps od 26.04.2013. godine –potvrđena optužnica tužilaštva USK od 22.4.2013; (**A-O-II-3c.**)- Dopis Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007386 13 Kps od 05.11.2014. godine, u potpisu sudija za prethodno saslušanje Dervišević Nurija.; (**A-O-II-4a.**)- Optužnica Osnovnog javnog tužilaštva Ključ KT 33/93 od 02.08.1993. godine protiv Ratka Samca i drugih; (**A-O-II-4b.**)- Obavijest Okružnog Tužilaštva B.Luka, KT-659/04 od 29.12.2004. godine, u potpisu Glavni okružni tužilac Želimir Lepir; (**A-O-II-5**) Optužnica Tužilaštva USK broj T01 0 KTRZ 0009037 12 od 26.04.2013 godine; (**A-O-II-5a**)- Rješenje Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007509 13 Kps od 06.05.2013.; (**A-O-II-6**) -Optužnica Tužilaštva USK broj T01 0 KTRZ 0014671 12 od 21.05. 2013. godine; (**A-O-II-6a.**) Rješenje Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007262 13 Kps od 23.05.2014. godine; (**A-O-II-7**)- Optužnica Tužilaštva USK broj T 01 0 KTRZ 0003456 98 od 20.02.2012 godine protiv Škrbić Milana; (**A-O-II-7a.**) Rješenje Kantonalnog Suda Bihać od 01 0 K 004843 12 Kps od 22.02.2012. godine; (**A-O-II-8**) –Optužnica Tužilaštva USK broj T01 0 KTRZ 0008809 12 od 23.11.2012. godine protiv Škrbić Milana; (**A-O-II-8a**) –Rješenje Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007235 12 Kps od 27.11.2012. godine; (**A-O-II-8b**) –Dopis Kantonalnog Suda Bihać broj 01 0 K 007235 12 Kps od 18.06.2013. godine, u potpisu sudija za

prethodno saslušanje Nurija Dervišević; **(A-O-II-9)**- Daktiloskopski karton za Runjić Sašu; **(A-O-II-10)** Akt komande 5 korpusa Komisije za razmjenu od 05.12.1995. godine, u potpisu Predsjednik K O misije nadkapetan Šuhret Fazlić; **(A-O-II-11)** Uvjerenje Federalnog zavoda za PIO Mostar broj FZ4/2-49-3-8-2253/14 od 7.8.2014. godine, u potpisu direktor Veladžić Samir.

12. Obzirom da nije bilo novih dokaznih prijedloga, na pretresu održanom 17.12.2015. godine, završen je dokazni postupak.

III. PROCESNE ODLUKE

A. MJERE ZAŠTITE ZA SVJEDOKE

13. Apelaciono vijeće je prihvatilo i održalo na snazi sve mjere zaštite određene svjedocima u toku prvostepenog postupka. Prilikom preslušavanja iskaza svjedoka svjedoka O-1 i O-2 vijeće je vodilo računa da se primjene iste mjere koje su u ranijoj fazi postupka svjedocima određene i pod kojim mjerama su svjedočili na glavnom pretresu u toku prvostepenog postupka.

B. ODGAĐANJE PRETRESA DUŽE OD 30 DANA

14. Član 251. stav 2. ZKP BiH određuje: "Glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju".

15. Odredba člana 317. stav 1. ZKP BiH propisuje da se odredbe koje se odnose na glavni pretres u prvostepenom postupku, shodno primjenjuju i na pretres pred vijećem apelacionog odjeljenja, te saglasno navedenoj odredbi i odredbi člana 251. stav 2. ZKP BiH, i kada je riječ o pretresu pred vijećem apelacionog odjeljenja, ukoliko je odgađanje pretresa trajalo duže od 30 dana, isti mora iznova početi.

16. U postupku koji je vođen pred apelacionim vijećem u ovom predmetu, između ročišta za nastavak pretresa, održanih 21.05.2014. i 02.07.2014. godine, te 09.07.2014. godine i 27.08.2014. godine, protekao je vremenski period duži od 30 dana.

17. Iz navedenog razloga, na ročištima koja su održana 02.07.2014. i 27.08.2014. godine, vijeće je zatražilo i dobilo saglasnost stranaka i branilaca o nastavku pretresa pred apelacionim vijećem nakon proteka roka od 30 dana, odnosno da se pretres nastavi bez ponovnog reproduciranja već reprodukovanih iskaza svjedoka.

IV. ZAVRŠNE RIJEČI

A. ZAVRŠNA RIJEČ TUŽILAŠTVA

18. Tužiteljica je prvenstveno istakla da je nizom uloženi materijalnih dokaza nesporno utvrđeno da su optuženi u inkriminisanom periodu djelovali i inkriminisane radnje preduzeli na pozicijama unutar vojne strukture 5. Korpusa Armije BiH, kako ih tereti i optužnica Tužilaštva, i to prvooptuženi u svojstvu referenta za kontraobavještajne poslove Odjeljenja- Odsjeka službe vojne bezbjednosti 5. Korpusa Armije R BiH, drugooptuženi u svojstvu referenta-operativca Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje- Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa Armije R BiH, te trećeoptuženi u svojstvu vojnog policajca Odjeljenja vojne policije komande 5. Korpusa Armije BiH.

19. Nizom materijalnih dokaza, prema ocjeni Tužilaštva, dokazano je da je postojala formalana povezanost optuženih sa funkcionisanjem sabirnih centara, u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću i autoservisu „Rad“ u Cazinu, a što je potvrđeno i iskazima svjedoka koji su govorili o ulozi prvooptuženog i drugooptuženog u odnosu na sabirne centre, koja je, po ocjeni Tužilaštva, bila puno značajnija od formalne, ističući da su optuženi Selimović i Ružnić zapravo bili jedini stvarno nadležni za lica koja su se nalazila u sabirnim centrima. Iz evidencija i spiskova, koji su uloženi kao dokazi Tužilaštva, tužiteljica ističe da je vidljivo da su se u sabirnim centrima nalazili ratni zarobljenici, ali i civili, koji su imali jednak tretman od strane bezbjednjaka zaduženih za obradu ratnih zarobljenika.

20. Tužiteljica je dalje istakla da je Tužilaštvo uložilo dokaze kojima se utvrđuje odnos organa vojne bezbjednosti sa drugim organizacionim cjelinama, preciznije u odnosu na jedinice vojne policije i upravnike sabirnih centara za ratne zarobljenike u kasarni „Adil

Bešić“ i Bihaću, autoservisu „Rad“ Cazin i u zatvoru „Luke“ po kojima je služba vojne bezbjednosti *de facto* imala osnovnu ulogu u brizi i postupanju sa ratnim zarobljenicima i civilima koji su lišeni slobode i dovedeni u sabirne centre. Nadalje, tužiteljica nalazi da je iz izjava svjedoka-oštećenih, kao i materijalnih dokaza, vidljivo da su prvooptuženi i drugooptuženi imali direktna i jasno definisana zaduženja za rad i obradu ratnih zarobljenika, da je veoma mali broj znao za postojanje ili se uopšte susreo sa upravnikom sabirnih centara, u kojima su vršena ispitivanja od strane referenata službe vojne bezbjednosti, uključujući i optužene Selimovića i Ružnića. Odjeljenje vojne službe bezbjednosti je u pogledu bezbjednosne obrade ratnih zarobljenika koja je bila u isključivoj nadležnosti ove službe samo po iskazanoj potrebi upoznavalo komandanta kasarne i tom prilikom nisu imali potrebu niti su tražili odobrenje za rad sa ratnim zarobljenicima. Tužiteljica je dalje istakla, a vezano za ispitivanja tokom kojih su vršene radnje fizičkih i psihičkih pritisaka na zatočena lica, da su se dati iskazi ratnih zarobljenika obrađivali i prekucavali, da zarobljenici nisu bili upoznati sa tim kucanim sadržajem, ali su bili primorani da ih potpišu i prihvate kao svoj, bez mogućnosti utjecaja na njihov sadržaj. U kontekstu umišljaja optuženih, u završnoj riječi se ističe da iz iskaza svjedoka oštećenih proizilazi da su se optuženi Selimović i Ružnić rijetko, gotovo nikad, predstavljali, u situacijama kada su dolazili da ispituju ratne zarobljenike, te da su njihova imena oštećeni često saznavali od drugih, a što sve, po ocjeni Tužilaštva, potvrđuje činjenicu da su bili svjesni radnji i načina na koji ih poduzimaju, te da ispitivanja ratnih zarobljenika i jednog broja civila na način na koji su oni to radili predstavlja nečovječno postupanje suprotno međunarodnom humanitarnom pravu.

21. Nadalje, tužiteljica se detaljno osvrnula na iskaze svjedoka-oštećenih iz tačaka optužnice u odnosu na optužene Mehuru Selimovića i Adila Ružnica, zatim navela iskaze svjedoka za koje smatra da su potvrdili navode izmijenjene optužnice protiv Emira Mustafića.

22. U okviru završne riječi ističe se i da je provedenim dokazima nesporno utvrđeno da su oštećeni Milovan Bjelić i Arif Vuković imali status civila, a ostali oštećeni status ratnih zarobljenika.

23. Na kraju završne riječi, tužiteljica se osvrnula na koncept odbrane optuženih, kao i određene dokaze odbrane, ističući da takvim dokazima nije poljuljana utemeljenost optužbe.

24. Tužiteljica je na kraju iznošenja završnih riječi, predložila da Sud optužene oglasi krivim i kazni po zakonu.

B. ZAVRŠNA RIJEČ ODBRANE

1. Završna riječ branilaca optuženog Mehure Selimovića

25. Branilac optuženog Mehure Selimovića izložio je završnu riječ, koja je i u pismenoj formi dostavljena Sudu, ističući da je riječ o zajedničkoj završnoj riječi oba branilaca, ali da će zbog uštede na vremenu, on usmeno izlagati, i ukazati samo na ključne teze završnog izlaganja.

26. Na početku izlaganja branilac je istakao da nakon provedenog dokaznog postupka pred apelacionim vijećem Suda BiH, Tužilaštvo nije dokazalo da je Mehura Selimović počinio krivična djela koja su mu izmijenjenom optužnicom stavljena na teret, odnosno da nije, u svojstvu referenta za kontraobavještajne poslove, referenta operativca i veoma kratkog perioda zamjenika načelnika Odsjeka-Odjeljenja službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa Armije BiH, kršio pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. Korpusa Armije R BiH i Vojske RS. Prema navodima odbrane, optuženi Selimović nije imao nadležnosti da organizira ili naredi, niti je on lično učestvovao u fizičkom ili psihičkom zlostavljanju zatvorenika, a nije ni dokazano da je mogao, jer mu to nije bila nadležnost, poduzimati mjere nadzora nad funkcioniranjem zatočeničkih logora, u skladu sa normama međunarodnog prava. Dalje, odbrana je navela da optuženi Selimović, nije imao podređene i da kao referent za poslove bezbjednosti nije bio nadležan poduzimati bilo kakve mjere na sprječavanju i kažnjavanju NN vojnika koji su preduzimali radnje opisane u optužnici.

27. Nadalje, kroz završnu riječ branioci su detaljno analizirali dokaze u odnosu na svaku tačku optužnice koja je stavljena na teret optuženom Selimoviću ističući da provedeni dokazi ne potvrđuju činjenično stanje opisano u optužnom aktu.

28. Kroz završnu riječ branioci detaljno elaboriraju i elemente bića krivičnog djela koje je stavljeno na teret optuženom Selimoviću, ističući da bitna obilježja nedostaju da bi se radilo o radnji izvršenja koja se ogleda u mučenju ili nečovječnom postupanju. S tim u vezi branioci ukazuju na relevantnu sudsku praksu, prezentirajući izvode iz presuda Haškog

tribunala u pogledu definisanja mučenja i/ili nečovječnog postupanja, te u odnosu na radnje činjenično opisane u tački I.1. optužnice, koje su optuženom Selimoviću stavljene na teret, ističu da nije dokazano da je Mile Popović zbog navodnih prijetnji optuženog, pretrpio teške duševne bolove, a da bi bila ostvarena bitna obilježja krivičnog djela za koje se optuženi tereti

29. Vezano za tačku I.2. optužnice, odbrana je navela da iskazi svjedoka nisu podudarni i sadrže kontradikcije, kao i da Plan angažiranja Odjeljenja za kontraobavještajne poslove od 02.04.1994. godine i 04.12.1994. godine ne potvrđuje da je optuženi ispitivao oštećene ratne zarobljenike, obzirom da ne postoji nijedna izjava koju su dali ratni zarobljenici u Cazinu, a koju je potpisao Mehura Selimović.

30. U pogledu tačke I.3.a) optužnice, odbrana je navela, da iz dokaza odbrane proizilazi da optuženi nije imao nikakve naredbodavne ni slične nadležnosti za ratne zarobljenike u sabirnom centru, kasarni „Adil Bešić“¹, nego da je na nesumnjiv način dokazano da je Asim Spahić bio komandant kasarne u inkriminisanom periodu. Nadalje, branioci ukazuju na iskaze svjedoka Laze Bursaća, Siniše Maleševića, Nebojše Trkulja, Stojana Katana, Zvezdana Kovjenića, Brane Čičića i Rame Čelebića, a koji su, kako ističe, suprotni iskazu svjedoka Draška Đervide, u pogledu o činjenice gdje je vršeno ispitivanje. Odbrana je dalje istakla da provedenim dokazima nije dokazano da je Draško Đervida doživio fizičku povredu koja je ozbiljno oštetila njegovo zdravlje ili doživio tešku duševnu povredu zbog navodnog mučenja u zarobljeništvu. Kada je riječ o oštećenom iz tačke I.3.b) optužnice, odbrana je istakla da je svjedok Arif Vuković bio izričit i u istrazi i na glavnom pretresu da ga optuženi nikada nije psihički niti fizički maltretirao, niti pred njim naredio nekome da ga maltretira, te da nije bio prisiljavan da piše ono što mu nije poznato, već da piše o „prijavom vešu“ i da se iskazu ovog svjedoka u većem dijelu ne može vjerovati jer je on hronični alkoholičar (o čemu su uloženi dokazi), a takve osobe su nepouzdana, sklone fantazijama, iskrivljivanju činjenica i pogrešnom opisivanju događaja, a da je u vrijeme svjedočenja i dalje imao istu dijagnozu, pri čemu, kako se ističe u završnoj riječi, o karakteru Arifa Vukovića dodatno govori i iskaz svjedoka Rame Čelebića. U pogledu oštećenog Arifa Vukovića, branioci su istakli i da je odbrana svojim dokazima na nesumnjiv način dokazala da isti nije imao status civila, nego špijuna, a da špijuni ne uživaju zaštitu Ženevskih konvencija.

31. Nadalje, odbrana je istakla da je optuženi u kasarnu „Adil Bešić“ odlazio po osnovu plana aktivnosti službe vojne bezbjednosti, po naredbi ispitivao ratne zarobljenike, a ne svojom voljom i po utvrđenoj metodologiji i načinu rada (o čemu govore i materijalni dokazi kako odbrane, tako i Tužilaštva, kao i iskazi svjedoka Saliha Hodžića i Ljubomira Samardžije).

32. U pogledu tačke I.4. optužnice, branioci u završnoj riječi, prije svega ističu, da hotel „Park“ u Bihaću nikada nije bio sabirni centar za ratne zarobljenike, jer ne postoji službeni akt koji bi ozvaničio tu činjenicu, dok, sa druge strane za sabirne centre u zatvoru „Luke“, kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću i autoservisu „Rad“ u Cazinu postoji naredba o njihovom osnivanju. Nadalje, ističe se da je svjedok Neđo Trivić izričit u tvrdnji da ga je u hotelu „Park“ ispitivao optuženi, iako je odbrana uloženiim materijalnim dokazima dokazala da je optuženi ratnog zarobljenika Neđu Trivića ispitivao u zatvoru „Luke“, a izjava koja je tada uzeta od strane optuženog, svjedoku je prezentirana na glavnom pretresu, te je on potvrdio da je to njegov rukopis i potpis.

33. Vezano za tačku I.5. optužnice, odbrana je navela da je svjedok Zdravko Radošević bio u bolničkoj sobi sa Miloradom Carićem i da mu on nikad nije govorio o eventualno doživljenim neugodnostima ili prijetnjama, te da nije bilo nikakvog psihičkog niti fizičkog zloastavljanja ranjenika, a posebno ne od strane optuženog Selimovića. O korektnom tretmanu ratnih zarobljenika koji su bili stacionirani u bolnici u Bihaću, svjedočili su i svjedoci Darko Dojčinović, Darko Kajtez i Braco Kulenović, što ukazuje da je iskaz Milorada Carića kontradiktoran drugim izvedenim dokazima, kako objektivnim tako i subjektivnim.

34. Imajući u vidu sve navedeno, odbrana je istakla da nije dokazano da je optuženi Selimović počinio krivična djela koja su mu stavljena na teret, zbog čega je predloženo da apelaciono vijeće u odnosu na optuženog Mehuru Selimovića donese oslobađajuću presudu.

35. Optuženi Mehura Selimović se saglasio sa izlaganjem branilaca istakavši da nema ništa za dodati.

¹ U tom smislu branioci se pozivaju na dokaze O1-50, koji je ujedno i dokaz T-59, O1-70, O1-166, O1-166 a), O1-160

2. Završna riječ branioca optuženog Adila Ružnića

36. Branilac optuženog Adila Ružnića je na početku svog izlaganja istakao da je supstrat tačke II.1. optužnice manjkav, nerazumljiv i neodređen, jer nije sastavljen u skladu sa članom 227. ZKP BiH stav 1. tačka c), odnosno nije naznačeno koje su to radnje zastrašivanja koje je optuženi navodno preduzimao, niti su identifikovani NN vojnici kojima je optuženi navodno davao znakove da šamaraju i udaraju zarobljenike, zbog čega opis iz ove tačke optužnice ne sadrži jasne i odlučne činjenice iz kojih bi proizlazila zakonska obilježja krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Cijeneći navedeno, po stavu branioca, optuženi bi po zakonu trebao biti oslobođen od optužbe, jer djelo kako je opisano nije krivično djelo.

37. Nadalje, branilac je analizirao dokaze, kako Tužilaštva, tako i odbrane, dajući svoju analizu i ocjenu istih, ističući da iako nije sporno da je optuženi u inkriminisano vrijeme obavljao poslove referenta- operativca u Odsjeku za kontraobavještajne poslove Odjeljenja službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa Armije BiH, da je postojao unutrašnji sukob, da su lica iz tačaka II.1. i II.2. optužnice imali status ratnih zarobljenika i bili smješteni u kasarni „Adil Bešić“, kao i da je optuženi obavljao informativne razgovore sa većinom od tih zarobljenika po planu i naređenju pretpostavljenih, to ipak radnje opisane u tačkama II.1. i II.2. optužnice nisu dokazane, odnosno nije dokazano da je optuženi Ružnić počinio krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. Obrazlažući takvu tvrdnju branilac ističe da nije dokazano da je optuženi Ružnić ratne zarobljenike zastrašivao, vršio psihički pritisak da priznaju učinjenje ili odaju informacije o krivičnim djelima, davao mimičke znakove u vidu pokreta rukom NN vojnicima da ih šamaraju i udaraju, a niti da ih je ucjenjivao i prisiljavao na službu u neprijateljskoj vojsci. Izvedeni dokazi, po stanovištu odbrane pokazuju da je informativni razgovor bio metod rada organa bezbjednosti, kao planska i organizovana aktivnost sa utvrđenim ciljem, vremenom, mjestom, pitanjima i dinamikom, a što je sve u skladu sa III Ženevskom konvencijom koja ne zabranjuje ispitivanje ratnih zarobljenika. Izvedeni dokazi², po ocjeni branioca, potvrđuju da je uzimanje izjava ratnih zarobljenika bio zadatak optuženog, da ga je vršio po naređenju pretpostavljenih i po pitanjima koja je dobio od nadređenih, a sve s ciljem

² O2-34, O1-71, O1-16, T-102 i T-13c

dokumentovanja ratnih zločina i procesuiranja učinilaca, na čemu je insistiralo i Tužilaštvo iz Haga.

38. Branilac dalje ističe da od 11 svjedoka-oštećenih koji se navode u tački II.1. optužbe, odbrana nije osporavala da je optuženi uzimao izjavu od Petra Stojanovića, Mileta Radulovića, Milovana Mastikose, Neđe Krndije, Sime Aničića, Zvezdana Kovjenića, Nikole Stojanovića (jednu izjavu), ali je osporavala da je optuženi ispitivao Radenka Kovačevića, Bogdana Lakića, Sašu Runjića i Sinišu Vujića. Odbrana se u iznošenju završne riječi, detaljno osvrnula na iskaze svih 11 svjedoka, pojedinačno, iznoseći svoje razloge zbog kojih smatra da se istima ne može pokloniti vjera u smislu utvrđenja postojanja krivične odgovornosti optuženog za kršenje njihovih prava, između ostalog ističući da svjedoci nisu bili sigurni u identitet osoba koje su ih ispitivale i prisutnost tih osoba takvim događanjima, kao i da niti jedan svjedok nije opisao navodne mimičke znakove na isti način. Kako branilac ističe, ako je dogovoreni znak postojao, mogao je biti samo jedan, a nikako veći broj različitih znakova, kako to opisuju saslušani svjedoci, posebno naglašavajući činjenicu da su svjedoci tek u naknadnom međusobnom komuniciranju izveli zaključak da su radnje kakve su pokreti rukom optuženog, češkanje i sl. imale karakter znaka za udarac. U tom smislu, branilac ističe da takvi iskazi svjedoka, predstavljaju „naknadnu konstrukciju“, a ne njihova neposredna opažanja. Nadalje, u pogledu mimičkih znakova, branilac je istakao da je optužba saslušala 43 zarobljena, od kojih svega njih 11 inkriminiraju optuženog Ružnića, za radnje opisane u tački II.1., dok preostalih 32 oštećena, ne govore o postojanju bilo kakvih znakova i maltretiranju, nego naprotiv ukazuju na profesionalan i korektan odnos optuženog prema njima.

39. U pogledu postojanja krivičnog djela Ratni zločini protiv ratnih zarobljenika počinjen mučenjem, branilac je istakao da je nužno da se kao bitan element djela mora dokazati da je žrtva pretrpjela snažan tjelesni ili duševni bol ili patnju, kao i da je to bila namjera počinioca, a što u konkretnom slučaju po ocjeni branioca nije dokazano, pa čak i kad bi bili istiniti iskazi 11 svjedoka na okolnost tačke II.1. optužnice.

40. U pogledu inkriminacija iz tačke II.2. optužnice, branilac je ukazao na nedostatke u činjeničnom opisu, ističući da iz samog činjeničnog opisa ove tačke ne proizlaze elementi krivičnog djela iz člana 175. stav 1. tačka c) KZ BiH, odnosno prisiljavanje na službu u neprijateljskoj vojsci, jer je priklanjanje širi pojam koji nužno ne podrazumijeva službu u oružanim snagama, jednako kao i špijunaža, dok radnja krivičnog djela koja se optuženom stavlja na teret ovom tačkom optužnice, podrazumijeva aktivni angažman i pripadništvo

„neprijateljskim“ oružanim snagama, a takvo nešto nije ni opisano ni dokazano. Iskazi svjedoka Živka Maleševića, Braneta Čičića, Rajka Pačavre, Stojana Katane i Laze Bursaća, su u suprotnosti sa ostalim izvedenim dokazima, a ni sami oštećeni iz ove tačke optužnice nisu izjavili da je od njih traženo da stupe u službu Armije R BiH, da se priklone Armiji ili preuzmu obavezu špijunaže.

41. Na kraju, branilac optuženog Adila Ružnića, opreza radi, ističe da je ovaj predmet tipičan primjer kada se optužba trebala pozvati na preuzeti KZ SFRJ, kao blaži zakon, te ukazuje da se lične prilike optuženog, nisu promijenile osim činjenice da mu je penzija znatno smanjena i iznosi 580 KM³.

42. Cijeneći sve navedeno, branilac je predložio da sud optuženog oslobodi od optužbe, jer nije dokazano da je počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

43. Optuženi Adil Ružnić se saglasio sa izlaganjem svog branioca i istakao da nema ništa za dodati.

3. Završna riječ branioca optuženog Emira Mustafića

44. Branilac optuženog Emira Mustafića je prvenstveno, u završnoj riječi pred apelacionim vijećem, istakao da ostaje kod svih navoda, tvrdnji i pravnih stavova iznesenih u završnoj riječi u prvostepenom postupku, kao i navoda istaknutih u žalbi na prvostepenu presudu.

45. U pogledu vremena izvršenja krivičnog djela, koje se optuženom stavlja na teret, branilac je istakao da nije sporno da se optuženi u sabirnom centru, u kasarni „Adil Bešić“, nalazio u periodu od 20. oktobra do 20. decembra sa raznim prekidima, ili ukupno najviše mjesec i po dana, ali isključivo danju. Međutim, branilac ističe da se iz činjeničnog opisa optužnice ne može vidjeti bliže svojstvo optuženog u vrijeme preduzimanja radnji predmetnih krivičnog djela, odnosno da li je te radnje preduzimao kao bezbjednjak-ispitivač, ili kao upravnik, ili kao čuvar ili kao vojni policajac. Nasuprot takvom činjeničnom opisu, kako branilac ističe, iz uložениh materijalnih dokaza i iskaza svjedoka, kao i iskaza

³ što potvrđuje dokaz A-O-II-11

samog optuženog koji je dao u svojstvu svjedoka, proizilazi da je Emir Mustafić bio raspoređen u II protuterorističku četvu 5. bataljona vojne policije, ali da je obzirom na vojnu nesposobnost (.....) i činjenicu da nije prošao vojnu obuku, bio raspoređen na poslove četnog evidentičara, tzv. „čate“, a time i da je obavljao samo administrativne poslove, te nije vršio stražarske dužnosti kao vojni policajac. Branilac ističe da je izvedenim dokazima, naročito saslušanjem svjedoka odbrane, na nesumnjiv način dokazano da je optuženi u sabirni centar u kasarni „Adil Bešić“, bio poslan privremeno, kao ispomoć upravniku za sređivanje papirologije, te je obavljao razne evidencijske poslove po naređenju upravnika ili zamjenika upravnika do vremena za ručak, nakon čega se vraćao u svoju jedinicu, četvu vojne policije, pa i ponovo dolazio sljedećeg jutra, kao i da je noću radio na Radiju Bihać, što je njegovo primarno zanimanje.

46. Odbrana se osvrnula i na status Milovana Bjelića, oštećenog koji je optužnicom označen kao civil, a kakav njegov status Tužilaštvo, kako branilac ističe, temelji samo na činjenici da je u inkriminisam periodu imao 67 godina (rođen 1928. godine). Međutim, kako branilac ističe, odbrana je dokazala da je i oštećeni Milovan Bjelić imao status ratnog zarobljenika. Osim toga, polazeći od *mens rea* optuženog, branilac ističe i to da bi optuženi Mustafić mogao odgovarati za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, mora biti dokazano da je on znao ili morao znati da su osobe, prema kojima preduzima zabranjene radnje, civili, a što u konkretnom slučaju nije dokazano. Naime, kako branilac ističe, optuženi, koji je u sabirni centar kao „čato“ došao poslije svih zarobljenih, mogao je znati samo da se nalazi u sabirnom centru ratnih zarobljenika i ništa više, posebno imajući u vidu da on kao obični čovjek, a ne i pravi vojnik nije ni mogao razlikovati ratnog zarobljenika i civila.

47. Nadalje, odbrana je istakla da se činjeničnim opisom optužnice, optuženom dva puta stavljaju na teret iste radnje, i to samo iz razloga da se pojača kvantum radnji koje je navodno preduzeo optuženi, te da se svaka od inkriminacija koje su optuženom stavljene na teret ovom tačkom optužnice, temelji na iskazu konkretnog svjedoka oštećenog, a da kao takva nije potkrijepljena drugim izvedenim dokazima, te se iskazi navedenih svjedoka ukazuju kao krajnje nepouzdana

48. Nadalje, iz iskaza svjedoka i materijalnih dokaza, odbrana nalazi da se nesumnjivo može utvrditi da optuženi nije bio pripadnik logističkog voda, vojne jedinice privremenog karaktera, čiji je komandir bio upravnik sabirnog centra i koji je isključivo imao zadatak obezbjeđenja objekta sabirnog centra u kasarni, dvojako, i stražarski i čuvarski, već

pripadnik bataljona vojne policije, koji je po danu, kao čato, sređivao papire i dokumentaciju u sabirnom centru, te da nije ispitivao ratne zarobljenike, jer su to isključivo vršili oficiri bezbjednost, kao i da uopšte nije mogao biti u fizičkom kontaktu sa ratnim zarobljenicima, jer to nisu dozvoljavali čuvari u sabirnom centru. Kod utvrđivanja odlučnih činjenica, odbrana je naglasila da posebno treba cijeliti iskaze svjedoka Jasmina Felića i Mirze Sadikovića i materijalne dokaze odbrane koji se odnose na radni angažman optuženog i njegovo odsustvo iz jedinice zbog organizacije muzičke manifestacije krajem oktobra i početkom novembra 1995. godine.

49. Vezano za opis fizičkog izgleda optuženog i prepoznavanje od strane saslušanih svjedoka, odbrana je istakla da svjedoci optuženog prepoznaju samo po oku, bez da su mogli navesti i druge osobine po kojima je optuženi bio prepoznatljiv, kao što su brkovi i naočale, te ističe da je uz sugestije, radnje maltretiranja najlakše „prilijepiti“ osobi koju je najlakše identificirati po nečemu, u konkretnom slučaju „oštećenom oku“, a kako upravnik sabirnog centra, „Spase“, po izgledu veoma liči na optuženog Mustafića (duža crna kosa i veoma jaki brkovi), moguća je zamjena identiteta ličnosti u pogledu osobe koja je noću ispitivala i maltretirala zarobljenike u sabirnom centru. Odbrana je istakla da je optuženi osoba sa takvim fizičkim i ljudskim osobinama koja nije sklona vršenju bilo kakvih protivpravnih radnji, a pogotovo nije nasilna osoba koja iskorištava tuđu nevolju, te je stoga imajući u vidu sve navedeno predložila sudu da donese oslobađajuću presudu u odnosu na optuženog Emira Mustafića.

50. Optuženi se saglasio sa izlaganjem svog branioca i ističući da nema ništa za dodati.

V. STANDARDI DOKAZIVANJA

51. Prilikom donošenja presude vijeće je bilo u obavezi postupiti u skladu sa odredbom člana 281. stav 2. ZKP BiH, to jest izvršiti savjesnu ocjenu svih izvedenih dokaza, i to kako pojedinačno tako i dovođenjem istih u međusobnu vezu. Pri tome, obaveza je vijeća voditi računa o temeljnim principima koje propisuje kako ZKP BiH, tako i Evropska Konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP), koja, na osnovu člana II.2 Ustava BiH, ima primat u primjeni nad svim domaćim zakonima.

52. Jedan od temeljnih principa krivičnog postupka, princip zakonitosti, kojim se ovo vijeće vodilo u postupku donošenja presude, ima za cilj da osigura da niko nevin ne bude osuđen, kao i da se učiniocu krivičnog djela izrekne kazna ili druga krivičnopravna sankcija u granicama koje su propisane odredbama krivičnog zakona.

53. Nadalje, vijeće je posebno imalo u vidu i pretpostavku nevinosti, sadržanu u članu 3. ZKP BiH, a koja odredba propisuje: "Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja", te princip *in dubio pro reo*, propisan članom 3. stav 2. ZKP BiH, a koja odredba glasi: "Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela, ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakona, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog."

54. Konačno, princip jednakosti u postupanju, zagaranatovan odredbom člana 14. ZKP BiH, nalaže obavezu sudu da stranke i braniocetretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu, ali i obavezu suda, tužioca i drugih organa koji učestvuju u postupku, da ispituju i utvrđuju kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.

55. Princip slobodne ocjene dokaza propisan u članu 15. ZKP BiH, koji se primjenjuje u našem pravnom sistemu, podrazumijeva da odluka suda o dokazanosti ili nedokazanosti neke odlučne činjenice nije vezana niti ograničena posebnim formalnim dokaznim pravilima, s tim što sud može, a kako to propisuje odredba člana 281. stav 1. ZKP BiH presudu zasnovati samo na dokazima izvedenim na glavnom pretresu, a iste cijeliti na način kako to propisuje pomenuta odredba člana 281. stav 2. ZKP BiH.

56. Iako je Vijeće presudu donijelo u cijelosti poštujući navedene principe, te iako je prilikom njenog donošenja cijeno sve izvedene dokaze, subjektivne i materijalne, uložene kako od strane Tužilaštva, tako i od strane odbrana optuženih, i to kako one dokaze koji su neposredno izvedeni pred vijećem Apelacionog odjeljenja i iskaze onih svjedoka koji su reproducirani pred vijećem Apelacionog odjeljenja, ali i sve one subjektivne i materijalne dokaze, koji su bez reproduciranja i čitanja prihvaćeni od strane vijeća Apelacionog odjeljenja, dok su neposredno izvedeni pred prvostpenim vijećem, imajući u vidu obimnost dokazne građe u predmetu, ovo vijeće u obrazloženju presude nije moglo dati osvrt na svaki izvedeni dokaz. Dakle, Vijeće je prilikom donošenja presude izvršilo uvid i cijeno svaki izvedeni dokaz, ali će u obrazloženju presude dati osvrt samo na one dokaze koji su bili od značaja za činjenično stanje kakvo je utvrđeno i to kako za postojanje krivičnog

djela i krivice optuženih, tako i za odluku kojom su optuženi Selimović i Ružnić za inkriminacije koje su im optužnicom bile stavljene na teret, oslobođeni optužbi.

57. Kako dokaznu građu u konkretnom predmetu, u velikom dijelu čine iskazi svjedoka, to je ocjena njihovih iskaza i procjena kredibiliteta svjedoka, pred ovo Vijeće, kao i bilo koje vijeće koje postupa u sličnoj situaciji, postavila velik izazov. Naime, u postupku ocjene iskaza svjedoka, sudsko vijeće ne smije *a priori* prihvatiti kao tačno, sve što svjedok kaže, bilo da je riječ o iskazu koji inkriminira, ili pak koji ekskulpira optuženog. Iskazi svjedoka moraju biti cijenjeni uz posebnu pažnju, pri čemu se posebno mora voditi računa kako o sadržaju svjedočenja, tako i o sveopštem utisku koji svjedok ostavlja, te s tim u vezi njegovim ponašanjem, bojom glasa, stavom, fizičkim, ali i emocionalnim reakcijama na pitanja, te držanju svjedoka u odnosu na stranke i braniocce, te iskaz svjedoka cijiniti uzimajući u obzir cjelokupnu atmosferu u kojoj isti svjedoči.

58. To je posebno od značaja kad je riječ o iskazima svjedoka, neposrednih, ali i posrednih žrtava zločina koji su se desili i koji su predmet optuženja u ovom predmetu. Naime, takvi svjedoci koji su proživjeli traumu, u uslovima kada su obavezani ponovo govoriti o onome što su proživjeli, izloženi su dodatnoj traumatizaciji. U takvim okolnostima posebno je potrebno biti obazriv kod procjene pouzdanosti njihovih iskaza.

59. Naime, za iskaz svjedoka, nije samo bitno da je on dat iskreno (a vijeće polazi od pretpostavke da je svaki svjedok, posebno nakon polaganja zakletve pred sudom, namjeravao iskreno svjedočiti o činjenicama i okolnostima o kojima ima saznanja), nego je bitno i da je iskaz pouzdan. Na pouzdanost iskaza jednog svjedoka, utiču različiti faktori, a tu se naročito ističu sposobnost zapažanja i nestalnost ljudske percepcije, protek vremena, traumatičnost samog događaja, ali i pristrasnost svjedoka. Sve to može biti od uticaja da dva svjedoka, koja su prisustvovala istom događaju, posmatraju isti iz različite psihičke, fizičke, pa i hronološke perspektive, pa da stoga daju iskaze koji nisu identični. Stoga, kod ocjene iskaza svjedoka, Vijeće je uporedilo činjenice o kojima je svjedok svjedočio, sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, ali i činjenicama koje proizilaze iz materijalnih dokaza, te na temelju takve svestrane ocjene donosilo zaključak o pouzdanosti iskaza nekog svjedoka.

60. Pri tome, potrebno je istaći i to da je Vijeće, prilikom ocjene iskaza svjedoka, utvrdilo da su neki svjedoci bili iskreni i pouzdani čak i na ličnu štetu. Drugi svjedoci su bili iskreni, ali određeni dijelovi njihovih svjedočenja nisu bili uvjerljivi. Za to su razlozi različiti počev od ograničenosti percepcije, lošije moći zapažanja, uticaja vremena, ličnih interesa, ali i

interesa da utiču na ishod postupka, lojalnosti optuženima, ili pristrasnosti bilo optuženima bilo žrtvama, koja je mogla rezultirati određenim zaključcima svjedoka o tome šta su zaista vidjeli ili čuli. Ipak, i kod takvih svjedoka, bilo je situacija da iako dijelove njihovih iskaza Vijeće ocijeni nepouzdanim, s druge strane, ocijeni da su dijelovi njihovih iskaza sadržavali precizna zapažanja o određenim činjenicama, te je u takvoj situaciji vijeće zaključilo da odbacivanje u cijelosti takvih iskaza, ne bi bilo u skladu sa interesima pravde, te su i takvi iskazi cijenjeni na način da je procjenjivana pouzdanost i tačnost svake činjenice ili okolnosti na koju je svjedok pitan.

61. Nadalje, Vijeće je upoređivalo iskaze svjedoka date u različitim fazama postupka, te analiziralo iskaze date u fazi istrage, kada su sadržavali određene razlike u pogledu odlučnih činjenica u odnosu na iskaze sa glavnog pretresa, te je na temelju takve ocjene zaključilo kojim dokazima se može pokloniti vjera.

62. Osim iskaza svjedoka, u konkretnom predmetu, obimna materijalna dokumentacija, uložena u spis kako od strane Tužilaštva, tako i odbrane optuženih, predstavlja značajan segment dokaza od značaja za pitanje kako postojanja djela, tako i krivice optuženih.

63. Prilikom ocjene vjerodostojnosti dokumenata, vijeće je iste razmatralo u sklopu svih ostalih izvedenih dokaza, kao što su drugi materijalni dokazi i iskazi svjedoka.

64. Pored toga, čak i kada je Vijeće bilo uvjerenjeno da je razmatrani dokument vjerodostojan, nije automatski prihvatano da sadržaj navedenih dokumenata predstavlja tačan prikaz činjenica, već je u svakom konkretnom slučaju cijenjena vjerodostojnost tog sadržaja.

65. Imajući u vidu sve navedeno, polazeći od navedenih principa propisanih domaćim zakonom, te odredbe člana 6. stav 1. EKLJP koji nameće obavezu svim sudovima da "ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku", vijeće je pažljivo cijenilo sve izvedene dokaze, čija ocjena će biti data u daljem obrazloženju presude.

VI. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE

A. PRIMJENA ZAKONA

66. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, optuženima Adilu Ružniću i Emiru Mustafiću, stavljeno je na teret da su radnjama činjenično opisanim u optužnici (optuženi

Adil Ružnić u tački II.1, a optuženi Emir Mustafić u tački III počinili krivično djelo Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) KZ BiH, a optuženi Emir Mustafić, u sticaju sa tim krivičnim djelom i krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH.

67. Polazeći od odredbe člana 280. stav 2. ZKP BiH, prema kojoj sud nije vezan za prijedloge tužioca u pogledu pravne ocjene djela, te kako je KZ BiH stupio na snagu nakon izvršenja krivičnih djela za koja se optuženi Ružnić i Mustafić terete, a polazeći od jednog od temeljnih principa krivičnog prava, principa vremenskog važenja krivičnog zakona, po kojem se na učinitelja krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela zakon jednom ili više puta izmijeni, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca, ovo vijeće je bilo u obavezi ispitati koji zakon je u konkretnom slučaju blaži za optužene i kao takav se ima primjeniti u konkretnom slučaju. Pored toga ovo pitanje je potencirano i od strane odbrana optuženih Ružnića i Mustafića.

68. Kod ocjene koji zakon je blaži za optužene u konkretnom predmetu, a imajući u vidu da oba zakona (i preuzeti KZ SFRJ, kao zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela i KZ BiH, kao kasniji zakon) propisuju ista bitna obilježja krivičnih djela za koje se optuženi terete, dok se razlikuju samo po propisanom kaznenom okviru, apelaciono vijeće je upravo sa tog aspekta analiziralo koji se zakon ima smatrati blažim za optužene.

69. KZ BiH, kao kazneni okvir za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva propisuje *najmanje 10 (deset) godina zatvora ili kaznu dugotrajnog zatvora*, dok preuzeti KZ SFRJ, za isto djelo propisuje *najmanje 5 godina zatvora ili smrtnu kaznu*.

70. Polazeći od navedenih kaznenih okvira, a sljedom ustanovljene kako domaće tako i međunarodne pravne prakse kroz odluke ESLJP i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ovo vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju preuzeti KZ SFRJ blaži za optužene, te da se krivična djela za koja se optuženi terete imaju pravno kvalifikovati po tom zakonu.

71. Kod donošenja prednjeg zaključka ovo vijeće je imalo u vidu da je Evropski sud za ljudska prava u predmetu Maktouf/ Damjanović zauzeo stav da se primjena blažeg zakona mora ocjenjivati u svakom konkretnom slučaju, te je u odnosu na aplikante Maktoufa i Damjanovića, zaključio da je povrijeđen član 7. EKLJP, „...s obzirom da postoji realna mogućnost da je retroaktivna primjena Zakona iz 2003. godine bila na štetu aplikanta...“.

Kod takvog zaključka, ESLJP je pošao od minimuma zapriječene kazne za predmetno krivično djelo, našavši da su kazne koje su izrečene aplikantima takve da strijeme ka zakonskom minimumu, odnosno Maktoufu je čak ublažena ispod minimuma, pa iako je po ranijem zakonu-preuzetom KZ SFRJ, kao posebni maksimum za djela za koja su aplikanti oglašeni krivim bila zapriječena smrtna kazna, tu je kaznu očigledno bilo moguće izreći samo za najteže oblike ratnih zločina, kakvi zločini zasigurno nisu oni za čije počinjenje su aplikanti Maktouf i Damjanović oglašeni krivima, to je kod procjene koji je zakon u konkretnom slučaju za njih blaži, trebalo ustanoviti koji je blaži zakon u pogledu minimalne kazne.

72. Takav stav, po ocjeni ovog vijeća, u potpunosti se može primjeniti i na konkretan predmet. Kod ovakvog stava vijeće je prvenstveno imalo u vidu da se, jednako kao ni apelanti Maktouf i Damjanović, ni optuženi Ružnić i Mustafić optužnicom ne terete za gubitak života, te da zločini za koje su optuženi, ne spadaju u kategoriju najtežih zločina za čije izvršenje bi uopšte bilo i moguće izreći smrtnu kaznu i da se sudi u vrijeme kada je tu kaznu bilo i moguće izreći. Stoga je u odnosu na optužene pitanje primjene blažeg zakona nužno razmatrati polazeći od minimuma zapriječene kazne, a što je, po ocjeni ovog vijeća, nesumnjivo preuzeti KZ SFRJ, koji kao minimalnu kaznu za predmetna krivična djela propisuje kaznu zatvora od 5 godina, a koju je primjenom odredaba tog zakona o ublažavanju kazne moguće ublažiti na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jednu) godinu.

73. Stoga ovo vijeće nalazi da se preuzeti KZ SFRJ, koji zakon je važio u vrijeme izvršenja krivičnih djela za koja se optuženi terete i koji je blaži za optužene od kasnijeg KZ BiH, ima primjeniti u konkretnom slučaju.

B. BITNA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA ZA KOJA SE TERETE OPTUŽENI ADIL RUŽNIĆ I EMIR MUSTAFIĆ

74. Bitna obilježja bića krivičnog djela ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. preuzetog KZ SFRJ, odnosno njegovi tzv. *chapou* elementi, a koje je nužno utvrditi u svakom konkretnom predmetu, jesu:

- a) kršenje pravila međunarodnog prava,
- b) djelo mora biti usmjereno prema ratnim zarobljenicima,
- c) optuženi mora narediti ili počiniti djelo

Prvo bitno obilježje ovog krivičnog djela predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava. Optužnicom se optuženi terete za kršenje zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija iz 1949.godine, koji je primjenjiv samo u okviru "oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba". Drugo bitno obilježje krivičnog djela iz člana 144. preuzetog KZ SFRJ zahtjeva da je djelo učinjeno prema ratnim zarobljenicima. Prema, definiciji ratnih zarobljenika iz člana 4. III Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima, gdje su ratni zarobljenici definisani kao "*pripadnici oružanih snaga jedne strane u sukobu, kao i pripadnici milicija i dobrovoljačkih jedinica koji ulaze u sastav tih oružanih snaga*", proizilazi da takva kategorija zaštićenih lica može postojati samo u okolnostima rata, oružanog sukoba ili okupacije, ili proisteći iz takvog sukoba. Stoga će, od strane ovog vijeća, kroz dalje obrazloženje biti razmotreno i postojanje oružanog sukoba, koji se iz prethodno datih razloga, bez obzira što ga zakon izričito ne propisuje, indirektno izvodi takođe kao bitno obilježje predmetnog krivičnog djela, kao i povezanosti radnji optuženih sa tim oružanim sukobom.

75. Sva navedena bitna obilježja krivičnog djela, ovo vijeće je našlo ispunjenim na strani optuženih Adila Ružnića i Emira Mustafića.

(a) Kršenje pravila međunarodnog prava

76. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, optuženom Adilu Ružniću stavljen je na teret da je postupao protivno odredbama članova 3. i 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, a optuženom Emiru Mustafiću, suprotno navedenim odredbama, ali i odredbama članova 3. i 4. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine (IV Ženevska konvencija). Kako ovo vijeće nije utvrdilo da je bilo ko od oštećenih koji se navode u optužnici u dijelu koji se odnosi na ove optužene imao status civila (pa ni oštećeni Milovan Bijelić, kako se to navodi u optužnici), to nije, u kontekstu inkriminacija stavljenih na teret optuženom Mustafiću, bilo ni potrebe za preispitivanjem da li je došlo do kršenja odredaba IV Ženevske konvencije. Kada je pak riječ o kršenju člana 4. III Ženevske konvencije, a koje kršenje je optužnicom stavljen na teret obojici optuženih, apelaciono vijeće je, analizirajući sadržaj člana 4. III Ženevske konvencije, zaključilo da navedena odredba ne sadrži bilo kakvu zabranu, nego samo definiše status ratnih zarobljenika. Odredba zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, naprotiv, propisuje minimalnu jezgru

obaveznih pravila i odražava osnovne humanitarne principe na kojima su zasnovane Ženevske konvencije u cjelini. To je odredba koja sadrži fundamentalna humanitarna načela koja su u osnovi cjelokupnog međunarodnog humanitarnog prava⁴, i koja pravila predstavljaju minimum koji se primjenjuje u svim sukobima, bez obzira da li su oni međunarodni ili nemeđunarodni⁵. Takođe je opšteprihvaćeno da zajednički član 3. čini dio običajnog međunarodnog prava⁶. Kako odredbom člana 4. III Ženevske konvencije, nije propisana bilo kakva zabrana postupanja, iz izreke presude, u dijelu gdje se poziva na kršenje međunarodnog prava, vijeće je izostavilo navedenu odredbu, nalazeći da je istu moguće i dovoljno koristiti u svrhu definisanja kategorije ratnih zarobljenika, dok je ocijenilo da je postupanje optuženih Ružnića i Mustafića, bilo u suprotnosti sa odredbom zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija (o čemu će u daljem obrazloženju biti data iscrpna argumentacija). Upravo kroz navedeno kršenje, ostvareno je bitno obilježje krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, kako to propisuje odredba člana 144. preuzetog KZ SFRJ.

77. Zajednički član 3. Ženevskih konvencija propisuje:

“U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu bit će dužna da primjenjuje sljedeće odredbe:

- (1) prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga, postupat će se, u svakoj prilici, čovječno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovnom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju, zabranjeni su i zabranjuju se, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, sljedeći postupci:

a) nasilje koje se nanosi životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja...

b)...

⁴ Tužilac protiv Delalića, IT-96-21-A, Presuda žalbenog vijeća od 20.02.2001. godine, para 143

⁵ Ibid

⁶ Nikaragva protiv SAD, Međunarodni sud pravde, Predmet koji se odnosi na aktivnosti vojnih i paravojnih snaga u Nikaragvi i protiv ove države. Presuda od 27.06.1986, Izvještaji MSP, stav. 218; *Tužilac protiv Tadića*, IT-94-1, Odluka Žalbenog vijeća o Podnesku odbrane kojim se traži podnošenje interlokutorne žalbe na nadležnost, (Tadić, Odluka o nadležnosti), stavovi 98 i 129; Tužilac protiv Akayesu, MKSR -96-4-T, Presuda od 2.09.1998. (Presuda Akayesu), stavovi 603-605; vidi US Odluku u predmetu Kadić protiv Karadžića, 70 F 3d 232 (2.Cir.1995)

c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci..."

78. Da bi se utvrdilo kršenje zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, a što je preduvjet za postojanje samog krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, obzirom da je riječ o normi blanketnog karaktera, obaveza vijeća je da utvrdi da li su radnje optuženog, u konkretnom predmetu optuženih Ružnića i Mustafića, bile usmjerene prema kategoriji osoba koja, shodno navedenoj odredbi, uživa zaštitu, a to su osobe koje ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima. Nadalje, u istom cilju, nužno je utvrditi i da li je optuženi, svojim radnjama, postupio protivno obavezi koja proizilazi iz zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, obavezi čovječnog postupanja, tačnije da li je svojim radnjama postupio suprotno odredbama neke ili svih tačaka a) do d) zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija.

(i) Status žrtava

79. U sferu zaštite zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, kako to proizilazi iz sadržaja navedene odredbe, ulaze **lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima**, a to mogu biti **pripadnici oružanih snaga koji su položili oružje** i lica **onesposobljena za borbu** usljed bolesti, rana, **lišenja slobode** ili iz bilo kojeg drugog razloga.

80. Vijeće je ocjenom izvedenih dokaza utvrdilo da oštećeni poimenično navedeni u tačkama I.1 i I.2 izreke osuđujućeg dijela presude potpadaju pod kategoriju zaštićenih osoba, pripadnika oružanih snaga koji su položili oružje i koji su onesposobljeni za borbu usljed lišenja slobode. Naime, svi navedeni oštećeni⁷, sa izuzetkom oštećenog Milovana Bijelića, na čiji status će se vijeće posebno osvrnuti, u svojim iskazima su istakli da su prije zarobljavanja bili mobilisani, odnosno da su u vrijeme zarobljavanja bili pripadnici VRS, koja je bila u sukobu sa A R BiH čiji pripadnici su izvršili zarobljavanje navedenih lica, da su zarobljeni na području ratnih dejstava, da su u vrijeme ili neposredno prije zarobljavanja učestvovali u vojnim operacijama, da su bili naoružani u vrijeme sukoba, a prije zarobljavanja ili predaje pripadnicima A R BiH kao suprotne strane u sukobu, što sve upućuje na zaključak, koji pri tome ni odbrana nije osporavala, da je riječ o

⁷ Nikola Stojanović, Saša Runjić, Milovan Mastikosa, Neđo Krndija, Mile Radulović, Bogdan Lakić, Radenko Kovačević, Petar Stojanović, Simo Aničić, Zvezdan Kovjenić i Siniša Vujić (tačka I.1. izreke osuđujućeg

ratnim zarobljenicima. Nadalje, radnje koje su preduzimali optuženi Ružnić i Mustafić, kako je to utvrđeno, preduzimane su prema navedenim oštećenim, u vrijeme kada su oni boravili u zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“, dakle izvjestan period nakon njihovog zarobljavanja, te se imajući u vidu sve navedene okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, može izvesti nesumnjiv zaključak da je ispunjen prvi uvjet iz zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, jer su radnje preduzete prema licima koja u vrijeme preduzimanja tih radnji nisu učestvovala neposredno u neprijateljstvima, odnosno da je riječ pripadnicima oružanih snaga koji su položili oružje i/ili su usljed lišenja slobode onesposobljeni za borbu.

81. U kontekstu statusa oštećenih lica, spornim se pokazao isključivo status oštećenog Milovana Bijelića, a kojeg Tužilaštvo u optužnici označava kao civila. Takav status oštećenog Milovana Bijelića, osporavan je od strane odbrane optuženog Emira Mustafića. Ocjenom provedenih dokaza, ovo vijeće je zaključilo da je i oštećeni Milovan Bijelić takođe imao status ratnog zarobljenika. Prema standardima ustanovljenim od strane MKSJ-a, u slučaju kada postoji sumnja o tome da li se radi o određenoj zaštićenoj grupi mora se uzeti u obzir i percepcija optuženog, odnosno da li se u okviru svih okolnosti konkretnog slučaja od optuženog lica može očekivati da grupu percipira u određenom statusu. Polazeći od navedenog, vijeće je našlo da je oštećeni Milovan Bijelić u sabirnom centru u kasarni Adil Bešić bio smješten u istim prostorijama u kojoj su držani ratni zarobljenici, pripadnici VRS, a koji dio sabirnog centra je bio fizički odvojen od dijela gdje su držane druge kategorije zarobljenika, primjerice pripadnici A R BiH pritvoreni zbog dezerterstva, ili iz nekih drugih razloga. Imajući u vidu kratak period u kojem je optuženi Mustafić boravio u sabirnom centru i u svojstvu vojnog policajca bio angažovan na obezbjeđenju zatvorenih lica, septembra 1995. godine do 22.12.1995. godine, pa iako on negira svoje učešće u inkriminacijama koje su mu stavljene na teret, iz njegovog iskaza koji je dao u svojstvu svjedoka, proizilazi da je kod njega postojala svijest da zarobljena lica koja su tu smještena i koja je on po dolasku u sabirni centar zatekao, imaju status ratnih zarobljenika, odnosno da je riječ o pripadnicima VRS koji su lišeni slobode i dovedeni u taj sabirni centar. Obzirom da je oštećeni Milovan Bijelić bio u toj grupi zarobljenih, grupi lica koja su lišena slobode kao pripadnici oružanih snaga druge strane u sukobu i koji su u sabirnom centru tretirani kao ratni zarobljenici, to je očigledno u percepciji optuženog

dijela presude), te Sreto Sušić, Dragan Bosančić, Drago Đukić, Veljko Radić (tačka 1.2. izreke osuđujućeg dijela presude)

Mustafića, i Milovan Bijelić imao svojstvo ratnog zarobljenika. Stoga je ovo vijeće zaključilo da svi oštećeni obuhvaćeni tačkama I.1. i I.2 izreke presude imaju status ratnih zarobljenika, te kao takvi uživaju zaštitu zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija kao zaštićena kategorija osoba.

(ii) Nečovječno postupanje

82. Kada je riječ o drugom uvjetu iz zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, kao preduvjetu za postojanje krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, bilo je nužno utvrditi da su optuženi, u odnosu na tu zaštićenu kategoriju osoba, postupili protivno svojoj obavezi na čovječno postupanje.

83. Ženevske konvencije, a ni preuzeti KZ SFRJ ne daju definiciju nečovječnog postupanja, ali se ta definicija može izvesti iz međunarodne pravne prakse. Tako je pretresno vijeće MKSJ-a u predmetu Delalić i drugi⁸, dalo definiciju nečovječnog postupanja, ističući da nečovječno postupanje jeste:

“namjerna radnja ili propust, tj. radnja koja je, objektivno gledana, smišljena, a ne slučajna, koja nanosi tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu ili predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo.”

Dalje se u istoj odluci ističe da pojam nečovječnog postupanja, kao takav “*sačinjava kišobran pod kcji potpadaju preostala teška kršenja sadržana u Konvencijama*”, tačnije da pod okrilje nečovječnog postupanja ulaze sva ona djela za koja se utvrdi da predstavljaju mučenje ili hotimično nanošenje teške patnje ili ozbiljne povrede tijelu i zdravlju, ali ova kategorija krivičnih djela nije ograničena na ona djela koja su uključena u dvije navedene kategorije, nego se “*proširuje i na djela kcja krše osnovni princip humanog postupanja, naročito poštovanje ljudskog dostojanstva*”⁹.

84. U svjetlu navedene definicije nečovječnog postupanja, međunarodna pravna praksa je izdiferencirala i niz konkretnih radnji, koje se mogu podvesti pod pojam nečovječnog postupanja i to: sakaćenje ili nanošenje teških tjelesnih povreda¹⁰; premlaćivanje i druge nasilne radnje¹¹; nanošenje teških ili ozbiljnih povreda¹²; teške povrede tjelesnog ili

⁸ Presuda pretresnog vijeća MKSJ-a u predmetu IT-96-21-T od 16.11.1998. godine, para 543

⁹ Ibid. para 545

¹⁰ Vidjeti predmet *Kvočka i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-30/1, paragraf 208.

¹¹ Ibid, paragraf 208.

duševnog integriteta¹³; ozbiljan napad na ljudsko dostojanstvo¹⁴; prisilni rad koji je izazvao tešku duševnu ili tjelesnu patnju ili povredu, ili je radnja predstavljala ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo¹⁵; deportacija i prisilno premještanje grupa civila¹⁶; prisiljavanje na prostituciju¹⁷ i nestajanje ljudi pod prisilom¹⁸.

85. Pored MKSJ, pitanjem nečovječnog postupanja, bavila su se i druga pravosudna tijela, te je tako, Evropski sud za ljudska prava (ESLJP), polazeći od zabrane nečovječnog postupanja koji proizilazi i iz člana 3. EKLJP¹⁹ zauzeo stanovište da bi zlostavljanje potpadalo pod ovaj član "*ono mora dosegnuti minimalan nivo težine... Ocjena ovog minimuma je po prirodi stvari relativna i zavisi od svih okolnosti predmeta, kao što su trajanje takvog postupanja, njegove fizičke i duševne posljedice i, u nekim slučajevima, pol, godine starosti i zdravstveno stanje žrtve*"²⁰.

86. Kako bi se procijenila težina nekog djela, nužno je razmotriti sve činjenične okolnosti. Neke od tih okolnosti mogu na primjer biti: karakter radnje ili propusta, kontekst u kojem su se oni dogodili, lične prilike žrtve uključujući starost, pol i zdravstveno stanje, kao i fizičke, psihičke i moralne posljedice tog čina za žrtvu. Činjenica da djelo ima dugoročne posljedice može da bude od važnosti prilikom utvrđivanja težine djela. Ipak, za postojanje nečovječnog postupanja, patnje koje dotična radnja nanosi žrtvi, ne moraju biti trajne, dovoljno je da su one stvarne i ozbiljne²¹.

87. Evropski sud i Evropska komisija za ljudska prava razvili su opsežnu sudsku praksu koja se tiče raznih oblika zlostavljanja, kao što su mučenje, nečovječno i ponižavajuće postupanje, zabranjenih članom 3. EKLJP. Na primjer, u predmetu *Tomasi protiv Francuske*, Evropski sud je utvrdio da se radi o očigledno nečovječnom postupanju kojim se krši član 3. u slučaju kada je podnosilac žalbe bio podvrgnut šamaranju, udaran nogama i rukama, udaran po podlaktici, prisiljavan da stoji duži vremenski period bez

¹² Vidjeti predmet *Kordić i Čerkez*, presuda Žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14/2, paragraf 117.

¹³ Vidjeti predmet *Blaškić*, presuda žalbenog vijeća MKSJ, broj IT-95-14 paragraf 239. predmet *Krstić*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, broj IT-98-33 paragraf 523.

¹⁴ Vidjeti predmet *Vasićević*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 239-240.

¹⁵ Vidjeti predmet *Naletilić i Martinović*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragrafi 271, 289, 303.

¹⁶ Vidjeti predmet *Kupreškić i dr.*, presuda Pretresnog vijeća MKSJ, paragraf 566.

¹⁷ Ibid, paragraf 566.

¹⁸ Ibid, paragraf 566.

¹⁹ Član 3. EKLJP propisuje: "Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju"

²⁰ Presuda *Delalić i dr.*, para 536, pozivanje na presudu eSLJP u predmetu *A.vUK*, od 23.09.1998. godine, para 20 (u kojem se citira ESLJP *Costello-Roberts v. UK*, 25.03.1993., 347-C RVHT (SER.A)1993.)

²¹ Presuda pretresnog vijeća MKSJ-a u predmetu *Krnojelac*, par.131

potpore, sa rukama vezanim lisicama na leđima, kada su pljuvali na njega i prisiljavali ga da gol stoji ispred otvorenog prozora, kada je lišen hrane i kada mu je priječeno vatrenim oružjem. Evropski sud je smatrao da veliki broj udaraca koje je zadobio g. Tomasi i njihov intenzitet predstavljaju dva elementa koja su dovoljno ozbiljna da se takvo postupanje smatra nečovječnim i ponižavajućim. Sud je također smatrao da je postupanje „nečovječno“ ako je unaprijed planirano, ako se primjenjuje satima bez prekida i ako prouzrokuje stvarne tjelesne povrede ili intenzivnu fizičku i duševnu patnju.

88. Jasno je da su razna međunarodna sudska tijela koja su razmatrala primjenu krivičnog djela nečovječnog postupanja isto definisala na relativan način uzimajući u obzir sve činjenične okolnosti, uključujući prirodu radnje ili propust, kontekst u kojem je djelo počinjeno, njegovo trajanje odnosno ponavljanje, fizičke, duševne i moralne posljedice djela na žrtvu i lične okolnosti žrtve, uključujući godine, pol i zdravlje.

89. U skladu s ovim, ovo vijeće razmatra sve okolnosti izvršenja radnji koje su stavljene na teret optuženima Ružniću i Mustafiću. Na temelju iskaza svjedoka oštećenih, vijeće zaključuje da su radnje koje su preduzeli optuženi Ružnić i Mustafić, imale karakter nečovječnog postupanja u svjetlu prethodno analiziranih definicija. Naime, svjedoci oštećeni su bili izvođeni na ispitivanja, nerijetko i višestruka, prilikom tih ispitivanja, bilo pismenog, bilo usmenog, trpili su udarce i prema njima je postupano uz odsustvo poštovanja prema zaštićenim licima, suprotno osnovnim načelima međunarodnog prava, svjesno upravljeno na degradiranje njihovog dostojanstva.

90. Konkretno radnje optuženih, bit će analizirane kroz svaku tačku izreke osuđujućeg dijela presude.

91. Na ovom mjestu, vijeće će se osvrnuti još i na potrebni stepen svijesti, *mens rea*, za nečovječno postupanje, a koji element, je zadovoljen kada je počinitelj u trenutku činenja ili nečinjenja imao namjeru da nanese tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili da izvrši težak napad na ljudsko dostojanstvo žrtve, ili ako je znao da će to njegovo činenje ili nečinjenje vjerovatno prouzrokovati tešku tjelesnu ili duševnu patnju ili teški napad na ljudsko dostojanstvo i ponio se sa bezobzornom nepažnjom prema tome, a koji element je takođe utvrđen na strani optuženih Ružnić i Mustafića. Kod procjene ovog elementa, vijeće je imalo u vidu i kriterije iz presude MKSJ-a u predmetu Kunarac, a gdje se navodi:

“za krivično djelo povrede ličnog dostojanstva nužno je da je optuženi znao da njegovo djelo ili propust može imati za posljedicu teško poniženje, degradaciju ili na drugi način povrijediti ljudsko dostojanstvo. Za krivično djelo povrede ličnog

dostojanstva nužna je samo svijest o mogućim posljedicama terećenog djela ili propusta.”

92. Svi navedeni elementi su, u konkretnom slučaju, utvrđeni od strane ovog vijeća, te će isti biti analizirani kroz obrazloženje svake tačke izreke presude.

(b) Postojanje oružanog sukoba

93. Postojanje oružanog sukoba je okolnost koja je takođe nesumnjivo utvrđena u ovom predmetu. Činjenicu postojanja oružanog sukoba na području Bihaća i šire, za inkriminisani period, potvrdili su svi saslušani svjedoci. Oštećeni iz ovog predmeta, potvrdili su pripadnost VRS, kao i činjenicu da su bili na ratištu na području Bihaćke regije u momentu zarobljavanja, a da je taj oružani sukob bio između VRS i A R BiH, te da su ih zarobili pripadnici 5. Korpusa A R BiH.

94. Obzirom da ni odbrana ne spori činjenicu postojanja oružanog sukoba, to vijeće ovaj element krivičnog djela nalazi dokazanim izvan svake razumne sumnje.

(c) Veza između radnji optuženih i oružanog sukoba

95. Pored postojanja oružanog sukoba, optužba takođe mora utvrditi očiglednu vezu između navodnih djela optuženog i oružanog sukoba.²² Ne traži se uzročno-posljedična veza između oružanog sukoba i počinjenja zločina za koji se tereti, ali se traži da je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počinii zločin.²³

96. Da bi utvrdilo da li postoji takva veza Žalbeno vijeće u predmetu Kunarac, između ostalog, uzelo je u obzir i to da li je počinilac bio borac, da li žrtve pripadaju

²² Predmet *Čelebići*, prvostepena presuda, stav 193.

²³ Predmet *Kunarac*, drugostepena presuda, stav 58.

suprotstavljenoj vojnoj strani, i da li je zločin počinjen kao dio, ili u okviru službenih dužnosti počinioca.²⁴

97. U konkretnom slučaju svojstvo optuženih Ružnića i Mustafića kao pripadnika 5. korpusa A R BiH, i to optuženog Ružnića koji je obnašao dužnost referenta-operativca u Odsjeku za kontraobavještajne poslove Odjeljenja službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, a optuženog Mustafića kao vojnog policajca koji je za inkriminirani period bio raspoređen u 5. bataljon vojne policije pri 5. Korpusu, nisu osporavani ni od strane odbrana ovih optuženih. Vijeće je dalje nesumnjivo utvrdilo, a što je već i obrazloženo, da su žrtve- oštećeni, bili ratni zarobljenici, pripadnici suprotstavljene vojne strane. Nadalje, ispitivanja, bilo usmena na koja su ratni zarobljenici vođeni kod optuženog Ružnića, bilo pismena, koja je u svojstvu vojnog policajca- stražara u sabirnom centru, nadgledao optuženi Mustafić, a prilikom kojih ispitivanja je na iste vršen pritisak kroz različite vidove zlostavljanja da bi se dobile informacije o VRS, dakle strani sa kojom je A R BiH, čiji su optuženi bili pripadnici, bila u sukobu, njenim položajima i naoružanjem, počinjenim krivičnim djelima od strane pripadnika te druge zaraćene strane, jesu okolnosti, koje po ocjeni ovog vijeća, na nesumnjiv način potvrđuju da su radnje optuženih bile u direktnoj vezi sa oružanim sukobom.

(d) Optuženi mora narediti ili počiniti djelo

98. Kao posljednje bitno obilježje krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika propisano je da počinitelj mora narediti drugima da se prema ratnim zarobljenicima počini neko krivično djelo, ili ga sam počiniti. Upravo navedeno obilježje jeste ono što su odbrane optuženih Ružnića i Mustafića tokom postupka osporavale.

99. Odbrana optuženog Ružnića, pri tome, nije osporavala da je optuženi u svojstvu referenta-operativca u Odsjeku za kontraobavještajne poslove Odjeljenja službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, ispitivao veći broj oštećenih iz tačke I-1 izreke osuđujućeg dijela presude, ali je osporavala da su njegove radnje imale obilježje nečovječnog postupanja. Odbrana optuženog Mustafića, bila je usmjerena na osporavanje svake veze sa ratnim zarobljenicima, te njegovo prisustvo u sabirnom centru vezuje samo

²⁴ Predmet *Kunarac*, drugostepena presuda, stav 59.

za obavljanje administrativnih poslova za upravnika i zamjenika upravnika, u svojstvu četnog evidentičara, tzv. čate.

100. Međutim, vijeće je ocjenom i analizom provedenih dokaza, a što će biti dalje obrazloženo u nastavku presude, našlo dokazanim na nesumnjiv način da su optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić, prilikom ispitivanja ratnih zarobljenika, prema istima nečovječno postupali, na koji način su počinili djelo koje im je optužnicom stavljeno na teret.

VII. ČINJENIČNA UTVRĐENJA

A. SVOJSTVO OPTUŽENIH ADILA RUŽNIĆA I EMIRA MUSTAFIĆA

(a) Optuženi Adil Ružnić

101. Optuženi Adil Ružnić je u tački I.1. izreke osuđujućeg dijela presude, oglašen krivim da je u periodu od polovine septembra 1995. godine do kraja januara 1996. godine, djelujući u svojstvu referenta operativca, Odjeljenja-Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, počinio radnje činjenično opisane u ovoj tački, a u kojima su se, kako je to ovo vijeće zaključilo, ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. preuzetog SFRJ, a u vezi sa članom 22. istog zakona.

102. Da je optuženi Ružnić za navedeni period obnašao svojstvo referenta operativca, Odjeljenja-Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, proizilazi iz više provedenih dokaza i to: Nalaza i mišljenja vještaka vojne i bezbjednosne struke Doc.dr. Dragomira Keserovića²⁵, koji je na temelju raspoložive dokumentacije u izradi nalaza i mišljenja, izveo zaključak da je optuženi Ružnić, u periodu od 15.07.1995. godine do 22.04.1996. godine, od čega inkriminirani period obuhvata vrijeme od polovine septembra 1995. godine do kraja januara 1996. godine, "obnašao svojstvo referenta operativca, Odsjeka za KO poslove, Ocjepjenja SVB komande 5. Korpusa". Zaključak o takvom svojstvu optuženog Ružnića, dalje proizilazi iz Personalnog kartona²⁶ u kojem je upisano da je isti bio na formacijskoj dužnosti referenta-operativca VJ 5025 Bihać, od

²⁵ Dokaz T-224, Nalaz i mišljenje vještaka vojne i bezbjednosne struke u odnosu na optužene Selimović Mehuru, Ružnić Adila i Mustafić Emira u predmetu broj KT-R-30/05, mart 2012. godine, str. 40

²⁶ Dokaz T-209

15.07.1995. godine, te iskaza svih svjedoka oštećenih poimenično navedenih u tački I.2 izreke osuđujućeg dijela presude, a koji su potvrdili da ih je u inkriminisanom periodu ispitivao bezbjednjak 5. Korpusa, optuženi Ružnić. Osim dokaza Tužilaštva, navedeno svojstvo optuženog Ružnića, nije osporavano ni kroz njegovu odbranu, jer takvo njegovo svojstvo za inkriminisan period potvrđuje i vještak vojne struke angažovan od strane odbrane, Himzo Pečenković²⁷, ali i sam optuženi u svom iskazu koji je dao u svojstvu svjedoka²⁸, pa i branilac u završnoj riječi²⁹, navedeno svojstvo optuženog za inkriminisan period označava kao nespornu činjenicu.

103. Cijeneći navedeno ovo vijeće je našlo dokazanim na nesumnjiv način da je optuženi Adil Ružnić, u inkriminisanom periodu obnašao funkciju referenta operativca, Odjeljenja-Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, kako mu je to izmijenjenom optužnicom Tužilaštva i stavljeno na teret.

(b) Optuženi Emir Mustafić

104. Optuženi Emir Mustafić je u tački I.2. izreke osuđujućeg dijela presude oglašen krivim da je u vremenskom periodu od septembra 1995. godine do 22.12.1995. godine djelujući u svojstvu vojnog policajca 5. Korpusa A R BiH, počinio radnje činjenično opisane u ovoj tački, a u kojima su se, kako je to ovo vijeće zaključilo, ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. preuzetog SFRJ.

105. Tužilaštvo je svojstvo optuženog Mustafića za inkriminisan period, dokazivalo nizom iskaza svjedoka oštećenih, koji su u tom periodu bili zatočeni u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću, a koji su ga identifikovali kao jednog od policajaca koji su ih čuvali. Osim toga, Tužilaštvo je na okolnost statusa optuženog Emira Mustafića izvelo dokaz vještačenja po vještaku vojne struke, a koji je u svom nalazu i mišljenju³⁰ za optuženog utvrdio da je u

²⁷ Dokaz O-2-136 Nalaz i mišljenje vještaka vojne struke Himze Pečenkovića, Bihać, januar 2012. godine

²⁸ Iskaz optuženog Adila Ružnića dat u svojstvu svjedoka na glavnom pretresu održanom dana 05.10.2011. godine

²⁹ Završna riječ odbrane optuženog Adila Ružnića pred apelacionim vijećem, februar 2015, str.3

³⁰ Dokaz T-224, Nalaz i mišljenje vještaka vojne i bezbjednosne struke u odnosu na optužene Selimović Mehuru, Ružnić Adila i Mustafić Emira u predmetu broj KT-R-30/05, mart 2012. godine, str. 40

periodu od jula 1995. godine do 22.12.1995. godine bio pripadnik VJ 5665, što proizilazi i iz dokaza T-209³¹, te dokaza odbrane na koje se vještak takođe poziva.

106. Da je optuženi Emir Mustafić, u julu 1995. godine bio mobilisan, te da je za inkriminirani period bio raspoređen u četvu vojne policije, nije osporavano ni dokazima odbrane ovog optuženog. Naprotiv, upravo iz dokaza odbrane, i to kako nalaza i mišljenja vještaka vojne struke angažovanog od strane odbrana optuženih Himze Pečenkovića³², te materijalnih dokaza koje su vještaci koristili u izradi svog nalaza i mišljenja, uključujući i dokaze odbrane O-3-6³³ i O-3-7³⁴, kao u konačnici iskaza optuženog Emira Mustafića koji je na glavnom pretresu dao u svojstvu svjedoka³⁵, proizilazi da je on u julu 1995. godine, mobilisan, odnosno kako je sam istakao, da se 02.07.1995. godine odazvao na poziv u regrutni centar, nakon čega je izvjesno vrijeme proveo kao "ćato" kod Jasmina Felića, da bi kratko vrijeme (dan i pol) bio poslan i na ratište, ali potom da opet obavlja poslove "ćate" kod Butkovića, a potom početkom septembra 1995. godine prebačen u kasarnu "Adil Bešić", sa rasporedom u protuterorističkoj četi vojne policije.

107. Iako dakle samo svojstvo optuženog Mustafića kao pripadnika čete vojne policije 5. korpusa za inkriminirani period nije sporno, optuženi je izvođenjem niza dokaza na te okolnosti nastojao dokazati da nije bio čuvar u zatočeničkom centru u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću gdje su držani ratni zarobljenici, da nije bio naoružan, odnosno da faktički nije obnašao dužnost vojnog policajca, niti imao bilo kakve veze sa ratnim zarobljenicima koji su bili smješteni u zatočeničkom centru u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću, nego naprotiv da je obavljao administrativne poslove, poslove četnog evidentičara, tzv. "ćate", za potrebe upravnika ili zamjenika upravnika. Kroz obrazloženje vezano za tačku 1.2. izreke osuđujućeg dijela presude, vijeće će dati razloge zbog čega ovakvoj odbrani optuženog Mustafića nije poklonilo vjeru, dok će se ovdje zadržati samo na utvrđenju svojstva optuženog Emira Mustafića kao vojnog policajca raspoređenog u četvu vojne policije 5. Korpusa u inkriminisanom period.

³¹ Dokaz T-209 Akt Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata, pov.broj 07-03-42-1/08 od 12.05.2008. godine

³² Dokaz O-2-136 Nalaz i mišljenje vještaka vojne struke Himze Pečenkovića, Bihać, januar 2012. godine

³³ Ujedno i dokaz T-209

³⁴ Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata, broj 07/16-02-03-1-3498/08 od 22.12.2008. godine

³⁵ Glavni pretres u predmetu S1 1 K 003368 09 Kri (veza X-KR-08/522) od 07.12.2011.godine

B. TAČKA I.1 IZREKE OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE (TAČKA II.1 IZMIJENJENE OPTUŽNICE)

108. Tačkom II.1 izmijenjene optužnice Tužilaštva, optuženom Adilu Ružniću stavljeno je na teret da je u svojstvu referenta operativca Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje – Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije R BiH, u periodu od polovine septembra 1995. godine pa do kraja januara 1996. godine, u zatočeničkom centru u kasarni “Adil Bešić” u Bihaću, više puta ispitivao ratne zarobljenike, iste fizički i psihički zlostavljao, na način da ih je zastrašivao, davao određene mimičke znakove u vidu pokreta rukom prisutnim NN vojnicima da šamaraju i udaraju ratne zarobljenike, vršio na iste psihički pritisak u namjeri da priznaju učinjenje ili odaju informacije o krivičnim djelima, pa su tako zlostavljani 11 ratnih zarobljenika poimenično navedenih u ovoj tački optužnice.

109. Odbrana optuženog Ružnića je tokom postupka, a naročito u završnoj riječi, isticala da su radnje izvršenja prema ratnim zarobljenicima, koje su stavljene na teret optuženom Ružniću neodređene, da nisu konkretizovane, pa da bi u istima bila ostvarena obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika koje je optuženom stavljeno na teret, ističući naročito da je potrebno imati u vidu da samo ispitivanje ratnih zarobljenika od strane optuženog, a koji je obnašao dužnost bezbjednjaka, ni po odredbama Ženevskih konvencija nije zabranjeno.

110. Apelaciono vijeće je, ispitujući osnovanost navoda optužbe, a imajući u vidu i ovakve prigovore branioca, zaključilo da činjenični opis optužnice u određenoj mjeri jeste neodređen, te je s tim u vezi iz činjeničnog opisa izreke presude izostavilo određene radnje izvršenja koje vijeće, kao takve nije našlo dokazanim. Naime, vijeće je našlo da je branilac osnovano ukazivao da je činjenični opis optužnice neodređen, kada je riječ o radnji zastrašivanja ratnih zarobljenika, jer je u optužnici propušteno da se navede na koji način je to zastrašivanje optuženi navodno vršio, a ni iz iskaza svjedoka oštećenih, po ocjeni ovog vijeća, ne proizilazi da je optuženi preduzeo radnju zastrašivanja ratnih zarobljenika na bilo koji način. Nasuprot tome, međutim, vijeće je našlo da je radnja optuženog, koja se ogleda u “davanju mimičkih znakova prisutnim NN vojnicima”, kako bi isti udarali ratne zarobljenike u namjeri da odaju informacije o počinjenim krivičnim djelima, konkretizovana, kao i da iz iskaza svih saslušanih svjedoka proizilazi da je optuženi Ružnić preduzeo navedenu radnju. Činjenica da NN vojnici, koji su na znak optuženog

Ružnica, udarali ratne zarobljenike, nisu identifikovani niti imenom i prezimenom, a niti prema jedinici kojoj su navodno pripadali, po ocjeni ovog vijeća, ne dovodi u pitanje preduzimanje same radnje i krivicu optuženog za preduzimanje iste, obzirom da su se u toj radnji, a što će biti dalje obrazloženo, ostvarila obilježja bića krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim kao saizvršilac sa tim NN licima. Naime, obaveza identificiranja NN lica, postojala bi u situaciji da je optuženom stavljeno na teret počinjenje predmetnog krivičnog djela po principu komandne odgovornosti, pa da bi se u toj situaciji mogla utvrditi vlast optuženog nad tim licima i time odgovornost za preduzetu radnju. Međutim, obzirom da je on terećen i oglašen krivim po principu individualne odgovornosti i to da je djelovao kao saizvršilac sa navedenim NN licima, dovoljno je bilo utvrditi, a što je vijeće našlo dokazanim u konkretnom predmetu izvan svake razumne sumnje, da je više lica učestvovalo u radnji izvršenja, odnosno da su na drugi način zajednički učinili krivično djelo, dakle da postoji više učinilaca i da je svaki od njih dao svoj doprinos radnji izvršenja krivičnog djela, pri čemu, nije nužno utvrditi identitet tih saizvršilaca.

111. Osim toga, ovdje vijeće nalazi potrebnim istaći i da je u činjeničnom opisu ove tačke izreke presude, i u radnji izvršenja koja je ostala i za koju je optuženi Ružnić oglašen krivim, u odnosu na činjenični opis kakav je dat u optužnici, izvršilo određene intervencije, prilagođavajući na taj način činjenični opis izreke presude, činjeničnom stanju kakvo proizilazi iz izvedenih dokaza, ali na način koji ne ide na štetu optuženog. Tako je vijeće iz činjeničnog opisa izreke, izostavilo riječ "šamaraju", nalazeći da šamar takođe predstavlja vrstu udarca, pa da stoga, ukoliko bi činjenični opis glasio onako kako je postavljen u optužnici "*...davao određene mimičke znakove...da šamaraju i udaraju ratne zarobljenike*", faktički bi sadržavao dupliranje šamara kao vrste udarca. Nadalje, na temelju iskaza saslušanih svjedoka, vijeće nije našlo dokazanim da je od bilo kojeg ratnog zarobljenika prilikom ispitivanja, traženo da prizna učinjenje nekog krivičnog djela, nego su iznuđivane informacije o počinjenim krivičnim djelima, pa je i taj dio činjeničnog opisa, tačnije riječi "*u namjeri da priznaju učinjenje*" (krivičnih djela) izostavljen. Takvim intervencijama u činjenični opis optužnice međutim, nije doveden u pitanje identitet između optužnice i presude.

112. Kao što je već istaknuto, optuženi Adil Ružnić, kroz svoju odbranu nije osporavao činjenice da je u inkriminisanom periodu, od polovine septembra 1995. godine do kraja januara 1996. godine, obnašao dužnost referenta operativca Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje – Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije R BiH, niti da je za navedeni period između A RBiH čiji je bio pripadnik i

VRS postojao oružani sukob, kao ni da je u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću postojao zatočenički, ili kako ga odbrane pretežno nazivaju "sabirni centar" za ratne zarobljenike i da je on određen broj tih ratnih zarobljenika ispitivao. Međutim, ono što je odbrana osporavala, jeste to da je optuženi Ružnić, prilikom ispitivanja tih ratnih zarobljenika, prema istima nečovječno postupao, odnosno da je u obavljanju svojih dužnosti bezbjednjaka 5. Korpusa A R BiH, postupio protivno obavezama koje nalažu odredba zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija. Vijeće, međutim, takvu njegovu odbranu nije našlo osnovanom, već je suprotno tome našlo utvrđenim da je optuženi Adil Ružnić počinio radnje opisane u ovoj tački izreke presude, a u kojim njegovim radnjama su se ostvarila obilježja nečovječnog postupanja, kao krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 144. preuzetog KZ SFRJ počinjenih u saizvršilaštvu.

113. Vijeće je takav zaključak izvelo na temelju ocjene provedenih dokaza, a naročito iskaza svjedoka oštećenih Saše Runjića, Milovana Mastikose, Neđe Krndije, Mileta Radulovića, Bogdana Lakića, Radenka Kovačevića, Petra Stojanovića, Sime Aničića, Zvezdana Kovjenića i Siniše Vujića, koji su neposredno saslušani na glavnom pretresu, te iskaza svjedoka Nikole Stojanovića koji je pročitao, jer je ovaj svjedok preminuo. Sam optuženi, u svojoj odbrani, nije osporavao da je u svojstvu bezbjednjaka ispitivao, oštećene Petra Stojanovića, Mileta Radulovića, Milovana Mastikosa, Neđu Krndija, Simu Aničić i Zvezdana Kovjenić, dok je negirao da je učestvovao u ispitivanju oštećenih Radenka Kovačević, Bogdana Lakić, Sašu Runjić i Sinišu Vujić. Takvu njegovu odbranu, ovo vijeće, međutim, nije našlo osnovanom, jer je cijeneći iskaze i ovih svjedoka-oštećenih, našlo da su oni, ne ostavljajući bilo kakvu sumnju, na za ovo vijeće uvjerljiv način, opisujući optuženog Ružnića kao osobu koja je vršila njihovo ispitivanje, potvrdili obrazac ispitivanja kakav su opisali i svjedoci-oštećeni za koje ni sam optuženi Ružnić ne spori da ih je ispitivao.

114. Tako svjedok Radenko Kovačević u svom iskazu ističe da je u momentu zarobljavanja koje se desilo 30.09.1995. godine, od strane pripadnika 501. Brigade A R BiH, bio vojno angažovan, kao vojni policajac VRS, te da je četiri dana nakon zarobljavanja prebačen u kasarnu "27. juli"³⁶ u Bihaću, u kojoj ostaje do razmjene. Za vrijeme boravka u kasarni, ispitivan je u više navrata, a ispitivanja su bila usmena i

³⁶ Vijeće primjećuje da određen broj svjedoka kasarnu u kojoj su bili zatočeni koja nosi naziv „Adil Bešić“ nazivaju kasarnom „27.juli“ zbog predratnog naziva iste, ali je nesumnjivo utvrđeno da je riječ o jednom zatočeničkom objektu

pismena. Pismena ispitivanja podrazumijevala su davanje odgovora na, koliko se svjedok sjeća 32 pitanja, koja su se ticala vojske, kako svjedok ističe *“kcjcj smo jedinici, kako se zovemo, gdje smo bili na linjama, ko je porušio džamije, ko je rušio mezare...i tako slična pitanja”*³⁷, a prilikom tih pismenih ispitivanja, optuženi Ružnić bi im samo dijelio listove papira, te da je kod tih ispitivanja odnos Ružnića prema svjedoku bio dobar. Međutim, bilo je i usmenih ispitivanja. Naime, negdje u decembru, po sjećanju svjedoka, došli su bezbjednjaci iz drugih jedinica i tada su vođeni zarobljenici, uključujući i njega, na ispitivanje kod Ružnića u kancelariju. U toku tog usmenog ispitivanja, iza leđa mu je stajao Emir Hrkić, vojni policajac, kojeg se svjedok sjeća kao jednog od stražara koji su ih čuvali. Ružnić je postavljao pitanja, te je npr.pitao *“je li bilo Muslimana u Mrkonjiću?”*³⁸, na koje pitanje je svjedok rekao *“jest”*, a da bi onda Ružnić *“namign'o i ovaj me ošamario otvorenim dlanom s leđa”*³⁹. Dalje je Ružnić pitao *“koliko ih je bilo?”*, i opet je namignuo, a Hrkić ga je opet ošamario otvorenim dlanom, pesnicom iza leđa. Nakon tog drugog udarca, Ružnić je rekao da ga vodi i poslije toga svjedok nije doživljavao druge neprijatnosti. Svjedok je bezbjednjaka Ružnića opisao kao plavog, krupnog, te je istakao da je u vrijeme ispitivanja imao oko 45 godina, te je u sudnici, kada je pozvan da pogleda među prisutnima da li vidi tog bezbjednjaka, pokazao na optuženog Ružnića rekavši da misli da je to on.

115. Svjedok Bogdan Lakić, takođe opisuje boravak i ispitivanja u kasarni “27. juli”, a gdje se našao nakon što je kao vojnik, pripadnik VRS, zarobljen od strane pripadnika Vojske A R BiH 20.09.1995. godine. Kako ističe, za vrijeme boravka u kasarni, svaki drugi dan su vođeni na ispitivanja kod “korpusnog bezbjednjaka”, te pojašnjava da je bilo i usmenih i pismenih ispitivanja. Za vrijeme pismenih ispitivanja, dobili bi papir sa već napisanih 50-ak pitanja na koja su trebali odgovoriti, ali za vrijeme tog pismenog ispitivanja nije bilo maltretiranja. Druga vrsta, bila su usmena ispitivanja na koja je svjedok vođen često, kako ističe *“možda čak i svaki drugi dan”*. Prema kazivanju svjedoka, za vrijeme tih usmenih ispitivanja, ispitivač, bezbjednjak, kojeg opisuje kao osobu visine 172-173 cm, starosti ne više od 40 godina, zdepast, ponizak, plav i bucmast, a razgledajući po sudnici ističe da *“bi to mogao biti optuženi Ružnić”*, postavljao bi pitanja tipa *“gdje si, u kcjcj si jedinici, kud si se sve kret'o, tvoja jedinica šta ima od naoružanja i tako da je”*⁴⁰, i ta ispitivanja kako

³⁷ Transkript sa glavnog pretresa od 21.04.2010. godine, str.22

³⁸ Ibid, str.28

³⁹ Ibid, str.28

⁴⁰ Transkript sa glavnog preresasa od 29.09.2010. godine, str. 35

svjedok ističe, iako su bila česta, nisu dugo trajala- po 15 do 20 minuta. Međutim, kako svjedok ističe, za vrijeme tih usmenih ispitivanja, nekad, iako ne uvijek, je bilo fizičkog maltretiranja. Naime, ispitivanje se odvijalo na način da je svjedok stajao, dok bi bezbjednjak sjedio preko puta njega, a tu u prostoriji gdje je ispitivanje vršeno, bio bi prisutan i još jedan policajac, koji je po mišljenju svjedoka bio zamjenik upravnika zatvora. Taj policajac je stajao pored svjedoka i šamarao ga je, kako svjedok ističe *“zato što je bio protivnički vojnici, Srbin, a moguće je da su šamari imali veze sa njegovim odgovorom...”*⁴¹, jer kako svjedok ističe primjetio je znak bezbjednjaka, nakon kojeg bi uslijedio udarac. Taj znak, svjedok opisuje na način *“on (mислеći na bezbjednjaka) policajcu sa ono...znak rukom...biva čuška iza leđa. Jer on komanduje, može i komandovati. Ljevo, kad sam se ja okren'o ono ljevo, puk'o je šamar kcji me obara...”*⁴², a nakon šamara ispitivanje bi se nastavilo. Po mišljenju svjedoka, bezbjednjak je bio taj koji je znao *“koliko on treba primiti porcija”*⁴³.

116. Svjedok Saša Runjić, u svom iskazu, detaljno je opisao svoj boravak u kasarni “Adil Bešić” u Bihaću, kao i procedure ispitivanja kojima je za vrijeme tog boravka u kasarni podvrgnut. Naime, svjedok je istakao da je kao pripadnik VRS, 16.09.1995. godine zarobljen na Bihaćkom ratištu, te da je dan nakon zarobljavanja prebačen u kasarnu “27.juli”. Za vrijeme boravka u kasarni, kako proizilazi iz njegovog iskaza, ispitivan je i pismeno i usmeno. Na usmena ispitivanja vođen je u kancelariju kod bezbjednjaka Ružnića i takvo ispitivanje se za vrijeme njegovog boravka u kasarni ponovilo u dva navrata. Svjedok dalje opisuje proceduru ispitivanja, te tako ističe da je prilikom ispitivanja on sjedio na stolici, pri čemu su mu ruke obavezno bile i za leđa, a jedan vojnik/stražar je stajao iza njega. Na pitanja na koja ne bi znao odgovor, kako svjedok ističe, *“Ružnić samo mahne rukom po kosi i to je znak da me stražar udara...”*⁴⁴ Stražar ga je na takav znak udarao, i to, kako svjedok opisuje *“šakama, šamarao, iza mene je bio...dok on opet ne dadne znak da prestane...tako je bilo na sve i jedno pitanje kcje nisam znao...”*⁴⁵ Svjedok je istakao da je bezbjednjak 15-ak puta dao znak za udarce, dok bi znak da prestane udarati, takođe dao rukom. Prilikom drugog kontakta sa Ružnićem, svjedok je istakao da je nakon što je na pitanje bezbjednjaka rekao da je bio u vojsci u Zalužanima, dobio zadatak

⁴¹ Ibid

⁴² Ibid, str. 23

⁴³ Ibid

⁴⁴ Transkript sa glavnog pretresa od 03.02.2010. godine, str.10

⁴⁵ Ibid.

da nacрта kasarnu. Bezbjednjaka je opisao kao plavog, kratko ošišanog, krupnijeg, starosti 35-40 godina, a u sudnici ga je prepoznao u liku optuženog Adila Ružnića.

117. Svjedok Siniša Vujić, takođe je opisao bezbjednjaka Ružnića, kao osobu koja ga je ispitivala, a za vrijeme kojeg ispitivanja je od osobe koja mu je bila iza leđa, dobio udarac, koji je uslijedio na Ružnićeov znak. Naime, svjedok, koji je takođe bio pripadnik VRS i zarobljen od strane A R BiH 22.09.1995. godine, 12 dana nakon zarobljavanja prebačen je u kasarnu "27. juli". Bezbjednjak Ružnić ga je kako ističe ispitivao prvi dan. Ispitivanje je bilo u prisustvu još jednog lica, kako svjedok ističe "*u kancelar,ji je bio jedan brko...misli upravnik zatvora*", za kojeg svjedok ne zna kako se zove, ali opisuje da ga je on za vrijeme tog usmenog ispitivanja udario jako, u predjelu uha, tako da ga je oborio sa stolice i svjedoku je poteklo malo krvi iz uha. Svjedok je primjetio da je bezbjednjak napravio pokret rukama, nakon kojeg je od tog upravnika zatvora dobio udarac, ali pojašnjava da je shvatio da je riječ bila o znaku za udarac tek naknadno, kada je u razgovoru sa drugim zarobljenicima čuo da su i oni primjetili neke takve ili slične pokrete rukom, a nakon kojih bi uslijedio udarac. Svjedok je u sudnici prepoznao optuženog Ružnića kao bezbjednjaka koji ga je te prilike ispitivao, prethodno ga opisavši kao osobu "*plavo-smeđe bcje kose, srednjeg rasta*".

118. Iako je optuženi Ružnić negirao da je ispitivao za vrijeme boravka u kasarni Adil Bešić ova četiri svjedoka oštećena, apelaciono vijeće takvoj njegovoj odbrani nije poklonilo vjeru. Naime, svi oni su na uvjerljiv način opisali ono što su pretrpjeli za vrijeme boravka u zatočeničkom centru u kasarni Adil Bešić, te se iz njihovih iskaza može zaključiti da su vjerno prenijeli ono što su doživjeli, ne želeći da na optuženog prebacuju veći teret od onoga što je zaista preduzeo prema njima. Tako svjedoci Vujić i Kovačević su izričiti da osim tih opisanih zlostavljanja prilikom usmenog ispitivanja, kada je davao znakove za udarac, iako su imali još neke kontakte sa optuženim Ružnićem, bezbjednjakom, u drugim prilikama (npr.kada im je dijelio upitnike za pismeno ispitivanje) je isti prema njima bio korektan, a svjedok Bogdan Lakić ističe da je dobio prilikom usmenog ispitivanja, za vrijeme boravka u kasarni "Adil Bešić" dva šamara, kako je i opisao, na znak optuženog Ružnića, dok je znatno teže batine dobio prije dolaska u kasarnu od nekih drugih lica . Da svjedoci ne griješe kada kažu da je optuženi Ružnić bezbjednjak koji je njih ispitivao, po ocjeni ovog vijeća, može se zaključiti ne samo zato što oni optuženog prepoznaju u sudnici, a neki ga poznaju i po prezimenu, nego i polazeći od činjenice da ovi svjedoci opisuju jedan istovjetan obrazac ispitivanja praćenog udarcima na znak optuženog, kakav

obrazac su opisali i preostalih šest svjedoka, čije ispitivanje Ružnić ne osporava (iako osporava davanje bilo kakvih znakova).

119. Svjedok Milovan Mastikosa, u svom iskazu opisao je takođe boravak u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću, gdje je prebačen u oktobru mjesecu 1995. godine, 21 dan nakon zarobljavanja od strane pripadnika A R BiH. Kako ističe, za vrijeme boravka u kasarni, više puta je ispitivan od strane kapetana Ružnića i ta ispitivanja su se odvijala u posebnoj prostoriji gdje su boravili stražari. Svjedok je opisao tok samog ispitivanja, ističući da bi u prostoriju u kojoj je boravio sa ostalim zarobljenicima došao stražar, te ga odveo na ispitivanje kod Ružnića. U toj prostoriji gdje se ispitivanje odvijalo nije nikada bio sam sa Ružnićem, nego bi stražar koji ga je doveo ostajao u prostoriji i stajao mu iza leđa. Svjedok ističe da je on sjedio na stolici, a Ružnić, koji je postavljao pitanja, za stolom nasuprot njemu. Kako ističe, za vrijeme tog ispitivanja, dobio je jedan ili dva udarca s leđa, pri čemu pojašnjava da je Ružnić *"pitao nešto, vjerovatno nije bio zadovoljan sa mojim odgovorom. Pokaz'o je signal....kol'ko se ja sjećam ovako češkarje po glavi ili ovako nešto...posl je toga je sljedio udarac...palicom po leđima ili šakom. Ja ne vjerujem da je to bila slučajnost."*⁴⁶ Svjedok je istakao da je Ružnić pokušao od njih izvući informacije o drugim zarobljenicima prilikom tog ispitivanja. Iako svjedok opisuje udarac koji je usljedio na znak Ružnića, za koji je svjedok mogao zaključiti da nije bio slučajnost, ističe i da je Ružnić *"zagalamio na tog policajca, zašto ga udara, zašto to radi"*⁴⁷.

120. Optuženi Adil Ružnić, kroz svoju odbranu nije osporavao da je ispitivao Milovana Mastikosu, na koju okolnost je uložena i službena zabilješka o obavljenom ispitivanju⁴⁸, koju je optuženi potpisao, ali je negirao da je na bilo koji način nečovječno postupao prema oštećenom tokom ispitivanja.

121. Svjedok Neđo Krndija, u svom iskazu takođe je opisao usmena ispitivanja na koja je vođen, za vrijeme boravka u kasarni Adil Bešić, kod optuženog Ružnića, kao i udarce koje je tom prilikom dobijao od policajaca koji bi tu bili prisutni, i koji bi ga udarali na znak optuženog Ružnića. Svjedok tako ističe da je bio više puta ispitivan kod kapetana Ružnića, te kaže *"ako ne mogu da odgovorim na neka pitanja bio sam šamaran i tučen...od*

⁴⁶ Transkript sa glavnog pretresa od 29.09.2009. godine, str.80

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Dokaz odbrane O-2-39d Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti broj 03/73-281 od 17.10.1995. godine

*policajaca kcjima je taj kapetan Ružnić naređivao...im'o je znakove, kcje dav'o im, po mcjcy procjeni to su bili znakovi da me udari... rukama davao...*⁴⁹ i kako dalje ističe, u tom trenutku bi *"iza leđa dobij'o šamarčine i u leđa udararje"*⁵⁰. Svjedok je opisao da su ispitivanja trajala oko sat vremena, te da su tražili odgovore na pitanja "gdje je bio, šta je radio, išao u vojsku". Optuženog Ružnića je opisao kao osobu koja je imala smeđe-plavu kosu, srednjeg rasta, starosti od oko 40 godina, a u sudnici je prepoznao optuženog Ružnića.

122. Svjedok Mile Radulović, je sedam dana nakon zarobljavanja koje se desilo 10.10.1995. godine, prebačen u kasarnu "Adil Bešić" u Bihaću, gdje je boravio sa drugim zarobljenicima, a bio je u više navrata podvrgnut usmenom ispitivanju koje su vršili Hrkić i par puta Ružnić. Od ukupno 10 ispitivanja na koja je vođen, kako je istakao, 3-4 puta ga je ispitivao Ružnić i ta ispitivanja su trajala 10-15 minuta. Za vrijeme tih ispitivanja kod Ružnića, na koja je vođen, kako je istakao, Ružnić je sjedio preko puta njega i postavljao pitanja, koja su se odnosila na ubistva, masovne grobnice i slično, i on je davao odgovore na pitanja na koja je znao odgovor. Kako dalje ističe, na pitanja na koja nije znao odgovor, Ružnić bi dao znak, a Hrkić koji mu je stajao tokom tog ispitivanja iza leđa, bi mu zadao udarac. Svjedok to opisuje na sljedeći način: *"ako se dotakne sa dvije ruke po kosi, mene Hrkić iza leđa sa dvije ruke udari po ušima i nemaš šta, moraš padati"*⁵¹. Prilikom svakog od tih ispitivanja, po jednom, na pitanje na koje nije znao odgovor, Ružnić, kojeg je svjedok opisao kao osobu plave kose, malo debljeg, starosti 50-55 godina, te ga prepoznao u sudnici, bi po jednom dao znak, nakon kojeg je uslijedio udarac od Hrkića ili drugog policajca koji je bio prisutan.

123. Svjedok Petar Stojanović, opisao je ispitivanja na koja je vođen za vrijeme boravka u zarobljeništvu u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću, a koja su bila i pismena i usmena i odnosila su se na pitanja "koliko je ubio Muslimana, ko je koga ubio, ko je zapalio/srušio džamiju itd.". Svjedok je kako ističe odgovarao na pitanja na koja je znao odgovor. U svom iskazu detaljno je objasnio na koji način je tekla procedura usmenog ispitivanja kod bezbjednjaka, kapetana, a za koja ističe da su se dešavala u kancelariji, svjedok bi sjedio na stolici, a bezbjednjak preko puta stola i ispitivao. Nekoliko puta, za vrijeme ispitivanja od strane bezbjednjaka, bili su sami, a u više navrata bio je prisutan i "gospodin koji je imao falično

⁴⁹ Transkript sa glavnog pretresa od 26.08.2009. godine, str. 13

⁵⁰ Ibid

⁵¹ Transkript sa glavnog pretresa od 13.01.2010. godine, str.10

oko”, a dešavalo se da bude prisutno i više drugih osoba. Svjedok, opisujući način na koji je dobijao udarce za vrijeme ispitivanja kod bezbjednjaka ističe *“oni su dogovorili neke znakove kad treba kcji da udari po leđima...a trebalo se pripremiti, boli još uvijek, ne znaš kad će, kad kcji udariti...neki znakovi migovima, nekim pokretima i tako. Vaajda unaprjed dogovoreni znakovi kad ovaj treba kcji da udari.”*⁵² Svjedok ističe da je bezbjednjak, uvijek bio prisutan, a da nije primijetio da je kritikovao ljude koji su ga tukli. Bezbjednjaka opisuje da je bio plav, kratko ošišan, nosio šapku, imao 35-40 godina, visine oko 180cm, te ističe da ga vidi u sudnici, ali se boji da ga prepozna.

124. Svjedok Simo Aničić, opisujući svoj boravak u kasarni “27. juli” u Bihaću, gdje je doveden u oktobru nakon zarobljavanja, a ostao do razmjene, opisuje ispitivanja od strane bezbjednjaka na koja je vođen u više navrata. Kako je istakao, čuvar bi ga doveo u kancelariju kod bezbjednjaka, gdje je bio prisutan i upravnik zatvora, te bi oni stali - upravnik sa lijeve, a čuvar sa desne strane i zadavali mu udarce na pitanja bezbjednjaka na koja nije znao odgovor. Svjedok to opisuje na sljedeći način:

*“Bezbjednjak mene kad je ispitiv'o, ispituje, postavlja pitanja ja nemam žive veze o tim pitanjima. I kad je god mahnuo ova, rukom po glavi, mene su sastavile palice po meni... Ovaj upravnik zatvora što je bio na lijevoj strani dva puta me je udario i ... zakačila me palica po glavi i ovo preko leđa... Ovaj, kad je lijevom stranom pokazao na njega da on me tuče. Kad je drugog, na ovome isto rukom češne i ovaj sa druge strane tuko me...isto palicama... Poslije taj upravnik zatvora ovaj nije me više tuk'o po leđima nego da ispružim ruku. I ovako sam ja ispružio ruku i kad me udario dva, tri puta, meni je ruka protrnula ja sam je spustio na koljeno. Ovaj na koljeno kad sam spustio nije dao na koljeno da držim. Nego po ruci je tuk'o. Non – stop, kad je god bezbjednjak njemu dao znak, on je mene tuk'o... I tako se završilo. Ovaj isto sa desne strane samo sad reći ću sudu, časnome sudu i sve, ja se zahvaljujem onome što je ovaj bio na desnu stranu moju. Zahvaljujem se njemu kad je on, kad je god zamahnuo nije me udario, on je samo spustio palicu... A ovaj upravnik je toliko udarao da je u mene ruka dobila bila crna drugi dan.”*⁵³

Svjedok ističe da je to ispitivanje kod bezbjednjaka trajalo 15-20 minuta, a nakon tog usmenog ispitivanja, bezbjednjak mu je dao pitanja koja su se odnosila na masovne grobnice. Svjedok je opisao bezbjednjaka kao osobu plave kose, okruglog lica, sa većim zaliscima, koji je tada imao 35-45 godina, te je nakon što je pozvan da u sudnici pogleda

⁵² Transkript sa glavnog pretresa od 24.03.2010. godine, str.13

⁵³ Trankript sa glavnog pretresa od 03.02.2010. godine, str. 48

da li je prisutan taj bezbjednjak, pokazao na optuženog Ružnića rekavši: “Ovo je taj bezbjednjak”⁵⁴.

125. Zvezdan Kovjениć, takođe je nakon zarobljavanja od strane pripadnika A R BiH, kao pripadnik VRS, kao i svi svjedoci čiji iskazi su prethodno analizirani, smješten u zatočenički objekat u kasarni “Adil Bešić” u Bihaću, a gdje je, kako to proizilazi iz njegovih iskaza, bio podvrgnut i pismenim, ali i usmenim ispitivanjima kod kapetana za kojeg je kasnije saznao da se zove Ružnić, a i u sudnici ga je prepoznao u liku optuženog Adila Ružnića. Ispitivanja su se, kako svjedok ističe odnosila na pitanja kao što su: *ko je srušio džamiju u Banja Luci? koliko silovao muslimanki? pitanja o kretanju jedinica?*, a na takva pitanja, kako je istakao, odgovor nije mogao napisati, jer ga nije znao. Usmena ispitivanja su se takođe dešavala u više navrata, trajala su 15-ak minuta i za vrijeme tih ispitivanja, pored čovjeka koji ga je ispitivao, osobe za koju je, kako je istakao, kasnije saznao da se zove Ružnić, par policajaca bi mu stajali iza leđa. Svjedok je opisao da je za vrijeme tog ispitivanja bilo fizičkog maltretiranja, tačnije da bi ga na znak tog ispitivača, a koji znak je bilo *“češkanje po glavi, iza uha, brada, možda nos”*⁵⁵, ti policajci počeli tući, tačnije dobio bi *“par puta, onih udaraca po glavi”*⁵⁶. Na pitanje o znacima koje je primjetio, svjedok je pojasnio da je sa ostalim zatvorenicima kasnije (kada su se sastali 1996. ili 1997. godine) razgovarao, da su svi pominjali da je bilo tih tikova, pa da je zaključio da su ti tikovi bili znak za udarac.

126. Iskaz svjedoka Nikole Stojanovića, pročitani je na glavnom pretresu iz razloga što je svjedok preminuo, ali iz njegovog iskaza, proizilazi istovjetan obrazac po kojem je optuženi Ružnić, kako je to svjedok istakao, vršio njegovo usmeno ispitivanje. Naime, i ovaj svjedok je u iskazu istakao da su za vrijeme ispitivanja bila prisutna, iza njegovih leđa dva čuvara, svjedok bi stajao, a optuženi Ružnić sjedio i postavljao pitanja, na koja je svjedok davao odgovore. Ukoliko Ružnić nije bio zadovoljan odgovorom, kako je svjedok istakao u svom iskazu, dao bi znak glavom i nakon toga bi ga neko od tih čuvara udario i to šakom ili palicom, po glavi i leđima.

127. Svjedoci su, kako to proizilazi iz njihovih iskaza, u zatočeničkom centru u kasarni Adil Bešić, boravili najranije od polovine septembra 1995. godine (iz iskaza svjedoka Nikole Stojanovića proizilazi da je 13.09.1995. godine zarobljen, a dva dana kasnije prebačen u

⁵⁴ Ibid, str.54

⁵⁵ Transkript s glavnog pretresa od 28.10.2009. godine, str.38

kasarnu) pa gotovo do kraja januara 1996. godine (svi svjedoci oštećeni iz ove tačke su razmijenjeni 27.01.1996. godine) i ispitivanja koja su prethodno opisali dešavala su se u navedenom periodu.

128. Iskaze ovih svjedoka, vijeće je ocijenilo kao iskrene, objektivne, međusobno saglasne u pogledu odlučnih činjenica i dostatne za zaključak da je optuženi Ružnić, prilikom ispitivanja svih ovih svjedoka, prisutnim NN vojnicima, a to su nekada, prema iskazima svjedoka bili vojni policajci, stražari ili čak upravnik ili zamjenik upravnika sabirnog centra, davao izvjesne mimičke znakove, nakon kojih bi ta lica, zarobljenicima zadali neki udarac, a sve u cilju da odgovore na postavljeno pitanje na koje nisu dali odgovor, a što, kako su svjedoci opisali, nisu mogli jer se nerijetko radilo o takvim pitanjima na koja odgovore nisu znali, ili pak dali odgovor kojim bi bezbjednjak Ružnić bio zadovoljan. Iako je tačno, što je odbrana naročito akcentirala kod iznošenja završne riječi, da su svjedoci oštećeni, znakove koje je davao optuženi Ružnić, opisali na različite načine, to po ocjeni ovog vijeća, ne umanjuje pouzdanost njihovih iskaza. Naime, svih 10 saslušanih svjedoka oštećenih na okolnosti opisane u ovoj tački optuženja, kao i svjedok Nikola Stojanović, čiji iskaz je pročitao, opisali su jedan, u bitnim crtama, jedinstven obrazac po kojem se uzimanje izjava od strane bezbjednjaka Ružnića odvijalo. Naime, suprotno tvrdnji odbrane da je optuženi Ružnić za vrijeme uzimanja izjava od zatočenika, sa istima bio sam u kancelariji, svi svjedoci oštećeni daju u pogledu te činjenice međusobno saglasne iskaze- da su pored bezbjednjaka u prostoriji bili prisutni i pojedini vojnici, koje neki mogu identifikovati i imenom (npr. vojni policajac Hrkić kojeg prepoznaju svjedoci...) ili po funkciji ističući da su bili vojni policajci, čuvari, upravnik ili zamjenik upravnika. Međutim, ono što je značajno za vijeće kod poklanjanja vjere iskazima ovih svjedoka, jeste to da, kako proizilazi iz njihovih iskaza, ta NN osoba, ili osobe, su bili tu sa jednim zadatkom- da na znak optuženog udare zarobljenika. U pogledu te činjenice, a koja je po ocjeni ovog vijeća ima karakter odlučne, ne odstupa niti jedan svjedok u svom iskazu, nego naprotiv, na istovjetan način opisuju i položaj u kojem su ta NN lica stajala (iza leđa svjedoka, a nasuprot optuženom koji je vršio ispitivanje), te da su, na izvjestan mimički znak, zarobljeniku zadavali udarac. Ti udarci, kako to proizilazi iz iskaza zarobljenika, bili su različiti, i kretali su se od "čuške iza leđa ili šamara", do snažnog udarca koji bi obarao sa stolice ili pak izazivao krvarenje iz uha, pa čak i udaraca palicama, ali je zajedničko u iskazima svih svjedoka oštećenih, to da su udarci sljedili iza

⁵⁶ Ibid., str. 11

mimičkog znaka, a koji bi pak usljedio nakon pitanja za koje su svjedoci oštećeni mogli zaključiti da na njega nisu dali zadovoljavajući odgovor.

129. Nadalje, tačno je da su neki svjedoci oštećeni, opisujući bezbjednjaka koji ih je u zatočeničkom centru ispitivao, istakli da je ta osoba bila starija u odnosu na starost optuženog Ružnića te 1995. godine. Međutim, procjena starosti neke osobe, posebno u situaciji kada je riječ o oficiru koji nosi uniformu, "kapetanu", kojeg svi saslušani svjedoci doživljavaju kao starijeg "po funkciji" u odnosu na ostala lica sa kojima su dolazili u kontakt, a imajući u vidu i protek vremena od inkriminisanog događaja, do dana svjedočenja, kao i različitu mogućnost percepcije nekih osobina, a posebno godina starosti, koja zavisi od osobe do osobe, sama ta činjenica, da su za optuženog neki rekli da ima više od 30, a neki svjedoci i 35-40, pa svjedok Mile Radulović čak i 50-55 godina, u situaciji kada su optuženog Ružnića opisali kao bezbjednjaka koji je bio plav, okruglog lica, srednjeg rasta, čije prezime su mnogi znali, te čak i oni koji nisu bili sigurni ko je bezbjednjak koji ih je ispitivao, opisali istovjetan obrazac ispitivanja koji svi saslušani svjedoci dovode u vezu samo sa optuženim Ružničem, a ne i ostalim osobama koje su ih ispitivale, dajući pri tome opis njegovih fizičkih karakteristika, ne ostavlja po ocjeni ovog vijeća mjesta za sumnju da je ta osoba koja ih je ispitivala i u tim prilikama, u cilju vršenja pritiska na njih kako bi dali odgovore na pitanja o počinjenim krivičnim djelima, davala znakove NN vojnicima na koje znakove bi im oni zadavali udarce, upravo optuženi Ružnić.

130. Nadalje, kroz završnu riječ odbrane, branilac je ukazao i na činjenicu da od 43 svjedoka oštećena koliko ih je saslušalo Tužilaštvo, samo 11 inkriminira optuženog, implicirajući pri tome da su iskazi takvih svjedoka lažni. Međutim, ovo vijeće ističe da činjenica da optuženi nije nečovječno postupao prema svim zatočenim licima, ni u kom slučaju ne isključuje njegovu krivicu za postupanje prema onim licima u odnosu na koje su se u njegovim radnjama ostvarila obilježja krivičnog djela, a što je, po ocjeni ovog vijeća, dokazano na nesumnjiv način u odnosu na u ovoj tački izreke presude poimenično navedenih 11 lica. Suprotno tvrdnji branioca, iskaz svjedoka O-2 koji je bio zarobljen u kasarni "Adil Bešić", ali nije doživio bilo kakve neprijatnosti od strane optuženog, ne dovodi u pitanje pouzdanost iskaza svjedoka, koji su, kako je to ovo vijeće našlo, na u bitnom istovjetan način opisali ispitivanja kod optuženog Ružnića, u kojem ispitivanju je ovo vijeće našlo obilježja nečovječnog postupanja. Jednako tako, iskaz svjedoka Milenka Karakaša, na koji se branilac u završnoj riječi takođe poziva, po ocjeni ovog vijeća ne dovodi u pitanje pouzdanost iskaza svjedoka Nikole Stojanovića koji je pročitao, jer to što se svjedok Stojanović nije svjedoku Karakašu, kako on ističe u svom iskazu, požalio da je tučen ili mu

to priznao, kao i što svjedok na njemu nije vidio posljedice tog premlaćivanja, ne znači da svjedok nije proživio ono što je u svom iskazu opisao, a koji njegov iskaz, o načinu ispitivanja kod bezbjednjaka Ružnića, i udarcima koje je tu pretrpio, je ocijenjen pouzdanim upravo iz razloga što je saglasan sa iskazima ostalih svjedoka oštećenih.

131. Vijeće je kako zasebno, tako i u vezi sa ostalim dokazima, analiziralo i dokaze koje je odbrana optuženog Ružnića uložila u postupku pred vijećem Apelacionog odjeljenja⁵⁷, iz kojih, a kako je to odbrana višestruko potencirala tokom postupka, proizilazi da su svjedoci oštećeni u izjavama koje su davali bezbjednjacima 5. Korpusa, uključujući i optuženog Ružnića (određen broj izjava uložen u spis kao dokazi odbrane) govorili istinu, otkrivajući počiniocima krivičnih djela u redovima VRS, mjesta masovnih grobnica i sl., na temelju kojih izjava su mnogi zločini otkriveni i počinioci procesuirani ili su postupci protiv njih u toku, što se dokazuje potvrđenim optužnicama ili presudama, nadležnih tužilaštava i sudova. Takvim dokazima je odbrana optuženog Ružnića nastojala uvjeriti ovo vijeće da su svjedoci imali motiv lažno svjedočiti i teretiti optuženog Ružnića da su izjave, a koje su sadržavale istinite podatke o počinjenim zločinima, dali pod prisilom. Međutim, iako ovo vijeće nije našlo spornim, a cijeneći pri tome naročito iskaze svjedoka odbrane⁵⁸, da su informacije dobijene iz izjava ratnih zarobljenika koje su uzimali bezbjednjaci 5.Korpusa, pa tako i optuženi Ružnić, najčešće o ubistvima i mjestima masovnih grobnica, korištene i predstavljale značajna saznanja o počinjenim zločinima od strane druge strane u sukobu, te nerijetko bile i ključne za otkrivanje takvih zločina, pa moguće i polazna osnova za procesuiranje njihovih počinilaca do kojeg je, kako to proizilazi iz priloženih dokaza A-O-II-1- do A-O-II-8b, u nekim slučajevima nesumnjivo došlo, to, nasuprot drugačijoj tvrdnji odbrane, ne dovodi u sumnju vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka.

132. Radnje optuženog Ružnića, činjenično opisane u ovoj tački izreke presude, po ocjeni ovog vijeća, ispunjavaju standard nečovječnog postupanja, ali ne dosežu nivo mučenja, kako se to, osim kao nečovječno postupanje, označava u pravnom zaključku u optužnici. Kod ovakvog zaključka vijeće je imalo u vidu sve naprijed navedene elemente istaknute u vezi sa definicijom nečovječnog postupanja. Opisane radnje izvršenja optuženog Ružnića, davanje mimičkih znakova prisutnim vojnicima da udaraju oštećene, očigledno su

⁵⁷ Presude i potvrđene optužnice nadležnih Tužilaštava koje je kao dokaz uložila odbrana optuženog Ružnića pod brojem A-O-II-1 do A-O-II-8b

⁵⁸ Zapisnik o saslušanju svjedoka Ljubomira Samardžije od 06.07.2011. godine, Esada Bajramovića od 25.05.2011. godine

učinjene sa ciljem pritiska na ispitivane ratne zarobljenike da odaju informacije o počinjenim krivičnim djelima. Za ovakav zaključak, ovo vijeće je posebno cijenilo sve okolnosti pod kojima su se ispitivanja ratnih zarobljenika od strane optuženog vršila, i to: ratni zarobljenici su iz prostorija u kojima su boravili, pod pratnjom stražara, vođeni nerijetko i na višestruka ispitivanja kod optuženog, kojom prilikom su, kako to proizilazi iz njihovih saglasnih iskaza, na njegov znak, trpili fizičke udarce, već prethodno izloženi informacijama o premlaćivanju koje su pretrpjeli i neki drugi zarobljenici na tim ispitivanjima. Takvo ponašanje je nesumnjivo predstavljalo ozbiljan atak na ljudsko dostojanstvo ratnih zarobljenika. Za sagledavanje stanja ratnih zarobljenika posebno je upečatljiv iskaz svjedoka Zvezdana Kovjenića, koji ističe „...*samo starje gcje si .. šta da je, ne znam kako bih to definisao .. Danas jesi, sutra nisi...*“, te izjava svjedoka Bogdana Lakića „...*da li ćemo ostati živi ili ne i tako da je*“, koje pokazuju u kojoj mjeri su se, u situaciji u kojoj su se nalazili, svjedoci oštećeni osjećali degradirano, poniženo i beznačajno. Kada je sve navedeno praćeno i fizičkim zlostavljanjem „...*udari me sa dvije ruke po ušima, i nemaš šta, moraš padati,....normalno da boli*“ (Mile Radulović), „...*puko' je šamar kcji me obara*“(Bogdan Lakić), „...*toliko me udarao da je u mene ruka bila crna drugi dan*“ (Simo Aničić), „...*od udaraca sam se srušio dole sa stolice i posl.je vidim išla mi krv malo iz uha*“ (Siniša Vujić), „*tako jako su me udarali da je buknila i jedna i druga ruka ko h.jeb kad nakvasa*“ (Petar Stojanović), onda se, bez sumnje, može zaključiti da je radnjama optuženog, a koje je preduzeo zajedno sa tim drugim NN licima koja su prisustvovala ispitivanju i oštećenima zadavali udarce, imajući u vidu sveukupni kontekst događanja, iako takve radnje nisu kod oštećenih ostavile teške i trajne posljedice, ili bar to kroz postupak Tužilaštvo propušta dokazati, pa i opisati u optužnom aktu, imaju karakter grubog nasrtaja na njihovo ljudsko dostojanstvo, a što predstavlja vid nečovječnog postupanja. Po nalaženju ovog vijeća, radnje preduzete u odnosu na oštećene, koji su bili zarobljenici suprotne strane u sukobu i kao takvi uživali zaštitu zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, a koja im nije osigurana, takvim radnjama, podvrgavanjem višestrukim ispitivanjima u okviru kojih su postavljana pitanja na koja odgovor nije bilo moguće dati, uz istovremeni pritisak ostvarivan prijetnjama i fizičkim udarcima, neovisno o jačini tih udaraca ili eventualnim posljedicama, posebno u okolnostima u kojima se sve to dešavalo, bile su usmjerene na dodatno poniženje i degradiranje osobe, dakle predstavljale grubi nasrtaj na ljudsko dostojanstvo oštećenih, a što kao takvo ima karakter nečovječnog postupanja kao Ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika.

133. Iako optuženi Ružnić, kako to proizilazi iz iskaza saslušanih svjedoka, nijednog ratnog zarobljenika nije lično udario, opisani obrazac ponašanja iz kojeg proizilazi da je on NN licima davao znakove za udarce usmjerene prema oštećenim ratnim zarobljenicima, a kojima je ostvarivan nedozvoljen pritisak na ratne zarobljenike da odaju informacije o počinjenim krivičnim djelima, po ocjeni ovog vijeća, predstavlja njegovo učešće u izvršenju krivičnog djela koje je počinio zajedno sa tim NN vojnicima, dakle djelujući kao saizvršilac, kao i da je bio svjestan djela i htio njegovo učinjenje, dakle da je u njegovom izvršenju postupao sa direktnim umišljajem. Na takav zaključak posebno upućuje činjenica da je optuženi Ružnić, kao oficir bezbjednosti, morao biti upoznat sa pravilima postupanja sa ratnim zarobljenicima, uključujući i odredbe Ženevskih konvencija, a koje zabranjuju svaki vid nečovječnog postupanja, kako u smislu zabrane povreda koje se nanose tjelesnom integritetu, a tako i sve povrede ljudskog dostojanstva, a protivno kojim odredbama je, kako je to dokazano van svake razumne sumnje, isti postupao.

C. TAČKA I.2 IZREKE OSUĐUJUĆEG DIJELA PRESUDE (TAČKA III IZMIJENJENE OPTUŽNICE)

134. Tačkom I.2 izreke presude, optuženi Emir Mustafić oglašen je krivim da je u periodu od septembra 1995. godine do 22.12.1995. godine, u svojstvu vojnog policajca, vršeći dužnost stražara u sabirnom centru u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću, počinio krivičnopravne radnje koje su u ovoj tački поближе činjenično opisane, odnosno da je tokom ispitivanja ratnih zarobljenika po prethodno pripremljenom upitniku, nadgledajući njihovo ispunjavanje, na ratne zarobljenike vršio pritisak u namjeri da odaju informacije o krivičnim djelima, zlostavljajući pri tome ratne zarobljenike Sretu Sušića, Dragana Bosančića, Dragu Đukića, Veljka Radića i Milovana Bjelića, na način opisan u izreci presude.

135. Apelaciono vijeće je na temelju izvedenih dokaza, na nesumnjiv način našlo dokazanim da je optuženi, zlostavljao zatvorenike Sretu Sušića, Dragana Bosančića, Dragu Đukića, Veljka Radića i Milovana Bjelića, dok nije našlo dokazanim navode optužbe da je optuženi Mustafić preduzeo radnje nečovječnog postupanja ili mučenja, kako mu je to optužnicom stavljeno na teret, u odnosu na zatvorenike Mileta Zeca, Milovana Mastikosu i Predraga Veriša, pa je iz činjeničnog opisa optužnice njihova imena izostavilo. Naime, vijeće nije našlo da provedeni dokazi potvrđuju da je optuženi Mustafić bilo kome davao upute za zlostavljanje oštećenog Mileta Zeca, iako iz provedenih dokaza proizilazi da je isti premlaćivan tri noći uzastopno. Nadalje, iz iskaza svjedoka Milovana Mastikose

ne proizilazi da ga je fizički zlostavljao optuženi Mustafić, a optužnicom nije opisano na koji način je isti navodno vršio bilo psihičko, bilo fizičko zlostavljanje ovog oštećenog, te konačno, kada je riječ o inkriminacijama stavljenim na teret optuženom u odnosu na oštećenog Predraga Veriša, iako brojni svjedoci u svojim iskazima iznose saznanja da je ovaj svjedok, koji nije saslušan ni u istrazi jer je poginuo u saobraćajnoj nesreći, za vrijeme boravka u zatočeničkom centru u kasarni "Adil Bešić" premlaćivan, niko ne potvrđuje navod da ga je optuženi "tjerao da trči dok je obavljao fizičke poslove i za to vrijeme stajao pored njega s puškom u ruci". Takav navod proizilazi samo iz izjave svjedoka Sušića, koju je ovaj svjedok dao CJB Doboj 2005. godine, ali kako takva inkriminacija stavljena na teret optuženom Mustafiću nije potvrđena niti jednim drugim dokazom, vijeće je nije našlo ni dokazanom, te je i taj dio činjeničnog opisa optužnice izostavljen iz izreke presude. Obzirom da postupanjem na navedeni način, nije dovedeno u pitanje postojanje krivičnog djela, jer su se u radnjama optuženog Mustafića i preostalim dokazanim radnjama ostvarila sva bitna obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, počinjenog nečovječnim postupanjem, samo u odnosu na manji broj lica u odnosu na broj za čije zlostavljanje je terećen optužnicom Tužilaštva, to je ovo vijeće zaključilo da za navedene radnje nije potrebno donositi oslobađajuću presudu. Manji broj oštećenih, u odnosu na broj oštećenih koji su obuhvaćeni optužnicom, može biti od uticaja na odluku o krivičnopravnoj sankciji i ovo vijeće je tu činjenicu nesumnjivo imalo u vidu kod odmjeravanja kazne. Ostale intervencije u činjeničnom opisu ove tačke izreke presude, u odnosu na odgovarajuću tačku optužnice, izvršene su u cilju prilagođavanja činjeničnog stanja, sadržaju dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu, ali kojim intervencijama ovo vijeće nije dovelo u pitanje identitet optužnice i presude, niti su te intervencije išle na štetu optuženog Mustafića.

136. Optuženi Emir Mustafić iznoseći svoju odbranu nije osporavao da je za inkriminirani period obnašao dužnost vojnog policajca, ali je negirao da je djelujući u tom svojstvu, obnašao dužnost stražara u sabirnom centru u kasarni "Adil Bešić" gdje su bili zatočeni ratni zarobljenici, uključujući i oštećene Sretu Sušića, Dragana Bosančića, Dragu Đukića, Veljka Radića i Milovana Bijelića, a posebno da je prema tim ratnim zarobljenicima preduzeo inkriminirane radnje.

137. Naime, optuženi Mustafić je iznoseći svoju odbranu u svojstvu svjedoka, a na koje okolnosti je odbrana ovog optuženog izvela i druge dokaze, suprotno tvrdnji optužbe isticao da je on, iako nije služio vojsku zbog invalidnosti (oštećenje vida usljed nesreće u djetinjstvu), te iako upravo zbog toga nije bio mobilisan, zbog sveopšte situacije koja je

vladala u Bihaću, tačnije činjenice što je, "*Kanton bio pred padom i situacija izuzetno teška*"⁵⁹, krajem juna 1995. godine dobio poziv za mobilizaciju, te da se 02.07.1995. godine odazvao na taj poziv, javio u regrutni centar i dobio raspored četnog evidentičara. Međutim, nakon nekih mjesec dana, dali su mu pušku u ruke, i poslali na ratište, gdje je boravio veoma kratko, svega dan i pol, a nakon čega je pozvan kod Jasmina Felića, te ponovo raspoređen na dužnost četnog evidentičara, tzv. "ćate". Dalje je svjedok opisao da ga početkom septembra prebacuju u bataljon vojne policije, protuterorističku čet⁶⁰, te da negdje sredinom septembra biva raspoređen u kasarnu "Adil Bešić" u Bihaću na ispomoć upravniku i zamjeniku upravnika u obavljanju administrativnih poslova. Iako optuženi, dajući iskaz u svojstvu svjedoka ne spori da je kao vojni policajac dolazio u kasarnu "Adil Bešić" u Bihaću, negira da je obnašao dužnost stražara i da je imao bilo kakvu vezu sa ratnim zarobljenicima, kao i sa stražarima koji su bili zaduženi za ratne zarobljenike. Naime, on ističe da je najprije po dolasku u kasarnu Adil Bešić bio raspoređen u prijavnicu kasarne, gdje je vodio knjigu ulaza i izlaza, i to u dnevnom terminu, a zbog njegovog slabijeg vida, te da je zapravo u kasarni obavljao poslove "ćate". Iz njegovog iskaza dalje proizilazi da je u vrijeme njegovog boravka u sabirnom centru, "Spase" (Ibrahim Ibrahimpašić) bio novoimenovani upravnik, kao i da je njegov zamjenik bio Ismet Hrkić, te da su oni bili zaduženi za sabirni centar, dok je njegov nadređeni bio Jasmin Felić. Ipak, svjedok ne negira da je za "Spasu", obavljajući dužnost "ćate" prekucavao određene papire, pa da se tako jedne prilike, zatekao i u kancelariji kada je Ružnić došao da ispituje ratne zarobljenike, kao i da je Spaso pred njim izvadio iz sefa i Ružniću dao izjave koje su dali zarobljenici, ali kako ističe on i Spaso su tada morali napustiti kancelariju, a kada su se vratili Ružnića tu više nije bilo.

138. Iskaz optuženog Mustafića, da je u sabirnom centru obavljao dužnost četnog evidentičara, "ćate", potvrdili su i još neki svjedoci odbrane i to Jasmin Felić, Ismet Hrkić, Emin Đug, Suvad Čehajić, Senad Alijagić i Mirza Sadiković. Međutim takvi njihovi iskaze, po ocjeni ovog vijeća nisu doveli u sumnju međusobno saglasne iskaze više svjedoka oštećenih, a koji su upravo optuženog Mustafića identifikovali kao vojnog policajca-stražara u zatvoru, koji je prema njima preduzeo radnje činjenično opisane u tački 1.2 izreke presude. Pri tome za ovo vijeće nije sporno da je optuženi Mustafić uistinu obavljao

⁵⁹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.11.2011. godine, iskaz optuženog Mustafića u svojstvu svjedoka

⁶⁰ Navedenu činjenicu potvrđuje i svjedok Jasmin Felić u svom iskazu (zapisnik sa glavnog pretresa od 14.11.2011. godine), te dokaz O-3-8 Spisak, brojno stanje 2. čete na dan 18.09.1995. gdje se navodi ime optuženog

i poslove četnog evidentičara, kako su to potvrdili navedeni svjedoci odbrane, kao i da je u sabirni centar gdje su bili ratni zarobljenici, bio upućivan kao ispomoć upravniku i zamjeniku upravnika u obavljanju administrativnih poslova. U konačnici, i svjedok oštećeni Sreto Sušić, koji ga direktno označava kao lice koje je počinilo inkriminirane radnje, je u svom iskazu potvrdio da je "Emir Mustafić bio četni evidentičar", ali da je istovremeno on bio i "najsvirepiji", a da je obavljao poslove "čate" potvrđuju i svjedoci, takođe zatvorenici iz inkriminiranog perioda, Milenko Golić i Arif Vuković, te svjedok O-2. Međutim, ta činjenica, po ocjeni ovog vijeća, ne isključuje mogućnost da je optuženi i pored administrativnih poslova za upravnika i zamjenika upravnika, istovremeno nadgledao i popunjavanje upitnika od strane ratnih zarobljenika, pri tome na njih vršeci pritisak da odaju informacije o počinjenim krivičnim djelima i to na način opisan u ovoj tački izreke presude, a što je vijeće našlo nesumnjivo dokazanim na temelju međusobno saglasnih iskaza svjedoka oštećenih, koji su potkrijepljeni i drugim izvedenim dokazima.

139. Brojni svjedoci koji su u inkriminisanom periodu bili u statusu ratnih zarobljenika zatvoreni u zatočeničkom centru u kasarni "Adil Bešić", po ocjeni ovog vijeća, su na nedvosmislen način identifikovali su optuženog Emira Mustafića kao čuvara koji je bio prisutan prilikom pismenog ispitivanja kojem su podvrgavani, koji je to ispitivanje nadgledao, i koji im je pri tome zadavao udarce, a sve u cilju da na njih izvrši pritisak da daju odgovore na postavljena pitanja iz upitnika i odaju informacije o počinjenim krivičnim djelima, što je, po ocjeni ovog vijeća, predstavljalo nečovječno postupanje.

140. Tako svjedok Sreto Sušić, koji je, kako to proizilazi iz njegovog iskaza, zarobljen kao pripadnik brigade specijalne jedinice Policije Republike Srpske, u maju 1995. godine, te nekih 5 (pet) mjeseci kasnije, zajedno sa kolegom Predragom Verišem, prebačen u kasarnu "Adil Bešić" u Bihaću, gdje je podvrgavan kako usmenom, tako i pismenom ispitivanju, od strane policije koja ih je čuvala. Opisujući pismena ispitivanja svjedok je rekao da su im pitanja davali policajci koji su ih čuvali, koji su ih u tim prilikama i maltretirali, ali čijih se imena ne sjeća. Ipak, svjedok je u iskazu na glavnom pretresu, opisao policajca koji ga je fizički maltretirao kao "*crnog čovjeka kcji je nosio brkove, bio je njegovih godina*"⁶¹, te je u sudnici, kada je pozvan da prepozna tog čovjeka, pokazao na optuženog Emira Mustafića, i rekao: "*mislim da prepoznajem ako sam u pravu, mislim*

⁶¹ Audio zapis sa glavnog pretresa od 15.12.2010. godine;

*da je to čovjek pred kraj, u trećem redu, sjedi do zida, ako ne griješim, nisam siguran.*⁶² Osim toga, svjedok je potvrdio tačnost iskaza koji je dao u fazi istrage⁶³, koji je znatno potpuniji, a što se može po ocjeni ovog vijeća objasniti činjenicom da je davan u vrijeme koje je znatno bliže inkriminisanom događaju, a kojom prilikom je opisao da ga je kada je vođen na ispitivanje i bio primoran da piše izjavu na 10-ak listova, „*stravično udarao po svim dijelovima tijela ...najčešće policijskom palicom*“, stražar kojeg je tada identifikovao imenom i prezimenom kao Emira Mustafića. Da nema sumnje da se radi o optuženom, po ocjeni ovog vijeća govori i činjenica da je svjedok rekao da je Emir Mustafić, za kojeg kaže da je bio „*glavni...a ujedno najsvirepiji*“, bio četni evidentičar, kao i da je riječ o osobi koja je prije rata bila trgovac u RK Beograd u Bihaću⁶⁴, pri tome ga i opisavši na način da je „*bio nizak, sitan, crn, crne puti, imao je crne brkove i vidljivo oštećenje jednog oka*“. Svjedok je pojašnjavajući način na koji su ta pismena ispitivanja vršena, rekao da su on i ostali zarobljenici, izvođeni na ta pismena ispitivanja, da su bili primorani napisati izjave na 10-ak listova, a ako Emir, ne bi bio zadovoljan takvim odgovorima krenuo bi „*...sa nemilosrdnim udararjem, najčešće policijskom palicom.*“

141. Tačnost izjave svjedoka Sušića, po ocjeni ovog vijeća, potvrđuju iskazi svjedoka Petra Stojanovića i Zvezdana Kovjenića, koji iako nisu bili direktno maltretirani od ovog optuženog, prilikom pismenog ispitivanja, obzirom da su bili istovremeno sa Sretom Sušićem u zatočeništvu u kasarni Adil Bešić, opisali su svoja saznanja o tome šta su oštećeni Sušić, a i neki drugi, pretrpjeli. Tako je svjedok Stojanović Petar rekao da je vidio u hodniku (a iz iskaza mnogih saslušanih svjedoka proizilazi da su upravo u hodniku pisali izjave), „*iš'o od jednog do drugog redom, i kako koga zakačilo, koliko puta, koga, ... Milovan Ejelić, što je sjedio meni sa lijeve strane, vidio sam da ga je tuko'. I ja sam tu sjedio odma'.. tu je bio i Sušić, on je loše prošao...On je najviše dobio batina...od gospodina što ima oštećeno oko.*“⁶⁵ Svjedok Kovjenić je, pak, istakao da je od Srete Sušića (i Predraga Veriša) čuo da ih je tukao Emir, te pojašnjava da je riječ o osobi koja je bila čuvar u zatvoru, da je bio “onako nizak, imao je raspar oči”, a kojeg prepoznaje u liku optuženog Emira Mustafića, ističući da bi “mogao biti on, jer jedini ima takve oči.”

⁶² Ibid, vrijeme 26:15;

⁶³ Izjava svjedoka Srete Sušića, data u MUP-u, CJB Doboj broj 11-02/2-230-520/04 od 30.05.2005. godine

⁶⁴ Optuženi Mustafić je u svom iskazu koji je dao u svojstvu svjedoka na glavnom pretresu (7.11.2011. godine) izjavio da je bio zaposlen prije rata u robnoj kući u Bihaću na odjelu sa pločama

⁶⁵ Transkript sa glavnog pretresa od 24.03.2010. godine, strana 15;

142. Svjedok Dragan Bosančić, koji je takođe zarobljen kao pripadnik VRS, od strane pripadnika AR BiH u oktobru 1995. godine, te je kratko nakon zarobljavanja prebačen u kasarnu Adil Bešić, u svom iskazu opisuje na vrlo sličan način ispitivanja kojima je podvrgavan. Tako svjedok opisuje da je izvođen na pismena ispitivanja, te da je trebao dati odgovore na pitanja tipa “*ko je porušio džamije, logore itd?*”, a za vrijeme kojih ispitivanja bi se čuvar nalazio ispred svjedoka, stajao ispred njega, ponekad prohodao, zapalio cigaretu pa se opet vratio, gledao šta svjedok piše, te kako svjedok ističe “*uglavnom se prodere-piši*”. Dva puta ga je udario po glavi zato što nije znao odgovore na pitanja koja su bila postavljena na papiru. To svjedok opisuje na sljedeći način:

“Pa pojasniću Vam ja sad fino. Pitalo, pitanje postavi tamo ko je šta ja znam bio u logoru u, na Manjači, ja sam napiso ne znam. Udario me radi toga što ne znam i ko je porušio džamije, ja napiso Karadžić i on onda me udario drugi put. Eto to je to... Palicom preko glave...”⁶⁶

Svjedok Bosančić je istakao da je taj čuvar koji je na opisani način nadgledao ispitivanje i udarcima koje je zadavao vršio pritisak na svjedoka da odgovori na postavljena pitanja, na koja svjedok nije, kako je istakao, znao odgovore, bio imenom Emir, te iako ne zna prezime tog čuvara, daje njegov opis koji odgovara izgledu optuženog Mustafića. Naime svjedok ističe, da je taj čuvar bio “*oko 25-30 godina, 1,70.-1,80 visok, smeđ – crn, bio je u uniformi*”, te pojašnjava da ga je posebno upamtio “*pošto je imao jedno oko malo bolesno, bjelo*”⁶⁷, a u konačnici prepoznaje optuženog Mustafića u sudnici kao tog čuvara. Svjedok je opisujući stanje u kojem je zarobljen i prebačen u kasarnu Adil Bešić, rekao da je bilo “*jako loše*”, jer je bio ranjen.

143. Svjedok Drago Đukić, takođe je opisao ispitivanja na koja je vođen za vrijeme boravka u kasarni Adil Bešić u Bihaću, ističući da ga je ispitivao Emir, da je on bio zadužen za njega, ispitivao ga što je trebalo. Svjedok je pojasnio da je bio slabije pismen, pa je on govorio, dok je Emir zapisivao odgovore. Svjedok, jednako kao i svjedoci Sušić i Bosančić, ističe da je prilikom tog ispitivanja od strane Emira fizički maltretiran. Naime, svjedok objašnjava da su pitanja bila najviše o srpskoj vojsci, gdje i kakvi logori imaju, a kako svjedok o tome nije ništa znao, nije mogao ni dati odgovore, pa je dobijao batine. Svjedok opisuje

⁶⁶ Transkript sa glavnog pretresa od 04.11.2009. godine, strana 81;

⁶⁷ Ibid, strana 77;

„...tu nije bilo da nije prošao bez batina i to sa palicom bijelom, i crnu je imao plus uza se. Emir ga je tukao... imo palicu, i kad nešto ja šta ja znam, ja nisam upućen šta trebam govoriti ... I on je mene kad gođ rečem eto da sam bio u srpskoj vojsci on mene palicom tuko me je ovuda, ovuda po leđima“⁶⁸

Svjedok je dalje opisao da ga je Emir izvodio kako bi šamarao zarobljenika Sušića, za vrijeme dok je njega ispitivao. Tom prilikom mu je dao palicu, kako bi udarao Sušića i svjedok ga je, kako ističe *“dva-tri puta ošin'o palicom po leđima”*, ali Emir je ocijenio da to nije dovoljno jako, pa je uzeo palicu, svjedoka Đukića *“ošin'o pet-šest puta i najer'o u ćelju”*. I ovaj svjedok, kao i svjedoci čiji iskazi su prethodno analizirani, opisujući izgled tog čuvara Emira ističe da je bio crn, srednje visine, te ukazujući na jednu karakteristiku tog čuvara Emira koji ga je na navedeni način prilikom ispitivanja zlostavljao, i to da je isti imao *“jedno oko bjelo”*.

144. Svjedok Veljko Radić u svom iskazu takođe je opisao pismeno ispitivanje u hodniku kasarne “Adil Bešić”, na koje je za vrijeme boravka u tom sabirnom centru nakon zarobljavanja, izvođen zajedno sa još jednim zatvorenikom. Kako svjedok ističe, to ispitivanje je teklo na način da su u prisustvu jednog čuvara, koji je prema riječima svjedoka bio *“kako bi reko' mi kažemo herav čo'ek ... Čo'ek bio je visine možda, ja sam tu naveo 175, bio crne kose... Bio crn čovjek, ne znam koliko godina baš.... možda ima svcjih 30 i, 40 koliko ja znam”*⁶⁹, pisali odgovore na već postavljena pitanja, a taj čuvar, za kojeg zna da se zove Emir, bi uzeo njegovu izjavu i rekao bi:

„...pa nije ovako, pa bi uz'o palicu i po leđima I onda je skido' kaput sa mene, kaputiće skidao one zatvorske ne znam ni ja, i onda je opet po leđima tukao dobro. I kaže moraš pisat kako ja kažem.“⁷⁰

Svjedok je u sudnici prepoznao optuženog Emira Mustafića, kao čuvara o kojem je govorio.

145. Svjedok Milovan Bijelić, za kojeg je ovo vijeće takođe utvrdilo da je imao status ratnog zarobljenika, opisao je svoj boravak u kasarni “Adil Bešić” u inkriminisanom periodu, te ispitivanja i zlostavljanja koje je tom prilikom pretrpio. Svjedok Bijelić, istovjetno ostalim svjedocima, ističe da su popunjavali upitnik, sa već unaprijed postavljenim pitanjima, te da *„ako ne pišeš odgovore, onda se preko leđa palicom udari i tako“*. Svjedok je opisao da je imao operaciju na vratu i da je udaran po tom dijelu tijela, a usljed kojih

⁶⁸ Transkript sa glavnog pretresa od 13.01.2010. godine, str.45-46

⁶⁹ Transkript sa glavnog pretresa od 01.09.2010. godine, str.45

udaraca da je trpio strašne bolove. Svjedok kaže: „*tu sam operisan zaraslo ono a on palicom i ova kvrga se samo proširila samo kjuje, zvoni, pjeva u ušima u mozgu cvrči ne mogu spavati nikako*“⁷⁰. Opisujući osobu koja ga je tukla prilikom popunjavanja tih upitnika, svjedok ističe da je „*glavni kod zatvora Mustafić Emir*“, dajući pri tome i opis tog čuvara kao osobe koja je zdepasta, malo nogama zanosi, ima jednu zjenicu sasušenu u desnom oku, čini mu se, crnkastu kosu. Svjedok opisuje kako je Emir vršio pritisak na njega kako bi pisao, te mu je govorio: „*Piši, ako ne pišem i odgovaram kako treba, ja pišem sve na one upitnike, ali džabe on mene tuče svuda, tuče me od one noge pa butine pa leđa pa svukuda, piši i gotovo.*“⁷¹

146. Iako vijeće nije našlo dokazanim inkriminacije koje su stavljene na teret optuženom Mustafiću u odnosu na svjedoke oštećene Mileta Zeca (“po njegovim uputama tukli su čuvari tri noći uzastopno palicama po rukama, nogama i leđima”), te Milovana Mastikosu (“fizički i psihički zlostavljao”) vijeće je cijenilo i njihove iskaze, pa je i na temelju njihovih iskaza našlo dokazanim da je optuženi Mustafić kao vojni policajac obavljao i dužnost čuvara u sabirnom centru ratnih zarobljenika, a koja činjenica je osporavana od strane odbrane, kao i da je vršio nadgledanje popunjavanja upitnika pri pismenom ispitivanju ratnih zarobljenika. Naime, svjedok Mile Zec, je opisao da je tri noći uzastopno tučen od strane petorice, pri čemu ovo vijeće nije našlo dokazanim, kako je to opisano u optužnici Tužilaštva, da je optuženi Mustafić dao čuvarima upute da prelaćuju ovog oštećenog. Međutim, iz iskaza ovog svjedoka nesumnjivo proizilazi da se i on sjeća vojnog policajca, čuvara, koji je imao “povrijeđeno jedno oko, falično, nije normalno”. Takođe svjedok Milovan Mastikosa, u svom iskazu opisuje postupak dijeljenja hrane, gdje spominje “optuženog Emira”. Da je optuženi Mustafić, obavljao dužnost čuvara u sabirnom centru dalje proizilazi i iz iskaza još nekih svjedoka, kao što je Mile Radulović, koji je takođe opisao čuvara Emira, koji je bio prisutan prilikom ispitivanja, a pamti ga kao osobu koja je između ostalog imala fallično oko i prepoznaje ga u sudnici, zatim Ljubo Bojić, koji je iznio svoja saznanja o prelaćivanju Srete Sušića i Predraga Veriša u hodniku, koji je vidio *vcjnog policajca Emira, kcji ima neku manu na oku, kako ističe, kada je došao na vrata ćelje da zovne jednog, a poslje je od Sušića i Veriša čuo da ih je Emir najviše tukao*, svjedok Blaž Štrkić, kojem je Predrag Veriš ispričao da ga je stražar Emir, kojeg prepoznaje u sudnici kao Emira Mustafića, tukao najviše, dok je stražar Emin Đug glumio

⁷⁰ Transkript sa glavnog pretresa od 01.09.2010. godine, strana 45;

⁷¹ Transkript sa glavnog pretresa od 23.09.2009. godine, str.11

da ga tuče, a nije ga udarao. Svjedok Blaž Štrkić u svom iskazu daje detaljan opis tog čuvara Emira, i opisuje ga *“brko, crna kosa, znači ne puno dugačka, onako ni dugačka ni kratka, oboreni crni brkovi i ja mislim da je imao problem s jednim okom, ali ne sjećam se kojim, da li lijevim, da li desnim”*.⁷³ I svjedok Darko Petrušić ističe da je Emir, kojeg pamti po tome što je imao *“nekako neobično jedno oko”*, bio stražar-vojni policajac u zatočeničkom centru, te prepoznaje optuženog Mustafića u sudnici kao tog stražara. Konačno i svjedok odbrane O-2, iako govori u pozitivnom svjetlu o čuvaru sa faličnim okom, spominje takvog čuvara i ističe da je bio korektan prema njemu, dakle potvrđuje činjenicu koju je odbrana osporavala, da je optuženi Mustafić obnašao dužnost stražara u zatočeničkom centru.

147. Cijeneći navedene, u bitnim crtama međusobno saglasne iskaze saslušanih svjedoka, ovo vijeće je našlo dokazanim na nesumnjiv način da je optuženi Emir Mustafić u vrijeme obuhvaćeno optužnicom Tužilaštva, kao vojni policajac, uz administrativne poslove koje je obavljao za potrebe upravnika i zamjenika upravnika, obavljao i dužnost stražara u sabirnom centru, te da je preduzeo radnje za koje je oglašen krivim. Naime, upravo upečatljiv izgled optuženog, a koji, kako je sam isticao kroz svoj iskaz, nije mijenjao ni do danas (duža kosa, brkovi), te fizički nedostatak koji ga razlikuje od drugih (oštećenje oka), jesu karakteristike po kojima je optuženi na istovjetan način identifikovan od većeg broja saslušanih svjedoka, pri čemu ga je određen broj saslušanih svjedoka i prilikom svjedočenja na glavnom pretresu prepoznao u sudnici, pa takvu identifikaciju optuženog kao stražara, koji je fizički maltretirao oštećene Sretu Sušića, Dragana Bosančića, Dragu Đukića, Veljka Radića i Bijelić Milovana, ovo vijeće nalazi u potpunosti pouzdanom i vjerodostojnom.

148. Vijeće je kod donošenja zaključka o navedenoj odlučnoj činjenici, razmotrilo i dvije teze odbrane, i to (1) da je došlo do zamjene identiteta, odnosno da je postojao u zatočeničkom centru drugi stražar po imenu Emir ili Emin, a koji je vršio radnje koje su optuženom stavljene na teret i (2) da je svjedok-oštećeni Sreto Sušić, u svojoj izjavi datoj CJB Doboj dana 30.05.2005. godine, čiju zakonitost pri tome odbrana osporava, tereti optuženog Mustafića za zlostavljanja za vrijeme boravka u kasarni “Adil Bešić” u Bihaću, iz razloga što ga je najlakše teretiti zbog prepoznatljivog oka, odnosno što je kao takav, sa fizičkim nedostatkom, najjednostavniji za prepoznavanje, a da su sve ostale izjave koje

⁷² Ibid., str 13

inkriminišu optuženog, usljedile nakon izjave svjedoka Sušića. Međutim, takve tvrdnje odbrane vijeće nije našlo osnovanim, i to iz razloga što, takve tvrdnje nisu potvrđene izvedenim dokazima.

149. Naime, kada je riječ o mogućoj zamjeni identiteta optuženog sa drugim čuvarom u zatočeničkom centru po imenu Emir ili Emin, vijeće takve navode odbrane nije našlo dokazanim upravo iz razloga što svjedoci, a kako to proizilazi iz njihovih prethodno analiziranih iskaza, optuženog identifikuju ne samo po imenu, ili čak imenu i prezimenu, nego ga opisuju, a time i identifikuju po njegovom karakterističnom izgledu uključujući i fizički nedostatak. Vijeće nije našlo dokazanim ni tvrdnju da je optuženi Mustafić, na mjesto osumnjičenog/optuženog za ratni zločin došao samo zbog činjenice da ga je taj njegov fizički nedostatak učinio najpodobnijim da bude označen kao krivac za dešavanja u sabirnom centru, jer ga je najlakše identifikovati, a što je počelo od iskaza svjedoka Sušića iz istrage. Takva tvrdnja odbrane bi se eventualno mogla razmotriti kao moguća i potencijalno osnovana, da su svjedoci u tom dijelu davali međusobno usaglašene iskaze na račun identifikacije optuženog Mustafića. Međutim, svaki od saslušanih svjedoka, na svoj način opisuje ono po čemu im je stražar koji ih je zlostavljao, ili za kojeg su znali da je tukao druge, ili pak jedna od osoba koja je vršila dužnost stražara, bio upečatljiv. Svi oni, bez izuzetka, spominju izvjesni nedostatak oka, ali imajući u vidu da svaki svjedok iznosi svoje viđenje te karakteristike optuženog, to po ocjeni ovog vijeća upravo ukazuje na pouzdanost iskaza tih svjedoka, i na to da nije riječ o, kako je odbrana optuženog Mustafića nastojala prikazati, iskazima koji proizilaze iz iskaza svjedoka Sušića koji ga lažno tereti. Tako, svjedok Bosančić ističe da je riječ o „*osobi sa čudnim okom*“, svjedok Đukić, tu osobu koja ga je tukla pamti po činjenici što je imao „*falično oko*“, svjedok Veljko Radić, opisujući svoje zlostavljanje ističe „*jedan sa manom na oku*“, svjedok Bijelić ističe da je policajac Emir koji ga je tukao imao „*zjenicu sušenu u oku*“, svjedok Petar Stojanović za optuženog Mustafića kaže „*gospodin što ima oštećeno oko*“, svjedok Kovjenić ističe da je „*imao raspar oči*“, dok svjedok Bojić kaže da je „*imao nešto ili je rarjen u oko ili tako nešto*“ .

150. Nadalje, kada je riječ o tvrdnji odbrane da svjedok Sušić lažno tereti optuženog Mustafića, a da je njega odabrao „kao krivca“ zato što mu je bilo najlakše da njega identifikuje, vijeće takve tvrdnje nalazi neosnovanim i iz razloga što je iskaz svjedoka

⁷³ Transkript sa glavnog pretresa od 24.02.2010. godine, strana 38;

Sušića, koji je opisao premlaćivanje koje je pretrpio od optuženog Mustafića za vrijeme pismenog ispitivanja, potvrđen u odlučnim činjenicama iskazima ostalih svjedoka. Naime, više svjedoka čiji iskazi su prethodno analizirani, potvrdili su da su oštećeni Sreto Sušić i Predrag Veriš dobili najviše batina, neki od njih su već u zarobljeništvu čuli da ih je tukao optuženi ili, kako su isticali, čuvar sa oštećenim okom, a svjedok Ljubo Bojić, koji je takođe od Sušića i Veriša čuo da ih je tukao optuženi Mustafić, istog je i vidio kada je došao na vrata ćelije da izvede jednog od njih.

151. Konačno, vijeće nije našlo osnovanim ni prigovore odbrane iznesene u završnoj riječi da izjava Srete Sušića data CJB Doboj dana 30.05.2005. godine, nezakonit dokaz, iz razloga što je riječ o izjavi koja je data prije nego što je otvorena istraga u predmetu protiv Emira Mustafića i drugih. Naime, ta izjava, koja je uvedena u spis kao dokaz Tužilaštva, sadrži relevantne činjenice o događajima koji su stavljeni na teret optuženom, te je očigledno bila jedan od dokaza na temelju kojih i jeste otvorena istraga u ovom predmetu, a svjedok Sušić je ispitan na glavnom pretresu direktno i unakrsno, izjava mu je prezentirana, pa je i odbrana kroz unakrsno ispitivanje imala mogućnost osporiti sadržaj iste.

152. Dakle, imajući u vidu sve navedeno, vijeće je našlo dokazanim na nesumnjiv način da je optuženi Emir Mustafić preduzeo radnje za koje je oglašen krivim, a u kojim radnjama su se ostvarila obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika. Prije svega, ocjenom provedenih dokaza, kako zasebno, tako i dovođenjem istih u međusobnu vezu, vijeće je zaključilo da je optuženi, suprotno tvrdnji odbrane, vršio dužnost stražara u zatočeničkom centru u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću u inkriminisanom periodu, da je nadgledao pismeno ispitivanje zatočenih lica po unaprijed pripremljenim upitnicima, odnosno njihovo ispunjavanje, te vršio pritisak na ratne zarobljenike u namjeri da odaju informacije o krivičnim djelima na način da im je zadavao udarce kakvi su opisani u izreci presude, a što je imajući u vidu sve okolnosti pod kojima su navedena ispitivanja vršena, imalo karakter nečovječnog postsupanja. Naime, radnje optuženog Mustafića, iako se iz provedenih dokaza ne može zaključiti da su ostavile teške i trajne posljedice, nesumnjivo su oštećenima u vrijeme kada su preduzimate prouzrokovale kako fizičku bol i patnju, tako bile usmjerene i na poniženje i degradiranje istih, dakle predstavljale napad na njihovo ljudsko dostojanstvo. To proizilazi iz svih okolnosti pod kojima su radnje preduzimate, a naročito iskaza svjedoka Drage Đukića koji govori o tome kako je

čak od njega optuženi tražio da tuče palicom drugog zarobljenika, a potom, obzirom da je ocijenio da nije dovoljno jako udarao, njega samog optuženi udara. Naime, optuženi je, kako se može zaključiti iz iskaza svjedoka, svoj položaj koristio da bi oštećene izložio patnji i poniženju, bio je svjestan svojih radnji, posljedica koje istima prouzrokuje i htio je njihovo nastupanje, zbog čega ovo vijeće zaključuje da je radnje, u kojima su se ostvarila obilježja nečovječnog postupanja kao ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, preduzeo sa direktnim umišljajem.

D. ODLUKA O KAZNI

153. Prilikom odmjeravanja kazne optuženima Adilu Ružniću i Emiru Mestafiću za krivična djela za koja su ovom presudom oglašeni krivim vijeće je prvenstveno imalo u vidu svrhu kažnjavanja propisanu odredbom člana 33. preuzetog KZ SFRJ, a koja se ogleda u osiguranju kako specijalne prevencije, to jest uticaj na konkretnog učinioca da ne čini krivična djela i njegovo prevaspitanje, tako i generalne prevencije, odnosno vaspitnog uticaja na druge da ne vrše krivična djela. Ovako propisana svrha kažnjavanja iziskuje da se prilikom odmjeravanja kazne vodi računa da se izrekne kazna koja je adekvatna i kao takva neophodna i srazmjerna ciljevima i okolnostima koji su već uzeti u obzir u vezi sa samim djelom i uticajem na zajednicu, ali istovremeno i prilagođena potrebama prevencije počinjenja novih krivičnih djela i preodgoja konkretnog počinioca.

154. Iako zakonodavac propisuje raspon kazni za svako pojedino krivično djelo u okviru kojeg raspona je sud dužan da se kreće, te iako propisuje obavezu suda da prilikom odmjeravanja kazne vodi računa o svrsi kažnjavanja, postoji i obaveza vijeća da poštuje opšta pravila o odmjeravanju kazne, propisana odredbom člana 41. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, uključujući i sve one okolnosti koje mogu biti od uticaja da kazna bude manja ili veća. Okolnosti koje su rukovodeće za vijeće u odabiru kazne, a u cilju ostvarenja svrhe predogoja i prevencije počinjenja novih krivičnih djela od strane konkretnog počinioca, su između ostalih i stepen odgovornosti, ponašanje počinioca prije izvršenja krivičnog djela, neposredno prije njegovog izvršenja, ili u vrijeme samog preduzimanja kriminalnih radnji, kao i nakon izvršenja krivičnog djela, motiv, karakteristike ličnosti učinioca, a koje sve okolnosti mogu uticati na vrstu i visinu kazne, ali krećući se u svakom slučaju u zakonskim

okvirima, ovisno o tome da li su navedene okolnosti cijenjene kao otežavajuće ili olakšavajuće.

155. Takođe, odredbom člana 42. preuzetog KZ SFRJ propisano je i da sud može učiniocu odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom, ili primjeniti blažu vrstu kazne, u situaciji kada zakon predviđa da se učinilac može blaže kazniti, ili kada se utvrdi da postoje osobito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.

156. U cilju ostvarenja svrhe kažnjavanja, zakonodavac, kroz odredbu člana 41. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, propisuje i opća pravila za odmjeravanje kazne, osobito stepen krivične odgovornosti, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinioca, njegove osobne prilike i držanje nakon učinjenog krivičnog djela, kao i druge okolnosti koje se odnose na osobu učinioca.

157. Sve navedene okolnosti, cijenjene su od strane ovog vijeća, prilikom odmjeravanja kazni optuženima Ružniću i Mustafiću. Prije svega, vijeće je imalo u vidu granice kazne propisane zakonom za krivično djelo za koje su optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić oglašeni krivim, to jest da je za navedeno krivično djelo propisana kazna zatvora u trajanju najmanje 5 (pet) godina ili smrtna kazna. Vijeće je nadalje imalo u vidu težinu počinjenih krivičnih djela, a koja iako su nesumnjivo teška, i kao takva spadaju u kategoriju krivičnih djela zaštićenih odredbama kako domaćeg, tako i međunarodnog prava, za koja krivična djela krivično gonjenje ne zastarijeva, ali koja nesumnjivo obzirom na prirodu preduzetih radnji i posljedice koje su prouzrokovane, ne spadaju u kategoriju najtežih krivičnih djela ove vrste.

158. Kod odmjeravanja kazni vijeće je posebno cijenilo okolnosti koje se ogledaju u broju oštećenih ratnih zarobljenika prema kojima su optuženi nečovječno postupali, kao i stepen njihove krivične odgovornosti u postupanju sa direktnim umišljajem

159. Kada je riječ o optuženom Adilu Ružniću, vijeće je od olakšavajućih okolnosti cijenilo njegove porodične prilike, da je oženjen i otac troje djece, činjenicu da nije ranije osuđivan niti krivično gonjen, kao i njegovo izuzetno korektno držanje pred sudom tokom cijelog krivičnog postupka, te protek vremena od izvršenja krivičnog djela, u kojem vremenu optuženi nije počinio novo krivično djelo. U situaciji kada otežavajućih okolnosti na strani ovog optuženog nije našlo, vijeće je ocijenilo da navedene olakšavajuće okolnosti imaju

karakter osobito olakšavajućih okolnosti, koje opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zaprijećenog minimuma. Izrečena kazna zatvora od tri godine i šest mjeseci je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu krivične odgovornosti ovog optuženog i istom će se u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja, kako sa aspekta specijalne, tako i generalne prevencije.

160. Prilikom odmjeravanja kazne optuženom Emiru Mustafiću, vijeće je kao olakšavajuće okolnosti takođe cijenilo njegove porodične prilike, da je otac jednog djeteta koje se školuje, činjenicu da nije ranije osuđivan niti krivično gonjen, njegovo izuzetno korektno držanje pred sudom tokom cijelog krivičnog postupka, da je osoba narušenog zdravlja, kao i protek vremena od izvršenja krivičnog djela u kojem optuženi nije počinio novo krivično djelo, a koje sve okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, takođe imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti i koje, u situaciji kada ni na strani ovog optuženog nisu nađene otežavajuće okolnosti, opravdavaju ublažavanje kazne ispod zakonom zaprijećenog minimuma. Izrečena kazna zatvora ovom optuženom u trajanju od tri godine i šest mjeseci je, po ocjeni ovog vijeća, adekvatna težini djela i stepenu njegove krivične odgovornosti, te će se i istom i u odnosu na optuženog Mustafić u cijelosti moći ostvariti svrha kažnjavanja.

E. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

161. Optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić su tokom postupka dokazali da su osobe lošeg imovnog stanja. Odbrana optuženog Ružnića je na pretresu pred vijećem Apelacionog odjeljenja uložila i dokaz o umanjenju primanja ovog optuženog u odnosu na primanja u vrijeme donošenja prvostepene presude.

162. Cijeneći raspoložive informacije o imovnom stanju optuženih i njihove porodične prilike, vijeće je zaključilo da bi plaćanjem troškova krivičnog postupka bila ugrožena egzistencija optuženih i članova porodice koje su dužni izdržavati, te je na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, odlučilo da se optuženi Adil Ružnić i Emir Mustafić oslobađaju od dužnosti obaveze naknade troškova krivičnog postupka.

F. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA

163. Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se upućuju da imovinskopravne zahtjeve ostvaruju u parničnom postupku, a obzirom da podaci iz ovog krivičnog postupka ne predstavljaju dovoljan osnov za odluku o tim zahtjevima.

VIII. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

A. OPTUŽENI MEHURA SELIMOVIĆ

164. Izmijenjenom optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine optuženom Mehuri Selimoviću stavljeno je na teret da je u svojstvu referenta za kontraobavještajne poslove i referenta operativca Odjela za kontraobavještajne poslove Odjeljenja- Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH, kršeći pravila međunarodnog prava, za vrijeme rata u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa A R BiH i VRS, vršio fizičko i psihičko zlostavljanje zatočenih lica u zatočeničkim centrima "Luke" u Biaću, autoservis "Rad" u Cazinu, kasarni "Adil Bešić" u Bihaću i prostorijama hotela "Park" u Bihaću, za vrijeme koje je precizirano u svakoj od tačaka optužnice, i to na način što je ratne zarobljenike i civile podvrgavao ispitivanjima i psihičkim i fizičkim maltretiranjima, te naređivao drugim vojnicima da to čine.

165. Što se tiče svojstva optuženog za inkriminirani period, a koji po izmijenjenoj optužnici obuhvata period od januara 1994. godine do prve polovine maja 1995. godine, Tužilaštvo je, po ocjeni ovog vijeća, na temelju izvedenih dokaza na nesumnjiv način dokazalo, a što ni odbrana nije osporavala, da je optuženi Mehura Selimović obnašao dužnosti referenta za kontraobavještajne poslove i referenta operativca Odjela za kontraobavještajne poslove Odjeljenja- Odsjeka službe vojne bezbjednosti komande 5. Korpusa A R BiH. Takav zaključak o svojstvu optuženog Mehure Selimovića, proizilazi iz uloženi materijalnih dokaza Tužilaštva i to: Naredba 5. korpusa o postavljenju na dužnost Str.pov.br.05/53-171 od 22.01.1995. godine,⁷⁴ Naredba komandanta 5. korpusa o postavljenju Mehure

⁷⁴ T-98

Selimovića str.pov.br. 05/53-388 od 29.04.1994. godine⁷⁵, Naredba komandanta 5 korpusa o unapređenju pov. broj. 05/357-05 od 29.05.1995. godine⁷⁶, Akt Federalnog Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata broj pov. 01/1-41-1820/08 od 15.05.2008. godine⁷⁷, Akt Ministarstva odbrane BIH broj 13-04-1-3256-9/05 od 28.08.2008. godine, sa priložima, ovjerenim fotokopijama izvoda iz VOB-8⁷⁸ i Nalaz i mišljenje vještaka vojne i bezbjedonosne struke Doc. Dr Keserović Dragomira, Banja Luka, mart 2012. godine⁷⁹, a što je u konačnici i optuženi potvrdio dajući iskaz u svojstvu svjedoka⁸⁰.

166. Međutim, vijeće nije našlo dokazanim, da je optuženi Mehura Selimović preduzeo radnje na način opisan u tačkama optužnice od I.1. do I.5, a u kojim radnjama bi se ostvarila obilježja krivičnog djela ratni zločini protiv ratnih zarobljenika, odnosno ratni zločini protiv civilnog stanovništva za radnje opisane u tački I.3. optužnice

167. Prije nego što se upusti u razmatranje pojedinačnih inkriminacija koje su opisane u navedenim tačkama optužnice, vijeće najprije nalazi potrebnim istaći da je optužba ostala neodređena u pogledu toga koji oblik izvršenja radnji koje su činjenično opisane u supstratu optužnice stavlja na teret optuženom Selimoviću, kao i u pogledu konkretizacije samih radnji izvršenja. Naime, optuženi Selimović izmijenjenom optužnicom nije terećen po principu komandne odgovornosti, ali se kroz činjenični supstrat optužnice, u uvodnom dijelu, kao jedna od inkriminacija navodi da je „naređivao drugim vojnicima“ koji su postupali u svojstvu ispitivača, da vrše psihičko i fizičko maltretiranje ratnih zarobljenika i civila. Kod takvog činjeničnog opisa, optužnica sama dolazi u koliziju, jer se činjenično opisuje oblik odgovornosti koji optuženom uopšte nije stavljen na teret, a pri tome Tužilaštvo ne izvodi bilo koji dokaz iz kojeg bi proizlazilo i ko su ti „drugi vojnici“ i po kom osnovu bi optuženi mogao istima izdavati bilo kakva naređenja.

168. Nadalje, pored radnji izvršenja koje se optuženom stavljaju na teret da ih je on, prema ratnim zarobljenicima i Arifu Vukoviću kao civilu, preduzeo neposredno, a u kojim radnjama da su se ostvarila, po ocjeni Tužilaštva, obilježja krivičnog djela mučenja ili nečovječnog postupanja kao ratnog zločina, optužnicom se optuženom Selimoviću stavlja na teret i da je „dozvoljavao“ NN vojnicima da zlostavljaju ratne zarobljenike i civila,

⁷⁵ T-148

⁷⁶ T-145

⁷⁷ T-209

⁷⁸ T-210

⁷⁹ T-224

⁸⁰ Zapisnik sa glavnog pretresa od 14.09. i 28.09.2011. godine

odnosno „omogućavao“ da to čine. I navedeni oblici izvršenja krivičnog djela, po ocjeni ovog vijeća, upućuju na komandnu odgovornost, koji oblik odgovornosti optuženom nije stavljen na teret.

169. Konačno, kada je riječ o radnjama zlostavljanja koje je, kako se to navodi u optužnici, direktno preduzeo optuženi Selimović, a koje su optužnicom označene kao „fizičko i psihičko zlostavljanje ratnih zarobljenika“, „vršenje psihičkog pritiska na ratne zarobljenike“, „zastrašivanje ratnih zarobljenika“, po ocjeni ovog vijeća, postavljene su paušalno, jer nije konkretizovan način na koji je optuženi te radnje navodno preduzeo. Ipak, vijeće je izvršilo analizu i ocjenu svih provedenih dokaza, a kako bi utvrdilo da li su svjedoci u svojim iskazima opisali radnje koje bi se mogle okarakteristai kao fizičko i psihičko zlostavljanje, zastrašivanje i sl., ali je utvrdilo da iz provedenih dokaza svjedoka ne proizilazi da su radnje optuženog, ako je neke od njih i preduzeo za vrijeme ispitivanja ratnih zarobljenika i civila Arifa Vukovića imale takav karakter, i koje bi kao takve predstavljale mučenje, ili pak nečovječno postupanje.

1. Tačka I.1. izreke oslobađajućeg dijela presude

170. Tačkom I.1. optužnice, a koja odgovara tački I.1 oslobađajućeg dijela presude, optuženi je terećen da je :

“U zatočeničkom centru „Luke“ u Bihaću u periodu od 1994. godine do februara 1995. godine

I. 1. Ispitivao ratnog zarobljenika Mileta Popovića, prijetio mu ubistvom, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina nad bošnjačkim stanovništvom, vršio na istog psihički pritisak u namjeri da prizna učinjenje krivičnog djela, te više puta ispitivao ratnog zarobljenika Neđu Đukića, istog fizički i psihički zlostavljao, na način da je na istog vršio psihički pritisak u cilju dobijanja informacija i priznanja o učinjenju krivičnog djela, te je omogućio NN vojnicima da tokom ispitivanja ratnog zarobljenika zlostavljaju i tuku, tako što im je dozvolio da istog šamaraju, udaraju palicama, kundacima pušaka, pesnicama, psujući mu i vrijeđajući ga na razne načine.”

171. Na okolnosti opisane u ovoj tački optužnice Tužilaštvo je saslušalo svjedoke – oštećene Mileta Popovića i Neđu Đukića, te brata oštećenog Mileta Popovića, svjedoka Radovana Popovića, te je uvelo kao materijalne dokaze izjave koje su ovi svjedoci dali

Tužilaštvu u fazi istrage, a na okolnost ispitivanja ovih svjedoka za vrijeme njihovog boravka u zatočeničkom centru Luke, iskaz je dao i optuženi Selimović, te je izveden i dokaz uvidom u Službenu zabilješku sa prvog ispitivanja Neđe Đukića⁸¹ broj 03/360-2 od 29.04.1994. godine, Sprovodni list za Neđu Đukića broj 07-5/94 od 09.05.1994. godine, kojim se ovo lice sprovodi iz vojno-istražnog zatvora Bihać u pritvor kasarne Adil Bešić Kao i materijalni dokaz Tužilaštva⁸², Zapisnik o saslušanju Neđe Đukića br. 03/1188-10 od 30.04.1994. godine (zapisnik je potpisao Mehura Selimović) sa Dopunom izjave Neđe Đukića (dokument nepotpisan i bez datuma); Zapisnik o saslušanju Neđe Đukića br. 03/360-3 od 30.04.1994. godine (zapisnik je potpisao Mehura Selimović); Dopis broj Str.pov. br.03/360-3 od 08.05.1994. godine kojim se dostavlja Izjava zarobljenika Neđe Đukića (izjavu potpisao Mehura Selimović); Dopuna izjave Neđe Đukića (bez datuma, izjavu potpisao Mehura Selimović); Dopuna izjave, takođe Neđe Đukića (bez datuma, nepotpisana) i Pitanja za Neđu Đukića (kucani tekst, bez datuma).

172. Provedeni dokazi, međutim, po ocjeni ovog vijeća, ne dokazuju navode optužbe iz ove tačke.

173. Prije svega, kada je riječ o radnjama izvršenja predmetnog krivičnog djela, vijeće primjećuje da je optužnicom Tužilaštva, optuženom stavljeno na teret da je zatočenom Miletu Popoviću, „*prjetio ubistvom, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina nad bošnjačkim stanovništvom, vršio na istog psihički pritisak u namjeri da prizna učinjenje krivičnog djela*“. Međutim, niti je u optužnici opisano na koji način je optuženi navodno zastrašivao optuženog, niti kakvu je vrstu psihičkog pritiska na njega vršio. Iz iskaza svjedoka Mileta Popovića, ne proizilazi da mu je optuženi prijetio ubistvom, niti da ga je optuživao za izvršenje krivičnog djela, a o zastrašivanju i psihičkom pritisku na zarobljenika, u situaciji kada je on optuženom faktički zahvalan što je ostao živ, po ocjeni ovog vijeća je izlišno govoriti.

174. Naime, svjedok Mile Popović opisao je da je zarobljen 13.01.1995. godine, te da je nakon nekoliko dana prebačen u centralni zatvor u Bihaću⁸³. Svjedok dalje opisuje da je za vrijeme boravka u zatvoru u Bihaću, ispitivan od strane optuženog Mehure Selimovića, a

⁸¹ Dokaz T-69, ujedno i dokaz O-1-1a Službena zabilješka sa prvog ispitivanja Neđe Đukića, Sektor bezbjednosti 5. Korpusa broj 03/360-2 od 29.04.1994. godine, koju je potpisao Edin Halilagić, sa fotografijom u prilogu

⁸² Dokaz T-2, ujedno i dokaz odbrane O1-1,

⁸³ Centralni zatvor u Bihaću je zatvor Luke

koju činjenicu u svom iskazu ne osporava ni sam optuženi. Međutim, iz iskaza ovog svjedoka, a koji je po optužnici oštećeni u inkriminiranom događaju, po ocjeni ovog vijeća ne proizilaze navodi optužbe. Naime, svjedok opisuje da mu je optuženi Selimović dao papir da piše šta zna, a kako ističe „*tražilo se od nas da priznamo šta ovaj, ko je on, ko je šta radio, ko je bio goje, razumijete me, ko je koga u kcjcj brigadi, ko je zamjenik*“, a koja pitanja, po ocjeni ovog vijeća, ne izlaze iz okvira onoga što osoba na poziciji bezbjednjaka može da ispituje. Nadalje, svjedok opisuje da ga optuženi Selimović nije fizički maltretirao za vrijeme tog ispitivanja. Osim toga, na pitanja o fizičkom maltretiranju, svjedok je istakao da ih je optuženi Selimović pitao da li ih neko maltretira, a oni, misleći na zarobljenike, su uvijek „*vikali da nije*“, jer ih je bilo strah priznati da je bilo fizičkog maltretiranja od strane nekih drugih lica, sve do jedne prilike kada je jedan došao i toliko ih jako istukao, te su optuženom Selimoviću tada, a to je bilo tek nakon 2-3 mjeseca, priznali da ih jesu tukli. Tada je optuženi Selimović, kako svjedok ističe, rekao da će razgovarati s njima, kao i da se oni ne smiju tući, pa poslije toga fizičkog maltretiranja, prema riječima svjedoka, više nije bilo. Svjedok istina ističe da je optuženi Selimović prilikom jednog ispitivanja rekao „*ubio sam ti brata, kaže priznaj da je pucao u Muslimane u Vakufu,.. ubiću i tebe ako vi meni ne rećete sve*“⁸⁴, te dalje ističe da mu je rekao „*znam da mcj brat nije nikad ni kokoš posjeko .. ako ste ubili mog brata ubijte i mene. Međutim, kasnije ja sam shvatio da je to bio neki prepad da je htio nešto da izvuče iz toga.*“⁸⁵ Iako navedena rečenica, posmatrana sama za sebe i izvađena iz konteksta cjelokupnog iskaza svjedoka, može predstavljati prijetnju ili zastrašivanje, ili pritisak na svjedoka u namjeri da prizna učinjenje krivičnog djela, ako se iskaz svjedoka analizira u cjelini i posebno dovede u vezu sa iskazom njegovog brata, na kojeg se ta potencijalna prijetnja prema navodima optužnice odnosila, to po ocjeni ovog vijeća, dobija jedan potpuno drugačiji smisao i izgovorena rečenica kao takva, nema značaj kakav joj Tužilaštvo optužnicom pridaje. Naime, iz iskaza svjedoka Popovića dalje proizilazi da je za vrijeme tog ispitivanja sa Mehurinom popio i piće, te da ga je upravo Mehura ponovo spojio sa bratom, od kojeg je nakon zarobljavanja izvjesno vrijeme bio razdvojen. To svjedok opisuje riječima: „*Nakon nekih par dana kad je gospodin Mehura odveo me kad sam vidio svog brata suze su mi išle nisam mogao rjeći*“, te ističe, a vezano za rečenicu izgovorenu od strane Mehure prilikom tog ispitivanja da mu je ubio brata „*kasnije sam shvatio da je to bila samo neka farsa da bi se nešto priznalo i to, ovo*

⁸⁴ Transkript sa glavnog pretresa od 23.09.2009. godine, str. 42

⁸⁵ Ibid;

*drugo za gospodina ne mogu ništa reći znači loše n,je mi naudio lično nisam čuo da je nekome reko da me tuče...*⁸⁶

175. Svjedok Radovan Popović, opisao je svoj boravak u zatočeničkom centru "Luke" u Bihaću, a gdje je doveden nakon što je zarobljen zajedno sa bratom Miletom Popovićem. I svjedok Radovan Popović, potvrđuje da je vođen na ispitivanje kod optuženog Selimovića, te ističe da je tom prilikom dobio papir i olovku i da je trebao pisati *"ko, šta, kako, gdje si bio, kod koga si bio i to standardno"*⁸⁷, ali osim što potvrđuje da je ispitivan od strane optuženog, po ocjeni ovog vijeća, njegov iskaz ne potvrđuje navode optužbe, jer svjedok čak i izričito ističe da niti je bilo fizičkog maltretiranja od strane optuženog Selimovića, niti prijetnji, a ne potvrđuje ni bilo kakav vid nečovječnog postpanja, ili pak mučenja, da mu je poznato da je optuženi preduzeo prema njegovom bratu. Nasuprot tome svjedok ističe da ga optuženi Mehura Selimović nikada nije maltretirao, te da ih, ako je optuženi Selimović bio prisutan, nije niko maltretirao, ali u njegovom odsustvu jesu. Jednako kao i brat Mile Popović, svjedok ističe da optuženom Selimoviću, iako ih je pitao da li ih neko tuče, nisu se usudili da mu priznaju, a da on povrede na njima nije mogao primjetiti. Svjedok potvrđuje da mu je Mehura jedne prilike tokom ispitivanja rekao da mu je ubio brata, na šta je svjedok rekao *"ako ste ubili njega, ubijte i mene"*⁸⁸, ali to je, kako svjedok ističe *"vjerovatno bio neki metod rjegovog ispitivanja"*⁸⁹, jer je već taj dan ili sutradan, njegov brat, sa kojim je 6-7 dana bio razdvojen, došao u njegovu ćeliju, tačnije optuženi Selimović je *spcjio njega i brata*. Svjedok u konačnici naglašava: *"Ja sam kao i mcj brat lično poznavao Selimović Mehuru jer smo bili pr.je rata u neku ruku i komš.je i kad sam ga vidio imao sam neku nadu da ću i preživjeti..."*⁹⁰, te kaže da se ta nada ostvarila i *zahva.jujući njemu možda*.

176. Svjedok Simo Aničić, koji je bio u zatočeničkom centru Luke zajedno sa braćom Popović i vođen na ispitivanje kod optuženog Selimovića, nema takođe bilo kakva saznanja o navodnom zlostavljanju Mileta Popovića od strane optuženog, a iznoseći svoja iskustva sa tih ispitivanja, optuženog Selimovića opisuje u dobrom svjetlu, ističući da mu je bilo najdraže kad ide kod Mehure, jer je bio korektan, pa ga je čak prilikom prvog ispitivanja ponudio cigaretama. I svjedok Aničić, kao i braća Popovići, takođe ističe da je

⁸⁶ Ibid, str.52

⁸⁷ Ibid, str.58

⁸⁸ Ibid, str.60

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid, str. 64

za vrijeme boravka u zatvoru Luke, od čuvara dobijao batine, ali i da optuženi Selimović, nije mogao znati da su tučeni jer oni, iako ih je Mehura pitao da li ih neko dira, tuče, to nisu smjeli reći.

177. Dakle, svjedok Mile Popović, kao neposredni svjedok-očevidac i oštećeni inkriminacijama iz tačke I.1 optužnice, ne tereti optuženog Selimovića na način kako je to opisano optužnicom, te faktički analizom njegovog iskaza u cjelini, i dovođenjem istog u vezu sa iskazom njegovog brata, Radovana Popovića, koji je takođe saslušan kao svjedok, te ostalim posrednim dokazima, ovo vijeće zaključuje da se u radnjama optuženog Mehure Selimovića, koje je preduzeo prilikom ispitivanja svjedoka Mileta Popovića, nisu ostvarila obilježja mučenja a niti nečovječnog postupanja kao ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, koje djelo mu je stavljeno na teret.

178. Kada je riječ o drugom dijelu inkriminacije opisanim pod tačkom I.1 optužnice, a koja se odnosi na zlostavljanje oštećenog Neđe Đukića za vrijeme ispitivanja, apelaciono vijeće iste takođe nije našlo dokazanim. Naime, jedini direktni svjedok na ove okolnosti je sam oštećeni Neđo Đukić, a koji na glavnom pretresu pred prvostepenim vijećem, u cijelosti negira navode optužnice. Naime, svjedok je na glavnom pretresu izričit kada kaže da optuženi Selimović nije bio nasilan, te ispitivanje kod optuženog opisuje na način da su pitanja bila uglavnom: „*sastav jedinice, mjesto gdje sam rođen, zanimanje, očevo ime i prezime, ... uglavnom ..vcjne informacije.*“⁹¹ te ističe „*najviše bio sam s gospodin Mehura mislim, kcji je bio korektan, bez ikakvih, ovaj, nasilnog ispitivanja.*“⁹² Iako svjedok ističe da je u prostoriji gdje je ispitivan od strane optuženog bilo nekada više, a nekada manje ljudi, negira da ga je bilo ko tukao u prisustvu optuženog Selimovića, iako je u drugim prilikama bilo premlaćivanja, pa tako ističe da ga je jedne prilike, tokom ispitivanja, ali kada „*gospodin Mehura nije bio tu*“, jedan momak „*tuk'o sa palicom po glavi, odnosno po leđima sa onim drvenim djelom od puške .. kvrcsko me po glavi.*“⁹³. Svjedok Đukić je u cijelosti odstupio od iskaza datog u Tužilaštvu u fazi istrage, a koji mu je od strane Tužioca prezentiran i u kojem je svjedok istakao:

„ispitivan sam tako što bi mi Mehura postavljao pitanja a drugi vcjnik kcji je bio u prostoriji u kcjcj sam ispitivan je imao pušku i palicu. Palicom me je udarao po leđima a drvenim djelom puške me je udarao po glavi. Mehura mi je više puta rekao da mu pričam i odgovaram na njegova pitanja, a takođe mi je rekao da je

⁹¹ Transkript sa glavnog pretresa od 26.08.2009. godine, str.47

⁹² Ibid;

⁹³ Ibid, strana 48;

tom vjniku ubijen brat od strane pripadnika VRS te da ga razumije zbog toga što me tuče ... pomenuti vjnik me je toliko tukao da sam mu rekao da je boje da me ubije, jer me sa tim udaranjem samo ometao da odgovaram na Mehurina pitanja. Vjnik mi je zatim zaprijetio pomjerajući zatvaračem na njegovoj pušci i dirajući okidač puške koja je bila uperena u mene.... svaki dan sam bio podvrgnut ispitivanju koje je kao i prvog dana vodio Mehura Selimović...“⁹⁴

179. Međutim, svjedok je i nakon što mu je prezentiran taj njegov iskaz, te nakon što je upitan na razlike koje su očigledne u odnosu na iskaz sa glavnog pretresa, istakao da „ je došlo do nekih pomjeranja, do zamjene nekih možda ljudi, teza...“, te dalje „da je bio nervozan, da nije cijelu noć spavao“, te je istrajan u tvrdnji da ga optuženi nije nikada tukao, da je prema njemu bio korektan, da ga je počastio, pa čak i branio od ljudi koji su htjeli da ga tuku, te da je na njega ostavio dobar utisak.

180. Imajući u vidu da je svjedok Đukić, svjedočeći na glavnom pretresu, u cijelosti odstupio od svog iskaza koji je dao u fazi istrage, da je čak i nakon što su mu prezentirani dijelovi iskaza iz istrage, ostao dosljedan u tvrdnjama da je sadržaj tog zapisnika neistinit, a pojašnjavajući takav sadržaj zapisnika, činjenicom da su „se pomiješale teze“, odnosno da je bio nervozan, da je bio u pripitom stanju kad je davao iskaz kod tužioca, to ovo vijeće nije moglo, na takvom iskazu iz istrage, tačnost čijeg sadržaja je svjedok osporio, a koji pri tome nije potkrijepljen niti jednim drugim izvedenim dokazom, zasnovati osuđujuću presudu. Naime, vijeće je zaključilo da kvalitet dokaza u pogledu inkriminacija iz ove tačke, ostavlja značajan stepen sumnje da su se radnje desile na način kako je to opisano u optužnom aktu, pa je temeljem principa in dubio pro reo, donijelo oslobađajuću presudu.

2. Tačka I.2 izreke oslobađajućeg dijela presude (tačka I.2. optužnice)

181. Tačkom II.2 optužnice, a koja odgovara tački II.2. izreke oslobađajućeg dijela presude, optuženi Mehura Selimović terećen je:

“U zatočeničkom centru u autoservisu „Rad“ u Cazinu u periodu od 25.11.1994. godine do 11.03.1995. godine

⁹⁴ Ibid, strana 52;

I 2. Više puta ispitivao ratnog zarobljenika Draška Đervidu, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da je istog zastrašivao i vršio psihički pritisak u namjeri da oda informacije o počinjenim krivičnim djelima, te omogućio NN vojnicima da tokom ispitivanja ratnog zarobljenika istog zlostavljaju i tuku, tako što im je dozvolio da istog udaraju palicama i pesnicama, te više puta ispitivao ratnog zarobljenika Darka Kajteza, pri tome ga psihički i fizički zlostavljao na način da ga je šamarao, zastrašivao, i vršio psihički pritisak da oda informacije o krivičnim djelima.”

182. Optužnicom je dakle, optuženom Selimoviću stavljeno na teret da je u prostorijama autoservisa Rad u Cazinu, ispitivao i tom prilikom zlostavljao oštećene Draška Đervidu i Darka Kajteza, te omogućio NN vojnicima da oštećenog Đervidu zlostavljaju i tuku, tako što im je dozvolio da ga udaraju palicama i pesnicama.

183. Ključni svjedoci Tužilaštva na ove okolnosti bili su sami oštećeni Draško Đervida, odnosno Darko Kajtez, a izveden je i određen broj dokaza koji su imali za cilj da potkrijepe iskaze ovih neposrednih svjedoka.

184. Svjedok Draško Đervida, u svom iskazu tako je opisao da je polovinom novembra 1994. godine, iz kasarne „Adil Bešić“ u Bihaću, prebačen u autoservis „Rad“ u Cazinu gdje je ostao do februara 1995. godine. Svjedok ističe da je za vrijeme boravka u autoservisu „Rad“ u Cazinu vođen na ispitivanje kod optuženog Selimovića, kao i da je za vrijeme tog boravka u autoservisu bilo fizičkog maltretiranja od strane dvojice policajaca koji su ih čuvali, izvjesnih Suada i Refke. Svjedok opisujući ispitivanje kod optuženog Selimovića, ističe da je on insistirao od njega da priča o ljudima iz logora Omarska, što je znao, ali svjedok nije znao i zato nije mogao pričati *ko je gdje bio ili ko je koga ubio*. Jedne prilike, svjedok se ne može sjetiti kada, za vrijeme tog ispitivanja, Mehura mu je rekao: *„ubiću te ili priznaj, pričaj ovako onako šta ću pričati ubij me neznam ni ja šta bi pričao na kraju kaže pričaćeš naveče.“* Kako proizilazi iz iskaza svjedoka, tu večer su došli Suad i Refko, i još jedan, koje je kako svjedok ističe, Mehura doveo specijalno da tuku, izveli su ga iz prostorije u kojoj su spavali, i tukli ga. Svjedok to premlaćivanje opisuje na sljedeći način:

„...tukli priznaj ovo, ono dok sam ja mogao izdržati dok me nisu bacili na neki sto... prvo tukli sa palicama koliko su mogli ne znam ni ja po koliko palica dok nisam pao dok nisam iznemogao i onda bace me na sto i kad su vidjeli da sam se izmokrio i izvršio veliku nuždu u sebe i s'ikirom nekom hoće zaklati ovo, ono priznaj da znaš dolje to, vamo, tamo i tad na kraju i odustanu i poslije onda ja pisao svašta da sam znam za ove za one da su ubijali... to je njima bilo u interesu da imaju te podatke a to su svi podaci koji su se nosili i koje neznamo, nemam ja pojma jednostavno.”

Svjedok dalje ističe da je Mehura sve to gledao iz neke kamp prikolice koja je bila tamo. Nakon tog prelaćivanja, a kada mu je malo spao otok ruke, kako ističe, pisao je izjavu, u kojoj je pisao neistinite podatke. Svjedok ističe da su tu istu noć, maltretirani Trkulja i još jedan, koji su izvođeni iz prostorije u kojoj su spavali prije njega.

185. Svjedok dakle prelaćivanje koje je doživio od tih NN lica, dovodi u vezu sa optuženim Selimovićem iz razloga što mu je Mehura navodno, to jutro prilikom ispitivanja, rekao da će „pričati naveče“, odnosno „propjevati naveče“, te ističe da je navodno optuženi Selimović posmatrao to prelaćivanje iz neke kamp prikolice.

186. Optuženi Mehura Selimović, dajući iskaz u svojstvu svjedoka, negirao je da je od oštećenog Draška Đervide uzimao izjavu u autoservisu rad u Cazinu u inkriminisanom periodu, ističući da je izjavu od navedenog oštećenog uzimao za vrijeme njegovog boravka u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću, u septembru 1994. godine, a koja izjava je uložena kao dokaz u sudski spis⁹⁵. Naime, optuženi je isticao da je sa uzimanjem izjave započeo 13.09.1993. godine, a da je ta izjava otkucana 20.09.1994. godine, pa više nije bilo potrebe da uzima izjavu od njega u Cazinu. Optuženi dodaje , da je on, u zatočeničkom centru autoservisa „Rad“ u Cazinu, dolazio nekoliko puta, da bi uzeo izjave od dvojice pripadnika SAO Krajine, pripadnika Fikreta Abidića, a da od ratnih zarobljenika, pripadnika VRS izjave nije uzmao.

187. Upravnik sabirnog centra autoservisa „Rad“ u Cazinu, imenovan na tu funkciju 25.11.1994. godine, svjedok Edin Kovačević, potvrdio je da je optuženi Selimović dolazio dva ili tri puta u sabirni centar.

188. Tužilaštvo je pak, u dokazivanju tvrdnji da je optuženi uzimao izjave od zatočenika, pripadnika VRS u prostorijama autoservisa Rad u Cazinu, u spis uložilo Plan angažovanja odjeljenja za kontraobavještajne poslove za dan 02.12.1994. godine i Plan angažovanja odjeljenja za kontraobavještajne poslove za dan 04.12.1994. godine⁹⁶, a kojim se pripadnicima ovog odjeljenja, između ostalog i Mehuri Selimoviću, dodjeljuju pojedini zadaci, pa tako iz dokaza Plan angažovanja odjeljenja za kontraobavještajne poslove za dan 02.12.1994. godine, proizilazi da je optuženom Selimoviću dodijeljen zadatak „rad na obradi zarobljenih pripadnika SČA (srbočetničke armije) u Cazinu (teren Cazin)“, a prema Planu angažovanja odjeljenja za kontraobavještajne poslove za dan 04.12.1994. godine

⁹⁵ Dokaz T-4

optuženom Selimoviću u zadatak je dodijeljeno „obilazak 502 bbr, priprema za obilazak u Cazinu radi obrade zarobljenih SČA“. Očigledno je da se radi o periodu kada su se ratni zarobljenici nalazili u zatočeničkom centru Autoservis Rad u Cazinu, nakon što su prebačeni iz zatočeničkog centra “Adil Bešić” u Bihaću. Odbrana je navedene dokaze osporavala, ističući da sam plan nije dokaz da je optuženi radnju ispitivanja zarobljenika zaista i preduzeo, jer sam plan u konkretnom slučaju ne korespondira sa izjavom ratnog zarobljenika, kako je to odbrana dokazala u slučaju ispitivanja nekih drugih zarobljenika⁹⁷.

189. Međutim, čak i ako je optuženi Selimović dolazio u zatočenički centar autoservisa „Rad“ da bi ispitivao ratne zarobljenike, pripadnike VRS, a ne pripadnike vojske Fikreta Abdića, kako je on tvrdio u okviru svoje odbrane, a da ih jeste ispitivao pored svjedoka Đervide, istakli su u svojim iskazima svjedoci Nebojša Trkulja, Marko Golić, Darko Kajtez, Aleksanda Juić, Pero Plavšić, ovo vijeće je zaključilo da iskaz Draška Đervide, cijenjen kako zasebno, tako i u vezi sa drugim dokazima, ostavlja značajan stepen sumnje da se događaj opisan u tački 1.2. optužnice desio na opisani način, odnosno da je optuženi Mehura Selimović ima veze sa premlaćivanjem ovog zatočenika, pa je stoga, u odnosu na ove radnje temeljem principa *in dubio pro reo* donijelo oslobađajuću presudu.

190. Naime, najveću težinu inkriminacija opisanih u ovoj tački ima premlaćivanje ratnog zarobljenika Draška Đervide od strane izvjesnih Suada i Refke, te izvjesnog trećeg lica, za koje premlaćivanje svjedok Đervida smatra da je odgovoran optuženi Selimović, kako ga tereti i optužnica Tužilaštva jer se navodi da je „omogućio“ odnosno „dozvolio“ takvo zlostavljanje. S druge strane, samo ispitivanje oštećenog, čak i da je na nesumnjiv način dokazano da je optuženi Selimović ispitivao oštećenog Đervidu i u Cazinu, pa i da je svjedoku prilikom tog ispitivanja rekao „*pričaj, ubit ću te*“, kako to svjedok u svojoj izjavi ističe, sama ta rečenica, bez neke druge radnje u kojoj bi bilo ostvareno obilježje nečovječnog postupanja ili mučenja, po ocjeni ovog vijeća, nema obilježja ratnog zločina. Stoga je ovo vijeće moralo utvrditi, a da bi se moglo govoriti o mučenju/nečovječnom postupanju kao radnji izvršenja krivičnog djela Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika, da li je Tužilaštvo dokazalo vezu optuženog sa premlaćivanjem oštećenog Đervide od strane policajaca Suada i Refke i još jednog lica, odnosno vezu između ispitivanja oštećenog od strane optuženog Selimovića, sa premlaćivanjem koje je pretrpio.

⁹⁶ Dokaz T-124

⁹⁷ Dokaz O-1-105, O-1-138, T-140

191. Ovo vijeće ne nalazi upitnim da se prelaćivanje desilo na način kako je to opisao oštećeni Đervida. Iskaz svjedoka Đervide, po ocjeni ovog vijeća, u dijelu u kojem opisuje ono što je pretrpio te noći od strane policajaca koji su ih čuvali, izvjesnih Suada i Refke, je iskren i pouzdan, iznesen sa puno upečatljivih detalja, te vijeće nije imalo razloga da iskazu svjedoka u tom dijelu ne pokloni vjeru. Osim toga, svjedoci Nebojša Trkulja i Marko Golić, takođe u svojim iskazima ističu da su u prostorijama autoservisa Rad u Cazinu u toku jedne noći izvođeni njih dvojica, te oštećeni Draško Đervida, i u prostoriji autoservisa ispred ćelija u kojima su spavali, teško prelaćeni.

192. Svjedok Trkulja tako ističe da je prvo izveden on, a potom Draško Đervida i Marko Golić, te da su tučeni svim i svačim, toliko da nisu mogli doći sebi 4-5 dana. Ističe da su tučeni palicama po rukama i nogama.

193. Svjedok Golić, takođe potvrđuje da su ga jedne noći izveli van prostorije Refko i Suad i tukli palicama po glavi i prsima.

194. Međutim vijeće nije našlo dokazanom vezu optuženog Selimovića sa tim prelaćivanjem, tačnije našlo je da svjedok Đervida, na tendenciozan način nastoji optuženog Selimovića označiti kao krivca za sve ono što je pretrpio u zarobljeništvu. Naime, svjedok je samo na temelju rečenice „pričaćeš uveče“, izveo zaključak da je optuženi Mehura Selimović, poslao navedena lica da ga tuku. Svjedok nije čuo ili vidio da je optuženi bilo šta rekao policajcima Suadu i Refki, da im je izdao bilo kakvo naređenje ili pak da je bio u kontaktu sa tim Suadom i Refkom. Iskaz svjedoka Đervide je po ocjeni ovog vijeća neuvjerljiv u pogledu činjenice da je za vrijeme prelaćivanja, od strane Suada i Refke, vidio optuženog Selimovića da to prelaćivanje posmatra iz kamp prikolice koja je bila tu negdje. Naime, prelaćivanje se dešavalo i po iskazu svjedoka Đervide, a što proizilazi i iz iskaza svjedoka Trkulje, unutar prostorija autoservisa, a ispred ćelija u kojoj su spavali, pa se postavlja pitanje kako je svjedok mogao vidjeti kamp prikolicu i optuženog u njoj, koja je u tom slučaju morala biti negdje vani. Osim toga, nezanemariva je i činjenica, a koju potvrđuju sva tri saslušana svjedoka, da se prelaćivanje dešavalo naveče, a ne po danu, a riječ je o zimskim mjesecima kada mrak rano pada. Konačno, niti svjedok Trkulja, niti svjedok Golić u svojim iskazima nisu naveli, a što bi sasvim sigurno da su primjetili istakli, da je bilo ko, a posebno ne optuženi Selimović to prelaćivanje posmatrao, niti potvrđuju, iako opisuju prelaćivanje koje su doživjeli istu noć kada i svjedok Đervida, bilo kakvu vezu optuženog Selimovića sa tim prelaćivanjem. Naprotiv, svjedok Trkulja, kada govori o optuženom Selimoviću, „*njegove poteze ocjenjuje kao*

„judske i humane“⁹⁸, pojašnjavajući da mu je optuženi Selimović u više navrata, dok je bio u zarobljeništvu prenio pozdrave od oca, te rekao da napiše pismo ocu, da će mu on to odnijeti, kao i da mu je donio stvari koje mu je otac poslao, a svjedok Golić ističe da iako je od strane Mehure ispitivan i dan prije i nakon premlaćivanja koje je doživio od Suada i Refke, pa misli i da je optuženi vidio na njemu povrede, on mu se nije požalio, kako kaže „Pa nisam, n.je mi palo, padalo na um“⁹⁹, te dalje navodi, „samo što se tiče njega lično ja znam da sam bio slobodan od njega i cigaru zatražiti i da mi je ponudio nekada i nikad me taj čovjek, mene lično n.je pipn'o“¹⁰⁰.

195. Cijeneći navedeno, ovo vijeće, samo na temelju iskaza svjedoka Đervide, koji se u tom dijelu temelji samo na pretpostavkama ovog svjedoka, a bez ijednog dokaza koji bi potvrdio takve njegove pretpostavke, nije našlo dokazanim vezu optuženog Selimovića sa premlaćivanjem oštećenog Đervide od strane policajaca Suada, Refke i moguće još nekog trećeg lica, za vrijeme boravka svjedoka Đervide u zatočeničkom centru autoservisa Rad u Cazinu. Osim toga, odbrana je izvođenjem dokaza koji mogu ukazati na motiv ovog svjedoka da lažno tereti optuženog, tačnije njegove rukom pisane izjave koju je dao optuženom Selimoviću (za koju optuženi tvrdi da je uzeta u septembru 1994. godine za vrijeme boravka svjedoka Đervide u zatočeničkom centru „Rad“ u Bihaću) za koju je svjedok tvrdio da sadrži neistine i podatke koje je izmišljao, ali je odbrana dokazala da je svjedok ukazao imenom i prezimenom na stvarne ličnosti i to nerijetko, kako se kasnije pokazalo, počiniocima ratnih zločina koji su i procesuirani, dodatno poljuljala povjerenje ovog vijeća u iskaz svjedoka u dijelu u kojem nastoji krivicu za zlostavljanje koje je pretrpio prebaciti na optuženog Selimovića. Cijeneći navedeno, ovo vijeće je zaključilo da Tužilaštvo nije na nesumnjiv način dokazalo da je optuženi Selimović preduzeo radnje činjenično opisane u ovoj tački optužnice u odnosu na oštećenog Draška Đervidu, a u kojim radnjama bi se ostvarila obilježja mučenja ili nečovječnog postupanja, te je temeljem principa *in dubio pro reo* istog oslobodilo optužbe za predmetne inkriminacije.

196. Kada je riječ o drugom dijelu inkriminacija iz ove tačke optužnice, a kojima je optuženom Mehuri Selimoviću stavljeno na teret da je više puta ispitivao ratnog zarobljenika Darka Kajteza, i pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je

⁹⁸ Transkript sa glavnog pretresa od 10.02.2010. godine, str.26

⁹⁹ Transkript sa glavnog pretresa od 18.11.2009. godine, str.30

¹⁰⁰ Ibid

šamarao, zastrašivao i vršio psihički pritisak da oda informacije o krivičnim djelima, po ocjeni ovog vijeća, takođe nije dokazano na nesumnjiv način.

197. Naime, svjedok Darko Kajtez, opisao je da je 21 dan nakon zarobljavanja, koje se desilo 12.11.1994. godine, a koje vrijeme je proveo u bolnici, jer je bio ranjen, prebačen u prostorije autoservisa „Rad“ u Cazinu. Svjedok opisuje ispitivanja kojima je za vrijeme tog boravka u autoservisu „Rad“ u Cazinu bio podvrgavan, te ističe da ga je većinom ispitivao optuženi Mehura Selimović. Kako ističe, ispitivanje je teklo od samih podataka „*gaje si bio, šta si radio, da li su neki bili zarobljeni od Muslimana*“¹⁰¹ i slična pitanja. Tokom ispitivanje je bilo pretnji, a bilo je i fizičkog maltretiranja. Svjedok ističe da ga je najviše fizički maltretirao gospodin Mehura. Svjedok izjavljuje da mu je sama njegova pojava „*ledila ... krv u žilama. Bio čovjek ozbiljan, al' stvarno ulivo mi je strah.*“¹⁰² Svjedoku je, kako ističe, sama njegova pojava ulijevala strah i onda „*samo njegovu ispitivanje i sama ona prjetnja kako je polomiti, slomiti, za neke podatke što ja uopšte nisam imo veze ni kcji su ni šta su. I onda u svemu tome ... nekad udari šamar, nekad ne udari, ali sam njegov tog ispitivanja najviše je meni uljevo strah.*“¹⁰³ Vezano za šamar koji mu je Mehura udario, svjedok spominje da je bio rukom, udarci su većinom bili rukom. Mehura je, većinom, bio sam u kancelariji dok je trajalo ispitivanje, ona su trajala možda nekih pola sata- sat, a kasnije po 15- 20 minuta. Ispitivanja je bilo možda drugi, treći dan, a jedne je sedmice bilo svakodnevno ispitivanje, dok svjedok na kraju nije rekao „*radi šta hoćeš ne znam ništa, i poslje nije toliko ispitivao.*“¹⁰⁴

198. Analizirajući iskaz navedenog svjedoka, a u nedostatku drugih dokaza koji bi potvrdili činjenične navode optužnice u ovom dijelu, vijeće nije našlo dokazanim predmetne inkriminacije. Naime, ako se iskaz svjedoka sagleda u cjelini, jasno je da svjedok govori da je pojava i tok ispitivanja od strane optuženog Selimovića kod njega izazivala strah. Međutim, pojava optuženog¹⁰⁵, što bi se moglo po ocjeni ovog vijeća, protumačiti njegovim izgledom, a gdje ni sam svjedok ne opisuje neki zastrašujući izgled optuženog, da je bio naoružan i sl., i sam tok ispitivanja, gdje je optuženi, kako svjedok ističe, postavljao pitanja koja, kako to proizilazi iz iskaza svjedoka, nisu izlazila izvan okvira onoga što oficir bezbjednosti u okviru vršenja svoje dužnosti može pitati, pa čak i ako su se ta ispitivanja

¹⁰¹ Transkript sa glavnog pretresa od 14.10.2009. godine, strana 10;

¹⁰² Ibid, strana 11;

¹⁰³ Ibid, strana 12;

¹⁰⁴ Ibid, strana 13;

ponavljala kroz nekoliko dana, ne potvrđuje navode o nečovječnom postupanju ili mučenju od strane optuženog. Naime, Tužilaštvo optužnicom stavlja na teret optuženom da je ratnog zarobljenika Kajteza "fizički zlostavljao na način da ga je šamarao", a sam svjedok, tim šamarima, ako ih je i zadobio, ne pridaje značaj, nego kaže "*nekad udari šamar, nekad ne udari, ali sam njegov tog ispitivanja najviše je meni uljevo strah*"¹⁰⁶. Međutim, kako svjedok nije opisao kojim konkretno radnjama ga je optuženi navodno zastrašivao ili vršio psihički pritisak na njega, a ni Tužilaštvo takve radnje nije preciziralo u optužnici, samo na temelju iskaza ovog svjedoka, ovo vijeće nije moglo zaključiti da su se u radnjama optuženog, ako ih je i preduzeo, ostvarila bitna obilježja u najmanjem, nečovječnog postupanja, kao radnje izvršenja krivičnog djela. Obzirom da je iskaz svjedoka Kajteza, a koji je jedini svjedok na ove okolnosti, ostavio značajan stepen sumnje u pogledu ovih inkriminacija, to je ovo vijeće našlo nužnim uz primjenu principa *in dubio pro reo*, optuženog osloboditi optužbe za predmetne inkriminacije.

3. Tačka I.3.a) izreke presude (tačk I.3.a) izmijenjene optužnice)

199. Tačkom I.3.a) izmijenjene optužnice, optuženom Mehuri Selimoviću je stavljeno na teret da je:

"U zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“ u Bihaću u periodu od jula do 25.11.1994. godine

I 3. a) više puta ispitivao ratnog zarobljenika Draška Đervidu, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je tukao, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina nad bošnjačkim stanovništvom, vršio na istog psihički pritisak u namjeri da prizna učinjenje ili oda informacije o krivičnim djelima."

200. Na ovu tačku optužnice, Tužilaštvo je saslušalo svjedoka Draška Đervidu, koji je, u svom iskazu opisao da je prve mjesece nakon zarobljavanja, tačnije od 12.09.1994. godine pa do polovine novembra 1994. godine, proveo u kasarni "Adil Bešić" u Bihaću. Svjedok je opisao da je tokom boravka u zarobljeništvu u kasarni "Adil Bešić" ispitivan, i to

¹⁰⁵ Svjedok opisuje Mehuru da je bio obučen u uniformi, tada je imao od 40 do 50 godina, visine 180, 185 maksimalno, bio je sijed – u sudnici ga je pri tome prepoznao.

¹⁰⁶ Ibid, strana 12;

kako ističe nije siguran je li odmah prvu noć, ali sutradan svakako jeste, te da ga je ispitivao Mehura Selimović. Svjedok je tok ispitivanja opisao na način: *“On je od mene jednostavno tražio da budem neznam ni ja zločinac neki tako da ja sve pričam a što ne mogu potvrditi i kako to ne mogu sad objasniti vam. Krene ispitivanje ja znam odakle sam, šta sam ...nisam nikome ništa ni uradio loše u toku rata. Dok je Mehura prema meni bio k'o da sam neznam ko da sam pobio pola tih po Prijedoru takav je bio prema meni...”*¹⁰⁷ Dalje na pitanje tužioca, da li je bilo fizičkog maltretiranja, svjedok ističe da je ispitivanje bilo *nekorektno*, da je optuženi imao *neki svcj stav*, ali i tada ne govori o udarcima, i tek na treće pitanje da opiše fizičko maltretiranje od strane optuženog, prilikom tog ispitivanja, kaže *“...pa fizičko i psihičko znaš kako kad dođem kod njega, on sjede i pričaj šta pričaj onda te udari kako bi objasnio, a šta da pričam pričam stalno jedno te isto ali ja moram ...”*, ali potom ističe *„... Doduše nje me on toliko puta on tukao i naređivao da me tuku ...Isptivao me on i pustio me sada da idem niz te neke stepenice i dočekaju me dole i prebju tako da nisam mogao neznam ni ja koliko tačno ali nisam mogao mokriti tukli me.. jeste šamarom i to, ili nogom, ili nešto to, ali nije sada da kažem da on uhvati da me tuče 10 minuta, 15 nije to ne mogu grješiti...”*¹⁰⁸, te dalje pojašnjava da ga je tako jako premlaćivala vojska.

201. Optuženi Selimović, dajući iskaz u svojstvu svjedoka, nije sporio da je uzimao izjavu od svjedoka oštećenog Draška Đervide, i to da je počeo sa uzimanjem izjave dana 13.09.1994. godine, na način što je on sam pisao prve tri stranice izjave, a onda ostavio svjedoku da sam nastavi pisati. Optuženi je istakao da je ta izjava otkucana 20.09.1994. godine. To upravo odgovara izjavi koju je Tužilaštvo uložilo u spis kao dokaz T-4, dok je odbrana uložila izjavu svjedoka Draška Đervide u rukopisu, koja nosi datum 13.09.1994. godine, a za koju je svjedok prilikom ispitivanja¹⁰⁹ upravo rekao da nije siguran da je on pisao prve tri stranice, ali da ostalo jeste njegov rukopis. Optuženi je međutim negirao da je na bilo koji način zlostavljao ratnog zarobljenika Draška Đervidu, te je tvrdio da nije imao saznanja da je oštećenog bilo ko tukao.

202. Cijeneći iskaz svjedoka Draška Đervide, koji je jedini svjedok na okolnosti opisane u ovoj tački optužnice, apelaciono vijeće nije našlo dokazanim na nesumnjiv način da je optuženi Mehura Selimović, za vrijeme ispitivanja navedenog oštećenog, preduzeo radnje

¹⁰⁷ Transkript sa glavnog pretresa od 09.09.2009. godine, str. 8-9

¹⁰⁸ Ibid. str 9

u kojima bi bila ostvarena bitna obilježja mučenja ili nečovječnog postupanja kao ratnog zločina protiv ratnog zarobljenika. Naime, u činjeničnom supstratu optužnice, radnje su navedene suviše paušalno, jer optužnica optuženog Mehuru Selimovića tereti da je oštećenog Đervidu „tukao, zastrašivao, optuživao za izvršenje zločina ... , vršio na istog psihički pritisak”, ali optužnica ne precizira način navodnog izvršenja svake pojedine radnje, a sam oštećeni kroz svoji iskaz, takve radnje ne potvrđuje. Naime, kada je riječ o tome da je optuženi tukao svjedoka za vrijeme ispitivanja, vijeće ne može ne primjetiti da svjedok tek na treće pitanje tužioca, opisuje taj neki šamar ili udarac koji je tom prilikom navodno zadobio od optuženog, ali potom dodatno ističe da “ne može griješiti”, da ga optuženi nije tako “jako tukao”, te se ponovo osvrće na premlaćivanje koje je pretrpio od vojske, a sa kojim premlaćivanjem, ni po optužnici, a ni iz same izjave svjedoka, se ne može izvesti zaključak da je imao bilo kakvu vezu optuženi Selimović.

203. Cijeneći navedeno, ovo vijeće je zaključilo da izvedeni dokazi, ne pružaju dovoljno osnova za zaključak izvan svake razumne sumnje da je optuženi Selimović, prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika Draška Đervide, preduzeo radnje koje mu se ovom tačkom stavljaju na teret, pa je temeljem principa *in dubio pro reo*, optuženog Selimovića oslobodilo optužbe i za navedenu tačku optuženja.

4. Tačka I.3.b) izreke presude (tačka I.3.b) izmijenjene optužnice

204. Tačkom I.3.b) optužnice, optuženom Mehuri Selimoviću stavljeno je na teret da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, na način:

U zatočeničkom centru u kasarni „Adil Bešić“ u Bihácu u periodu od jula do 25.11.1994. godine

I 3 b) više puta ispitivao civila Arifa Vukovića, pri tome ga psihički zlostavljao iscrpljujući ga brojnim izjavama i prijeteći mu da će biti pretučen kao na dan kada je lišen slobode od strane pripadnika 5. korpusa, prisiljavajući ga da piše zlonamjerne pojedinosti o Fikretu Abdiću, te omogućavao NN vojnicima da nakon tih ispitivanja tuku Arifa Vukovića.

¹⁰⁹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 29.06.2011. godine, direktno ispitivanje svjedoka Đervide od strane branioca optuženog Selimovića

205. Dakle, radnje izvršenja za koje optužnica tereti optuženog Selimovića u ovoj tački, jesu „psihičko zlostavljanje“ civila Arifa Vukovića, te „omogućavanje“ NN vojnicima da nakon ispitivanja tuku Arifa Vukovića.

206. Na ove okolnosti saslušan je svjedok Arif Vuković, a i optuženi Mehura Selimović dao je iskaz na okolnosti ispitivanja ovog oštećenog.

207. Svjedok Arif Vuković, detaljno je opisao u svom iskazu torturu i poniženje koje je proživio prilikom zarobljavanja od strane pripadnika 502. brigade, za vrijeme sprovođenja u zatvor „Luke“ u Bihaću. Međutim, taj dio iskaza svjedoka nije od značaja za konkretan predmet, jer ono što se stavlja na teret optuženom Mehuri Selimoviću jeste postupanje prema oštećenom Arifu Vukoviću i tretman ovog zarobljenika u toku ispitivanja koje je optuženi Selimović vršio u kasarni Adil Bešić, a gdje je oštećeni Vuković prebačen 6 do 7 dana nakon zarobljavanja, kao i postupanje prema Arifu Vukoviću od strane NN vojnika nakon ispitivanja od strane optuženog Selimovića.

208. Na te okolnosti svjedok Arif Vuković ističe da je od Selimovića dobio papir i olovku da piše „šta se događa tamo“, pojašnjavajući da je dobio zadatak da piše o Fikretu Abdiću, Irfanu Saračeviću- Žili. Kako dalje objašnjava, pisao je ručno, a Selimović je onda nosio te njegove izjave da prekuca, pa je svjedok prekucane izjave potpisivao. Kako svjedok ističe *„sve je bilo u redu dok sam ja dao izjave međutim, po, pošto ne znam to će reći ko je njemu dao, ko je nekome da, on, on n,je bio zadovoljan s tim što sam ja pis'o... i onda mi je rek'o da će mi se ako ne budem pisao onako kako traži neko, ko, ko to traži ne znam, da će mi se dogoditi još gore od onog što je bilo...što je bilo 9.jula”*¹¹⁰. Dalje svjedok opisuje premlaćivanje koje je doživio od strane NN vojnika, te ističe da se to desilo dva dana nakon njegovog, prethodno opisanog razgovora sa optuženim Selimovićem. Svjedok tako ističe:

“Nakon dva dana su se svjetla ugasila...u samici i hodniku...ne znam, možda dvoje, troje ljudi ušlo, stavili su mi, mrak je, ne vidiš... Kažem ja ne vidim, samo su mi stavili maramu na oči, stavili lisice na ruke, odveli me u nekom pravcu, možda jedno, jedno sto, sto, dvjesto metara... Pa jedan me držo za ruku, drugi za drugu ruku... Pješice, bos i tako.... Ja sam klekno kad, uveli su me u prostoriju, ja sam samo vidio sam odsjaj svjetla, jedino što sam vidio taj ovaj kroz maramu. Počeli su me tući sprijeda, straga, jedan sprijeda, jedan straga, o, po

¹¹⁰ Tanskript sa glavnog pretresa od 16.12.2009. godine, str.16- svjedok pojašnjava da je taj 09. juli, dan njegovog zarobljavanja, kada je pretrpio sva zlostavljanja i poniženja koja je opisao u prvom dijelu izjave od pripadnika 502.brigade koji su ga i zarobili

cijelo, po cijelom tijelu, znači od stopala pa do. I nakon, nakon petnestak ili dvaes minuta te tuče samo me, samo mi ovaj jedan šapnuo na uho postaviću ti pitanje gdje ti je babo. I onda su me vratili u samicu...”¹¹¹

Svjedok dalje, na pitanje branioca da li je znao ko je mogao poslati ovu dvojicu-trojicu koji su ga tukli, rekao „*ja neću da ulazim u ono što ne znam*“¹¹². Nakon dva dana od tog premlaćivanja, ponovo mu je u ćeliju, kako svjedok ističe, došao optuženi Mehura Selimović, te na pitanje tužioca da li su razgovarali, svjedok ističe:

“Pa ja sam rekao tako eto kako sam rekao šta, šta će biti, ta, tako se i dogo, i dogodilo. Ja sam onda moro pisati tamo ovaj još anekse, dodatke na izjave neke i tako nešto. Jednostavno je rekao da ga zanima prijava, prijavi veš tamo šta se događa u Velikoj Kladuši i tako dalje.”¹¹³

Vezano za broj izjava, svjedok ističe da je izjave Mehuri pisao 2-3 puta, te da je to bilo ukupno 10-ak stranica. Svjedok, zbog toga što mu je Mehura rekao da će mu se dogoditi gore od onog što je doživio 9. jula, smatra da je optuženi Mehura krivac za ono što mu se desilo, te ističe: „*Ja nisam došao ovoje da bilo kome skidam glave...gospodin Selimović je samo jednu grešku napravio spram mene...*“

209. Optuženi Selimoviću svom iskazu nije sporio da je za vrijeme dok je oštećeni Arif Vuković boravio u kasarni Adil Bešić, vršio njegovo ispitivanje, te pojašnjava da su za njega bila pripremljena pitanja koja su službi bila interesantna. Takođe ističe da je nakon prvog susreta sa Arifom na Izačiću, koji susret, kao prvi sa optuženim Selimovićem, opisuje i Arif Vuković, uzeta od istog izjava, ali je analitička služba tražila pojašnjenje, pa je on kroz dopunu izjave ponovo ispitan, a u skladu sa utvrđenim procedurama. Međutim, optuženi ističe da optuženom Vukoviću, prilikom uzimanja izjave nije prijetio, a da je čak istom, donosio neke stvari dok je bio u zarobljeništvu koje mu je slao brat.

210. Svjedok Ramo Čelebić, upravnik sabirnog centra Adil Bešić u inkriminisanom periodu, istakao je da je dobro poznavao Arifa Vukovića, da su čak bili prijatelji, kao i da mu je bilo poznato da je oštećeni Vuković pretučen prilikom hapšenja, jer je kada je doveden u sabirni centar imao vidljive povrede, ali mu nije poznato, kako ističe, da je premlaćivan za vrijeme boravka u kasarni „Adil Bešić“.

¹¹¹ Ibid., str.17

¹¹² Ibid., str.19

¹¹³ Ibid.

211. Apelaciono vijeće je analiziralo iskaz svjedoka Arifa Vukovića, te je našlo da ovaj svjedok na detaljan i uvjerljiv način opisuje sva traumatična iskustva koja je proživio od momenta zarobljavanja pa do razmjene, a koja su na njega nesumnjivo ostavila značajne posljedice. Međutim, kako to proizilazi iz iskaza svjedoka, najtraumatičnije iskustvo isti povezuje za momenat zarobljavanja, premlaćivanje i poniženje koje je tom prilikom pretrpio, a za koje radnje se optuženi Mehura Selimović ne tereti. Takođe, nesumnjivo teško premlaćivanje oštećenog Vukovića, od strane NN lica koja su se jedne noći pojavila i izvela ga iz samice u kojoj je boravio, je događaj koji ima svoju težinu i čiji počinioci i naredbodavci treba da odgovaraju. Međutim, cijeneći iskaz svjedoka Vukovića, vijeće nije na nesumnjiv način moglo zaključiti da je, kako to svjedok kroz svoj iskaz interpretira, ispitivanje kod optuženog Selimovića, odnosno izjava koju je njemu dao, bila povodom za to premlaćivanje koje je pretrpio. Takav zaključak svjedok izvodi iz činjenice što je optuženi, prilikom ispitivanja, navodno rekao „*da će mu se desiti gore od onog što je bilo*“. Međutim, ta lica koja su ga premlaćivala, prilikom tog premlaćivanja niti spominju optuženog Selimovića, niti ispitivanje koje je on vršio, nego ga samo pitaju „gdje ti je Babo¹¹⁴?“, a optuženi ne dolazi da ga ponovo ispituje odmah nakon tog premlaćivanja, što bi bilo logično da je premlaćivanje bilo vezano za uzimanje izjave i imalo za cilj iznuđivanje nekog iskaza, nego tek nakon dva dana. Stoga vijeće na temelju ovakvog sadržaja izvedenih dokaza, iako ne dovodi u pitanje činjenicu da je oštećeni Vuković pretrpio premlaćivanje na način kako je to u svom iskazu opisao, nije moglo na nesumnjiv način utvrditi vezu optuženog Selimovića sa radnjom koju su preduzela ta NN lica, a time ni da je optuženi Selimović kriv za to premlaćivanje. Naime, iskaz svjedoka Vukovića, a koji je jedini svjedok, bilo neposredni, bilo posredni, na ovu okolnost, ostavlja značajan stepen sumnje u pogledu navedene odlučne činjenice, a kako svaku sumnju u pogledu činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe zakona, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog, to ovo vijeće predmetnu inkriminaciju iz optužnice nije našlo dokazanim. Takođe, kada je riječ o preostalim radnjama iz ove tačke, po ocjeni ovog vijeća, iz iskaza svjedoka Vukovića, ne proizilazi da ga je optuženi Selimović „iscrpiljivao brojnim izjavama“, jer sam svjedok kaže da je na ispitivanju bio 2-3 puta, te da je ukupno napisao 10-ak stranica, dok sama rečenica, ako je optuženi Selimović to i rekao „da će mu se desiti gore nego što je već doživio“, kada nije dokazana veza optuženog sa premlaćivanjem koje je pretrpio oštećeni Vuković, ne može,

¹¹⁴ što je bio nadimak Fikreta Abdića za kojeg je on radio

po ocjeni ovog vijeća, smatrati sama za sebe, tako ozbiljnom prijetnjom da bi joj se pridao karakter nečovječnog postupanja ili pak mučenja. Takođe činjenica da je optuženi od strane svjedoka tražio informacije o Fikretu Abdiću, odnosno kako svjedok ističe „tražio da iznosi prijav veš“, ne potvrđuje po ocjeni ovog vijeća, tezu optužbe da ga je „prisiljavao da piše zlonamjerne pojedinosti o Fikretu Abdiću“, nego pak da je optuženi, u svojstvu oficira bezbjednosti pribavljao podatke o komandantu oružanih snaga druge zaraćene strane, a koje bezbjednosno interesantne podatke je svjedok, kao „šef kabineta“ i „čovjek od najvećeg povjerenja“ Fikreta Abdića, a kakav svoj status je potvrdio, mogao imati i dati.

212. Cijeneći navedeno, apelaciono vijeće je temeljem principa *in dubio pro reo* i u odnosu na tačku I.3.b) optužnice, našlo nužnim donijeti oslobađajuću presudu. Obzirom da vijeće nije našlo dokazanim konkretne radnje izvršenja predmetnog krivičnog djela kako su optužnicom stavljene na teret optuženom Selimoviću, nije se upuštalo u utvrđivanje statusa oštećenog Arifa Vukovića, koji je optužnicom Tužilaštva označen kao civil, a koji njegov status je tokom postupka odbrana optuženog Selimovića osporavala.

5. Tačka I.4 izreke presude (tačka I.4 izmijenjene optužnice)

213. Tačkom I.4. optužnice, optuženom Mehuri Selimoviću je stavljeno na teret da je:

“U zatočeničkom centru u hotelu „Park“ u Bihaću u prvoj polovini maja 1995. godine

I.4. Više puta ispitivao ratnog zarobljenika Neđu Trivića, pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio mu ubistvom ukoliko ne bude saradivao sa njim”

214. Na okolnost ove tačke optuženja, iskaz je dao svjedok oštećeni Neđo Trivić, a takođe na iste okolnosti izjašnjavao se i optuženi Selimović u svom iskazu, koji nije osporavao da je ispitivao svjedoka Neđu Trivića, ali je isticao da je to ispitivanje obavljao za vrijeme boravka ovog zatočenika u zatočeničkom centru „Luke“, a ne hotelu „Park“ u Bihaću, kako se to navodi u optužnici. Takođe na okolnosti opisane u ovoj tački optuženja i Tužilaštvo i odbrana optuženog su izveli određen broj materijalnih dokaza.

215. Svjedok Neđo Trivić je, kako je istakao u svom iskazu, bio pripadnik VRS i prilikom zarobljavanja od strane A RBiH, koje se desilo dana 04.05.1995. godine, ranjen je u ruku i

desnu stranu pluća, pa je odveden u bolnicu, a potom u zatočenički centar u hotelu „Park“ u Bihaću, gdje je proveo 8 dana, nakon čega je sa još dva zarobljenika prebačen u zatvor „Luke“. Opisujući svoj boravak u hotelu „Park“ u Bihaću, svjedok ističe da ga je za to vrijeme ispitivao optuženi Mehura Selimović, koji je bio bezbjednjak u 5. Korpusu, a da su dolazile i izvjesne osobe iz civilnih vlasti. Opisujući ispitivanje od strane Mehure Selimovića, svjedok ističe da su ispitivanja kod bezbjednjaka bila i po tri-četiri puta dnevno, u trajanju od 15-20 minuta, da su pitanja bila o jedinici kojoj je pripadao, položaju aerodroma, artiljerije i slično. Kako svjedok ističe:

„ Pa pito me o mojoj jedinici, uglavnom, o aerodromu i to je to... Usmeno sam odgovarao nešto, a od mene je tražio pismeno da mu nacrtam ovaj, aerodrom, da mu skiciram jednostavno... Aerodrom Mahovljani. I artiljerija, to je tražio od mene da mu moram skicirati...“¹¹⁵

216. Nadalje, svjedok na pitanje tužioca, da li je prilikom tog ispitivanja, bilo prijetnji, ističe da mu je optuženi prijetio, da je „*vikao je] ako ne budem sarađiv'o, ne budem, to mu skiciro, da neću kuće viojeti, da ću biti pogub.jen, da će biti svašta nešto...*“, a na pitanje je li bilo fizičkog maltretiranja, svjedok ističe „*Fizičkoga, od njega sam dobio dv.je šamare za tih osam dana, lično od njega.... A od drugih sam dobio osmi dan kad sam išo ovaj, kad sam navodno prelazio, to je bio kao oproštaj*“.

217. Apelaciono vijeće je iskaz svjedoka, a koji je jedini neposredni svjedok na okolnosti opisane u ovoj tački optuženja, razmotrilo u kontekstu činjeničnih navoda optužnice, ali je našlo da isti takve navode ne potvrđuje, a takođe da je ne potvrđuju ni drugi posredni dokazi. Naime, optužba prije svega, navod o fizičkom i psihičkom zlostavljanju svjedoka Trivića od strane optuženog Selimovića, temelji na tvrdnji da je on svjedoka Trivića, *prisijavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku*, a što, ako se u cjelini analizira iskaz svjedoka Trivića iz istog, po ocjeni ovog vijeća, ne proizilazi. Naime, iz iskaza svjedoka proizilazi da je optuženi Selimović svjedoka ispitivao usmeno, a da je od njega tražio da nacrti samo skicu aerodroma. Pri tome, kako proizilazi iz iskaza svjedoka, optuženi je imao obzira prema činjenici da je svjedok bio ranjen, jer kako svjedok ističe:

„Al' nisam mogo ni to, ovaj, ja sam njemu reko odma', pošto sam bio ranjen, ruka mi bila zavijena, nisam, ne mogu brzo. On je meni rekao dva, tri nije bitno, dok, dok budem ovdje kaže, to mi uradi...“¹¹⁶

¹¹⁵ Transkript sa glavnog pretresa od 19.05.2010. godine, str. 9

¹¹⁶ Ibid, str.20

Kada je pak riječ o šamaranju ovog svjedoka, vijeće na temelju njegovog iskaza nije moglo utvrditi da je optuženi Selimović zaista preduzeo tu radnju, jer bilo koji vid fizičkog zlostavljanja svaki čovjek posebno pamti i ima potrebu da na to ukaže, a svjedok Trivić, dva šamara koja je navodno dobio od optuženog Selimovića, pominje tek na posebno postavljeno pitanje tužioca prilikom ispitivanja, dok u prvi mah, na pitanja o fizičkom zlostavljanju za vrijeme boravka u hotelu "Park", ističe da on i "*nije fizički maltretiran, koliko druga dvojica kcja su bila s njim*". Osim toga, njegov iskaz ne potvrđuje niti posredno nijedan drugi saslušani svjedok. Naprotiv svjedok Jeftenić, koji je zajedno sa svjedokom Trivićem bio u zatočeničkom centru hotela Park, o optuženom Selimoviću ima samo riječi hvale, te opisuje da jesu ispitivani, ali da nije bilo nikakvog maltretiranja od strane optuženog Selimovića, kao i da je svaki njegov dolazak značio nešto novo, da su to jedva čekali.

218. Iako vijeće, tezu odbrane optuženog Selimovića, da nije ispitivao zarobljenike u hotelu Park, nije našlo uvjerljivom, a imajući u vidu da osim svjedoka Trivića, činjenicu da je u hotelu Park ispitivan od bezbjednjaka Selimovića potvrđuje i svjedok Jeftenić, a to proizilazi i iz iskaza svjedoka Miodraga Dejanovića koja je pročitana jer je svjedok umro, ipak ne nalazi da je izvedenim dokazima na nesumnjiv način dokazano da je optuženi za vrijeme ispitivanja svjedoka Trivića za vrijeme njegovog boravka u hotelu „Park“ u Bihaću, preduzeo prema istom radnje činjenično opisane u ovoj tački optužnice, a u kojim radnjama bi se ostvarila obilježja mučenja ili nečovječnog postupanja, te je optuženog Selimovića, temeljem principa *in dubio pro reo*, oslobodilo optužbe i u odnosu na ovu tačku optuženja.

6. Tačka I.5 izreke presude (tačka I.5 izmijenjene optužnice)

219. Tačkom I.5 izmijenjene optužnice, optuženom Selimoviću stavljeno je na teret da je:

“ U bolnici u Bihaću u januaru 1995. godine

I.5. Prilikom ispitivanja ratnog zarobljenika Milorada Carića, istog psihički zlostavljao, na način da mu je prijetio ubistvom ako ne bude davao podatke o vojnim položajima u Vojsci Republike Srpske i u tu svrhu naređivao i omogućavao dvojici NN vojnika da okreću cijevi pušaka prema zarobljenom.”

220. Na okolnosti opisane u ovoj tački, Tužilaštvo je saslušalo svjedoka Milorada Carića. Dajući iskaz na glavnom pretresu, svjedok je opisao da je kao pripadnik VRS, dana

13.01.1995. godine, zarobljen na bihaćkom ratištu, od strane Armije BiH, a kako je prilikom zarobljavanja ranjen, odvezen je u bolnicu u Bihać gdje je i operisan. U bolnici je ostao oko 40 dana i za to vrijeme su ga posjećivali bezbjednjaci, između ostalih i optuženi Mehura Selimović, kojeg svjedok poznaje od ranije. Kako svjedok dalje ističe, optuženi mu se misli tom prilikom predstavio i rekao: „*rek'o ja sam bezbjednjak, ja ispitujem*“, te dalje ističe „*Uglavnom ušo je ovako prjeteći, ne mislim prjeteći da je nešto iz početka, nije bilo, neg' je, strogo je cjelovo. Onda je poslije to ispitivanje vršeno...*“¹¹⁷ Opisujući sam tok ispitivanja, svjedok ističe da je Mehura napravio uvod, sa opštim pitanjima, a onda ih je jednog po jednog uvodio u jednu tamo sobu, te je, kako svjedok ističe:

“...tražio je od nas da kažemo neke rasporede jedinica i što ja nisam znao gdje su, odakle da znam ja raspored nekih topova 'vamo, to je. Onda ovaj, kad je on mislio da ja ne govorim istinu, to se, nikako zaboraviti ne mogu, to mi je duboko urezano u sjećanje, ovaj, pos., zovno je straža. Tad su ušla dva, ovaj, mlada čovjeka sa puškama, ne mogu sad reći o kojim se puškama radi, da li je o PAP-ovkama ili o karabinima, to nisam siguran, ali je ovaj, naredio da se u mene nišani. Oni su ovaj, sa, udarili su od vrata jedne sobe, ne, možda srednje sobe, nišani u mene i kaže hoćeš sad da te streljaju, tako, to je sve tako izgledalo. Normalno da sam se ja uplašio, i, al' sam opet govorio ovaj, uvijek sam govorio re., recite šta želite da ja izjavim, ja ću to reći.”¹¹⁸

221. Dalje u kontekstu ispitivanja koje je Mehura vršio, svjedok ističe da je najviše zastrašen bio jer je, kako ističe, Mehura od njega puno očekivao i mislio je da svjedok laže, te je on mislio da će ga Mehura kazniti, ali ističe: „*Nije mi ništa uradio, ništa loše... Ništa mi nije nešto, udario me nije. Jedino kažem to što psihički što je na mene cjelovo, to je tako kako je.*“

222. Svjedok ističe da je Mehura dolazio u bolnicu možda 10 puta, a dolazili su i neki drugi.

223. Svjedok Carić je u svom iskazu istakao i da su s njim u bolnici u to vrijeme, kada je Mehura dolazio da vrši ispitivanja, bili Zdravko Radošević i Jovo Kovačević.

224. Odbrana je kao svjedoka pozvala i saslušala, na okolnosti boravka u bolnici u Bihaću, svjedoka Radoševića. Svjedok je potvrdio da je ležao u bolnici u istoj sobi sa Milorodom Carićem i Jovom Kovačevićem, koji su takođe kao pripadnici VRS bili isti dan zarobljeni, a pri zarobljavanju ranjeni. Opisao je da su se u bolnici nalazili odvojeno od drugih bolesnika, da je ispred vrata bio vojni policajac koji bi povremeno ušao u sobu, kao i

¹¹⁷ Transkript sa glavnog pretresa od 30.06.2010. godine, str.10

da je optuženi Mehura Selimović dolazio da ih ispituje. Svjedok kaže da je bilo usmenog i pismenog ispitivanja, da je Mehura uzimao zabilješke na odgovore, ali kako ističe „nije tražio ono što oni ne znaju, mada oni nisu znali mnogo jer nisu imali većih činova“. Kada je riječ o pismenom ispitivanju, svjedok ističe da im je Mehura davao papir i olovku, te da je govorio „imate vremena, slobodno odgovorite na pitanja, imate vremena, ja ću doći sutra“. Mehura nije imao primjedbi što nisu odgovorili na neko pitanje. Svjedoku je poznato da je optuženi Selimović na isti način razgovarao i sa Carićem, a da od Jove nije uzimao izjavu, te da sa optuženim nisu nikada dolazili neki drugi vojnici, niti im je bilo ko prijetio, podizao na njih oružje i slično. Za 14-15 dana koliko je svjedok proveo u bolnici, kako je istakao, nije bilo nikakvih grubosti od strane optuženog Selimovića

225. Optuženi Selimović, na okolnost uzimanja izjava u bolnici u Bihaću, nije osporavao da je dolazio i uzimao izjave od nekih zarobljenika, uključujući i optuženog Carića, ali negira bilo kakve vrste zlostavljanja ili zastrašivanja zarobljenika prilikom tog ispitivanja, te ističe da je vodio računa o njihovom zdravstvenom stanju, odnosno ispitivao ih kada su mu liječnici potvrdili da su zarobljenici u dobrom stanju, a kako je istakao, odnos njega kao ispitivača i zarobljenika je bio dobar.

226. Ocjenom navedenih dokaza na ovu tačku optuženja, vijeće nije našlo dokazanim na nesumnjiv način da su se u radnjama optuženog ostvarila bitna obilježja krivičnog djela koje je optuženom Selimoviću stavljeno na teret. Naime, sam svjedok Carić, opisujući ispitivanje od strane optuženog Mehure, na kraju, kako se može zaključiti iz njegovog iskaza, priznaje da je on stekao utisak da će ga Mehura kazniti što neke stvari nije mogao reći, a faktički, kako svjedok ističe, Mehura „nije ništa uradio, ništa loše“. Nadalje, vijeće nije poklonilo vjeru svjedoku Cariću u dijelu iskaza u kojem ističe da je Mehura dovodio dvojicu vojnika koji su ga zastrašivali na način da su nišani u njega i prijetili strijeljanjem, jer takav vid ispitivanja od strane ovog optuženog, nije potvrdio niti jedan drugi zarobljenik, koji je zbog ranjavanja bio u bolnici jednako kao i svjedok Carić. Naprotiv, odbrana je pouzdanost iskaza ovog svjedoka, u dijelu kojim tereti optuženog Selimovića, ozbiljno dovela u sumnju iskazom svjedoka Radoševića koji je sa svjedokom Carićem bio u isto vrijeme u bolnici i ispitivan od strane optuženog Selimovića, te u kontekstu tog ispitivanja ističe korektan odnos optuženog prema njima, svim zarobljenicima. Obzirom da su trojica pripadnika VRS bila zajedno u bolničkoj sobi, najmanje 15 dana, pri čemu ih je dolazio u

¹¹⁸ Ibid, str.11

više navrata ispitivati bezbjednjak suprotne strane u sukobu, po ocjeni ovog vijeća, bilo bi očekivano da se oni jedan drugom požale na loš tretman ako su ga imali, a svjedok Radošević je izričit kada govori o korektnom odnosu prilikom tog ispitivanja.

227. Cijeneći sve navedeno, ovo vijeće nije našlo dokazanim ni inkriminacije opisane iz ove tačke optužnice, pa je optuženog Mehuru Selimovića, temeljem principa *in dubio pro reo*, oslobodilo i za ovu tačku optuženja.

B. TAČKA II.2 IZREKE PRESUDE (ADIL RUŽNIĆ)

228. Tačkom II.2. izmijenjene optužnice, Tužilaštvo je optuženom Adilu Ružniću stavilo na teret da je:

“U svojstvu referenta operativca, Odsjeka za kontraobavještajne poslove, Odjeljenje – Odsjek službe vojne bezbjednosti komande 5. korpusa Armije RBiH, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, u vrijeme oružanog sukoba u BiH između 5. korpusa Armije RBiH i Vojske Republike Srpske postupao suprotno odredbama članova 3. i 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.08.1949. godine, tako da je

II.2. U periodu od polovine septembra 1995. godine do 27.01.1996. godine psihički zlostavljao ratne zarobljenike, tako što ih je iz kasarne „Adil Bešić“ i zatvora „Luke“, gdje su bili zatočeni, prethodno ih obukavši u pristojnu garderobu odvodio u određeni kafić u Bihaću, pritom ih krišom snimao kamerom, nakon čega im je predočavao snimak i prijetio ucjenjujući ih životima i bezbjednošću njihovih porodica i njih samih i tražio da se priklone Armiji Republike BiH i preuzmu obavezu špijunaže za Vojsku Republike Srpske nakon razmjene, pa su tako zlostavljani Živko Malešević, Brane Čičić, Rajko Pačavra, Stojan Katana i Lazu Bursać.”

229. Na okolnosti opisane u ovoj tački Tužilaštvo je saslušalo svjedoke Živka Meleševića, Branu Čičića, Rajka Pačavru, Stojana Katanu i Lazu Bursaća.

230. Svi saslušani svjedoci potvrdili su da su se u inkriminisanom peirodu, od polovine septembra 1995. godine pa do 27.01.1996. godine, nakon što su, kao pripadnici VRS, bili zarobljeni od strane A R BiH, bili zatočeni u zatočeničkim centrima u kasarni “Adil Bešić” ili zatvoru “Luke” u Bihaću, te svi oni, bez izuzetka, potvrđuju da ih je u nekom trenutku, za vrijeme boravka u nekom od navedenih zatočeničkih centara, optuženi Adil Ružnić, izvodio u kafić u Bihaću, a gdje su snimani.

231. Tako svjedok Živko Malešević ističe da ga je optuženi Ružnić, iz zatočeničkog centra "Luke", prije razmjene, jedne prilike izveo u grad Bihać. Svjedok ističe kako je već prethodno bilo govora o razmjeni, pa potom da neće biti ništa od toga, tako da se, kada je gospodin Ružnić, došao jedan dan u ćeliju i rekao "ajd idemo...imaš li šta obući"¹¹⁹, obradovao misleći da ide na razmjenu. Međutim iznenadio se vidjevši da u "crvenog jugu" sjedaju njih dvojica sami. Kako dalje ističe, Ružnić je auto zaustavio ispred jednog kioska, odveo ga do kioska, kupio cigarete i onda su krenuli pričajući preko mosta. Dok su išli preko mosta, vidio je bijeli kombi i čovjeka s kamerom u kombiju, kako snima njih dvojicu, ali se pravio da to ništa ne primjećuje. Kako svjedok ističe, on je bio u civilnoj garderobi, a Ružnić u uniformi. S druge strane mosta, bio je kafić, u koji su ušli i Ružnić mu je rekao da sjedne u jedan separe, gdje su već sjedili neka plava mlađa djevojka i momak, a on je sjeo preko puta. Dok su sjedili, između cvijeća je primjetio da je bila postavljena kamera i da svijetli crvena lampica. Ponudili su ga pivom, iako je svjedok to pokušao odbiti, a ta djevojka se za vrijeme dok su sjedili naginjala prema njemu i pitala odakle je, da bi Ružnić rekao "to je moj kolega iz Banja Luke"¹²⁰. Kako svjedok ističe, malo glasnije se pričalo da se može snimiti kamerom. U kafiću su sjedili nekih pola sata i kada su krenuli Ružnić mu je rekao "nemaj reći sad da smo bili loši"¹²¹, a kada su došli nazad pred zatvor, svjedok je pitao Ružnića "čemu sve ovo...ovaj kombi, snimanje, u kafiću kamera tamo između...?"¹²², da bi mu Ružnić rekao da će o tome pričati. Svjedok dalje ističe da je par dana prije razmjene, došao Ružnić u zatvor, te ga odveo u prostoriju gdje je čuvar, gdje je bio i video-rekorder namješten, te mu je Ružnić rekao "evo vidiš...imamo tvčje snimke, kako si sa nama ovd'e živio, kako ti je bilo, ...ne budeš li se javio nam i sarađiv'o sa nama, ovo ćemo poslati dole tvčjima"¹²³, na šta je svjedok rekao da će sarađivati, a Ružnić mu je dalje rekao da će na dan kada bude trebao krenuti, dobiti upute na koji način će se javljati, te ga je i na dan razmjene izdvojio u stranu i rekao da će poslati poruku preko Crvenog krsta, na ime Selimović ili drugo ime, (svjedok nije sasvim siguran o kojem imenu je riječ), a da će s njim neko u Banja Luci stupiti u kontakt. Svjedok je taj dan razmijenjen i kako ističe, nakon razmjene se javio u državnu bezbjednost, rekao o čemu se radilo, kao i da je Brane Čičić "vrbovan za stvarno...da je umislio da će mu biti ubijena porodica". Kako svjedok ističe, poslao je poruku preko Crvenog krsta, ali na nju nije nikada dobio odgovor. Svjedok ističe

¹¹⁹ Transkript sa glavnog pretresa od 08.11.2010- godine, str.21

¹²⁰ Ibid, str.24

¹²¹ Ibid

¹²² Ibid

da su svi koji su bili s njim u ćeliji, potpisali "ta rješenja o saradnji" i da su prošli isti tretman.

232. Svjedok Brane Čičić, opisao je da je za vrijeme njegovog boravka u zatvoru "Luke", optuženi Ružnić jedne prilike došao i rekao da će valjda biti razmjena, te ga je odveo u neku kancelariju, izabrao mu šta će obući, te izveo van. Kako svjedok ističe otišli su u neki kafić, gdje je popio kafu i pivo, došla je neka gospođa ili gospođica, takođe pripadnik vojske sa kojom je neformalno razgovarao o poznanicima u Sanskom Mostu. Svjedok ističe da je odmah shvatio da je u pitanju neki sistem, kao iz američkih filmova, da mu je to bilo u prvi mah smiješno, ali kada su se vratili u zatvor, Ružnić mu je preko CD-a pustio film i shvatio je da je sve to, taj njegov izlazak iz zatvora sa Ružnićem i boravak u kafiću, snimano kamerom. Kada mu je prikazao taj film, objasnio mu je da mora da pročita i potpiše nešto što su oni već napisali, te je čak rekao da ukoliko ne potpiše, oni imaju njegovu ženu i djecu. Svjedok je kako ističe, pročitao je pred kamerama to što mu je rečeno da je *"k'o fol saradnik nekoga i nečega protiv sebe..."*¹²⁴

233. Svjedok Rajko Pačavra, takođe je opisao da ga je jedne prilike, za vrijeme njegovog boravka u kasarni "Adil Bešić" (kako je svjedok naziva "27. juli"), optuženi Ružnić izveo u kafić na pivo. Kako svjedok ističe:

"Pa doš'o sa vozilom, ne znam čini mi se da je bio „jugo“ privatno vlasništvo, nije bilo službeno vozilo, i odvezli smo se do, msilim da je Komanda, do njegove kancelarije, ovako ja sam se lijepo ovako obuko, kravatica i tako to, cipele... U ormaru je bilo više tako odjeće... I tu sam se lijepo opremio i izašli smo napolje, došli smo do jednog kafića vjerujte da ne znam ni kako se zove, tu smo popili po, ja sam popio dva kajzera, pito me oću li još jedno, reko kako da ne, baš sam se zaželio piva..."¹²⁵

Prema riječima svjedoka, zadržali su se ukupno 40-ak minuta ili čak kraće, vratili se u kancelariju gdje se raspremio i ponovo vratio u kasarnu. Poslije toga, drugi-treći dan, došao je gospodin Ružnić koji ga je doveo u svoju kancelariju i pustio mu kasetu, te je svjedok vidio da je sve to što se dešavalo prilikom njegovog izvođenja iz kasarne snimano, boravak u kafiću, kako svjedok pije pivo i razgovara s njima. Tada mu je Ružnić rekao:

„Evo imamo sad snimke, sad ću poslati tvojim tamo te snimke i reću da sarađuješ sa nama i tako to. A za uslugu je tražio da ja potpišem nešto kao ovaj, kao neku

¹²³Ibid

¹²⁴ Transkript sa glavnog pretresa od 07.10.2009. godine, str.21

¹²⁵ Transkript sa glavnog pretresa od 26.08.2009. godine, str.93

lojalnost ukoliko budem razmijenjen, znači ukoliko odem na slobodu da potpišem nešto ovaj da ću sarađivati, ili eto Bosna će biti k'o jedinstvena i tako dalje... E onda ono, ako 'oćeš da vidiš ženu i djecu,.. trebo bi da potpišem."¹²⁶

Svjedok je kako ističe to potpisao jer je htio da ide kući, pa je u tome vidio neku priliku.

234. Svjedok Stojan Katana, opisao je na sličan način iskustvo kada ga je optuženi Ružnić, jedne prilike, kako svjedok ističe, neposredno prije razmjene, izveo u jedan kafić, van kasarne. Kako ističe, došli su po njega, automobilom ga odveli najprije u neku zgradu kod gospodina Ružnića da se presvuče, a potom su otišli u neki kafić. Jedan dio puta su išli čak pješice, nije bio ni svezan. Nakon što su u kafiću popili piće, vraćen je u kasarnu. Isti dan predveče ili sutradan su ga odveli kod optuženog Ružnića i shvatio je da je sniman- prikazali su mu snimak i kako svjedok ističe *"upalili su kameru i gled'o sam sebe...pa vid'lo se kako hodam preko mosta, kako ja pješačim i vid'lo se tamo kako pjem kafu u kafani..."*¹²⁷ Kako svjedok dalje ističe, poslije je shvatio da je to bilo neko klasično vrbovanje, kad mu je objasnio sve, kada je morao potpisati neku izjavu da će raditi za državu BiH, jer kako svjedok ističe *"ako misliš ići kući to moraš potpisati."*¹²⁸

235. Svjedok Lazo Bursać, opisao je svoje iskustvo kada ga je optuženi Ružnić, jedne prilike, kako je istakao, 4 dana prije razmjene, izveo van zatvora. Svjedok ističe da je došao kurir po njega, odveo ga do Adila Ružnića, gdje su mu dali pribor za brijanje, a nakon što se svjedok obrijao, dali su mu odijelo, te je Adil rekao da idu do svjedokovog stana, u kojem je živjela neka žena. Međutim, u stan nisu otišli, nego su otišli u kafić gdje su popili piće. Svjedok je istakao da ih je u kafiću bilo 5-6, da je bila neka djevojka koja je sjedila pored svjedoka i koja mu je dala cigaretu, nakon čega je Adil njemu kupio cigarete Marlboro. U kafiću su se zadržali možda pola sata, koliko je trebalo da popiju piće. Poslije toga su se vratili u kasarnu, a sutradan ujutro mu je prikazan snimak, na kojem je vidio sve njih koji su sjedili u kafiću, i tada je Adil razgovarao s njim, kako svjedok ističe

*"...da radim za Armiju BiH. Nije me prisiljavao, nego je jednostavno razgovarao sa mnom, bi li ti, mi imamo snimak, mi možemo to, možemo to...možemo te ucjenjivati na taj način što ćemo poslati na primjer tvojoj supruzi snimak...možemo ovaj tvojoj jedinici objaviti na televiziji..."*¹²⁹

¹²⁶ Ibid, str. 94

¹²⁷ Transkript sa glavnog pretresa od 04.11.2009. godine, str.18

¹²⁸ Ibid, str.19

¹²⁹ Transkript sa glavnog pretresa od 14.07.2010. godine, str.19

Svjedok na pitanje tužioca ističe da on pretpostavlja da je sa A R BiH trebalo da saraduje nakon puštanja, te da je svjedok pristao da saraduje samo u pogledu onih pitanja na koja prilikom ispitivanja nije znao odgovoriti. Svjedok ističe da se sve to dešava nekoliko dana prije razmjene, da je nakon tog razgovra prijavljen Crvenom krstu i da je potom razmijenjen.

236. Iako iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da je optuženi Ružnić, oštećene Živka Maleševića, Branu Čičića, Rajka Pačavru, Stojana Katanu i Lazu Bursaća, zaista, kako je to opisano i u optužnici, prethodno ih obukavši u pristojnu garderobu, izvodio iz zatočeničkih centara u kojima su bili zatočeni, u izvjesni kafić u Bihaću, te da su isti, tom prilikom snimani, a koji snimci su im naknadno puštani, ovo vijeće ipak ne nalazi dokazanim da su se u radnjama optuženog ostvarila bitna obilježja krivičnog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, izvršenog prisiljavanjem na službu u neprijateljskim oružanim snagama, kako se ovaj optuženi tereti izmijenjenom optužnicom Tužilaštva. Naime, za postojanje ovog krivičnog djela, po ocjeni ovog vijeća, bilo je nužno dokazati da je optuženi prisiljavao oštećene da sudjeluju u oružanim snagama u svojstvu borca ili na drugi način, primjerice u intendantskoj službi neprijateljske vojske, ali u svakom slučaju da se radi o prisiljavanju na preduzimanje neke konkretne radnje, a ne obećanje neke radnje *pro futuro*.

237. Nasuprot tome, radnje optuženog, kako to proizilazi iz iskaza svjedoka oštećenih, ako ih je isti i preduzeo, bile su usmjerene na obećanje nekih budućih aktivnosti, kada ratni zarobljenici budu razmijenjeni i u slučaju da budu razmijenjeni, a što, suprotno tvrdnji Tužilaštva, ne dokazuje da je isti ratne zarobljenike prisiljavao na službu u neprijateljskim oružanim snagama. Ovo vijeće, na temelju iskaza svjedoka, nalazi da je optuženi preduzimaio izvjesne aktivnosti vrbovanja oštećenih na neki vid saradnje sa A R BiH, ali nakon razmjene, koje njihove aktivnosti nije više bilo moguće nadzirati, kontrolisati, jer bi ratni zarobljenici u tom slučaju bili van bilo kakve nadležnosti, kako bezbjednjaka 5. Korpusa A R BiH, tako i osoblja sabirnih centara u kojima su bili u zatočeništvu. Cijeneći navedeno, ovo vijeće nalazi da Tužilaštvo izvedenim dokazima nije dokazalo da je optuženi Ružnić, radnjama koje je preduzeo prema ratnim zarobljenicima, počinio krivično djelo iz člana 175. tačka c) KZ BiH, pa ga je ovo vijeće, za navedeno krivično djelo, temeljem principa *in dubio pro reo*, oslobodilo optužbe.

C. TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

238. Obzirom da je vijeće u pogledu svih inkriminacija koje su stavljene na teret optuženom Mehuri Selimoviću, te u pogledu tačke II.2 optužnice za koju je terećen optuženi Adil Ružnić, donijelo oslobađajuću presudu, to je u skladu sa odredbom člana 189. stav 1. ZKP BiH, odlučeno da troškovi krivičnog postupka u odnosu na navedeni, oslobađajući dio presude, padaju na teret budžetskih sredstava.

D. ODLUKA O IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

239. Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni po ovim tačkama optužnice su upućeni da imovinsko pravne zahtjeve mogu ostvarivati u parničnom postupku.

ZAPISNIČAR

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Nevena Aličehajić

Redžib Begić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.

IX. ANEX

A. DATUMI SVJEDOČENJA I REPRODUKCIJE ISKAZA SVJEDOKA TUŽILAŠTVA¹³⁰

	Svjedok	Datum svjedočenja	Napomena	Datum reprodukcije iskaza
1	Neđo Krndija	26.08.2009.		12.02.2014.
2	Neđo Đukić	26.08.2009.		19.02.2014. 26.02.2014.
3	Rajko Pačavra	26.08.2009.		02.07.2014.
4	Milutin Zrnić	09.09.2009.		
5	Draško Đervida	09.09.2009.		26.02.2014.
6	Darko Dojčinović	09.09.2009.		
7	Milovan Bijelić	23.09.2009.		10.09.2014.
8	Mile Popović	23.09.2009.		19.02.2014.
9	Radovan Popović	23.09.2009.		19.02.2014.
10	Brane Čičić	07.10.2009.		28.04.2014.
11	Slavko Bilbija	07.10.2009.	Direktno ispitan od strane odbrane II optuženog	
12	Darko Kajtez	14.10.2009.		05.03.2014.
13	Zvezdan Kovjениć	28.10.2009.		28.04.2014.
14	Stojan Katana	04.11.2009.		02.07.2014.
15	Dragan Bosančić	04.11.2009.		27.08.2014.
16	Drago Vranjković	11.11.2009.		08.10.2014.
17	Milorad Ajder	11.11.2009.		
18	Marko Golić	18.11.2009.		
19	Ljubo Jovičić	18.11.2009.		

¹³⁰ Datum reprodukcije iskaza naveden je samo za one svjedoke čiji iskazi su reproducirani na pretresu pred apelacionim vijećem, dok su iskazi ostalih svjedoka procesnim rješenjem vijeća Apelacionog odjeljenja od 17.01.2015. godine, prihvaćeni bez čitanja ili reproduciranja, a imena tih svjedoka su boldirana

20	Arif Vuković	16.12.2009.		12.03.2014.
21	Mile Radulović	13.01.2010.		26.03.2014.
22	Drago Đukić	13.01.2010.	Direktno ispitan od strane odbrane III optuženog	27.08.2014.
23	Simo Aničić	03.02.2010.		16.04.2014.
24	Saša Runjić	03.02.2010.		26.03.2014.
25	Nebojša Trkulja	10.02.2010.	Direktno ispitan od strane odbrane I optuženog	
26	Pero Plavšić	10.02.2010.		29.10.2014.
27	Jasminko Čehobašić	24.02.2010.		
28	Blaže Štrkić	24.02.2010.		
29	Darko Petrušić	10.03.2010.		
30	Ljubo Bojić	10.03.2010.		
31	Ranko Stanojević	17.03.2010.		
32	Milenko Golić	17.03.2010.		
33	Petar Stojanović	24.03.2010.	Direktno ispitan od strane odbrane II optuženog	09.04.2014. 16.04.2014.
34	Siniša Malešević	24.03.2010.		
35	Slavko Aničić	07.04.2010.		01.10.2014.
36	Braco Pezić	07.04.2010.		
37	Dragan Jeftenić	14.04.2010.		17.09.2014.
38	Vojislav Kondić	14.04.2010.		
39	Radenko Kovačević	21.04.2010.	Direktno ispitan od strane odbrane II optuženog	02.04.2014. 09.04.2014.
40	Slavko Rajlić	12.05.2010.		
41	Dušan Rodić	12.05.2010.		
42	Neđo Trivić	19.05.2010.		19.03.2014.
43	Siniša Vujić	19.05.2010.		26.03.2014.
44	Stradimir Vukičević	26.05.2010.		

45	Željko Šarac	26.05.2010.		12.11.2014.
46	Dragan Stupar	23.06.2010.		
47	Milorad Carić	30.06.2010.		19.03.2014.
48	Tomislav Danilović	30.06.2010.		
49	Aleksandar Juić	07.07.2010.		
50	Lazo Bursać	14.07.2010.		09.07.2014.
51	Perica Kerkez	16.07.2010.		
52	Duško Knežević	16.07.2010.		
53	Ljubomir Kojić	16.08.2010.		
54	Ranko Gojić	18.08.2010.		
55	Proko Pilipović	18.08.2010.		
56	Ivo Marić	01.09.2010.		
57	Veljko Radić	01.09.2010.		03.09.2014.
58	Bogdan Lakić	29.09.2010.		02.04.2014.
59	Milovan Mastikosa	29.09.2010.	Svjedok ispitan samo direktno	10.09.2014.
60	Milan Gvozdrenović	13.10.2010.		
61	Miloš Jelić	13.10.2010.		
62	Luka Kajtez	13.10.2010.		
63	Mile Zec	27.10.2010.	Svjedoci su saslušani u Okružnom sudu u Banja Luci, audio zapisi preslušan u Sudu BiH 16.02.2011. godine	03.09.2014.
64	Rade Paraš	27.10.2010.		
65	Jovo Reljić	27.10.2010.		
66	Nikola Stojanović	03.11.2010.	Na pretresu su pročitani iskazi ovih svjedoka, s obzirom da su isti umrli	
67	Branislav Kalaš	03.11.2010.		
68	Marinko Kos	03.11.2010.		
69	Živko Malešević	18.11.2010.		21.04.2014.
70	Sreto Sušić	15.12.2010.		09.07.2014.
71	Zoran Babić	07.03.2012.		
72	Miodrag Dejanović	07.03.2012.	Na pretresu je pročitani iskazi ovog svjedoka, s	

			obzirom da je umro	
73	Ljubomir Gogić	14.03.2012.	Vještak grafolog	
74	Milan Ivančević	14.03.2012.		
75	Dragomir Keserović	04.04.2012.	Vještak vojne struke. Unakrsno ispitivanje održano 11.04. i 18.04.2012. godine	

B. LISTA ULOŽENIH MATERIJALNIH DOKAZA TUŽILAŠTVA

T-1 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Neđo Krndija, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-30/05 i KT-RZ-117/07 od 08.04.2008. godine;

T-2 (O1-1) - Zapisnik o saslušanju Neđo Đukić br. 03/1188-10 od 30.04.1994. godine; Dopuna izjave Neđo Đukić; Zapisnik o saslušanju Neđo Đukić br. 03/360-3 od 30.04.1994. godine; Dopuna izjave Neđo Đukić; Pitanja za Neđu Đukića;

T-3 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Neđe Đukića, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj KT-RZ 117/07 i KT-RZ- 30/05, od 27.03.2008. godine;

T-4 (O1-3; O1-4A; O1-4B i O2-135) – Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Đervida Draško, str.pov.br.03/1188-32 od 20.09.1994. godine, Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine, Dopuna izjave Đervida Draška data Komandi 5 Korpusa Odjeljenje SVB od 15.03.1995. godine i Daktiloskopski karton na ime Đervida Draško;

T-5 - Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Znić Milutin SP br. 03/1188-48 od 27.09.1994. godine;

T-5A - Omot Spisa Odsjeka vojne bezbjednosti 5 Korpusa, od 14.09.1994. godine; Daktiloskopski karton Znić Milutina i Izjava Znić Milutina pisana rukom;

T-6 (O1-5) - Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Dojčinović Darko, Str. Pov. Br. 03/1182-28 od 23.09.1994. godine

T-6A (O1-5) - Službena zabilješka Dojčinović Darka od 01.09.1994. godine u rukopisu,

T-7 (O1-7; O2-135) - Odsjek službe vojne bezbjednosti, Izjava Dojčinović Darka o uspostavljanju organizovane saradnje sa Službom vojne bezbjednosti OS RBiH od 10.03.1995. godine

T-8 (O1-9) - Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Popović Mile br. 03/73-7/95 od 24.01.1995. godine;

T-9 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Popović Radovana Tužilaštvo Bosne i Hercegovine br. KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 07.02.2008. godine,

T-10 (O1-11) - Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Popović Radovan br. 03/73-5 od 23.01.1995. godine sačinjena dana 22.01.1995. godine;

T-10A (O1-11) - Daktiloskopski karton na ime Popović Radovan od 07.02.1995. godine

T-11 - Zapisnik o salušanju svjedoka Bilbija Slavka Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 28.08.2007. godine;

T-12 (O1-13) - Komanda 5 Korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, službena zabilješka Vranjković Drago od 04.09.1995 godine

T-13 (O1-15) -Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Golić Marko, br. Str. Pov.br.03/1188-23 od 23.09.1994. godine;

T-13A – Pisana izjava (12 strana);

T- 13B -Daktiloskopski karton na ime Golić Marko

T-13C - Ministarstvo odbrane uprava bezbjednosti broj 06.1/28-307-2 od 05.11.1994. godine;

T-14 (O1-17) - Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Jovičić Ljubo br. Str.pov.br.03/1188-39 od 18.11.1994. godine;

T-14A - Službena zabilješka od 25.10.1994. godine sačinjena u prostorijama 501. brigade sa Ljubom Jovičićem.

T-14B - Izjava / službena zabilješka Ljube Jovičića sastavljena u prostorijama kasarne "Adil Bešić" dana 18.11.1994. godine;

T-14C - Daktiloskopski karton na ime Ljubo Jovičić od 06.02.1995. godine;

T-15 - Zapisnik o salušanju svjedoka Ljube Jovičića Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 31.03.2008. godine;

T-16 (O1-19)

- Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Arif Vukovića, br. Str.pov.br.03/ od 22.07.1994. godine;
- Dopuna izjave Arifa Vukovića (sve Fikretove veze) u desnom uglu broj 12039427.TXT;
- Dopuna izjave u rukopisu Arifa Vukovića i Izjava Arifa Vukovića (33 strane)
- Dopuna izjave Arifa Vukovića, Armija Republike Bosne i Hercegovine, Komanda Petog korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, strogo pov, broj 03 od 02.08.1994. godine (broj 22079403);
- Dopuna izjave Arifa Vukovića;
- izjava Arifa Vukovića (u desnom gornjem uglu broj 10089430.TXT);
- Dopuna izjave Arifa Vukovića, Armija Republike Bosne i Hercegovine, Komanda Petog korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, strogo pov, 03 od 18.08.1994. godine (u desnom gornjem uglu broj 22079403.TXT);
- Dopuna izjave Arifa Vukovića (pet stranica);
- Dopuna izjave Arifa Vukovića, Komanda Petog korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti strogo pov, broj 03/696-3 od 02.08.1994. godine (u gornjem desnom uglu broj 22079403 TXT);

T-17 (O1-21) - Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Nebojša Trkulja, Str.pov.br.03/1188-21 od 25.9.1994. godine i Daktiloskopski karton za lice Nebojša Trkulja;

T-18 (O1-23)

- Armija Republike BiH, Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Pero Plavšić broj 03/1188-46 od 11.11.1994. godine i Dopuna izjave;
- Armija Republike BiH, Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Pero Plavšić broj 03-480/94 od 11.11.1994. godine; sačinjena dana 25.10.1994. godine i Dopuna Izjave;
- T-19** (O1-25) - Armija Republike BiH, Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Siniša Malešević, Str.pov.br.03/1182-52 od 28.09.1994. godine u prilogu pismena izjava pisana rukom, i Daktiloskopski karton od 06.02.1995. godine,
- T-20** - Zapisnik o salušanju svjedoka Slavko Aničić Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-30/05 i KT-RZ-117/07 od 25.06.2008. godine;
- T 21** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Braco Pezić, sačinjen od strane Državne agencije za istragu i zaštitu, broj: 17-12/3-04-2-50/08 od 22.07.2008. godine;
- T-22** (O1-26) - Komanda 5 korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, službena zabilješka Dragan Jeftenić, SP broj 03/73-60-1 od 05.05.1995. godine;
- T- 23** - Zapisnik Tužilaštva BiH o saslušanju svjedoka Dragana Jeftenića, sastavljen u prostorijama SJB Prijedor broj: KT-RZ 30/05 i KTRZ 117/07 od 20.11.2008. godine;
- T-24** (O1-28) - Dopuna izjave Vojislav Kondić (5 strana);
- T-25** - Zapisnik o salušanju svjedoka Vojislava Kondića, Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-30/05 i KT-RZ-117/07 od 04.03.2008. godine;
- T-26** - Zapisnik o salušanju svjedoka Slavko Rajlić Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 29.08.2007. godine;
- T-27** (O1-30) - Komanda 5 korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, službena zabilješka Neđo Trivić, SP broj 03/73-56-1 od 24.06.1995. godine;
- T-28** (O1-30) - Izjava Neđe Trivića (28 strana);
- T-28A** - Dopuna izjave Neđe Trivića od 10.06.1995. godine;
- T-29** (O1-30) - Daktiloskopski karton Neđo Trivić, 1995. godina, OSVB, Bihać; Komanda 5 Korpusa, Odjeljenje službe bezbjednosti, Pregled neophodnih podataka o licu Neđo Trivić od 06.05.1995. godine;
- T-30** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Tomislav Danilović, broj: KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 01.04.2008. godine;
- T 31** (O1-32) - Armije Republike BiH, Komanda 5 korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Izjava Perica Kerkez SP broj 03-1188-80 od 20.12.1994. godine; Daktiloskopski karton na ime Perica Kerkez; i Izjava pisana rukom;
- T-32** (O1-33) - Omot predmeta Duško Knežević broj 03/1188-57-82 (u prilogu Zapisnik 501 brdske brigade, sektor bezbjednosti od 09.12.1994. godine, Zapisnik 501. Brdska brigada, Sektor bezbjednosti broj 03/1182-82 od 09.12.1994. godine; Daktiloskopski karton za lice Duško Knežević i jedan list u rukopisu;
- T-33** - Zapisnik o salušanju svjedoka Nikola Stojanović Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-30/05 i KT-RZ-117/07 od 19.02.2008. godine,
- T-33A** - Izvod iz matične knjige umrlih za lice Nikola Stojanović, Opština Gradiška broj 03/1-202-1-1533/10, izdat u Gradišci 29.07.2010. godine
- T-34** - Zapisnik o salušanju svjedoka Branislav Kalaš, Tužilaštvo BiH br. KT-RZ-30/05 i KT-RZ-117/07 od 10.03.2008. godine;
- T-34A** - Izvod iz matične knjige umrlih za lice Branislav Kalaš, Opština Banja Luka broj 1-202-1-2439/2010 od 27.08.2010. godine, Banja Luka;

T-35 (O2-9) - Zapisnik o uzimanju izjave svjedoka Marinko Kos, Centar javne bezbjednosti Banja Luka, broj 10-02/2-271/05 od 20.05.2005. godine;

T-35A - Izvod iz matične knjige umrlih za lice Marinko Kos, Opština Banja Luka broj: 1-202-1-8309/2010 od 21.09.2010. godine, Banja Luka;

T-35B - Punomoć advokata Simo Tošića od 13.04.2008. godine kojim obavještava Tužilaštvo BiH o smrti Marinka Kos u predmetu KT-RZ-30-05;

T-35C - Poruka Crvenog krsta Kos Marinku od supruge Kos Stane od 25.10.1995. godine;

T-36 - Zapisnik o uzimanju izjave svjedoka Sreto Sušić, Centar javne bezbjednosti Doboje, broj 11-02/2-230-520/04 od 30.05.2005. godine;

T-37 - Daktiloskopski karton Sreto Sušić sa fotografijama i otiscima prstiju od 28.10.1995. godine;

T-38 - Odluka Predsjedništva RBiH o proglašenju ratnog stanja "Službeni list RBiH br.7/04" od 20.06.1992. godine

T-39 (O1-35) - Akt Službe vojne bezbjednosti 5. korpusa Armije BiH br. 01049510 FRM - tabela sa formacijskim dužnostima;

T-40 (O1-36) - Organizacijska šema Organa bezbjednosti okruga Bihać;

T-41(O1-37 i O2-12) - Komanda 5 Korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, Instrukcija – obrada ratnih zarobljenika, broj SP 03/321-12 od 03.09.1995. godine;

T-42 (O1-38) - Pravilnik o postupanju sa ratnim zarobljenicima u Sabirnom centru Bihać, broj Pov.07/900-1 od 05.08.1993.godine;

T-43 (O1-39) - Odluka Skupštine okruga Bihać o osnivanju zatvora za ratne zarobljenike, broj 01/S-012-113/92 od 17.08.1992. godine;

T-44 (O1-40) - Akt strogo pov 09-1/193-27 od 01.07.1996. godine, Zapovjest za napad pod kodnim imenom „Sana 95“, 5. Korpusa Armije BiH broj Op.01-1/352-327 od 17.08.1995.godine;

T-45 -Naredba o primjeni pravila međunarodnog ratnog prava u oružanim snagama RBiH "Sl.list RBiH 15/92" od 05.09.1992. godine;

T-46 -Pravilo službe u Armiji R BiH "Službeni list RBiH 11/92" od 01.08.1992. godine

T-47 (O1-41) - Saglasnost Odsjeka vojne bezbjednosti 5. Korpusa Armije BiH broj 03/845-1 od 09.09.1994. godine;

T-48 (O1-42 i O2-13) - Odobrenje, odjeljenja službe vojne bezbjednosti, za posjetu i registraciju ratnih zarobljenika SP broj 03/388-47 od 23.10.1995. godine;

T-49 (O1-43 i O2-14) - Evidencija ratnih zarobljenika, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti broj 03/73-68-4 od 19.10.1995. godine;

T-50 (O1-44 i O2-15) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti broj 03/73-68-3 od 12.10.1995. godine;

T-51 (O2-16) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti broj 03/73-68-2 od 05.10.1995. godine;

T-52 (O1-45) - Zahtjev 511 Slavne brdske brigade – organ bezbjednosti, za premještaj ratnog zarobljenika pripadnika tzv. NO APZB u DZ Cazin, broj Pov. 03/112-118 od 22.09.1995. godine;

T-53 (O1-46) - Rješenje komandanta 5 Korpusa kojim se priznaje položaj ratnog zarobljenika broj pov. 07/49-5 od 29.12.1994. godine;

T-54 (O1-47) - Rješenje komandanta 5 Korpusa kojim se priznaje položaj ratnog zarobljenika broj pov. 07/49-4 od 21.11.1994. godine;

T-55 - Komanda 5 Korpusa, odsjek vojne bezbjednosti, dostava podataka o zarobljenim pripadnicima SČA, SP broj 03/1042-7 od 15.11.1994. godine

T-56 (O1-48) - Spisak, 503 brdske brigade SC za ratne zarobljenike Cazin, ratnih zarobljenika kojima nije priznat status ratnih zarobljenika, broj pov.br.03/794-1 od 26.12.1994. godine;

T-57 (dio dokaza O2-17) - Knjiga, evidencija zarobljenih pripadnika ratnih zarobljenika i razni spiskovi, 6 odvojenih spiskova;

T-58 (O1-49) - Naredba komande 5 korpusa str.pov.broj: 04-1/853-1 od 13.10.1995. godine;

T-59 (O1-50 i O2-18) -Naredba komandanta 5 Korpusa, pov. broj 07/3102-1 od 10.05.1994. godine;

T-60 (O1-51 i O2-19) - Bezbjedonosna procjena sabirnog centra za ratne zarobljenike, Komanda 5 korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti br 03/378-2 od 11.05.1994. godine;

T-61 (O1-52) - Elaborat obezbjeđenja Sabirnog centra za ratne zarobljenike, Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti 03/378-6 od 14.05.1994. godine;

T-62 (O1-53 i O2-20) - Pravilo za rad Sluzbe vojne bezbjednosti u oružanim snagama 02-011-714/92 od 11.09.1992. godine izdato od Predsjedništva R BiH;

T-63 (O1-54) Zapisnik o uzimanju izjave Carić Milorad, Centar službi bezbjednosti, policijski sektor Bihać, broj 14-1/02-4-255/95 od 16.02.1995. godine;

T-64 (O1-55) - Zapisnik o uzimanju izjave Dragan Blanuša, Centar službi bezbjednosti – sektor SDB Bihać, broj: 02-132/95 od 27.01.1995. godine;

T-65 (O1-56) - Zapisnik o uzimanju izjave Radovan Popović, Centar službi bezbjednosti – sektor SDB Bihać, broj: 02-142/7/95 od 27.01.1995. godine;

T-66 (O1-57) - Zapisnik o saslušanju Zdravko Radošević, Centar službi bezbjednosti – sektor SDB Bihać, broj: 02-146/9/95 od 28.01.1995. godine;

T-66A (O1-58) - Zapisnik o saslušanju Zdravko Radošević, Centar službi bezbjednosti – sektor SDB Bihać, broj 02-146/10/95 od 28.01.1995. godine;

T-67 (O1-59) - Službena zabilješka – Izjava Darko Kajtez, Odsjek vojne bezbjednosti SP broj 03/1188-75 od 13.11.1994. godine; Akt Odsjeka vojne bezbjednosti, Str.pov.br. 03/1188-78 od 22.12.1994. godine; Akt Odsjeka vojne bezbjednosti broj 03/1188-77 iz 12 mjeseca 1994. godine; Akt Centra službi bezbjednosti, policijskai sektor Bihać, broj 14-1/02-4-1502/94 od 09.12.1994. godine; Zapisnik Ministarstva unutrašnjih poslova Centra službi bezbjednosti broj 02-1254/94 od 02.12.1994. godine; Fotokopija Daktiloskopski karton Darko Kajtez, februar 1995. godine;

T-68 - Dopuna podataka, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/67-12 od 31.08.1995. godine; Spisak lica, odjeljenja službe vojne bezbjednosti SP broj 03/67-11 od 29.08.1995. godine, Rješenje Armije Republike BiH – 5 Korpus pov. broj: 07-3/2033-1 od 07.08.1995. godine i Rješenje Armije Republike BiH – 5 Korpus pov. broj: 07-3/2290-1 od 01.09.1995.godine;

T-69 (O1-1A) - Službena zabilješka prvog ispitivanja Neđo Đukić broj 03/360-2 od 29.04.1994. godine sa prilogom fotografije; Sprovodni list za Neđo Đukić broj 07-5/94 od 09.05.1994. godine; Dosije lica Neđo Đukić, odjeljenje službe vojne bezbjednosti od 15.06.1995.godine; Dopis Uprave službe vojne bezbjednosti broj 7-3/28-111 od 28.03.1995. godine; Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti kojim se traži instukcija za razmijenu Draško Đervida i drugih lica broj SP 03/1040-2 od 23.03.1995. godine; Poruka Neđo Đukić, Međunarodni crveni krst od 15.09.1994. godine;

T-70 (O1-60) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti SP broj 03/329-12 iz 1995. godine;

T-71 (O1-61) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti broj 03/329-7 od 13.04.1995. godine

T-72 (O2-26) - Sagledavanje stanja po elementima bezbjednosti, omot 03/535-2 spisa: Izvještaj Odsjeka vojne bezbjednosti broj 03/535-2 od 28.06.1994. godine i Naredba Komandanta Atifa Dudakovića pov.br.02/4244-1 od 27.06.1994.godine;

T-73 (O2-27) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti SP broj 03/388-40 od 13.09.1995. godine o dostavi spiska ratnih zarobljenika;

T-74 (O2-28) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti SP broj 03/67-7 od 15.08.1995.godine o dostavi podataka o agresorskim vojnicima;

T-75 (O2-29) - Akt Ministarstva za unutrašnje poslove, Centar službi bezbjednosti policijska sektor Bihać, broj 14/02-4-1448/95 od 14.11.1995. godine

T-76 (O2-30) - Obavijest odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/388-50 od 09.11.1995. godine

T-77 - Spisak lica koja se nalaze na kriminalističkoj obradi u prostorijama Policijske stanice Bosanski Petrovac;

T-78 (O2-31) - Akt, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/388-38 od 05.09.1995. godine

T-79 - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/388-51 od 09.11.1995.godine;

T-80 (O1-62) - Akt Višeg suda u Bihaću broj 5/95-RZ od 17.04.1995. godine;

T-81 Akt Višeg suda u Bihaću broj Ki.12/94 RZ od 28.02.1995. godine;

T-82- Akt Odjeljenja Službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/252-2 od 10.03.1995. godine;

T-83 (O1-63) - Službena zabilješka, Odsjeka vojne bezbjednosti, Str.pov.br. 03/1188-61 od 29.11.1994. godine i Daktiloskopski karton Danilović Tomislava od 07.02.1995. godine

T-84 (O1-64) - Akt Odsjeka vojne bezbjednosti Pov.br.03/493-2 od 17.06.1994.godine

T-85 - Rješenje 5 Korpusa o priznanju položaja RZ Kondić Vojislavu broj 07/49-1 od 10.02.1994.godine;

T-86 - Rješenje 5 Korpusa o priznanju položaja RZ za 10 lica pov.broj 07/6163-1 od 20.09.1994.godine;

T-87 (O2-32) - Evidencija zarobljenih pripadnika, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/73-68 od 08.09.1995. godine;

T-88 (O1-65) - Akt Komande 5 Korpusa, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/85-12 od 02.02.1995. godine;

T-89 (O1-66) - Dosije za lice Balaban Pero broj 07/5-45/95 od 25.01.1995. godine;

T-90 -Informacija Okružni vojni sud u Bihaću broj SU-34/94 od 21.04.1994. godine o stanju, pojavama i problemima u Okružnom vojnom pritvoru sa prijedlogom mjera;

T-91 - Izvještaj bataljona vojne policije o smrti Demić Milana broj 07/5-109/95 od 07.03.1995.godine; Službena zabilješka bataljona vojne policije o razgovoru sa Turopoljac Stankom broj 07/5-469/95 od 05.03.1995. godine i Službena zabilješka bataljona vojne policije o razgovoru sa Šaković Šabanom broj 07/5-46-2/95 od 05.03.1995.godine;

T-92 - Izvještaj komandanta kasarne "Adil Bešić" Asima Spahića o obilasku pritvorenika od strane predstavnika Međunarodnog crvenog krsta broj 12/170-1 od 06.01.1994. godine;

T-93 - Naređenje komande 5 korpusa pov.broj 07/7762-1 od 09.12.1994. godine;

T-94 - Rješenje 5 Korpusa o priznavanju statusa ratnog zarobljenika pov.br.07-3/1585-1 od 30.05.1995.godine;

T-95 - Zahtjev komandanta kasarne Asima Spahića za priznavanje položaja ratnih zarobljenika pov.br.12/7165-1 od 06.11.1994. godine;

T-96 (O1-67) - Naređenje komandanta 5 korpusa o razmjeni ratnih zarobljenika SP broj 07-1/202-1 od 10.03.1995.godine;

T-97 (O1-68) - Naređenje komande 5 Korpusa o razmjeni Str.pov.br.04-1/1106-1 od 22.12.1995. godine;

T-98 (O1-69) - Akt 5 korpusa o postavljenju na dužnost Str.pov.br.05/53-171 od 22.01.1995. godine;

T-99 - Naređenje komande 5 korpusa o razmjeni Str.pov.br. 04-1/1047-1 od 28.11.1995.godine;

T-100 (O1-70 i O2-33) - Dokument Ministarstva odbrane smjernice za uzimanje izjava od zarobljenih četnika, broj 01.3/96-39 od 05.07.1994. godine;

T-101 - Službena zabilješka organa bezbjednosti 503. Brdske brigade, Pov.br.03-146/95 od 21.02.1995. godine;

T-102 (O1-71 i O2-34) - Dosije slučaja Odjeljenja SVB 5. korpusa od 15.06.1995.godine;

T-103 - Spisak pripadnika čete srbočetničke vojske - sektor vojne bezbjednosti 5 korpusa ev.br. 03/360-4 od 04.05.1994.godine;

T-104 - Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, Komanda 5. Korpusa, Dodatna saznanja iz izjava zarobljenih SČA str.pov.br. 03/297-1 od 21.03.1995.godine;

T-105 (O1-72) - Odjeljenje službe vojne bezbjednosti, Izvještaj o obilasku 505.Vmtbr i 506.bobr. od 04.04.1995. godine;

T- 106 (O1-73 i O2-35) - Dnevni izvještaj 501 brdske brigade Str.pov.br: 03/1-13 od 14.01.1995.godine;

T-107 (O1-74) - Odjeljenje službe vojne bezbjednosti - premještaj ratnog zarobljenika SP broj 03/699-2 od 24.09.1995.godine;

T-108 (O2-36) - Plan i program kursa za obuku starješina službe vojne bezbjednosti 5. korpusa od 10.02.1995.godine;

T-109 (O2-37) - Plan i program kursa za obuku starješina službe vojne bezbjednosti 5. korpusa od 04.03.1995.godine;

T-110 (O2-38) - Provjera za lica, Čelebić, Lipović i Pašić, u rukopisu, od 26.05.1994.godine;

T-111 (O2-38) - Provjera za lica, Lipović i Pašić od 26.05.1994.godine;

T-112 (O2-38) - Provjera za lica, Bećirspahić, u rukopisu, od 25.05.1994.godine;

T-113 - Pravilo za rad vojne policije, broj 02/90-31 od 11.09.1994. godine;

T-114 - Upitnik za lice i izjava Miroslav Prtija i Milovan Mastikosa od 19.10.1995. godine;

T-115 - Upitnik za lice i izjava Petar Marjanović 19.10.1995. godine;

T-116 - Naređenje, 5 Korpusa pov.broj 07/305-1 od 14.08.1994. godine;

T-117 (O2-40) - Službena zabilješka, odsjeka vojne bezbjednosti, Str. pov. br. 03 od .12.07.1994. godine;

T-118 (O2-41) - Akt Ministarstva odbrane R BiH, saznanja, broj 01.3/28-230 od 21.07.1994. godine;

T-119 (O2-42) - Izvještaj, odsjek vojne bezbjednosti, str.pov.br. 03/548-6 od 25.07.1994. godine;

T-120 (O1-75) - Službena zabilješka str.pov.br.03/73-2 od 20.01.1995. godine o uzimanju izjave od Dragana Blanušam, dopuna izjave, daktiloskopski karton Dragan Blanuš i tri izjave u rukopisu;

T-121- Akt odsjeka vojne bezbjednosti Sr.pov.br.03/1136-1 i 03/1188-30 od 01.12.1994. godine sa prilogom;

T-122 - Centar službi bezbjednosti, akt broj 02-1232-2/94 od 07.12.1994. godine sa prilogom;

T-123 (O1-76) - Plan obavljanja informativnog razgovora sa Bosnić Jelenkom i Službena zabilješka o uzimanju izjave od Bosnić Jelenka SP broj 03/1034-4 -1188-25 od 30.10.1994. godine;

T-124 - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 02.12.1994 i 04.12.1994. godine;

T-125 (O2-43) - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 21.12.1994.godine i dan 22.12.1994.godine;

T-126 (O2-43) - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 23.12.1994.godine i dan 24.12.1994. godine;

T-127 - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 26.12.1994.godine i dan 27.12.1994. godine;

T-128 (O2-43) - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 28.12.1994.godine i dan 29.12.1994.godine;

T-129 - Plan angažovanja odjeljenja za KOP od 01.01.do 31.01.1995.godine;

T-130 - Plan angažovanja odjeljenja za KOP od 01.2.do 05.02.1995.godine;

T-131 (O2-44) - Mjesečni plan rada OSVB 5.korpusa za april 1995.godine;

T-132 (O1-77 i O2-45) - Plan rada odsjeka za KOP za septembar 1995.godine od 24.08.1995.godine;

T-133 (O1-78 i O2-45) - Plan rada odsjeka za KOP za novembar 1995. godine od 26.10.1995. godine;

T-134 (O2-46) - Izvještaj o vanrednom događaju broj 07/5-364/95 od 17.11.1995. godine, Izvještaj o smrti Čamber Svete u kasarni u Bihaću, Zapisnik o uviđaju 07/5-189-1/95 od 17.11.1995. godine od 17.11.1995. godine, Informacija o vanrednom događaju broj 07/5-364 od 07.11.1995. godine, Tri službene zabiljeske Armije R BiH, 5 bataljon vojne policije Mešić Šemsudina broj 07/5-189-1/95 od 07.11.1995. godine, Zapisnik o obdukciji dr. Rakočević Miroslava specijalist za patologiju I sudsku medicine od 16.11.1995. godine, i rukopisna izjava od 22.11.1995.godine;

T-135 (O1-79) - Dosije službe vojne bezbjednosti 5. korupsa Mile Matijević broj 03/1188-55;

T-136 - Službena zabilješka o uzimanju izjave Nikola Mrkšić str.pov.br. 03-1188-54 od 22.09.1994.godine;

T-137 (O1-80) - Daktiloskopski karton Stevo Karanović, Službena zabilješka SP broj 03/1188-42, službena zabilješka o uzimanju izjave broj 03/1188-43 od 11.11.1994. godine, plan obavljanja informativnog razgovora Stevo Karanović i izjava Stevo Karanović (pisana rukom);

T-138 (O1-81) - Sprovodni list vojnčkog pritvora 503 bbr, Ranko Gojić, od 28.11.1994.godine;

T-139 (O1-83) - Službena zabilješka o uzimanju izjave Zdravko Radošević Zdravka SP broj 03/73-3/95 od 18.01.1995.godine;

T-140 - Službena zabilješka o uzimanju izjave Momir Đurić Momira str.pov.br.03/73-10/95 od 26.01.1995.godine, dopuna izjave Momir Đurić, izjava u rukopisu i daktiloskopski karton Momir Đurić;

- T-141** - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Goran Kavrić, str.pov.br.03/1188-73/94 od 25.11.1994.godine;
- T-142** - Službena zabilješka o uzimanju izjave Rade Popović str.pov.br.03/1188-66 od 31.10.1994.godine;
- T-143** - Službena zabilješka o uzimanju izjave Trivo Zorić str.pov.br.03/1188-64 od 31.10.1994.godine;
- T-144** (O1-84) - Potvrda 501. Brdske brigade str.pov.broj 03/7-1 od 18.01.1995.godine;
- T-145** (O2-48) - Naredba komandanta 5 korpusa o unapređenju pov. broj 05/357-05 od 29.05.1995.godine;
- T-146** (O2-49) - Naredba o postavljenju str.pov.br. 05/53-392 od 29.04.1994.godine;
- T-147** (O2-50) - Naredba komandanta 5 korpusa o premiještanju Adil Ružnić str.pov.br. 05/340-490 od 29.04.1994. godine;
- T-148** - Naredba komandanta 5 korpusa o postavljenju Mehure Selimović str.pov.br. 05/53-388 od 29.04.1994. godine;
- T-149** - Odobrenje Odjeljenje sluzbe vojne bezbjednosti SP broj 03/675-1 od 12.09.1995. godine;
- T-150** (O2-51) - Odjeljenje vojne bezbjednosti - Krivična prijava, SP broj 03/73-63 od 05.09.1995. godine;
- T-151** - Okruzni vojni sud u Bihaću, Odobrenje broj Kri 3814/95 od 08.09.1995. godine;
- T-152** (O1-188) - Službena zabilješka o uzimanju izjave Miodrag Dejanović SP broj 03/73-61 od 19.05.1995. godine;
- T-153** (O1-85) - Službena zabilješka o uzimanju izjave Krstan Lakić Krstana SP broj 03/73-50-1 od 06.06.1995. godine, daktiloskopski karton Krstan Lakić i izjava u rukopisu (11 strana);
- T-154** - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Obrad Romanić, SP broj 03/73-59-1 od 04.09.1995. godine, upitnik za lice Obrad Romanić, Daktiloskopski karton za Obrad Romanić i izjava u rukopisu;
- T-155** (O1-86) - Službena zabilješka o uzimanju izjave Milorad Perić, SP broj 03/73-29 od 12.06.1995. godine;
- T-156** (O1-87) - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Milan Kosijer, SP broj 03/73-31 od 12.06.1995. godine;
- T-157** (O1-88) - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Marko Kaužljar SP broj 03/73-32 od 11.06.1995.godine;
- T-158** (O1-89) -Službena zabilješka o uzimanju izjave, Stanko Turopoljac, SP broj 03/73-16 od 13.03.1995.godine i daktiloskopski karton Stanko Turopoljac;
- T-159** (O2-54) - Naredba komandanta korpusa str.pov.br. 03/3174-1 od 12.05.1994. godine;
- T-160** - Spisak pritvorenika po ćelijama u zatvoru "Luke" (u rukopisu);
- T-161** - Daktiloskopski karton - Predrag Veriš;
- T-162** - Daktiloskopski karton - Anto Topalović;
- T-163** - Službena zabilješka o uzimanju izjave Milete Kokir SP broj 03/73-21 od 12.06.1995.godine;
- T-164** – Službena zabilješka o uzimanju izjave, Banda Mililć, sp, broj 03/73-23 od 09.06.1995. godine
- T-165** (O2-55) - Akt Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti SP broj 03/707-3 od 04.10.1995. godine;

T-166 (O2-56) - Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-56 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-55-2 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-60 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-50-2 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-62 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-58 od 04.09.1995.godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-59 od 04.09.1995. godine; Izvještaj o zarobljavanju SP broj 03/73-57-1 od 04.09.1995. godine;

T-167 - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Stevo Petrović SP broj 03/73-49-1 od 30.05.1995.godine;

T-168 - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Borislav Jokić SP broj 03/73-62-1 od 17.05.1995.godine;

T-169 (O2-57) - Službena zabilješka o uzimanju izjave Nikola Radaković SP broj 03/73-58-1 od 17.05.1995.godine;

T-170 (O2-58) - Službena zabilješka o uzimanju izjave, Đure Mutić SP broj 03/73-57 od 04.09.1995.godine;

T-171 - Upitnik za lice Brane Čičić i izjava pisana rukom;

T-172 (O1-189) - Izjava Miodraga Dejanovića;

T-173 - Službena zabilješka o uzimanju izjave od Milorada Čambara od 22.09.1994.godine;

T-174 - Službena zabilješka o uzimanju izjave od Milana Predojevića od 16.09.1994.godine;

T-175 - Službena zabilješka o informativnom razgovoru, Milan Stolić od 12.02.1996.godine;

T-176 (O1-90 i O2-60) - Naredba 5 korpusa Pov.broj 07/7519-1 od 25.11.1994. godine;

T-177 (O1-91 i O2-60) - Spisak ratnih zarobljenika pripadnika SČA koji se nalaze u SCRZ „Adil Bešić (datum 25.11.1994.godine, primopredaja ratnih zarobljenika nakon premještanja);

T-178 - Naređenje komandanta 5 Korpusa SP broj 07/4102-1 od 20.06.1994.godine;

T-179 (O2-61) - Naređenje komandanta 5 Korpusa str.pov.br. 04-1/911-1 od 28.10.1995.godine uz prilog – spisak ratnih zarobljenika;

T-180 - Naređenje, Komande 5. Korpusa, SP broj 03-1/840-1 od 03.10.1995. godine;

T-181 - Depeša OBS RS broj 506-362 od 22.08.2000.godine i Službena zabilješka OBS RS broj 506-624 od 22.08.2000. godine (MKS broj 03719078);

T-182 - Službena zabilješka MUP Republike Srpske od 14.02.1996. godine (MKSJ broj B0018152) o informativnom razgovoru sa Zoranom Babićem;

T-183 - Informacija MUP Republike Srpske od 22.02.1995. godine o pokušaju vrbovanja Katana Stojana (MKSJ broj B0018171);

T-184 (O2-63) - Informacija MUP Republike Srpske, Centar RDB Banja Luka od 10.06.1996. godine (MKSJ broj B0018103);

T-185 (O1-92) - Informativni razgovor Centar RDB Banja Luka broj 52/95 od 13.03.1995.godine (MKSJ broj B0067181);

T-186 - Informacija MUP Republike Srpske o informativnom razgovoru, Milan Gvozdrenović str.pov.br. 10-3-361/95 od 13.04.1995.godine (MKSJ broj B0067285);

T-187 - Službena zabilješka MUP Republike Srpske od 21.03.1995. godine (MKSJ broj B0066980);

- T-188** - Depeša MUP RDB Centar Bijeljina broj 01-84/96 od 02.03.1996. godine (MKS broj B0018164);
- T-189** (O1-93) - Službena zabilješka MUP Republike Srpske Centar RDB Banja Luka od 16.03.1995. godine (MKSJ broj B0067327);
- T-190** (O1-94) – Bezbjedonosna saznanja, MUP Republike Srpske akt RDB Banja Luka april 1995. godine (MKSJ broj B0035877);
- T-191** (O1-95) - Naređenje Komande 5 Korpusa broj 02-1/906-1 od 26.10.1995. godine (MKSJ broj 01852421);
- T-192** (O2-64) - Službena zabilješka i zapisnik MUP Republike Srpske Centar RDB Banja Luka od 06.06.1996. godine (MKSJ broj B0018111);
- T-193** - Službena zabilješka MUP Republike Srpske Centar RDB Banja Luka o informativnom razgovoru, Slavko Aničić, broj 55/95 od 22.03.1995.godine (MKSJ broj B0067314);
- T-194** (O1-96) - Zapisnik MUP RS RDB Banja Luka od 17.11.1995. godine (MKSJ broj B0039299);
- T-195** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Dragana Jeftenića broj Kri-373/95 od 04.11.1995.godine;.
- T-196** (O1-97) - Službena zabilješka MUP RS RDB Banja Luka od 16.03.1995. godine (MKSJ broj B0066927);
- T-197** (O1-98) - Fragment dokumenta RDB RS, MKSJ broj B0035882 - B0035885;
- T-198** - Službena zabilješka - kraći presjek saznanja po akciji „Skakač“, od 29.03.1996.godine, MKS broj B0018139;
- T-199** (O1-99) - Informacija MUP RS o bezbjednosnim saznanjima o okolnostima zarobljavanja Karanović Steve, broj 10-3-397/95 od 24.04.1995. godine (MKSJ broj B0032131);
- T-200** (O1-100) - Službena zabilješka MUP RS o obavljenom razgovoru sa Carić Miloradom broj 56/95 od 22.03.1995. godine (MKSJ broj B0067001);
- T-201** - Depeša komande 1.KK str.pov.br.14-52 od 27.11.1994. godine (MKSJ broj 01291700);
- T-202** (O1-101 i O2-66) - Informacija CRDB Prijedor broj 03-33 od 09.11.1995. godine (MKSJ broj P0000993);
- T-203** - Izvod iz MKU, Opština Banja Luka, Mijodrag Dejanović broj 1946 od 19.11.2008. godine;
- T-204** - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti str.pov. br.03/1014-1 od 15.10.1994. godine;
- T-205** - Izvještaj Centra javne bezbjednosti Banja Luka o počinjenom krivičnom djelu i izvršiocima broj KU-2440/05 od 05.09.2005.godine;
- T-206** - Akt CJB Banja Luka broj KU-2440/05 od 02.05.2006. godine sa priložima Ministarstva odbrane BIH i Federalnog Ministarstva unutrašnjih poslova;
- T-207** (dio dokaza odbrane O2-5) - Akt Okružnog tužilaštva Banja Luka broj KTA-RZ-11/05 od 14.03.2005. godine sa priložima;
- T-208** - Akt Okružnog tužilaštva Banja Luka broj KTA-RZ-30/05 od 12.04.2005. godine sa priložima;
- T-209** - Akt Federalnog Ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata broj pov.01/1-41-1820/08 od 15.05.2008. godine s priložima;

T-210 - Akt Ministarstva odbrane BIH broj 13-04-1-3256-9/05 od 28.08.2008. godine, sa priložima (ovjerene fotokopijame izvoda iz VOB-8);

T-211 - Akt Kantonalnog MUP-a Unsko-Sanskog kantona broj 05-1/06-2-04-1-799/08 od 16.04.2008. godine sa priložima (izvodi iz kaznene evidencije za optužene);

T-212 - Akt općine Bihać broj 07/1-13-316/08 od 16.04.2008.godine sa priložima kao u aktu (uvjerenja od državljanstvu za optužene);

T-213 - Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Selimović Mehure broj KT-RZ-30/05 od 09.04.2008. godine; Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Ružnić Adila broj KT-RZ-30/05 od 09.04.2008. godine i Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Mustafić Emira broj KT-RZ-30/05 od 09.04.2008. godine;

T-214 (O1-102) - Službena zabilješka Odsjeka vojen bezbjednosti SP broj 03/1188-71 od 25.11.1994. godine o uzimanju izjave od Aleksandra Juića;

T-215 (O1-103) - Službena zabilješka o uzimanju izjave od Demić Milana str.pov.broj 03/73-13 od 13.03.1995. godine;

T-215 A - Službena zabilješka str.pov.br. 03/13-3 od 25.02.1995.godine- u rukopisu;

T-215 B - Službena zabilješka sektora službe vojne bezbjednosti str.pov.br. 03/13-3 od 25.02.1995. godine;

T-216 (O1-104) - Službena zabilješka odsjeka vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Proke Pilipovića str.pov.br. 03/1188-37 od 12.11.1994.godine;

T-216 A - izjava Pilipović Proke pisana rukom;

T-217 (O1-105) - Službena zabilješka o uzimanju izjave od Milorada Carića str.pov.br.03/73-4/95 od 20.01.1995. godine;

T-218 (O1-106) - Akt Komisije za nestale RS broj 918/07 od 13.11.2007. godine, Spisak lica koja su razmijenjena i DVD snimak razmjene od 11.03.1995.godine;

T-219 - CD video snimak na kojem se vidi Vuković Arif

T-220 - Zapisnik Osnovnog suda u Banja Luci o saslušanju svjedoka Miodraga Dejanovića od 04.11.1995. godine;

T-221 - Nalaz i mišljenje vještaka Ljubomir Gogića, sudski vještak za oblast vještačenja dokumenata, novčanica, rukopisa i potpisa od 10.12.2008. godine;

T-222 - Zapisnik SIPA broj 16-11/3-1-04-2-52/07-2/12 od 31.01.2012. godine o ispitivanju svjedoka Milana Ivančevića;

T-223 - DVD Snimak razmijene od 11.03.1995. godine

T-223A - Dokumentacija uz DVD snimak

T-224 - Nalaz i misljenje vještaka vojne i bezbjedonosne struke Doc. Dr Dragomir Keserović, Banja Luka, mart 2012. godine.

C. DATUMI SVJEDOČENJA I REPRODUKCIJE SVJEDOKA ODBRANE OPTUŽENIH
MEHURE SELIMOVIĆA, ADILA RUŽNIĆA I EMIRA MUSTAFIĆA¹³¹

Red.br.	Svjedok	Datum svjedočenja	Napomena	Datum reprodukcije iskaza
1.	Ismail Kličić	30.03.2011. godine	I, II i III – optuženog	
2.	Aleksandar Mrenica	06.04.2011. godine	I, II i III – optuženog	24.09.2014.
3.	Radimir Radaković	06.04.2011. godine	I – optuženog	
4.	Husnija Avdagić	13.04.2011. godine	I i II – optuženog	
5.	Kemal Komić	20.04.2011. godine	I i II – optuženog	
6.	Edin Salihović	20.04.2011. godine	I i II – optuženog	
7.	Abdulmedžid Mušić	11.05.2011. godine	I i II – optuženog	
8.	Ismet Karabegović	11.05.2011. godine	I i II – optuženog	29.10.2014.
9.	Danijela Mršić	18.05.2011. godine	I – optuženog	
10.	Ramo Čelebić	18.05.2011. godine	I i II – optuženog	01.10.2014.
11.	Salih Hodžić	18.05.2011. godine	I i II – optuženog	
12.	Šuhret Fazlić	25.05.2011. godine	I i II – optuženog	
13.	Slavko Lipić	25.05.2011. godine	I i II – optuženog	
14.	Esad Bajramović	25.05.2011. godine	I i II – optuženog	05.11.2014.
15.	Braco Kulenović	01.06.2011. godine	I – optuženog	
16.	Ismet Mujanović	01.06.2011. godine	I – optuženog	

¹³¹ Datum reprodukcije iskaza naveden je samo za one svjedoke čiji iskazi su reproducirani na pretresu pred apelacionim vijećem, dok su iskazi ostalih svjedoka procesnim rješenjem vijeća Apelacionog odjeljenja od 17.01.2015. godine, prihvaćeni bez čitanja ili reproduciranja, a imena tih svjedoka su boldirana

17.	Enes Demirović	01.06.2011. godine	I – optuženog	
18.	“O1”	15.06.2011. godine	I – optuženog	05.11.2014.
19.	Zdravko Radošević	15.06.2011. godine	I – optuženog	17.09.2014.
20.	Bogdan Vojinović	15.06.2011. godine	I – optuženog	
21.	Sveto Kukolj	29.06.2011. godine	I – optuženog	22.10.2014.
22.	Mile Međed	29.06.2011. godine	I – optuženog	
23.	Draško Đervida	29.06.2011. godine	I – optuženog	05.03.2014.
24.	Ljubomir Samardžija	06.07.2011. godine	I i II – optuženog	24.09.2014.
25.	Edin Kovačević	06.07.2011. godine	I i II – optuženog	22.10.2014.
26.	Mehura Selimović	14.09.2011. godine 05.10.2011. godine	Optuženi kao svjedok	
27.	Adil Ružnić	28.09.2011. godine 05.10.2011. godine	Optuženi kao svjedok	
28.	Husnija Šabić	05.10.2011. godine	II – optuženog	
29.	Bećo Bašanović	19.10.2011. godine	II – optuženog	19.11.2014.
30.	Senad Čoralić	19.10.2011. godine	II – optuženog	
31.	Samir Delić	19.10.2011. godine	II – optuženog	
32.	Reuf Hodžić	19.10.2011. godine	II – optuženog	
33.	Milenko Karakaš	26.10.2011. godine	II – optuženog	12.11.2014.
34.	Senad Đulić	26.10.2011. godine	II – optuženog	03.12.2014.
35.	Husein Delić	26.10.2011. godine	II – optuženog	17.12.2014.

36.	“O2”	02.11.2011. godine	II – optuženog	05.11.2014.
37.	Milenko Golić	02.11.2011. godine	II i III – optuženog	19.11.2014.
38.	Emir Mustafić	07.12.2011. godine	Optuženi kao svjedok	14.01.2015.
39.	Ismet Hrkić	14.12.2011. godine	II i III – optuženog	26.11.2014.
40.	Jasmin Felić	14.12.2011. godine	III – optuženog	19.11.2014.
41.	Emin Đug	21.12.2011. godine	II i III – optuženog	26.11.2014.
42.	Suvad Čehajić	21.12.2011. godine	II i III – optuženog	
43.	Mirza Sadiković	11.01.2012. godine	III – optuženog	
44.	Senad Alijagić	11.01.2012. godine	II i III – optuženog	26.11.2014.
45.	Himzo Pećenković	25.01.2012. godine 01.02.2012. godine	Vještak vojne struke II i III – optuženog	
46.	Andrej Ižaković	15.02.2012. godine	II i III – optuženog	

D. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG MEHURE SELIMOVIĆA

O1-1 (T-2) - Zapisnik o saslušanju Đukić Neđe br. 03/1188-10 od 30.04.1994 sa Dopunom izjave Đukić Neđe; Zapisnik o saslušanju Đukić Neđe br. 03/360-3 od 30.04.1994 sa Dopunom izjave Đukić Neđe; Pitanja za Đukić Neđu

O1-1a (T-69) - Službena zabilješka prvog ispitivanja Đukić Neđe broj 03/360-2 od 29.04.1994. godine sa prilogom fotografije, dokument potpisao Edin Malilagić; Sprovodni list za Đukić Neđu broj 07-5/94 od 09.05.1994. godine (sprovođenje lica iz vojno-istražnog zatvora Bihać u pritvor kasarne Adil Bešić); Dosije lica Đukić Neđu, odjeljenje službe vojne bezbjednosti od 15.06.1995.godine; Dopis Uprave službe vojne bezbjednosti broj 7-3/28-111 od 28.03.1995. godine; Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti kojim se traži instukcija za razmijenu Đervida Draška i drugih lica broj SP 03/1040-2 od 23.03.1995. godine i Poruka Đukić Neđe poslata putem Međunarodnog crvenog krsta od 15.09.1994. godine

O1-2 - Dopis Centra službi bezbjednosti Sektor SDB Bihać o ustupanju ratnog zarobljenika Djukić Nedjo 02-526/94 od 13.06.1994. godine;

O1-2a - Izjava Djukić Nedje br. 02-553/94 od 20.06.1994. godine

O1-2b - Službena zabilješka Djukic Nedje sa prvog ispitivanja 2586 od 01.05.1994. godine

O1-2c - Zapisnik o saslušanju svjedoka Djukic Nedje, Policijska stanica Ribnik, broj: 10-2-18/02-19/05 od 25.01.2005. godine

O1-2d - Dokument Komande V korpusa odsjek vojne bezbjednosti stro. pov. 03/360-7 i oznaka 1188/13 od 14.05.1994. godine i drugi dokument 01.3/9-18 od 03.07.1994. godine

O1-3 (T4 i O2-135) - Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Đervida Draško, str.pov.br.03/1188-32 od 20.09.1994. godine; Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine; Dopuna izjave Đervida Draška data Komandi 5 Korpusa Odjeljenje SVB od 15.03.1995. godine i daktiloskopski karton na ime Đervida Draško;

O1-4 - Sektor SDB Bihać, zapisnik Đervida Draško broj 02-1271/94 od 02.12.1994. godine

O1-4a (T4) Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Đervida Draško, str.pov.br.03/1188-32 od 20.09.1994. godine; Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine; Dopuna izjave Đervida Draška data Komandi 5 Korpusa Odjeljenje SVB od 15.03.1995. godine i daktiloskopski karton na ime Đervida Draško;

O1-4b (T4) Armija BiH Komanda 5 Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti, Službena zabilješka Đervida Draško, str.pov.br.03/1188-32 od 20.09.1994. godine; Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine; Dopuna izjave Đervida Draška data Komandi 5 Korpusa Odjeljenje SVB od 15.03.1995. godine i daktiloskopski karton na ime Đervida Draško;

O1-4c - Dnevni izvještaj zatvora Luke u Bihacu od 19/20.02.1995. godine

O1-4d - Video snimak razmijene od 08.06.1995. godine sa izjavom autora video snimka Alijagić Irman koja je ovjerena kod notara.

O1-4e - Prevod transkripta svjedočenja Đervida Draška od 08.04.2001. godine video linkom iz Haskog tribunala

O1-5 (T-6) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Dojčinović Darka Str.pov.br 03/1188-28 od 23.09.1994. godine;

O1-6 - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Bihać broj O2-1261/94 od 02.12.1994. godine

O1-6a - Akt Odsjeka vojne bezbjednosti Str.pov. br. 03/1136-1 od 01.12.1994. godine

O1-6b - Akt CSB Bihać br. 02-1232 -2 od 07.12.1994. godine

O1-7 (T-7 i O2-135) - Izjava Dojčinović Darka o uspostavljanju organizovane saradnje sa SVB OS RBiH od 10.03.1995. godine

O1-8 - Službena zabilješka MUP RS-a Centar RDB Banja Luka od 24.06.1997. godine (broj MKSJ-a B 0018010)

O1-9 (T-8) - Službena zabilješka Odsjeka službe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Popović Mile strogo pov.03/73-7/95 od 24.01.1995. godine

O1-10 - Izjava Mile Popovića koja je pisana rukom (35 strana)

O1-10a - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Bihać broj 14-1/02-4-288/95 od 15.02.1995. godine

O1-10b - Izjava Policijske stanice Potkozarje o saslušanju građanina Popović Mile broj 10-01/8-02/05 od 28.12.2004. godine

O1-11 (T-10) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti Str.pov. 03/73-5 od 23.01.1995. godine o uzimanju izjave od Popovića Radovana, Dopuna izjave i Daktiloskopski karton za ovo lice od 07.02.1995. godine;

01-12 - Zapisnik o saslušanju Popović Radovana Centra službi bezbjednosti, policijski sektor Bihać, broj 14-1/02-4-319/95 01.03.1995. godine

01-12a - Izjava Policijske stanice Potkozarje o saslušanju građanina Popović Radovan br. 10-01/8-01/05 od 28.12.2004. godine

01-13 (T-12) - Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Vranjković Drage SP broj 03/73-55 od 04.09.1995. godine,

01-14 - Plan razgovora sa Vranjković Dragom dva lista tesko citljiva, jako los dokument, ovjerene fotokopije;

01-14a - Izjava pisana rukom Vranjković Drago i Izjava pisana rukom Vranjković Drago

01-14b (O2-98) - Omot spisa broj IK 365/95 Vranjković Drago sa priložima

01-15 (T-13) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti 03/1188-23 od 23.09.1994. godine o uzimanju izjave od Marka Golića, daktiloskopski karton, izjava u rukopisu, dopis uprave bezbjednosti broj 06.1/28-307-2 od 05.11.1994. godine,

01-16 - Nalog Odsjeka vojne bezbjednosti broj 00230 od 08.10.1994. godine

01-16a - Dopuna izjave Golić Marka

01-16b - Dopuna izjave Golić Marka u rukopisu

01-16c - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Sektor SDB Bihać br 02-1266/94 od 03.12.1994. godine

01-17 (T-14) - Službena zabilješka o uzimanju izjave strogo pov 03/1183-39 od 18.11.1994. godine; Službena zabilješka o uzimanju izjave broj 03/1188-40 od 18.11.1994 godine; Daktiloskopski karton Jovičić Ljube od 06.02.1995. godine

01-18 - Zapisnik Centra službi bezbjednosti policijski sektor Bihać o uzimanju izjave od Jovičić Ljube br. 14-1/02-4-178/95 od 29.01.1995. godine,

01-18a - Zapisnik Centra službi bezbjednosti policijski sektor SDB Bihać o uzimanju izjave od Jovičić Ljube broj 02-1260/94 od 03.12.1994. godine

01-19 (T-16) - Službena zabilješka, odsjeka vojne bezbjednosti strogo pov. br. 03 od 22.07.1994. godine o uzimanju izjave od Vuković Arifa; Dopuna izjave Vuković Arifa „Sve Fikretove veze“; Dopuna izjave Vuković Arifa broj strogo pov-03/693-3 od 02.08.1994. godine; Dopuna izjave Vuković Arifa broj 10089430; Dopuna izjave Vuković Arifa broj strogo pov. 03 od 18.08.1994.godine;

01-20 - Plan razgovora sa Vuković Arifom od 11.07.1994. godine

01-20a - Naređenje 5 korpusa broj 07/4649-1 od 17.07.1994. godine

01-20b - Naređenje 5 korpusa broj 07-1/827-2 od 30.09.1995.godine,

01-20c - Akt 5 korpusa broj 07/230-1 od 20.06.1994. godine

01-21 (T-17) - Službena zabilješka odsjeka vojne bezbjednosti str.pov.br.03/1182-21 od 25.09.1994. godine o uzimanju izjave od Trkulja Nebojše i Daktiloskopski karton Trkulja Nebojše;

01-22 - Izjava Trkulja Nebojše

01-22a - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Bihac, Sektor SDB Bihać broj 02-1257/94 od 02.12.1994. godine;

01-23 (T-18) - Službena zabilješka odsjek vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Plavšić Pere broj 03/1188-46 od 11.11.1994. godine i Dopuna izjave Plavšić Pere pisana rukom

01-24 - Popratni akt CSB SDB Bihac Akt broj 02-1274/94 od 05.12.1994. godine i zapisnik broj 02-1249/94 od 03.12.1994. godine,

- 01-25 (T-19)** - Daktiloskopski karton Malešević Siniše, Službena zabilješka odsjeka vojne bezbjednosti Str.pov.br. 03/1188-52 od 28.09.1994. godine i izjava Malešević Siniše u rukopisu
- 01-26 (T-22)** - Službena zabiljeska odjeljenja sluzbe bezbjednosti o uzimanju izjave od Jeftenić Dragana SP broj 03/73-60-1 od 05.05.1995. godine
- 01-27 (O2-98)** - Službena zabiljeska Komande 501. S.bbr od 05.05.1995. godine o obavljenom razgovoru sa Jeftenić Draganom; Zapisnik Centra službi bezbjednosti policijski sektor Bihać, br: 14-1/02-4-908/95 od 12.06.1995. godine uz presudu Okružnog vojnog suda u Bihaću broj: IK 369/05 od 05.10.1995. godine;
- 01-28 (T-24)** - Dopuna izjave Kondić Vojislava
- 01-29** - Izjava Kondić Vojislava pisana rukom 01.03.1994. godine; Zabilješka sa prvog ispitivanja Kondić Vojislava br. 09029404, Zabilješka sa prvog ispitivanja Kondić Vojislava br. 10039400 od 09.02.1994. godine, Izjava pisana rukom Kondić Vojislava 5 listova; Izjava Kondić Vojislava pisana rukom; Izjava Kondić Vojislava pisana rukom; Zapisnik Centra sluzbi bezbjednosti Sektor SDB Bihać o ispitivanju Kondić Vojislava br. 02-235/94 od 15.03.1994. godine i Službena zabilješka CRDB Odjeljenje Prijedor od 12.01.1995.godine B 0032694;
- 01-30 (T-27, T-28 i T-29)** - Službena zabilješka odjeljenja SVB o uzimanju izjave od Trivić Neđe SP broj 03/73-56-1 od 24.06.1995. godine, Daktiloskopski karton za Trivić Neđu, Izjava u rukopisu (28) strana; Dopuna izjave i Pregled neophodnih podataka BI lica,
- 01-31 (O2-98)** - Službena zabilješka odjeljenja za obP o obavljenom informativnom razgovoru sa Trivić Neđom br. 02/4-2-30 od 05.05.1995. godine; Presuda Okružnog vojnog suda u Bihaću broj: IK-374/95 od 03.10.1995. godine;
- 01-32 (T-31)** - Akt Odsjeka vojne bezbjednosti 5. Korpusa Odsjek vojne bezbjednosti SP broj 03/1188-80 od 20.12.1994. godine o uzimanju izjave od Kerkez Perice;
- 01-33 (T-32)** - Akt Sektor bezbjednosti 501 brigada SP broj 03/1188-80 od 20.12.1994. godine o uzimanju izjave od Kerkez Perice;
- 01-34** - Službena zabilješka sačinjena dana 07.12.1994. godine br. 07129400 o ispitivanju Knezevic Duska;
- 01-35 (T-39)** - Akt Službe vojne bezbjednosti broj 01049510 – tabela sa formacijskim dužnostima 5. Korpusa;
- 01-36 (T-40)** - Organizacijska šema organa bezbjednosti Okruga Bihać;
- 01-37 (T-41 i 02-13)** - Instrukcija odjeljenja SVB 5. Korpusa Armije BiH br. 03/321-12 od 03.09.1995. godine;
- 01-38 (T-42)** - Pravilnik o postupanju sa ratnim zarobljenicima u sabirnom centru Bihać broj Pov. 07/900-2 od 08.08.1993. godine,
- 01-39 (T-43)** - Odluka Skupštine okruga Bihaća o osnivanju zatvora za ratne zarobljenike broj 01-S-012-113/92 od 17.08.1992. godine,
- 01-40 (T-44)** - Akt strogo pov 09-1/193-27 od 01.07.1996. godine; Zapovjest za napad pod kodnim imenom „Sana“, 5. Korpusa Armije BiH broj op.01-1/352-327 od 17.08.1995.godine sa tekstualno tabelarnim dijelom plana operacije i rasporedom grupisanja snaga i Zapovjest za logistiku broj (01857104);
- 01-41 (T-47)** - Saglasnost Odsjeka vojne bezbjednosti 5. korpusa Armije BiH broj 03/845-1 od 09.09.1994. godine
- 01-42 (T-48 i 02-13)** - Odobrenje za posjetu i registraciju ratnih vojnih zarobljenika od strane Međunarodnog komiteta CK broj 03/388-47 od 23.10.1995. godine;

- 01-43** (T-49 i O2-14) - Odjeljenje sluzbe vojne bezbjednosti, Evidencija ratnih zarobljenika pripadnika „srbočetnicke vojske“ broj 03/73-68-4 od 19.10.1995. godine;
- 01-44** (T-50 i O2-15) - Odjeljenje sluzbe vojne bezbjednosti, Evidencija zarobljenika SČV SP broj 03/73-68-3 od 12.10.1995. godine;
- 01-45** (T-52) - Akt 511. Slavne brdske brigade Pov. broj 03/112-118 od 22.09.1995. godine;
- 01-46** (T-53) - Rješenje Armije RBiH, 5. Korpus broj 07/49-5 od 29.12.1994. godine;
- 01-47** (T-54) - Rješenje Armije R BiH, 5. Korpus broj 07/49-4 od 21.11.1994. godine;
- 01-48** (T-56) - Spisak zarobljenika 503. Brdske brigade kojima nije priznat status ratnih vojnih zarobljenika pov.br.03/794-1 od 26.12.1994. godine;
- 01-49** (T-58) - Naredba Komande 5. Korpusa broj 04-1/853-1 od 13.10.1995. godine;
- 01-50** (T-59 i O2-18) - Naredba 5 Korpusa broj 07/3102-1 od 10.05.1994. godine;
- 01-51** (T-60 i O2-19) - Bezbjedonosna procjena sabirnog centra za ratne zarobljenike br 03/378-2 od 11.05.1994. godine
- 01-52** (T-61) - Elaborat obezbjeđenja Sabirnog centra za ratne zarobljenike 03/378-6 od 14.05.1994. godine;
- 01-53** (T-62 i O2-20) - Pravilo za rad SVB u oružanim snagama 02-011-714/92 od 11.09.1992. godine izdato od Predsjedništva BiH;
- 01-54** (T-63) - Zapisnik CSB Policijski sektor Bihać o uzimanju izjave od Carić Milorada broj 14-1/02-4-255/95 od 16.02.1995. godine;
- 01-55** (T-64) - Zapisnik CSB Policijski sektor Bihać o uzimanju izjave od Blanuša Dragana 02-132/95 od 27.01.1995. godine;
- 01-56** (T-65) - Zapisnik CSB Sektor SDB Bihać o uzimanju izjave od Popović Radovana broj 02-142/7/95 od 27.01.1995.godine
- 01-57** (T-66) - Zapisnik CSB Sektor SDB Bihać o saslušanju Radošević Zdravka 02-146/10/95 od 28.01.1995. godine;
- 01-58** (T-66A) - Zapisnik CSB Sektor SDB Bihać o saslušanju Radošević Zdravka 02-146/9/95 od 28.01.1995. godine;
- 01-59** (T-67) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti broj SP 03/1188-75/94 od 13.11.1994. godine o uzimanju izjave od Kajteza Darka; Akt Odsjeka vojne bezbjednosti broj 03/1188-78 od 22.12.1994. godine; Akt Odsjeka vojne bezbjednost broj 031/1188-77 od decembra 1994. godine; Akt Odsjeka vojne bezbjednost broj 14-1/02-4-1502/94 od 09.12.1994. godine; Zapisnik CSB Bihać o razgovoru sa Kajtez Darkom broj 02-1254/94 od 02.12.1994. godine i Daktiloskopski karton Kajtez Darka, februar 1995. godine;
- 01-60** (T-70) - Akt broj Odjeljenja službe vojne bezbjednosti SP broj 03/329-12 od 24. (nečitko) 1995. godine;
- 01-61** (T-71) - Akt Odjeljenja SVB 03/329-7 od 13.04.1995. godine;
- 01-62** (T-80) - Akt Višeg suda u Bihaću broj 5/95-RZ od 17.04.1995. godine
- 01-63** (T-83) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti str.pov.br. 03/1188-61 od 29.11.1994. godine o uzimanju izjave od Danilović Tomislava i Daktiloskopski karton od 07.02.1995. godine daktiloskopski karton;
- 01-64** (T-84) - Akt Odsjeka vojne bezbjednosti pov.br.03/493-2 od 17.06.1994. godine;
- 01-65** (T-88) - Akt Odjeljenja SVB SP broj 03/85-12 od 02.02.1995. godine sa podacima o pripadnicima SVB;
- 01-66** (T-89) - Dosije za lice Balaban Pero broj 07/5-45/95 od 25.01.1995. godine;

01-67 (T-96) - Naređenje Komande 5. Korpusa o razmjeni SP broj 07-1/202-1 od 10.03.1995. godine;

01-68 (T-97) - Naređenje Komande 5. Korpusa o razmjeni str.pov.br.04-1/1106-1 od 22.12.1995. godine;

01-69 (T-98) - Naredba Komandanta 5 Korpusa o postavljenju na dužnost str.pov.br.05/53-171 od 22.01.1995. godine;

01-70 (T-100 i O2-33) - Dokument Ministarstva odbrane – uprava bezbjednosti, smjernice o uzimanju izjava od zarobljenih lica broj broj 01.3/96-39 od 05.07.1994. godine;

01-71 (T-102 i O2-34) - Dosije slučaja Odjeljenja SVB 5. korpusa od 15.06.1995.godine;

01-72 (T-105) - Izvještaj Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o obilasku 505.Vmtbr i 506. Bobr. od 04.04.1995.godine;

01-73 (T-106 i O2-35) - Dnevni izvještaj 501.bbr. str.pov.br.03/1-13 od 14.01.1995. godine;

01-74 (T-107) - Akt Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o premještanju ratnog zarobljenika SP broj 03/699-2 od 24.09.1995. godine;

01-75 (T-120) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti str.pov.br.03/73-2 od 20.01.1995.godine o uzimanju izjave od Blanuša Dragana; Dopuna izjave; Daktiloskopski karton Blanuša Dragana i tri njegove izjave u rukopisu;

01-76 (T-123) Plan obavljanja informativnog razgovora sa Bosnić Jelenkom i Službena zabilješka o uzimanju izjave od Bosnić Jelenka SP broj 03/1034-4 -1188-25 od 30.10.1994. godine;

01-77 (T-132) - Plan rada Odsjeka za KOP za septembar 1995. godine od 24.08.1995. godine;

01-78 (T-133) - Plan rada odsjeka za KOP za novembar 1995. godine od 26.10.1995. godine;

01-79 (T-135) - Dosije službe vojne bezbjednosti 5. korupsa Matijević Mileta broj 03/1188-55;

01-80 (T-137) - Daktiloskopski karton Karanović Steve od 06.02.1995. godine; Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti SP broj 03/1188-42 od 11.11.1994. godine; Izjava Karanović Steve (rukopis); Službena zabilješka 501 bbr. o uzimanju izjave od Karanović Steve od 27.10.1994. godine i Plan obavljanja IR sa Karanović Stevom;

01-81 (T-138) - Sprovodni list za Gojić Ranka od 28.11.1994. godine;

01-82 - Službena zabilješka 511. Slavne brdske brigade broj 03/6-41 od 10.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-48 od 18.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-45 od 14.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. Obavjestajno-bezbjednosni organ broj 03/6-47 od 16.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-46 od 16.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-43 od 13.10.1994. godine; Akt broj 03/6-45 od 14.10.1994.godine izjava Gojić Ranka pisana rukom 6 listova; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-52 od 19.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-53 od 20.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-54 od 21.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-56 od 23.10.1994. godine; Akt 511. S. Bbr. sektor vojne bezbjednosti broj 03/6-57 od 24.10.1994. godine; Zapisnik Centra sluzi bezbjednosti Bihać broj 02-1250/94 od 03.12.1994. godine; Izjava Golić Ranka (rukoi); Fotografija Suljanović Suljo i Fotografija Halilović Fehim;

- 01-83** (T-139) - Službena zabilješka Odjseka sluzbe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave Radošević Zdravka SP broj 03/73-3/95 od 18.01.1995. godine;
- 01-84** (T-144) - Potvrda 501 bbr. str.pov.broj 03/7-1 od 18.01.1995. godine
- 01-85** (T-153) - Službena zabilješka Odjeljenje sluzbe vojne bezbednosti o uzimanju izjave od zasticeni svjedok „O1“ SP broj 03/73-50-1 od 06.06.1995. godine, Daktiloskopski karton zaštićenog svjedoka „O1“, izjava u rukopisu /11 str./;
- 01-86** (T-155) - Službena zabilješka Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Perić Milorada SP broj 03/73-29 od 12.06.1995. godine
- 01-87** (T-156) - Službena zabilješka Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Kosijer Milana SP broj 03/73-31 od 12.06.1995. godine;
- 01-88** (T-157) - Službena zabilješka Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Kaužljar Marka SP broj 03/73-32 od 11.06.1995. godine;
- 01-89** (T-158) - Službena zabilješka Odjeljenja sluzbe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Turopoljac Stankom SP broj 03/73-16 od 13.03.1995. godine i daktiloskopski karton Turopoljac Stanka;
- 01-90** (T-176 i O2-60) - Naredba Komandanta 5. Korpusa pov.broj 07/7519-1 od 25.11.1994. godine uz spisak ratnih zarobljenika;
- 01-91** (T-177 i O2-60) - Spisak ratnih zarobljenika pripadnika SČ koji se nalaze u SCRZ „Adil Bešić“ a koji se premjestaju u Cazin
- 01-92** (T-185) - Informativni razgovor sa Aničić Slavkom broj 52/95 od 13.03.1995. godine (MKSJ broj B 0067181);
- 01-93** (T-189) - Službena zabilješka MUP Republike Srbije, odjeljenje RSB Drvar, o informativnom razgovoru sa Kajtez Lukom od 16.03.1995. godine, (MKSJ broj B0067327);
- 01-94** (T- 190) - Akt Republika Srpska, Resor državne bezbjednosti, bezbjednosna saznanja april 1995. godine (MKSJ broj B0035877);
- 01-95** (T-191) - Naređenje Komande 5 Korpusa broj 02-1/906-1 od 26.10.1995. godine (MKSJ broj 01852421);
- 01-96** (T-194) - Zapisnik MUP Republike Srpske o dopuni izjave Petrović Steve od 17.11.1995. godine (MKSJ broj B0039299);
- 01-97** (T-196) - Službena zabilješka Odjeljenje RDB Drvar o informativnom razgovoru sa Kajtez Darkom od 16.03.1995. godine, (MKSJ broj B0066927);
- 01-98** (T-197) - Fragment dokumenta RDB RS (MKSJ broj B0035882 - B0035885);
- 01-99** (T-199) - Informacija MUP Republike Srpske o bezbjedonosnim saznanjima o okolnostima zarobljavanja Karanović Steve od 24.04.1995. godine (MKSJ broj B0032131);
- 01-100** (T-200) - Službena zabilješka MUP Republike Srpske o obavljenom razgovoru sa Carić Miloradom broj 56/95 od 22.03.1995. godine (MKSJ broj B0067001);
- 01-101** (T-202) - Informacija CRDB Prijedor broj 03-33 od 09.11.1995. godine (MKSJ broj P0000993);
- 01-102** (T-214) - Službena zabilješka Odsjek vojne bezbjednosti SP broj 03/1188-71 od 25.11.1994. godine o uzimanju izjave od Juić Aleksandra;
- 01-103** (T-215 a i b) - Službena zabilješka Odjeljenja SVB o uzimanju izjave od Demić Milana str. pov.broj 03/73-13 od 13.03.1995. godine;
- 01-104** (T-216) - Službena zabilješka odsjek vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Pilipović Proke str.pov.br. 03/1188-37 od 12.11.1994. godine,
- 01-105** (T- 217) - Službena zabilješka Odjsek vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Carić Milorada str. pov.br.03/73-4/95 od 20.01.1995. godine

01-106 (T-218) - Akt komisije za nestale RS broj 918/07 od 13.11.2007. godine i DVD Snimak razmjene od 11.03.1995. godine (pregledano od 14 minute)

01-107 - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti br. 03/73-8 od 20.01.1995. godine o razgovoru sa Kovačević Jovanom

01-108 - Službena zabilješka organa bezbjednosti 503 brdske brigade br. 03-703/94, 03/1188-85 od 05.12.1994. godine o informativom razgovoru sa Marjanović Đorđe

01-109 - Službena zabilješka u rukopisu Mastikosa Milovan 14 listova

01-109a - Izjava Mastikosa Milovan pisana rukom;

01-109b - Izjava od 09.08.2011. godine Edina Halilagića

01-110 - Službena zabilješka organa bezbjednosti 503 brigade br. 03/1188-84/94 o obavljenom informativnom razgovoru sa Kalaš Branislavom

01-110a - Službena zabilješka organa bezbjednosti 503 brigade br. 03-479/94 od 10.11.1994. godine sa Kalaš Branislavom

01-110b - Zapisnik CSB Sektor SDB Bihać br. 02-1268/94 od 03.12.1994. godine o obavljanju informativnog razgovora sa Kalaš Branislavom I daktiloskopski karton za Kalaš Branilsava

01-111 - Službena zabilješka o ispitivanju zarobljenog vojnika Gvozdrenović Milan br. 20109400

01-111a - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti str. pov.br. 03/1188-79 od 19.11.1994. godine o informativnom razgovoru sa Gvozdrenović Milan

01-111b - Gvozdrenović Milan izjava pisana rukom;

01-111c - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Sektor SDB Bihać br. 02-1267/94 od 03.12.1994. godine uz daktiloskopski karton Gvozdrenović Milana

01-112 - Omot predmeta Kajtez Luka Reg.broj 03/1188-65 uz popis predmeta

a) Službena zabilješka Odsjek vojne bezbjednosti br. 03/1188-65 od 21.11.1994. godine o obavljenom informativnom razgovoru;

b) Daktiloskopski karton Kajtez Luka

c) Zapisnik Centra službi bezbjednosti Sektor SDB br. 02-1263/94 od 02.12.1994. godine

d) Službena zabilješka sačinjena u prostorijama SSVB 501 bbr. Br. 03/1188-64 od 20.11.1994. godine;

e) dopuna izjave Kajtez Luka pisana rukom;

01-113 - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Sektor SDB Bihać, br. 02-1253/94 od 03.12.1994. godine o uzimanju izjave od Pilipović Proke

01-114 - Akt komande 5. Korpusa br. 07/174-1 od 02.05.1994. godine

01-115 - Akt komande 5. Korpusa br. 03/771-1 od 25.08.1994. godine

01-116 (O2-106) - Naređenje General Stab Armije R BiH br. 7-1/5-162 od 17.07.1995. godine

01-117 - Izveštaj br. 03 od 04.04.1995. godine

01-117a - Naređenje komande 5. Korpusa br. 07-1/295-1 od 13.04.1995. godine

01-118 - Akt komande 5. Korpusa br. 03/3101-2 od 11.09.1993. godine,

01-119 - Akt posmatračka misija Evropske zajednice tim Bihać od 26.09.1994. godine Ingormacija o posjeti generala Cailloxa Velikoj Kladusi

01-120 - Akt komande 5. Korpusa Odsjek vojne bezbjednosti Str.pov.br. 03/1017-8 od 22.10.1994. godine o obuci vojnih policajaca, pratioca ličnosti, raspored predavanja

01-121 - Naređenje Komande 5. Bataljona vojne policije br. 01-32/95 od 06.05.1995. godine

01-122 (O2-107) - Štab Vrhovne Komande Uprava bezbjednosti broj. 03/28-251 od 24.12.1993. godine

01-123 - Akt komande 5. Korpusa, sector vojne bezbjednosti, pov.br. 03/251-1 od 30.03.1994. godine

01-124 - Akt komande 5. Korpusa pov.br. 04/1051-2 od 15.02.1994. godine

01-125 (O2-108) - Šifrarnik Jedinica 5 korpusa

01-126 (O2-109) - Naređenje Komande 5. Korpusa SP br. 02/3020-1 od 04.05.1994. godine

01-127 - Akt komande 5. Korpusa br. 02-2/80-1 od 20.01.1995. godine

01-128 - Naređenje Komande 5. Korpusa Str.pov.br. 02-1/313-2 od 24.04.1995. godine

01-129 - Akt Komande 5. Korpusa Str.pov.br. 02-2/521-1 od 17.05.1995. godine

01-130 - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa Str.pov.br 01/02-4/95 od 04.01.1995. godine

01-131 - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa Pov.br. 5/4-588 od 08.12.1994. godine

01-132 - Informacija bataljona vojne policije 5. Korpusa Pov.br. 01-16-1/95 od 07.01.1995. godine

01-133 - Izveštaj o radu bataljona vojne policije 5. Korpusa SP.br. 01/1-88-1 od 31.01.1994. godine

01-134 (O2-110) - Izveštaj o radu bataljona vojne policije 5. Korpusa Sp.br. 01/05-10 od 02.12.1995. godine

01-135 (O2-111) - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa SP.br. 01/02-154 od 03.09.1995. godine

01-136 (O2-112) - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa SP.br. 01/02-71 od 03.06.1995. godine

01-137 - Naređenje Komande 5. Korpusa Pov.br 07/3910-1 od 13.06.1994. godine

01-138 - Zapisnik Centra službi bezbjednosti - policijski sektor Bihać br. 14-1/02-4-329/95 od 06.03.1995. godine o obavljenom informativnom razgovoru sa Aničić Slavkom

01-139 - Zapisnik Centra javne bezbjednosti Banja Luka, br. 10-02/2-656/05 od 11.11.2005. godine o uzimanju izjave od Stupar Dragana

01-140 - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 07-3/2613-1 od 16.10.1995. godine

01-141 (O2-113) - Naređenje ŠVK OS RBiH Str.pov.br. 02/595-2 od 10.05.1992. godine

01-141a (O2-113) - Naređenje ŠVK OS RBiH br. 03/21-1 od 04.01.1993. godine.

01-141b (O2-113) - Naređenje Komande 5. Korpusa Str.br. 07/4870-1 od 26.07.1994. godine

01-141c (O2-113) - Naređenje komandanta 501. Br. 5. Korpusa Sp.br. 07/87-10 od 27.07.1994. godine

01-141d (O2-113) - Naređenje komandanta 511.br. 5. Korpusa Str.pov.br. 03/161-2 od 29.07.1994. godine

01-141e (O2-113) - Naređenje komandanta 1.bosanska oslobodilacke brigade 5. Korpusa Str.br. 07-3327/94 od 29.07.1994. godine

01-141f (O2-113) - Naređenje komandanta 517. Lake brigade pov.br. 08/74-4/94 od 30.07.1994. godine

01-141g (O2-113) - Naređenje komandanta 502. Brigade, pov.br. 07/42-411 od 01.08.1994. godine.

01-141h (O2-113) - Naređenje komandanta 505. Viteške motorizovane brigade Str.pov.br. 09-937-2 od 02.08.1994. godine.

01-142 (O2-98) - Presuda Okružnog vojnog suda u Bihaću br. Ik-366/95 od 27.11.1995. godine

01-143 (O2-114) - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-987/95 od 06.12.1995. godine

01-143a - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-854/95 od 08.10.1995. godine

01-143b - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-625/95 od 28.06.1995. godine

01-143c - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 09-21/95 od 05.01.1995. godine

01-143d - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-273/95 od 10.03.1995. godine

01-143e - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 18-73/96 od 18.01.1996. godine

01-144 - Dopis Predsjedniku komisije za razmjenu ratnih zarobljenika Br. 04-3/581-1 od 24.02.1995. godine

01-144a - Dopis predsjedniku Komisije za razmjenu ratnih zarobljenika od 26.02.1995. godine

01-145 - Komanda 5. Korpusa, Izvještaj o obavljenoj razmjeni br. 04/3-13 od 12.03.1995. godine

01-145a - Komanda 5. Korpusa, izvještaj o obavljenoj razmjeni na dan 27.01.1996. godine

01-146 - Akt Komande 5. Korpusa Br. 04/3-64 od 19.06.1995. godine

01-147 (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-73 od 11.07.1995. godine

01-147a (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-78 od 11.08.1995. godine

01-147b (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-29 od 08.04.1995. godine

01-147c (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-82 od 31.08.1995. godine

01-147d (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-79 od 24.08.1995. godine

01-147e (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-102 od 04.10.1995. godine

01-147f (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br.04/3-18 od 27.03.1995. godine

01-147g (O2-115) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br 04/3-74 od 04.08.1995. godine.

01-148 (O2-116) - Akt Općine Bihać sa prilogom br. 05-534-42/95 od 25.10.1995. godine

01-149 (O2-117) - Bilten MKCK o Bihaću br. 95/0725 SF od 25.07.1995. godine

01-150 (O2-117) - Radni list o posjeti MKCK Regionalnom zatvoru u Bihaću br. 95/1408-ABR/RB od 27.04.1995. godine

01-151 - Radni list o posjeti MKCK Kasarni u Bihaću 6. Aprila 1995. godine br. 95/1377-ABR/RB/SM od 27.04.1995. godine

01-152 - Obavijest MKCK br. 96/0108 CS od 08.01.1996. godine

01-153 - Dopis Komisija za razmjenu - izvještaj sa sastanka od 23.02.1995. godine

01-153a - Dopis Komisije za razmjenu - Izvještaj sa sastanka od 13.01.1995. godine

01-153b - Izvještaj Komisije za razmjenu sa sastanka 01.06.1995. godine

01-153c - Akt Komande 5. Korpusa Br. 02/3-3/71-1 od 08.01.1995. godine

01-153d - Zahtjev MKCK br. 95/1018 cs od 18.10.1995. godine

01-153e - Obavijest MKCK od 23.08.1995. godine

01-154 - Službena zabilješka br. 04/3-15 od 14.03.1995. godine

- O1-155** - Komanda garnizona Bihać, izvještaj br. 02/1013-9 od 28.10.1995. godine
- O1-155a** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-27 od 29.05.1995. godine
- O1-155b** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-26 od 29.05.1995. godine
- O1-155c** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-30 od 31.05.1995. godine
- O1-155d** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-29 od 31.05.1995. godine
- O1-155e** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-33 od 02.06.1995. godine
- O1-155f** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-6 od 18.02.1995. godine
- O1-155g** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-10 od 08.03.1995. godine
- O1-155h** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-18 od 26.04.1995. godine
- O1-155i** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/155-16 od 14.04.1995. godine
- O1-155j** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/326-1 od 29.03.1995. godine
- O1-155k** - Komanda garnizona, izvještaj br. 01/489-1 od 18.05.1995. godine
- O1-155l** - Štab civilne zaštite Bosanska Krupa akt br. 11.1-32-02-111/95 od 20.11.1995. godine
- O1-155lj** - Akt br. 11.1-B2-02-111/95 od 20.11.1995. godine
- O1-156** - Izvještaj o radu sanitetske službe, vojna jedinica br. 5905 sp.br.174-1/94 od 29.01.1994. godine
- O1-156a** - Mjesečni izvještaj vojne jedinice br.5905 br. 1178-2/94 od 25.08.1994. godine sa prilogom
- O1-156b** - Mjesečni izvještaj vojne jedinice br. 5905 br. 1397-1/94 od 30.09.1994. godine sa prilogom
- O1-156c** - Mjesečni izvještaj vojne jedinice br. 5905 br. 1499-2/94 od 29.10.1994. godine sa prilogom;
- O1-156d** - Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 221 i prilog br. 221/1
- O1-156e** - Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 72, 72/1 i 72/2
- O1-156f** - Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 348, 348/1, 348/2 ,348/3 ,348/4, 348/5, 348/6, 348/7, 348/8, 348/9, 348/10
- O1-157 (O2-119)** - Akt zdravstvene ustanove kantonalna bolnica „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać br. 8633/10 od 24.12.2010. godine o dostavi ovjerenih kopija Medicinske dokumentacije za sljedeća lica:
- a) medicinska dokumentacija za lice Dojčinović Darko,
 - b) medicinska dokumentacija za lice Danilović Tomislav
 - c) medicinska dokumentacija za lice Kerkez Perica
 - d) medicinska dokumentacija za lice Kajtez Darko
 - e) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Malešević Siniša
 - f) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Radošević zdravko
 - g) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Carić Milorad
 - h) medicinska dokumentacija za lice Mutić Đuro
- O1-158** - Naređenje bataljona vojne policije 5. Korpusa Br. 01/400-1 od 11.05.1994. godine
- O1-159** - Naređenje bataljona vojne policije 5. Korpusa Pov.br. 01/221-1 od 08.09.1993. godine
- O1-160** - Naređenje bataljona vojne policije 5. Korpusa Br. 01/565-1 od 09.08.1994. godine .
- O1-161**- Naređenje Komandanta 5. Korpusa br. 05/4064-1 od 18.06.1994. godine

01-162 - Izvještaj o radu bataljona vojne policije 5. Korpusa br. 01/05-2/95 od 02.02.1995. godine; Izvještaj o radu bataljona vojne policije 5. Korpusa br. 01/199-1 od 01.04.1995. godine; Redovni borbeni izvještaj bataljona vojne policije br. 01/2-149 od 29.08.1995. godine; Izvještaj odjeljenja službi bataljona vojne policije br. 07/5-406/94 od 21.10.1994. godine; Naređenje bataljona vojne policije br. 01/567 od 12.08.1994. godine i Naređenje bataljona vojne policije br. 01-3-29-95 od 22.04.1995. godine;

01-163 (O2-120) - Disciplinska mjera bataljon vojne policije 5. Korpusa br. 05/7-32/95 od 13.04.1995. godine; Disciplinska mjera bataljon vojne policije 5. Korpusa br. 2Č/N-1/95 od 14.05.1995. godine; Disciplinska mjera bataljon vojne policije 5. Korpusa br. 05/7-37 od 20.06.1995. godine i Disciplinska mjera bataljon vojne policije 5. Korpusa br. 05/7-53 od 22.08.1995. godine;

01-164 (O2-121) - Zapisnik bataljona vojne policije 5. Korpusa o obavljenom informativnom razgovoru sa Dragojević Dragoljubom od 06.08.1995. godine i Zapisnik bataljona vojne policije 5. Korpusa o obavljenom informativnom razgovoru sa Šijan Nikolom od 07.08.1995. godine;

01-165 (O2-122) - Naređenje Komande 5. Korpusa br. 12/7494-1 od 23.11.1994. godine

01-166 (O2-123) - Uputstvo komandanta kasarne br.ev. 238 i 238/1 i naređenje komandanta kasarne br. 12/3536-1 od 28.05.1994. godine;

01-167 - Zahtjev komande 501. Brigade za radon angažovanje br. 03/7-42 od 26.08.1995. godine

01-168 (O2-124) - Izvještaj Mazowiecki 1992-1995 godine (6 strana) i "Rat u Bosni i Hercegovini – reportaže i zapisi" autor Erich Rathfelder (4 lista)

01-169 - Naređenje komande 5. Korpusa br. 02-1/65-1 od 24.01.1995. godine; Naređenje komande 5. Korpusa br. 02-1/79-1 od 29.01.1995. godine i Naređenje komande 5. Korpusa br. 01/916-1 od 07.02.1994. godine;

01-170 - Naređenje Komande 5. Korpusa br. 07/5775-1 od 05.09.1994. godine

01-171 - Naređenje Komande 5. Korpusa br. 04-1/853-1 od 13.10.1995. godine;

a) Naređenje Komande 5. Korpusa br. 04-1/242-1 od 27.03.1995. godine

01-172 (O2-125) - Akt Komande 5. korpusa 04/3-127 od 13.01.1996. godine; Akt Generalštaba A R BiH 01/8-16 od 16.01.1996. godine; Akt Komande 5. Korpusa 04-1/1081-2 od 10.12.1995. godine i Akt Komande 5. Korpusa 04/3-132 od 25.01.1996. godine

01-173 - a) Akt Komande 5. Korpusa br. 02-2/1114-1 i br. 02-2/1114-2 od 15.09.1995. godine; b) Akt Komande 5. Korpusa br. 02-2/1123-1 od 17.09.1995. godine i c) Akt MUP-a Bihać br. 14-1/01-1209/95 od 14.09.1995. godine

01-174 (O2-126) - Izvještaj Komande 5. Korpusa o radu Komisije za razmijenu ratnih zarobljenika 5. Korpusa br. 04/3-131 od 19.01.1996. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa SP br. 07-1/418-3 od 01.06.1995. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa SP br. 07-1/202-1 od 10.03.1995. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa SP.br. 07/261-1 od 02.04.1995. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa SP br. 07-1/202-2 od 14.03.1995. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 04-1/85-2 od 27.01.1996. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 07-1/448-1 od 08.06.1995. godine; Naređenje Komandanta 5. Korpusa pov.br. 07/165-1 od 26.04.1994. godine i Naređenje Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 07/6433-1 od 04.10.1994. godine

01-175 (O2-127) - Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07/49-1 od 10.02.1994. godine kojim se priznaje status ratnog zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/2290-1 od 01.09.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5.

Korpusa br. 07/6163-1 od 20.09.1994. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07/49-4 od 21.11.1994. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/2033-1 od 07.08.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika i Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/1585-1 od 30.05.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika;

O1-176 (O2-128) - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata br. 07/16-02-03/1-1-303/11 od 21.03.2011. godine i Akt Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata br. 07/16-02-03/1-361-1/09 od 22.06.2009. godine;

O1-177 (O2-129) - Naredbe o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-168 od 22.01.1995. godine, br. 05/53-1669 od 19.10.1995. godine i br. 05/53-1670 od 19.10.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1665 od 19.10.1995. godine; Naredbe o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-169 od 22.01.1995. godine i br. 05/53-1331 od 11.07.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br.05/53-174 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-179 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-170 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-173 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-176 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-172 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-178 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-181 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-180 od 22.01.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1341 od 13.07.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1342 od 13.07.1995. godine; Naredba o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1371 od 24.07.1995. godine; Naredbe o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-177 od 22.01.1995. godine i br. 05/53-1344 od 13.07.1995. godine.

O1-178 (O2-130) - Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-145 od 22.01.1995. godine i Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-147 od 22.01.1995. godine

O1-179 (O2-131) - Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-1415 od 30.07.1995. godine i Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-1375 od 27.07.1995. godine

O1-180 (O2-132) - Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-171 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Str.pov.br. 05/53-1339 od 13.07.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korpusa o udaljenju sa dužnosti Str.pov.br. 05/53-1492 od 25.08.1995. godine i Naredba Komandanta 5. Korpusa o stavljanju van snage naredbe o udaljenju Str.pov.br. 05/53-1758 od 09.11.1995. godine

O1-181 - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilackog rada br. 07/16-02-03-1-1651/08 od 16.04.2008. godine

O1-182 (O2-96) - Akt Instituta za nestala lica br. 01-40-4131/2010 od 09.08.2010. godine sa prilogom podataka o ekshuminiranim i identifikovanim licima

O1-183 - Akt Generalštaba AR BiH br. 7-2/27-335 od 12.12.1995. godine odluka o prijemu u službu vojne bezbjednosti

- O1-184** - Medicinska dokumentacija Kantonalne bolnice "Dr. Irfan Ljubijankić – Bihać" za lice Arif Vuković
- O1-185** (O2-104) - Kopija fotografije iz oktobra mjeseca 1995. godine pripadnika SVB 5. Korpusa;
- O1-186** (O3-21) - Naredba Komande 5. Korpusa br. 05/53-545 od 27.08.1993. godine
- O1-187** - Zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Babića br. KT-RZ 117/07 od 29.12.2011. godine,
- O1-188** (T-152) - Službena zabilješka br. 03/73-61 Dejanović Miodrag
- O1-189** (T-172) - Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine, Dopuna izjave Đervida Draška data OSVB od 15.03.1995.godine, daktiloskopski karton, Službena zabilješka o uzimanju izjave od Đervida Draška broj 03/1188-32 od 20.09.1994. godine;
- O1-190** - Originalna stranica dnevnog lista „Oslobođenje“ od 09.04.2008.godine
- O1-191** - Zapisnik o saslušanju svjedoka br. KT-RZ-117/07 od 12.03.2007. godine Presuda Vojnog suda Bihać br: IK -118/94 od 21.04.1994. godine;
- O1-192** - Grafički pregled boravka ratnih zarobljenika u sabirnim centrima
- O1-193** - Članci iz dnevnih i sedmičnih novina sljedeći naslova:
- a) „Vijeće ministara BiH ukinulo zabranu ulaska u BiH za Mladićevu, Hadžićevu i Ulemekovu porodicu“ (Dnevni avaz, 07.12.2011.godine)
 - b) „Udar na srpsku“ (Internet novine serbske, bez datuma)
 - c) „Udarna pesnica“ (Krajiški vojnik, Milka Tošić, bez datuma)
 - d) „Komandovanje je nedjeljivo“ (Seanse tribunal, 10.06.2011.godine)
 - e) „Nemogući zadatak za pukovnika“ (Seanse tribunal, 10.05.2011.godine)
 - f) „Operacija „Blokade čišćenja“ područja Srebrenice (Seanse tribunal, 11.05.2011. godine)
 - g) „Tolimir“ Međunarodne snage „špijunirale“ VRS (Seanse tribunal, 12.05.2011. godine)
 - h) „Tolimir“ Podaci o broju srebreničkih žrtava 2lažirani“ (Seanse tribunal, 16.05.2011. godine)
 - i) „Incko ukinuo sankcije za 92 lica: Pomilovani Šarović i Vučurović „ (Nezavisne novine, 10.06.2011. godine)
- O1-194** - Izvještaj o prijemu dužnosti od 13.05.1994. godine, Rješenje o priznanju prava na vojni dodatak od 03.07.1994. godine, Rješenje o pravu na posebnu naknadu od 20.07.1994. godine, Akt o premještanju Dragomira Keserovića i postavljanju po mirnodopskoj formaciji od 15.02.1994. godine, Naredba o kursiranju starješina SVB i VP BR. ½-96 od 01.02.1995. godine, Naredba br. 200-273 od 11.12.1995. godine od 11.12.1995. godine; Izvod, Molba Dragomira Keserovića (rukopis) od 03.04.1996. godine, Naredba br.20-12 o razriješenju dužnosti i upućivanju na školovanje od 18.01.1996. godine i izvještaj o prijemu dužnosti od 20.05.1997. godine.

E. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG ADILA RUŽNIĆA

02-1- Izjava Rajlić Slavka data organu bezbjednosti 503. Slavne brdske brigade br. 03-561/95 od 18.10.1995. godine;

- a) Rajlić Slavko - Izjava pisana rukom 10 listova,
- b) Rajlić Slavko - omot spisa KI 2506/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- c) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk : 2748/95 od 13.11.1995. godine
- d) Obavijest KI 2506/95 od 15.03.1996. godine i
- e) Obavijest br: I Vtk: 2748/95 od 11.04.1996. godine

02-2 - Izjava Šarac Željka data organu bezbjednosti 503. Slavne brdske brigade br. 03-557/95 od 18.10.1995. godine;

- a) Šarac Željko izjava pisana rukom 14 stranica
- b) Šarac Željko - omot spisa KI 2505/95
- c) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2750/95 od 13.11.1995. godine,
- d) Obavijest od 15.03.1996. godine
- e) Obavijest od 13.04.1996. godine

02-3 - Izjava Vukičević Stradimir data organu bezbjednosti 503. Slavne brdske brigade br. 03-553/95 od 18.10.1995. godine;

- a) Vukičević Stradimir - Izjava pisana rukom 10 stranica,
- b) Vukičević Stradimir - daktiloskopski karton 30.10.1995. godine
- c) Vukičević Stradimir - omot spisa KI 2504/95
- d) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2751/95 od 13.11.1995. godine,
- e) Obavijest od 15.03.1996. godine
- f) Obavijest od 27.03.1996. godine

02-4 - Zapisnik Centra javne bezbjednosti Banja Luka o uzimanju izjave od Neđo Krndija br: 10-02/2-212/05 od 20.04.2005. godine;

- a) Krndija Neđo – izjava pisana rukom 7 listova
- b) Krndija Neđo - daktiloskopski karton od 28.10.1995. godine
- c) Krndija Neđo - omot spisa KI - 2519/95 Okružni vojni sud Bihać,
- d) Zahtjev za sprovođenje istrage br. 2802/95 od 14.11.1995. godine,
- e) Obavijest br: KI – 2519/95 od 15.03.1996. godine i
- f) Obavijest Vojnog tužilaštva Br: 2802/95 od 09.04.1996. godine.

02-5 (T-207) - Zapisnik Centra službe bezbjednosti sektor SDB Bihać o uzimanju izjave od Zrnić Milutina br: 02-1259/94 od 03.12.1994. godine;

- a) Rješenje Opštinski sekretariat za pitanje boraca i žrtava rata br.03-560-152/96 od 06.05.1996. godine, kojim se Zrnić Milutinu priznaje svojstvo ratnog vojnika invalida

02-6 - Zapisnik stanice javne bezbjednosti Prijedor o uzimanju izjave od Bilbija Slavka br. 10-1-10/02-2-401/05 od 09.06.2005. godine;

- a) Bilbija Slavko - upitnik za lice od 24.09.1995. godine,
- b) Bilbija Slavko - izjava pisana rukom 14 listova,

c) Izjava Bilbija Slavka data organu bezbjednosti 503. Slavne brigade br: 03-546/95 od 18.10.1995. godine,

- d) Bilbija Slavko - omot spisa KI 2509/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- e) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2760/95 od 13.11.1995. godine,

- f) Obavijest KI: 2509/95 od 15.03.1996. godine
g) Dopis br: I Vtk: 2760/95 od 15.04.1996. godine.
- 02-7** - Izjava pisana rukom Pezić Braco - 4 lista
a) Pezić Braco - omot spisa KI 2490/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
b) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2771/95 od 10.11.1995. godine,
c) Obavijest KI 2490/95 od 15.03.1996. godine i
e) Dopis Okružnog vojnog tuzilastva br: I Vtk: 2771/95 od 19.04.1996. godine
- 02-8** - Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti 5. Korpusa br. 03/73-199 od 17.10.1995. godine o obavljenom informativnom razgovoru sa Stojanović Nikolom,
a) Stojanović Nikola - daktiloskopski karton od 27.10.1995. godine,
b) Stojanović Nikola - omot spisa KI 2501/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
c) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2763/95 od 13.11.1995. godine,
d) Obavijest KI 2501/95 od 15.03.1996. godine
e) Obavijest br: I Vtk: 2763/95 od 19.04.1996. godine.
- 02-9** (T-35) - Zapisnik Centra javne bezbjednosti Banja Luka o uzimanju izjave od svjedoka Kos Marinko br: 10-02/2-271/05 od 20.05.2005. godine
a) Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti 5. Korpusa br. 03/73-198 od 17.10.1995 godine o obavljenom informativnom razgovoru sa Kos Marinkom
b) Kos Marinko - Omot spisa KI 2484/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
c) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk 2767/95 od 10.11.1995. godine,
d) Obavijest br. I Vtk: 2767/95 od 19.04.1996 godine,
- 02-10** - Sušić Sreto - omot spisa KI 2531/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2797/95 od 14.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine
c) Obavijest br. I Vtk:2797/95 od 11.04.1996. godine.
d) Službena zabilješka odjeljenja službe vojne bezbjednosti br. 03/73-259 od 18.10.1995. godine o informativnom razgovoru Sušić Sretom
e) Službena zabilješka odjeljenja službe za obavjestajbo bezbjedonosne poslove br.02/4-2-38 od 26.05.1995. godine o informativnom razgovoru Sušić Sretom.
- 02-11** - Bursać Lazo - omot spisa KI 2518/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk 2811/95 od 14.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine
c) Obavijest br. I Vtk: 2811/95 od 08.04.1996. godine;
- 02-12** (T- 41 i O1-37) - Instrukcija odjeljenja službe vojne bezbjednosti 5. Korpusa SP br. 03/321-12 od 03.09.1995. godine o obradi ratnih zarobljenika;
- 02-13** (T- 48 i O1-42) - Odobrenje Komande 5 Korpusa SP br. 03/388-47 od 23.10.1995. godine;
- 02-14** (T- 49 i O1-43) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV br. 03/73-68-4 od 19.10.1995. godine;
- 02-15** (T-50 i O1-44) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV br. 03/73-68- 3 od 12.10.1995. godine;
- 02-16** (T- 51) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV br. 03/73-68- 2 od 05.10.1995. godine;
- 02-17** (T-57) - Evidencija zarobljenih pripadnika SČV, Spisak ratnih zarobljenika u SC (sveska sa 56 stranica);

- O2-18** (T-59 i O1-50) - Naredba Komandanta 5. Korpusa br. 07/3102-1 od 10.05.1994. godine;
- O2-19** (T-60 i O1-51) - Odsjek vojne bezbjednosti – Bezbjedonosna procjena sabirnog centar za ratne zarobljenike br.03/378-2 od 11.05.1994. godine;
- O2-20** (T-62 i O1-53) - Pravilo za rad SVB u oružanim snagama 02-011-714/92 od 11.09.1992. godine izdato od Predsjedništva BiH;
- O2-21** - Đukić Dragan - omot spisa KI 2495/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2746/95 od 13.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine i
c) Obavijest br. I Vtk: 2746/95 od 19.04.1996. godine
- O2-22** - Rješenje Treće PU Sanski Most br. UP-1-05-1/08-2-196/09 od 03.09.2009. godine kojim se odobrava pristup informaciji I to zapisniku o saslušanju svjedoka uz prilog Zapisnik o saslušanju svjedoka Vuković Milena PS Ključ br. 05-6/03-2-22/05 od 15.12.2005. godine;
a) Bjelić Milovan - Upitnik za lice i Izjava pisana rukom 14 listova
b) Bjelić Milovan - omot spisa KI 2514/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
c) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2806/95 od 14.11.1995. godine,
d) Obavijest od 15.03.1996. godine
e) Obavijest br. I Vtk: 2806/95 od 08.04.1996. godine
- O2-23** - Runjić Saša - omot spisa KI 2494/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2764/95 od 11.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine
c) Obavijest br. I Vtk: 2764/95 od 27.03.1996. godine
- O2-24** - Vujić Siniša - omot spisa KI 2493/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2772/95 od 10.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine i
c) Obavijest br. I Vtk: 1772/95 od 09.04.1996. godine
- O2-25** - Štrkić Blaže - omot spisa KI 2485/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2775/95 od 10.11.1995. godine,
b) Obavijest od 15.03.1996. godine i
c) Obavijest br. I Vtk: 2775/95 od 15.04.1996. godine
- O2-26** (T-72) - Omot akta - Izvještaj Odsjeka vojne bezbjednosti br 03/535-2 od 28.06.1994. godine i Naređenje br. 02/4244-1 od 27.06.1994. godine;
- O2-27** (T-73) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti uz spisak zarobljenih tvz. SRJ br. SP 03/388-40 od 13.09.1995. godine;
- O2-28** (T-74) - Akt odjeljenje Službe vojne bezbjednosti - podaci o zarobljenim tvz. SRJ br. 03/67-7 od 15.08.1995. godine
- O2-29** (T-75) - Akt Ministarstva za unutrašnje polsove CSB Bihać kojim se Komandi 5 Korpusa – odjeljnu službe vojne bezbjednosti dostavlja spisak civila srpske nacionalnost koji se nalaze u sabirnim centrima Unsko-sanskog Kantona br. 14/02-4-1448/ 95 od 14.11.1995. godine;
- O2-30** (T-76) - Obavijest odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/388-50 od 09.11.1995. godine;
- O2-31** (T-78) - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti - Zarobljena dokumenta SČV br. 03/388-38 od 05.09.1995. godine;

O2-32 - Evidencija zarobljenih pripadnika, Odjeljenja službe vojne bezbjednosti, SP broj 03/73-68 od 08.09.1995. godine;

O2-33 (T-100 i O1-70) - Dokument Ministarstva odbrane – uprava bezbjednosti, smjernice o uzimanju izjava od zarobljenih lica broj broj 01.3/96-39 od 05.07.1994. godine

O2-34 (T-102 i O1-71) - Dosije slučaja Odjeljenja SVB 5. korpusa od 15.06.1995. godine;

O2-35 (T-106 i O1-73) - Dnevni izvještaj 501.bbr. str.pov.br.03/1-13 od 14.01.1995. godine;

O2-36 (T-108) - Plan i program kursa za obuku starješina službe vojne bezbjednosti 5. korpusa od 10.02.1995.godine;

O2-37 (T-109) - Plan i program kursa za obuku starješina službe vojne bezbjednosti 5. korpusa od 04.03.1995. godine;

O2-38 (T-110, 111 i 112) - Provjera za lica Čelebić, Lipović i Pašić, u rukopisu, od 26.05.1994. godine; Provjera za lica, Lipović i Pašić od 26.05.1994. godine i Provjera za lica, Bećirspahić, u rukopisu, od 25.05.1994. godine;

O2-39 - Mastikosa Milovan Omot spisa KI 2482/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
a) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk:2783/95 od 08.11.1995. godine
b) Obavijest od 15.03.1996. godine
c) Obavijest od 15.04.1996. godine
d) Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti br. 03/73-281 od 17.10.1995. godine;

O2-40 (T -117) - Službena zabilješka Odsjeka vojne bezbjednosti br. 03 od 12.07.1994. godine;

O2-41 (T-118) - Akt Ministarstva odbrane RBiH, saznanja, broj 01.3/28-230 od 21.07.1994. godine;

O2-42 (T-119) - Izvještaj, odsjek vojne bezbjednosti, str.pov.br. 03/548-6 od 25.07.1994. godine;

O2-43 (T-125, 126 i 128) - Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 21.12.1994. godine i dan 22.12.1994. godine; Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 23.12.1994. godine i dan 24.12.1994. godine i Plan angažovanja odjeljenja za KOP za dan 28.12.1994. godine i dan 29.12.1994. godine;

O2-44 (T-131) - Mjesečni plan rada OSVB 5. korpusa za april 1995. godine;

O2-45 (T-132 i O1-77) i (T-133 i O1-78) - Plan rada odsjeka za KOP za septembar 1995. godine od 24.08.1995. godine i Plan rada odsjeka za KOP za novembar 1995. godine od 26.10.1995. godine;

O2-46 (T-134) - Izvještaj o vanrednom događaju br. 07/5-364/95 od 17.11.1995. godine smrt Čamber Sveto, Zapisnik o uviđaju br. 17/5-189-1/95, od 17.11.1995. godine, Informacija o vanrednom događaju br. 07/5-364/95 od 07.11.1995. godine, Službena zabilješka br. 07/5-189-1/95 od 07.11.1995. godine, službena zabilješka br.07/5-189-2/95 od 07.11.1995. godine, Službena zabilješka br. 07/5-189-3/95 od 07.11.1995. godine, Zapisnik o obdukciji Čamber Sveto od 07.11.1995. godine

O2-47 - Institut za nestala lica BiH uz listu iz Baze nestalih i zarobljenih lica - Vlada RS Kancelarija za traženje nestalih i zarobljenih lica Banja Luka br. 01-40-4131/2010 od 09.08.2010. godine

O2-48 (T-145) - Naredba Komandanta 5 Korpusa o redovnom unapređenju br. 05/357-05 od 29.05.1995. godine;

02-49 (T-146) - Naredba Komandanta 5 Korpusa o postavljenju Adila Ružnića br. 05/53-392 od 29.04.1994. godine;

02-50 (T-147) - Naredba komandanta 5 korpusa o premiještanju Ruznic Adila str.pov.br. 05/340-490 od 29.04.1994. godine;

02-51 (T-150) - Odjeljenje vojne bezbjednosti - Krivična prijava, SP broj 03/73-63 od 05.09.1995. godine;

02-52 (T-151) - Odobrenje Okružnog vojnog suda u Bihaću br.Kri:3814/95 od 08.09.1995. godine;

02-53 - Presuda Okružni vojni sud u Bihaću u odnosu na Romanić Obrada br. KI-367/95 od 09.10.1995. godine

02-54 (T-159) - Naređenje br. 03/3174-1 od 12.05.1994.godine;

02-55 (T-165) - Naređenje Odjeljenja službe vojne bezbjednosti br. 03/707-3 od 04.10.1995. godine;

02-56 (T-166) - Izveštaji o zarobljavanju br.03/73-56, br.03/73-55-2, br.03/73-60, br. 03/73-50-2, br.03/73-62, br.03/73-58, br.03/73-59, br. 03/73-57-1, od 04.09.1995. godine

02-57 (T-166) - Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Radaković Nikole SP broj 03/73-58-1 od 17.05.1995. godine;

02-58 (T-170) - Službena zabilješka Odjeljenja službe vojne bezbjednosti o uzimanju izjave od Mutić Đure SP broj 03/73-57 od 04.09.1995.godine;

02-59 – Čičić Brane - Službena zabilješka odjeljenja za Obp br. 02/4-2-88 od 28.09.1995. godine o obavljenom prvom informativnom razgovoru sa Čičić Brane;

a) Čičić Brane - omot spisa KI 2508/95 Okružni vojni sud u Bihaću,

b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2761/95 od 13.11.1995. godine,

c) Obavijest od 15.03.1996. godine

d) Obavijest od 15.04.1996. godine

02-60 (T-176 i O1-90) i (T-177 i O1-91) - Naredba Komandanta 5. Korpusa pov.broj 07/7519-1 od 25.11.1994. godine i Spisak ratnih zarobljenika pripadnika SČ koji se nalaze u SCRZ „Adil Bešić“ a koji se premjestaju u Cazin;

02-61 (T-179) - Naređenje komandanta 5. Korpusa str.pov.br. 04-1/911-1 od 28.10.1995. godine uz prilog – spisak ratnih zarobljenika;

02-62 - Centar službi bezbjednosti Banja Luka, Stanica javne bezbjednosti Sanski Most, Zapisnik o uzimanju izjave Radulović Mile od 13.10.1995. godine

a) Izjava Radulović Mile pisana rukom 45 stranica

b) Omot spisa Ki 2515/95 Okružni vojni sud u Bihaću,

c) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2805/95 od 14.11.1995. godine

d) Obavijest od 15.03.1996. godine

e) Obavijest od 09.04.1996. godine

f) Transkript sa suđenja 16.12.2009. godine u predmetu Adamović i dr.

02-63 (T-184) - Informacija od 10.06.1996. godine Centar državne bezbjednosti Banja Luka (oznaka MKSJ-a B 0018103);

02-64 (T-192) - Zapisnik i Službena zabilješka Centra RDB Banja Luka od 06.06.1996. godine;

02-65 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Stupar Dragan, Tužilaštvo BiH broj KT-RZ-117/07 I KT-RZ-30/05 od 17.04.2007. godine;

a) Zapisnik o uzimanju izjave od svjedoka SKP Banja Luka br. 10-02/2-656/05 od 11.11.2005. godine

- b) Omot spisa KI-2481/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
c) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2784/95 od 08.11.1995. godine,
d) Obavijest od 15.03.1996. godine i
e) Obavijest od 15.04.1996. godine
02-66 (T-202) - Informacija CRDB Prijedor broj 03-33 od 09.11.1995. godine (MKSJ broj P0000993);
02-67 - Zapisnik Stanice javne bezbjednosti Prijedor o uzimanju izjave od Rodić Dušana br. 10-1-10/01-4-MM/05 od 06.06.2005. godine
a) Izjava pisana rukom 24 stranice
b) Izjava Rodić Dušana data organu bezbjednosti 503 Brdske brigade br. 03-547/95 od 18.10.1995. godine
c) Zapisnik o saslušanju svjedoka Rodić Dušan, Tužilaštvo BiH broj KT-RZ-117/07 I KT-RZ-30/05 od 12.07.2007. godine
d) Omot spisa KI 2402/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
e) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I VTK 2688/95 od 09.11.1995. godine,
f) Obavijest od 15.03.1996. godine i
g) Obavijest od 29.03.1996. godine
02-68 - Izjava pisana rukom Kojić Ljubomir
a) Zapisnik Centra javne bezbjednosti Banja Luka o saslušanju svjedoka Kojić Ljubomir br. 10-2-18/02-94/05 od 23.05.2005. godine,
b) Presude Osnovni sud Mrkonjić Grad br:75 0 K 000908 08 K od 02.03.2009. godine i br.75 0 K 00 5954 08 K od 02.06.2009. godine
02-69 - Službena zabilješka SJB Bosanski Petrovac br.13-8/02/95 od 25.09.1995. godine o informativnom razgovoru sa Lakić Bogdanom
a) Zapisnik o saslušanju svjedoka Lakić Bogdan, Tužilaštvo BiH broj KT-RZ-117/07 I KT-RZ-30/05 od 12.05.2008. godine
b) Upitnik za lice od 10.10.1995.godine,
c) Lakić Bogdan - izjava pisana rukom na 14 stranica
d) Lakić Bogdan – omot spisa KI 2478/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
e) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2778/95 od 08.11.1995. godine,
f) Obavijest od 15.03.1996. godine i
g) Obavijest od 11.04.1996. godine.
02-70 - Daktiloskopski karton Stojanović Petar od 28.10.1995. godine i izjava pisana rukom na 13 stranica;
02-71 - Izjava pisana rukom Marić Ivo
a) Marić Ivo - omot spisa KI 2527/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2745/95 od 14.11.1995. godine,
c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
d) Obavijest od 19.04.1996. godine.
02-72 - Izjava pisana rukom Stanojević Ranko (6 listova)
a) Stanojević Ranko - Omot spisa KI 2412/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk 2677/95 od 08.11.1995. godine,
c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
d) Obavijest od 29.03.1996. godine
02-73 - Zapisnik Centra službi bezbjednosti Bihać SJB Bosanski Petrovac, o obavljenom razgovoru da Aničić Simom broj: 14-8/02-/95 od 09.10.1995. godine,

- a) Aničić Simo - daktiloskopski karton od 28.10.1995. godine,
- b) Aničić Simo - Izjava pisana rukom (6 listova)
- c) Aničić Simo - omot spisa KI 2466/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- d) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2780/95 od 08.11.1995. godine,
- e) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- f) Obavijest od 13.04.1996. godine

O2-74 - Zapisnik Centra javne bezbjednosti Banja Luka o uzimanju izjave od Pačavra Rajko br.10-02/2-327/05 od 09.06.2005. godine,

- a) Pačavra Rajko - omot spisa KI2465/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2781/95 od 08.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- d) Obavijest od 13.04.1996. godine

O2-75 - Izjava pisana rukom Ajder Milorad

- a) Ajder Milorad omot spisa KI 2413/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk:2676/95 od 08.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- d) Obavijest od 29.03.1996. godine

O2-76 - Izjava pisana rukom Čehobašić Jasminko

- a) Čehobašić Jasminko - omot spisa - KI 2487/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk:2767/95 od 10.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i Obavijest od 19.04.1996. godine

O2-77 - Izjava pisana rukom Radić Veljko

- a) Radić Veljko - Omot spisa KI 2473/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2790/95 od 08.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- d) Obavijest od 19.04.1996. godine
- d) Nalaz RMC Bihać od 12.11.1995. godine

O2-78 - Izjava pisana rukom Petrušić Darko

- a) Petrušić Darko - omot spisa KI 2530/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br: I Vtk: 2799/95 od 14.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine
- d) Obavijest od 11.04.1996. godine

O2-79 - Izjava pisana rukom Golić Milenko

- a) Golić Milenko – omot spisa KI 2491/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2770/95 od 10.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- d) Obavijest od 19.04.1996. godine
- e) Golić Milenko - Izjava pisana rukom
- f) Prnjat Mahmut - Izjava pisana rukom od 12.11.1995. godine;

O2-80 - Izjava pisana rukom Bosančić Dragan

- a) Bosančić Dragan - omot spisa KI 2521/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk. 2794/95 od 14.11.1995. godine,
- c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
- d) Obavijest od 08.04.1996. godine

O2-81 - Izjava pisana rukom Katana Stojan

- a) Katana Stojan – omot spisa KI 2483/95 Okružni vojni sud u Bihaću,

- b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2765/95 od 10.11.1995. godine,
 c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
 d) Obavijest od aprila 1996.godine
02-82 - Izjava pisana rukom Kovjenić Zvezdan
 a) Kovjenić Zvezdan - omot spisa KI 2474/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
 b) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2787/95 od 08.11.1995. godine,
 c) Obavijest od 15.03.1996. godine i
 d) Obavijest od 19.04.1996. godine
02-83 - Zapisnik o saslušanju svjedoka Kovačević Radenka, Tužilaštvo BiH broj KT-RZ-117/07 i KT-RZ-30/05 od 24.05.2008. godine,
 a) Kovačević Radenko - Izjava pisana rukom
 b) Zapisnik o saslušanju svjedoka Mrkonjić Grad br. 10-2-16/02-2-EPR-164/05 od 07.07.2005. godine
 c) Kovačević Radenko - omot spisa KI 2492/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
 d) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk: 2773/95 od 10.11.1995. godine,
 e) Obavijest od 15.03.1996. godine i
 f) Obavijest od 09.04.1996. godine
02-84 - Zapisnik SJB Bosanski Petrovac o informativnom razgovoru sa Malešević Živkom od 23.09.1995. godine,
 a) Saznanja Odjeljenja službe vojne bezbjednosti br.03/73-205-23 od 03.12.1995. godine
 b) Pitanja i Izjava pisana rukom
 c) Malešević Živko – omot spisa KI 2517/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
 d) Zahtjev za sprovođenje istrage br. I Vtk:2809/95 od 14.11.1995. godine,
 e) Obavijest od 15.03.1996. godine i
 f) Obavijest od 08.04.1996. godine
02-85 - Izjava pisana rukom Bojić Ljubo
 a) Bojić Ljubo - omot spisa KI2486/95 Okružni vojni sud u Bihaću,
 b) Obavijest od 15.03.1996. godine i
 c) Obavijest od 15.04.1996. godine.
02-86 - Akt Uprave službe vojne bezbjednosti Generalštab Armije - Opis poslova i zadataka Odsjeka za ŠB i VPP, br.7-2/28-114 od 13.04.1995. godine
02-87 - Komanda 5 Korpusa Odjeljnje službe vojne bezbjednosti - Konkretizacija poslova unutar Odsjeka ŠB i VP poslova po izvršiocima od 16.03.1993. godine
02-88 - Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti - Izvještaj o radu za juni 1995. godine od 06.07.1995. godine, Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti - Izvještaj o radu za juni 1995. godine od 06.07.1995. godine i Akt Odjeljenja službe vojne bezbjednosti - Mjesečni izvještaj br. 03/404-22 od 30.07.1994. godine;
02-89 - Ministarstvo unutrašnjih polsova Republike Srpske - Službena zabilješka Centar RDB Banja Luka od 24.06.1997. godine;
02-90 - Izvještaji Okružnog zatvora Luke za dane 20/21.08.1995., 26/27.10.1995., 1/2.12.1995., i 08/09.12.1995. godine
02-91- Dnevna zapovjest Kasarna "Adil Bešić" od 01.04.1995. do 15.10.1995, br.evidencije 341
02-92 - Dnevnik straže kasarna „Adil Bešić“ od 01.06.1995. do 22.03.1996. godine, ev.br. 347;
02-93 - Operativni dnevnik kasarna „Adil Bešić“ od 01.10.1994. do 27.11.1994., ev.br. 345

a) Operativni dnevnik kasarna „Adil Bešić“ od 01.04.1995. godine do 04.10.1995. godine, ev.br. 346 i b) Operativni dnevnik kasarna „Adil Bešić“ od 05.10.1995. do 31.03.1996..., ev.br. 343;

02-94 - Sud BiH br: S1 1 K 003368 09 Krl (X-KR-08/522) od 02.03.2011. godine - dokument Ministarstva rada i boračko invalidske zaštite Republike Srpske

02-95 - Spisak razmjenjenih pripadnika 5. Korpusa ARBiH, HVO i civila

a) Plan obavljanja informativnog razgovora sa licima koja su došla u razmjenu

b) Presjek saznanja od razmjenjenih lica

02-96 - Akt Instituta za nestala lica br. 01-40-4131/2010 od 09.08.2010. godine sa prilogom podataka o ekshuminiranim i identifikovanim licima

02-97 - Rješenje o izmjeni Rješenja o postavljanju predsjednika i članova Općinske komisije za razmijenu ratnih zarobljenika br.02-017-67 od 05.07.1995. godine;

a) Akt briga o nestalim pripadnicima 5.korpusa br. 04/3-133 od 10.03.1996. godine,

b) Akt briga o nestalim pripadnicima 5.Korpusa br. 04/3-138 od 22.05.1996. godine

02-98 - Presuda Mutić Đuro Okružni vojni sud u Bihaću br. IK-372/95 od 04.10.1995. godine; Presuda Radaković Nikola Okružni vojni sud u Bihaću br. IK-368/95 od 09.10.1995. godine; Presuda Vranjković Drago Okružni vojni sud u Bihaću br. IK-365/95 od 05.10.1995. godine; Presuda Jeftenić Dragan Okružni vojni sud u Bihaću br. IK-369/95 od 05.10.1995.godine, Presuda Jokić Borislav Okružni vojni sud u Bihaću br. 371/95 od 04.10.1995. godine; Presuda Trivić Neđo Okružni vojni sud u Bihaću br. IK – 374/95 od 03.10.1995. godine; Presuda Dejanović Miodrag Okružni vojni sud u Bihaću br. IK–370/95 od 03.10.1995. godine i Presuda Petrović Stevo Okružnog Vojnog Suda u Bihaću br. IK-366/95 od 27.11.1995. godine;

02-99 - Komanda 5. Korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti - Krivična prijava br. 03/73-243 od 27.10.1995. godine, Komanda 5. Korpusa, Odjeljenje službe vojne bezbjednosti - Krivična prijava br. 03/73-250 od 05.11.1995. godine

02-100 - Priručnik za stručnu obuku starješina službe vojne bezbjednosti AR BiH, februar 1995 godine, ev. br. 418

02-101 - Pravilo službe organa bezbjednosti u oružanim snagama SFRJ 1984. godine, ev.br. 4062; Pravilo o radu službe državne bezbjednosti – august 1992. godine; Priručnik za stručnu obuku rezervnog kadra bezbjednosti u Oružanim snagama JNA iz 1984. godine;

02-102 - Akt Komande 5. Korpusa, Odsjek vojne bezbjednosti br. 03/378-6 od 14.05.1994. godine sa prilogom – Eleborat obezbjeđenja od 10.05.1994. godine

02-103 - Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata - Uvjerjenje Hodžić Reuf br. 07/16-02-03/1-1-493/11 od 27.04.2011. godine

Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata - Uvjerjenje Đulić Senad br. 07/16-02-03/1-1-528/11 od 09.05.2011. godine; Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata i Uvjerjenje Delić Husein br. 07/16-02-03/1-1-499/11 od 04.05.2011. godine;

02-104 (O1-185) - Fotografija grupe starješina iz perioda septembar 1995. godine, januar 1996. godine iz Cazina, Fotografija grupe starješina SVB 5. Korpusa ispred KM 5. Korpusa iz oktobra 1995. godine; Fotografija Asima Spahića, zv. Spaha i Fotografija Ibrahimpašić Ibrahima, zv. Spase;

02-105 - Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata - Uvjerjenje Ružnić Adil br. 07/16-02-03/1-1-752 /11 od 13.06.2011. godine; Naredba

Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Adila Ružnića br. 05/53-175 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korpusa o postavljenju Adila Ružnića br.05/53-1338 od 13.07.1995. godine i Rješenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata br.07/16-03-05/1-3-100-1/09 od 06.12.2010. godine kojim se briše podatak iz PK-1 a koji se odnosi na ranjavanje Adila Ružnića;

O2-106 (O1-116) - Naređenje General Stab Armije R BiH br. 7-1/5-162 od 17.07.1995. godine;

O2-107 (O1-122) - Štab Vrhovne Komande Uprava bezbjednosti broj.03/28-251 od 24.12.1993. godine;

O2-108 (O1-125) - Šifarnik Jedinica 5 korpusa

O2-109 (O1-126) - Naređenje Komande 5. Korpusa SP br. 02/3020-1 od 04.05.1994. godine;

O2-110 (O1-134) - Izveštaj o radu bataljona vojne policije 5. Korpusa Sp.br. 01/05-10 od 02.12.1995. godine;

O2-111 (O1-135) - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa SP.br. 01/02-154 od 03.09.1995. godine;

O2-112 (O1-136) - Izveštaj bataljona vojne policije 5. Korpusa SP.br. 01/02-71 od 03.06.1995. godine;

O2-113 (O1-141) - Naređenje ŠVK OS RBiH Str.pov.br. 02/595-2 od 10.05.1992. godine; Naređenje ŠVK OS RBiH br. 03/21-1 od 04.01.1993. godine; Naređenje Komande 5. Korpusa Str.br. 07/4870-1 od 26.07.1994. godine; Naređenje komandanta 501. Br. 5. Korpusa Sp.br. 07/87-10 od 27.07.1994. godine; Naređenje komandanta 511.br. 5. Korpusa Str.pov.br. 03/161-2 od 29.07.1994. godine; Naređenje komandanta 1.bosanska oslobodilacke brigade 5. Korpusa Str.br. 07-3327/94 od 29.07.1994. godine; Naređenje komandanta 517. Lake brigade pov.br. 08/74-4/94 od 30.07.1994. godine; Naređenje komandanta 502. Brigade, pov.br. 07/42-411 od 01.08.1994. godine i Naređenje komandanta 505. Viteške motorizovane brigade Str.pov.br. 09-937-2 od 02.08.1994. godine.

O2-114 (O1-143) - Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-987/95 od 06.12.1995. godine; Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-854/95 od 08.10.1995. godine; Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-625/95 od 28.06.1995. godine; Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 09-21/95 od 05.01.1995. godine; Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 12-273/95 od 10.03.1995. godine i Državna komisija za razmjenu ratnih zarobljenika br. 18-73/96 od 18.01.1996. godine;

O2-115 (O1-147) - Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-73 od 11.07.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-78 od 11.08.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-29 od 08.04.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-82 od 31.08.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-79 od 24.08.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br. 04/3-102 od 04.10.1995. godine; Akt Komande 5. Korpusa Pov.br.04/3-18 od 27.03.1995. godine i Akt Komande 5. Korpusa Pov.br 04/3-74 od 04.08.1995. godine;

O2-116 (O1-148) - Akt Općine Bihać sa prilogom br. 05-534-42/95 od 25.10.1995. godine

O2-117 (O1-149; O1-150; O1-151; O1-152; O1-153D i O1-153E) - Izveštaj MKCK br. 95/0725 SF od 25.07.1995. godine; Radni list o posjeti MKCK Regionalnom zatvoru u Bihaću br. 95/1408-ABR/RB od 27.04.1995. godine Radni list o posjeti MKCK Kasarni u

Bihaću 6. aprila 1995. godine br. 95/1377-ABR/RB/SM od 27.04.1995. godine; Obavijest MKCK br. 96/0108 CS od 08.01.1996.godine; Zahtjev MKCK br. 95/1018 od 18.10.1995. godine i Obavijest MKCK od 23.08.1995. godine;

O2-118 (O1-156; O1-156A; O1-156B; O1-156C; O1-156D; O1-156E i O1-156F) - Izvještaj o radu sanitetske službe, vojna jedinica br. 5905 sp.br.174-1/94 od 29.01.1994. godine; Mjesečni izvještaj vojne jedinice br.5905 br. 1178-2/94 od 25.08.1994. godine sa prilogom Mjesečni izvještaj vojne jedinice br. 5905 br. 1397-1/94 od 30.09.1994. godine sa prilogom Mjesečni izvještaj vojne jedinice br. 5905 br. 1499-2/94 od 29.10.1994. godine sa prilogom Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 221 i prilog br. 221/1; Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 72, 72/1 i 72/2; Protokol evidencije pregledanih pacijenata br. 348, 348/1, 348/2 ,348/3 ,348/4, 348/5, 348/6, 348/7, 348/8, 348/9, 348/10;

O2-119 (O1-157a-h) - Akt zdravstvene ustanove kantonalna bolnica „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać br. 8633/10 od 24.12.2010. godine o dostavi ovjerenih kopija; Medicinske dokumentacije za sljedeća lica:

- a) medicinska dokumentacija za lice Dojčinović Darko,
- b) medicinska dokumentacija za lice Danilović Tomislav
- c) medicinska dokumentacija za lice Kerkez Perica
- d) medicinska dokumentacija za lice Kajtez Darko
- e) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Malešević Siniša
- f) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Radošević zdravko
- g) kopije protokola prijemne kirurške ambulante za lice Carić Milorad
- h) medicinska dokumentacija za lice Mutić Đuro

O2-120 (O1-163c) - Bataljon Vojne Policije 5.K. br. 05/7-53 od 22.08.1995. godine disciplinska mjera, molba za prijevremeno puštanje iz pritvora;

O2-121 (O1-164 i O1-164a) - Zapisnik bataljona vojne policije 5. Korpusa o obavljenom informativnom razgovoru sa Dragojević Dragoljubom od 06.08.1995. godine; Zapisnik bataljona vojne policije 5. Korpusa o obavljenom informativnom razgovoru sa Šijan Nikolom od 07.08.1995. godine;

O2-122 (O1-165) - Naređenje Komande 5. Korpusa br. 12/7494-1 od 23.11.1994. godine

O2-123 (O1-166) - Uputstvo komandanta kasarne br.ev. 238 i 238/1 i naređenje komandanta kasarne br. 12/3536-1 od 28.05.1994. godine

O2-124 (O1-168) - Izvještaj Mazowiecki 1992-1995 godine i "Rat u Bosni I Hercegovini – reportaže i zapisi" autor Erich Rathfelder;

O1-125 (O1-172) - Akt Komande 5. korpusa 04/3-127 od 13.01.1996. godine; Akt Generalštaba A R BiH 01/8-16 od 16.01.1996. godine; Akt Komande 5. Koprusa 04-1/1081-2 od 10.12.1995. godine i Akt Komande 5. Korpusa 04/3-132 od 25.01.1996. godine;

O2-126 (O1-174) - Naređenje Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 04-1/85-2 od 27.01.1996. godine

O2-127 (O1-175) - Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/2290-1 od 01.09.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07/6163-1 od 20.09.1994. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/2033-1 od 07.08.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika; Rješenje Komande 5. Korpusa br. 07-3/1585-1 od 30.05.1995. godine kojim se priznaje status ratnih zarobljenika;

O2-128 (O1-176) - Akt Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata br. 07/16-02-03/1-361-1/09 od 22.06.2009. godine;

O1-129 (O1-177) – Naredbe Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-168 od 22.01.1995. godine, br.05/53-1669 od 19.10.1995. godine i br. 05/53-1670 od 19.10.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1665 od 19.10.1995. godine; Naredbe Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-169 od 22.01.1995. godine i br. 05/53-1331 od 11.07.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br.05/53-174 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-179 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-170 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-173 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-176 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-172 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-178 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-181 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-180 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1341 od 13.07.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1342 od 13.07.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-1371 od 24.07.1995. godine; Naredbe o postavljenju Komandanta 5. Korusa Str.pov.br. 05/53-177 od 22.01.1995. godine i br. 05/53-1344 od 13.07.1995. godine.

O2-130 (O1-178) - Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-145 od 22.01.1995. godine i Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-147 od 22.01.1995. godine

O2-131 (O1-179) - Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-1415 od 30.07.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-1375 od 27.07.1995. godine;

O2-132 (O1-180) - Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-171 od 22.01.1995. godine; Naredba Komandanta 5. Korpusa Str.pov.br. 05/53-1339 od 13.07.1995. godine

O2-133 - Video snimak HTV-Bihać (iz perioda februar- mart 1995 godine) Prilog pod nazivom „ Bihać užas i čudo” od 00,00-14,03 min.

O2-134 - Novinski članak od 26.12.1994. godine, Dnevne novine „Los Angeles times” - prevedena i ovjerena kopija dokumenta na dva lista od strane stalnog sudskog tumača (Edin Neretljak), Engleska verzija istog članka, Izvod sa interneta od 26.07.2011 godine isti članak, engleska verzija na stranici <http://articles.latimes.com>

a) Novinski članak od 13.05.1995 godine, Novinska agencija „Reuters“ prevedena i ovjerena kopija dokumenta na jednom listu od strane stalnog sudskog tumača (Edina Neretljak), Engleska verzija istog članka, Izvod sa interneta od 28.07.2011 godine isti članak, engleska verzija na stranici <http://articles.sfgate.com>

b) Novinski članak od 27.11.1994 godine, Dnevne novine „The independent“ prevedena i ovjerena kopija dokumenta na dva lista od strane stalnog sudskog tumača (Edin Neretljak), Izvod sa interneta od 26.07.2011 godine isti članak, engleska verzija na stranici <http://www.independent.co>

O2-135 (T-7, O1-7, T-4 i O1-3) - Izjava Dojčinović Darka o uspostavljanju organizovane saradnje sa SVB OS RBiH od 10.03.1995. godine; Izjava Đervida Draška pisana rukom od 15.02.1995. godine,

O2-136 - Nalaz i Misljenje vještaka vojne struke Pečenković Himzo, januar 2012. godine

F. MATERIJALNI DOKAZI OPTUŽENOG EMIRA MUSTAFIĆA

- 03-1** - Odluka o zasnivanju radnog odnosa Mustafić Emira u JP RTV Bihać broj: 23-45/94 od 28.01.1994. godine;
- 03-2** - Iskaznica RTV Bihać broj: 035 na ime Mustafić Emira i Odobrenje MUP-a Bihać broj: 57 od 26.10.1994. godine;
- 03-3** - Uvjerenje Opštinskog sekretarijata narodne odbrane Bihać broj: 1-1-1130/94 od 17.12.1994. godine;
- 03-4** - Akt JP RTV Bihać broj: 984-1/95 od 21.8.1995. godine; Akt Sekretarijata odbrane Bihać broj: 11.1-A3-1231-1/95 od 24.8.1995. godine i Akt VJ 5665 Bihać Pov. Broj: 05/5-102 od 27.8.1995. godine;
- 03-5** - Poziv Sekretarijata odbrane Bihać broj: 840 od 30.6.1995. godine za Mustafić Emira;
- 03-6** - Akt Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambenooslobodilačkog rata broj: 07-03-42-1/08 od 12.05.2008. godine;
- 03-7** - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambenooslobodilačkog rata broj: 07/16-02-03-1-3498/08 od 22.12.2008. godine;
- 03-8** - Spisak, brojno stanje 2.PT-čete na 18.9.1995. godine;
- 03-9** - Molba i zahtjev Udruženja muzičara Unsko – sanskog kantona “Azra” broj: 10-262-261/95 od 23.10.1995. godine i Akt VJ 5665 Bihać (Bataljon vojne policije) broj: 05/5-139 od 26.10.1995. godine;
- 03-10** - Molba i zahtjev Udruženja muzičara Unsko-sanskog kantona “Azra” broj: 10-280-279/95 od 31.10.1995. godine i Akt VJ 5665 Bihać (Bataljon vojne policije) broj: 05/5-147 od 2.11.1995. godine;
- 03-11** - Zahtjev Akt JP RTV Bihać broj: 1208-1/95 od 14.12.1995. godine i Akt VJ 5665 Bihać (Bataljon vojne policije) Pov broj: 05/5-247 od 20.12.1995. godine;
- 03-12** - Naredba Komande 5. Korpusa Str. pov. broj: 04-1/1047-1 od 28.11.1995. godine;
- 03-13** - Naredba Komande 5. Korpusa Pov broj: 07-1/827-2 od 30.9.1995. godine
- 03-14** - Nalaz, ocjena i mišljenje Vojnojlekarске komisije pri vojnoj jedinici 5025 Bihać broj: 14/92 od 26.1.1993. godine;
- 03-15** - Tekst iz dnevnog lista “Dnevni avaz” od 11.4.2008. godine;
- 03-16** - Potvrda sudske policije o otpustu osobe lišene slobode broj: Sp-069/DP/08 od 11.4.2008. godine;
- 03-17** - Fotografija trećeoptuženog (novembar 1995. godine);
- 03-18** - Akt pod nazivom Logistički vod – komandir voda Đulić Senad;
- 03-19** - Ministarstvo unutrašnjih poslova, Izvod iz kaznene evidencije za Mustafić Emira broj 05-1/06-2-04-1-799/08 od 16.04.2008. godine;
- 03-20** - Rješenje Suda BiH broj: X-KRN-08/522 od 15.04.2008. godine o razriješenju i postavljanju osumnjičenom branioca po službenoj dužnosti;
- 03-21** (O1-186) Naredba komadanta 5. Korpusa Armije BiH Pov. broj: 05/53-545 od 27.08.1993. godine;
- 03-22** - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambenooslobodilačkog rata broj: 07/16-02-03/1-1-1406/11 od 19.12.2011. godine;

- O3-23** - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata broj: 07/16-02-03/1-1-1349/11 od 15.12.2011. godine;
- O3-24** - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata broj: 07/16-02-03/1-1-1402/11 od 16.12.2011. godine;
- O3-25** - Uvjerenje Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata broj: 07/16-02-03/1-1-1402/11 od 16.12.2011. godine;
- O3-26** - Nalaz i mišljenje vještaka vojne struke Pečenković Himzo, januar 2012. godine.

G. DOKAZI SUDA

Tokom predmetnog postupka nije bilo dokaza čije izvođenje je naredio Sud, odnosno vijeće.